

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

นางสาววิญญา พิษณุกานต์

สถาบันวิทยบริการ
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0462-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT GUIDELINES FOR WALKING BASED TOURISM IN CHIANG MAI CITY

Miss. Winya Pichayakan

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning in Urban Planning
Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture
Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0462-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
โดย นางสาววิญญา พิษณุกานต์
สาขาวิชา การวางผังเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณศิลป์ พีรพันธุ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สัจกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพรัตน์ ตาปนานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณศิลป์ พีรพันธุ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชูวิทย์ สุขฉายา)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยุณา พิชญกานต์ : แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
(DEVELOPMENT GUIDELINES FOR WALKING BASED TOURISM IN CHIANG MAI CITY)
อ. ที่ปรึกษา ร.ศ. ดร. วรณศิลป์ พีรพันธุ์ ; 212 หน้า. ISBN 974-17-0462-3

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ตลาด และลักษณะของการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ปัจจุบันที่เป็นศักยภาพและข้อจำกัดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ และเพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการในการจัดเส้นทางและรูปแบบการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าที่เหมาะสมในเมืองเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่าเมืองเชียงใหม่ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน และยังเป็นศูนย์รวมของที่ระลึก สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งตั้งอยู่ไม่ไกลกันมากนัก สามารถเดินเชื่อมถึงกันได้สะดวก ปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นวิถีการท่องเที่ยวแบบหนึ่งในเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากสะดวกและใกล้แหล่งที่พัก

จากการศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ พบว่านอกจากองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และกิจกรรมที่น่าสนใจในเมืองแล้ว องค์ประกอบที่ควรให้ความสำคัญเพื่อสร้างให้เมืองเชียงใหม่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้ายังประกอบด้วย การจัดระเบียบการจราจร ทางเท้า การใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมบริการ สภาพแวดล้อม รวมถึงสังคมและชุมชน ซึ่งต้องมีมาตรการพัฒนาและควบคุมให้เหมาะสม

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ 5 เส้นทาง โดยเน้นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้แก่ เส้นทางชมสถาปัตยกรรมและโบราณสถาน เส้นทางชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเมือง เส้นทางชมและจับจ่ายซื้อสินค้าของที่ระลึก และเส้นทางชมชุมชน 2 เส้นทาง แนวแกนหลักด้านการท่องเที่ยวของเมืองคือ แนวถนนท่าแพต่อเนื่องถึงถนนราชดำเนิน ซึ่งเป็นศูนย์กลางกิจกรรมของเมืองและเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญต่างๆ และถนนช้างคลาน ซึ่งเป็นย่านบริการและจับจ่ายซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยว แนวถนนดังกล่าวมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือของประชาชนในเมือง โดยควรเปลี่ยนแปลงระบบการจราจรเดิมบางส่วน และจำกัดการใช้ยานพาหนะในเมือง รวมทั้งปรับปรุงทางเท้าให้สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม เหมาะสมกับวัฒนธรรมการสัญจรในเมือง ทั้งนี้ในการดำเนินการจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนในเมืองเชียงใหม่

ภาควิชา	การวางแผนภาคและเมือง	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา	การวางผังเมือง	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2544	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

427 41619 25 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD : DEVELOPMENT GUIDELINES / WALKING BASED TOURISM / CHIANG MAI CITY /
TOURISM

WINYA PICHAYAKAN : DEVELOPMENT GUIDELINES FOR WALKING BASED TOURISM IN
CHIANG MAI CITY. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. WANNASILPA PEERAPUN, Ph.D. 212 pp.
ISBN 974-17-0462-3

The objectives of this thesis are to study tourism market and patterns in Chiang Mai City as well as the factors that are potentials and obstacles to the development of walking based tourism and to propose guidelines and measures for suitable routes and patterns of walking based tourism in the area.

The study reveals that there are several types of tourist attractions in Chiang Mai City. They include historic sites, architecture, cultural attractions, traditional way of life, and souvenir shopping centers. These tourist attractions are located near each other, allowing tourists to walk from one attraction to another. Walking based tourism is currently popular for certain groups of foreign tourists.

Apart from tourist attractions, facilities, services, and interesting activities, there are severe factors that should be developed or controlled to make the city environment more suitable for walking based tourism. Those that should be controlled include traffic, footpath usage, land-use, attraction development, and activities. Those that should be managed include environment, society, and community

Five walking based tourism routes are proposed focusing on local culture and traditional way of life. They includes the routes for seeing architecture and historic sites, traditional way of life, shopping, and community visits (2 routes). One major tourism axis is from Ta Pae Road to Ratchadamnuen Road which is the center of tourist activities and attractions. The other axis is Chang Klan Road which is the center of tourism facilities and souvenir shops. These two axes have potential for walking based tourism development and promoting local activities. The control measures proposed here include minor change in traffic management. car restrictions in some areas. and pedestrian route improvement to provide more convenient , safety, and beautiful environment. All these proposals need supports from local authority and local people.

Department Urban and Regional Planning
Field of study Urban Planning
Academic year 2001

Student's signature.....
Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณศิลป์ พิรพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆในการศึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ที่ให้ข้อคิดเห็นคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ได้แก่ หัวหน้าสำนักผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ อาจารย์ วิฑูรย์ เหลียงรุ่งเรือง อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คุณสรสวัสดิ์ อ่องสกุล สำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่ คุณทัศนัย ศรีรัตน์ สำนักงานส่วนการช่าง เทศบาลนครเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนและนโยบาย และสำนักงานท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่

ขอกราบขอบพระคุณบิดา นายวิญญู พิชญุกานต์ และมารดา นางอุไร พิชญุกานต์ และขอบคุณน้องสาว นางสาวอภิญา พิชญุกานต์ ที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนในทุกด้าน สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนๆที่คอยให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์สถาปนา กิตติกุล อาจารย์ธิป ศรีสกุลไชยรักษ์ อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คุณชนิษฐา คุ่มใหญ่โต คุณเจริญพร มูลพงศ์ คุณดอกอ้อ ปาณะดิษ และ คุณชญัญ ชีวภรณ์ภักดิ์ รวมถึงพี่ที่น่ารักประจำภาควิชา คุณตุ้ม และคุณแสง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญแผนที่.....	ฏ
สารบัญรูป.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	6
2. วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวความคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมือง.....	7
2.1.1 รูปแบบของการท่องเที่ยวในเมือง.....	7
2.1.2 แนวความคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมือง.....	9
2.1.3 รูปแบบและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในเมือง.....	12
2.1.4 ข้อพิจารณาในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์.....	13
2.2 แนวคิดและทฤษฎีของเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวและเดินเท้า.....	15
2.2.1 แนวความคิดต่อการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว.....	15
2.2.2 แนวความคิดต่อการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า.....	16
2.2.3 วิธีการพัฒนาย่านทางเดินเท้าและรูปแบบของทางเดินเท้า.....	18
2.2.4 ปัจจัยที่จำเป็นต่อการออกแบบทางเดินเท้า.....	20
2.2.5 แนวคิดการออกแบบทางเดินเท้า.....	22
2.3 ตัวอย่างเมืองท่องเที่ยวที่ใช้การสัญจรทางเท้า.....	27
2.4 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่.....	33
2.5 กรอบแนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	39
3. ข้อมูลพื้นฐานและปัจจัยที่จำเป็นต่อการศึกษา.....	42
3.1 ภาพรวมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่.....	42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.2	โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว.....	43
3.2.1	การคมนาคม.....	43
3.2.2	สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ.....	44
3.2.3	สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว.....	46
3.3	การท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่.....	49
3.3.1	ลักษณะทางกายภาพของเมืองเชียงใหม่.....	49
3.3.2	รูปแบบการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่.....	52
3.3.3	วิธีการเดินทางท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่.....	53
3.4	ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ศึกษา.....	54
3.5	แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเมืองเชียงใหม่.....	64
3.5.1	แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด.....	64
3.5.2	แหล่งท่องเที่ยวประเภท ประตูเมือง แจ่ง คุ่ม ในเมืองเชียงใหม่.....	72
3.5.3	อาคารที่น่าสนใจในเมือง.....	74
3.5.4	แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆในเมือง.....	76
3.6	ประเพณีและเทศกาลสำคัญในพื้นที่ศึกษาเมืองเชียงใหม่.....	79
3.7	สภาพการจราจรในพื้นที่ศึกษาเมืองเชียงใหม่.....	81
3.7.1	ปริมาณการจราจร.....	81
3.7.2	ข้อมูลด้านความเร็วเฉลี่ยของรถยนต์ส่วนบุคคล.....	81
3.7.3	ระบบสัญญาณไฟจราจรและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	82
3.7.4	ที่จอดรถในเมือง.....	82
3.8	องค์ประกอบในส่วนรายละเอียดของทางเดินเท้า.....	85
4.	การศึกษาทัศนคติและข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	
	ในการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	88
4.1	วิธีการศึกษาทัศนคติและข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....	88
4.2	ผลการสำรวจพฤติกรรมการท่องเที่ยวและทัศนคติของนักท่องเที่ยว.....	90
4.2.1	พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่.....	90
4.2.2	ผลการสำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	92
4.2.3	ผลการสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการออกแบบปรับปรุง ทางเดินเท้าในเมือง.....	97
4.2.4	สรุปผลการสำรวจทัศนคติและข้อคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนา การท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า.....	101
4.3	ผลการสำรวจความคิดเห็นหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่.....	102

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.4	ความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่.....	109
5.	การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	111
5.1	เส้นทางที่มีศักยภาพในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	111
5.2	ลำดับความสำคัญของเส้นทางที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว.....	137
5.3	การจัดเส้นทางสัญจรแบบเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่.....	139
5.4	รายละเอียดและรูปแบบของการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า ในเมืองเชียงใหม่.....	142
5.4.1.	เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและสถานที่สำคัญในเมือง.....	142
5.4.2	เส้นทางเที่ยวชมวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในเมือง.....	145
5.4.3	เส้นทางท่องเที่ยวประเภทบันเทิงและการเลือกซื้อของที่ระลึก.....	148
5.4.4	เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า (เส้นที่ 1).....	150
5.4.5	เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า (เส้นที่ 2).....	152
6	สรุปผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	154
6.1	แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	154
6.2	แนวทางการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	158
6.2.1	การเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	158
6.2.2	แนวทางออกแบบทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	163
6.3	แผนการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	167
6.3.1	แนวทางและมาตรการจัดการด้านจราจรในเมืองเชียงใหม่.....	167
6.3.2	แนวทางจัดการและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศูนย์กลาง เมืองเชียงใหม่.....	168
6.3.3	แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในเมืองเชียงใหม่.....	172
6.4	การนำแผนไปปฏิบัติ.....	178
6.5	สรุปผลการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	183
	รายการอ้างอิง.....	185
	ภาคผนวก.....	187
	ภาคผนวก ก.....	188
	ภาคผนวก ข.....	194
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	212

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 3.1 จำนวนห้องพักที่พักรวม.....	47
ตาราง 3.2 สถานที่จัดงานและขบวนแห่ในเทศกาล.....	79
ตาราง 4.1 ปัญหาความปลอดภัยจากการจราจรประเภทอื่นในเมือง.....	94
ตาราง 4.2 ปัญหาด้านเวลาท่องเที่ยวไม่เพียงพอ.....	95
ตาราง 4.3 ปัญหาด้านสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไม่น่าสนใจพอ.....	95
ตาราง 4.4 ปัญหาเรื่องระยะห่างของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไกลกันเกินไป.....	95
ตาราง 4.5 ปัญหาอากาศร้อนและขาดความร่มรื่นของเส้นทาง.....	95
ตาราง 4.6 ปัญหาขาดความต่อเนื่องกับการสัญจรประเภทอื่นในเมือง.....	96
ตาราง 4.7 ปัญหาเส้นทางในเมืองสับสน ง่ายต่อการหลงทาง.....	96
ตาราง 4.8 ปัญหาป้ายสัญลักษณ์และแผนที่บอกทิศทางไม่เพียงพอ.....	96
ตาราง 4.9 ปัญหาทัศนียภาพของเส้นทางขาดความสวยงามอาคารบ้านเรือนมีสภาพทรุดโทรม.....	96
ตาราง 4.10 ปัญหาขาดกิจกรรมและบริการระหว่างเส้นทาง.....	97
ตาราง 4.11 ปัญหาทางเดินเท้าในเมืองแคบ.....	97
ตาราง 4.12 ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเท้า เช่นม้านั่ง โทรศัพท์ ถังขยะ มีไม่เพียงพอ.....	97
ตาราง 6.1 แนวทางจัดการพัฒนาและควบคุมปัจจัยด้านต่างๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า ในเมืองเชียงใหม่.....	175
ตาราง 6.2 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการเดินเท้า.....	179

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิ 1.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....4

แผนภูมิ 2.1 Conceptual representation of the system model of the tourism sector..... 10

แผนภูมิ 2.2 The tourism policy development / decision process 10

แผนภูมิ 2.3 Grades of pedestrian access : a range of factors which may have to be considered according to requirement (Jim Antoniou, 1971 : 49)..... 22

แผนภูมิ 2.4 Planning framework pedestrian requirement examined in terms of movement pattern, activities, and physical development. (Jim Antoniou, 1971 : 48)..... 24

แผนภูมิ 2.5 กรอบและแนวทางในการศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....41

แผนภูมิ 3.1 วัดตามทัศนภาพเมือง.....60

แผนภูมิ 3.2 แสดงสรีระส่วนต่างๆ ของเมือง.....60

แผนภูมิ 6.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่..... 154

แผนภูมิ 6.2 องค์ประกอบในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการเดินเท้าด้านการท่องเที่ยว..... 156

แผนภูมิ 6.3 แนวความคิดในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่..... 157

แผนภูมิ 6.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่..... 178

แผนภูมิ 6.5 ผังโครงสร้างการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่..... 182

สารบัญแผนที่

หน้า

แผนที่ 2.1 Key to plan.....	28
แผนที่ 2.2 The Central pedestrian connecting Munich's two major medieval Gate.....	29
แผนที่ 2.3 แสดงผังการจัดเส้นทางสัญจร Munich : Germany.....	30
แผนที่ 2.4 Pedestrian generator Warwick History Area : England.....	32
แผนที่ 2.5 Proposed pedestrian movement. Warwick History Area : England.....	33
แผนที่ 2.6 แสดงโครงการพัฒนาทางเดินเท้าจากการจัดทำแผนหลักการท่องเที่ยว 2524.....	35
แผนที่ 2.7 กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเดินชมได้ในเมืองเชียงใหม่.....	51
แผนที่ 3.1 การเข้าถึงเมืองเชียงใหม่.....	71
แผนที่ 3.2 ลักษณะภูมิประเทศการตั้งเมืองเชียงใหม่.....	55
แผนที่ 3.3 แนวกำแพงและขนาดเมืองเชียงใหม่.....	56
แผนที่ 3.4 แสดงตำแหน่งที่ตั้งช่วงในเวียงเชียงใหม่.....	59
แผนที่ 3.5 พื้นที่ทางศาสนาและความเชื่อ.....	63
แผนที่ 3.6 พื้นที่ทางการปกครอง.....	64
แผนที่ 3.7 ที่ตั้งวัดในเมืองเชียงใหม่.....	71
แผนที่ 3.8 สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเมืองเชียงใหม่.....	78
แผนที่ 3.9 แสดงเส้นทางที่ใช้เป็นทางผ่านของขบวนแห่ในเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่.....	80
แผนที่ 3.10 แสดงเส้นทางจราจรในเมืองเชียงใหม่.....	83
แผนที่ 3.11 แสดงเส้นทางที่มีปัญหาการจราจรติดขัด, ปริมาณรถมาก, บริเวณจุดตัดที่อันตราย ในการใช้ทางเดินเท้า.....	84
แผนที่ 5.1 การซ้อนทับของปัจจัยด้านต่างๆที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า ในเมืองเชียงใหม่.....	112
แผนที่ 5.2 สถานที่ที่น่าสนใจในถนนราชดำเนิน.....	115
แผนที่ 5.3 สถานที่ท่องเที่ยวในถนนท่าแพ.....	118
แผนที่ 5.4 สถานที่ที่น่าสนใจในถนนช้างคลาน.....	121
แผนที่ 5.5 สถานที่ท่องเที่ยวบนถนนพระปกเกล้า.....	124
แผนที่ 5.6 สถานที่น่าสนใจบริเวณถนนลอยเคราะห์.....	126
แผนที่ 5.7 สถานที่ท่องเที่ยวในย่านตลาดวโรรส.....	128
แผนที่ 5.8 สถานที่ท่องเที่ยวในถนนอินทวโรรส.....	130
แผนที่ 5.9 สถานที่ท่องเที่ยวในถนนสิงหราช.....	132
แผนที่ 5.10 สถานที่ท่องเที่ยวในถนนราชภาคินัย.....	134
แผนที่ 5.11 เส้นทางที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	136
แผนที่ 5.12 ลำดับความสำคัญของถนนที่มีศักยภาพต่อการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า ในเมืองเชียงใหม่.....	138
แผนที่ 5.13 ผังเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	141

สารบัญแนบที่ (ต่อ)

หน้า

แผนที่ 5.14	เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง.....	144
แผนที่ 5.15	เส้นทางเที่ยวชมวิถีชีวิต กิจกรรม และสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่.....	147
แผนที่ 5.16	เส้นทางท่องเที่ยวประเภทบันเทิงและการจับจ่ายใช้สอยยามค่ำคืน.....	149
แผนที่ 5.17	เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานในเขตเมืองเก่า (เส้นทางที่ 1)	151
แผนที่ 5.18	เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานในเขตเมืองเก่า (เส้นทางที่ 2).....	153
แผนที่ 6.1	ผังเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.....	161
แผนที่ 6.2	กิจกรรมในย่านที่น่าสนใจด้านท่องเที่ยว.....	162
แผนที่ 6.3	ความสำคัญของเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่	166
แผนที่ 6.4	แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เมืองเชียงใหม่.....	171
แผนที่ 6.5	แนวทางการพัฒนาปรับปรุงเมืองเชียงใหม่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า.....	174

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 2.1 Range of acceptable walking distances (U.S. cities) most people are not willing to walk distances greater than about 700 ft. (220 m.) (Nicholas T. Dines, 1998 : 340-4)	25
รูปที่ 2.2 Psychological comfortable for the average pedestrian under various circumstances, degree of psychological comfort (in term of spatial requirements) will different across various regions of U.S. and between various cultures. (Nicholas T. Dines, 1998 : 340-5)	25
รูปที่ 2.3 Suggested walkway widths : secondary, and minor routes. (Jim Antoniou, 1971 : 94)	26
รูปที่ 2.4 The pedestrian setting : a wide street converted to pedestrian use. (Jim Antoniou, 1971 : 101)	26
รูปที่ 2.5 Lower Goat Lane Norwich : England.....	27
รูปที่ 2.6 ผังการจัดระบบการสัญจร Norwich : England.....	27
รูปที่ 2.7 London street before Norwich : England.....	28
รูปที่ 2.8 ย่านเดินเท้าในเมือง Munich : Germany.....	30
รูปที่ 2.9 บรรยากาศในเมือง Warwick History Area : England.....	31
รูปที่ 3.1 วัดเจดีย์หลวง.....	65
รูปที่ 3.2 วัดพระสิงห์.....	65
รูปที่ 3.3 ชุมประตูดุสิตพันเตา.....	66
รูปที่ 3.4 วัดเชียงใหม่.....	67
รูปที่ 3.5 วัดดวงดี.....	67
รูปที่ 3.6 วัดปราสาท.....	68
รูปที่ 3.7 วัดผาบ่อง.....	68
รูปที่ 3.8 วัดเชษฐา.....	69
รูปที่ 3.9 วัดบุพพาราม.....	69
รูปที่ 3.10 วัดมหาวัน.....	70
รูปที่ 3.11 วัดแสนฝาง.....	70
รูปที่ 3.12 ประตูดอก.....	72
รูปที่ 3.13 ประตูท่าแพ.....	72
รูปที่ 3.14 คุ่มต่างๆในเมือง.....	74
รูปที่ 3.15 หอศิลป์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่.....	74
รูปที่ 3.15 อาคารศาลหลังเก่า.....	74
รูปที่ 3.17 อาคารที่ทำการไปรษณีย์ แม่ปิง.....	75
รูปที่ 3.18 ถนนสุริยสามกษัตริย์.....	75

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่ 3.19 อาคารประวัติศาสตร์เชิงพาณิชย์กรรมในเมืองเชียงใหม่.....	76
รูปที่ 3.20 ทางเดินเท้าในถนนสายสำคัญในเมืองเชียงใหม่.....	86
รูปที่ 3.21 ทางเดินในซอย.....	87
รูปที่ 3.22 อุปสรรคบนทางเดินเท้า.....	87
รูปที่ 3.23 องค์ประกอบบนทางเดินเท้า.....	87
รูปที่ 5.1 ลักษณะถนนราชดำเนิน.....	113
รูปที่ 5.2 ลักษณะอาคารที่อยู่ริมถนนราชดำเนิน.....	114
รูปที่ 5.3 บรรยากาศของถนนท่าแพ.....	116
รูปที่ 5.4 ลักษณะอาคารการค้าในยุคแรก.....	117
รูปที่ 5.5 ลักษณะทางเดินเท้าบนถนนท่าแพ.....	117
รูปที่ 5.6 ลักษณะการสัญจรบนถนนช้างคลาน.....	119
รูปที่ 5.7 ลักษณะทางเดินเท้าบนถนนช้างคลาน.....	120
รูปที่ 5.8 ลักษณะถนนพระปกเกล้า.....	122
รูปที่ 5.9 ทางเดินเท้าหน้าวัดเจดีย์หลวง.....	123
รูปที่ 5.10 ลักษณะทั่วไปของถนนลอยเคราะห์.....	125
รูปที่ 5.11 ลักษณะในย่านตลาดวโรรส.....	127
รูปที่ 5.12 ตึกเก่าในย่านตลาดวโรรส.....	127
รูปที่ 5.13 ลักษณะทั่วไปของถนนอินทวโรรส.....	129
รูปที่ 5.14 ลักษณะทางเดินเท้าของถนนอินทวโรรส.....	129
รูปที่ 5.15 ลักษณะถนนสีหราช.....	131
รูปที่ 5.16 ลักษณะถนนราชภาคินัย.....	133
รูปที่ 6.1 การออกแบบทางเดินเท้าในถนนสายหลักด้านการท่องเที่ยว.....	163
รูปที่ 6.2 การออกแบบทางเดินเท้าในถนนสายรอง.....	164
รูปที่ 6.3 การออกแบบทางเดินเท้าในถนนซอย.....	164
รูปที่ 6.4 แนวทางควบคุมอาคารที่อยู่ใกล้โบราณสถาน.....	169
รูปที่ 6.5 แนวทางควบคุมป้าย.....	173

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

จังหวัดเชียงใหม่ถือเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ที่มีความสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายประเภทเช่น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดเชียงใหม่เป็นสัดส่วนค่อนข้างสูง ก่อให้เกิดการจ้างงานและส่งผลกระทบต่อธุรกิจประเภทอื่นๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร สถานบริการ ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าของที่ระลึก สถานเริงรมย์และธุรกิจนำเที่ยวเป็นต้น นับตั้งแต่ปี 2539 –2543 อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ขยายตัวร้อยละ 2 – 3 ต่อปี ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในพื้นที่ 35,605.46 ล้านบาท (สถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ปี 2543)

ตัวเมืองเชียงใหม่ถือเป็นศูนย์กลางบริการด้านการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวหลายประเภทเช่น ศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สถาปัตยกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม ศูนย์รวมสินค้าพื้นเมือง รูปแบบกิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้คน มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวหลายแห่ง (จากการสำรวจความคิดเห็นของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) เหตุผลสำคัญที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเยี่ยมเยือนตัวเมืองเชียงใหม่เนื่องจากเป็นศูนย์กลางบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่างๆได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบาย โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวในเขตตัวเมืองคือ การพักผ่อน เลือกซื้อสินค้าของที่ระลึก เที่ยวชมโบราณสถาน ชมเมือง พักผ่อนหย่อนใจในสถานบันเทิงและแหล่งบริการประเภทต่างๆในเมือง จำนวนนักท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่จะเพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงเทศกาลสำคัญ เห็นได้จากจำนวนการจองห้องพักในโรงแรมและรถโดยสารที่เข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเทศกาลและประเพณีสำคัญจะจัดขึ้นในพื้นที่ย่านศูนย์กลางเมือง ประกอบไปด้วยพิธีกรรมทางศาสนาในช่วงเช้าและงานรื่นเริงในช่วงบ่าย ประเพณีและเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลไม้ดอกไม้ประดับ ประเพณีญี่ปุ่นหรือลอยกระทง

เมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในประเทศต่างๆมักมีการแนะนำเส้นทางการเดินชมเมือง ประกอบด้วยเส้นทางเดินเท้าในระยะที่สามารถเดินชมได้ และประวัติสั้นๆของสถานที่ที่เดินผ่าน ซึ่งนอกจากจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างใกล้ชิดแล้วยังช่วยส่งเสริมให้เกิดจินตภาพเมืองที่สวยงาม ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โบราณสถาน สงวนรักษาย่าน ไม่เพิ่มมลภาวะที่เกิดจากการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ และประชาชนได้รับประโยชน์จากทางเดินเท้าที่สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม ภายในพื้นที่ประมาณ 4.107 ตารางกิโลเมตรในตัวเมืองเชียงใหม่ ประกอบด้วยวัดกว่า 50 แห่ง และย่านที่นักท่องเที่ยวนิยมเช่น ตลาดวโรรส ตลาดไนท์บาร์ซาร์ ที่สามารถเดินเชื่อมถึงกันได้สะดวก ทำให้เมืองเชียงใหม่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวโดยวิธีการการเดินเท้า ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งมีส่วนช่วยพัฒนาเมืองให้น่าอยู่อาศัยควบคู่กันไปด้วย อันจะเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแก่เมืองเชียงใหม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาตลาด รูปแบบ และลักษณะของการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่
2. ศึกษาปัจจัยที่เป็นศักยภาพและข้อจำกัดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
3. ศึกษาวิธีการจัดเส้นทางและรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า ที่เหมาะสมกับเมืองเชียงใหม่
4. เสนอแนะแนวทางและมาตรการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

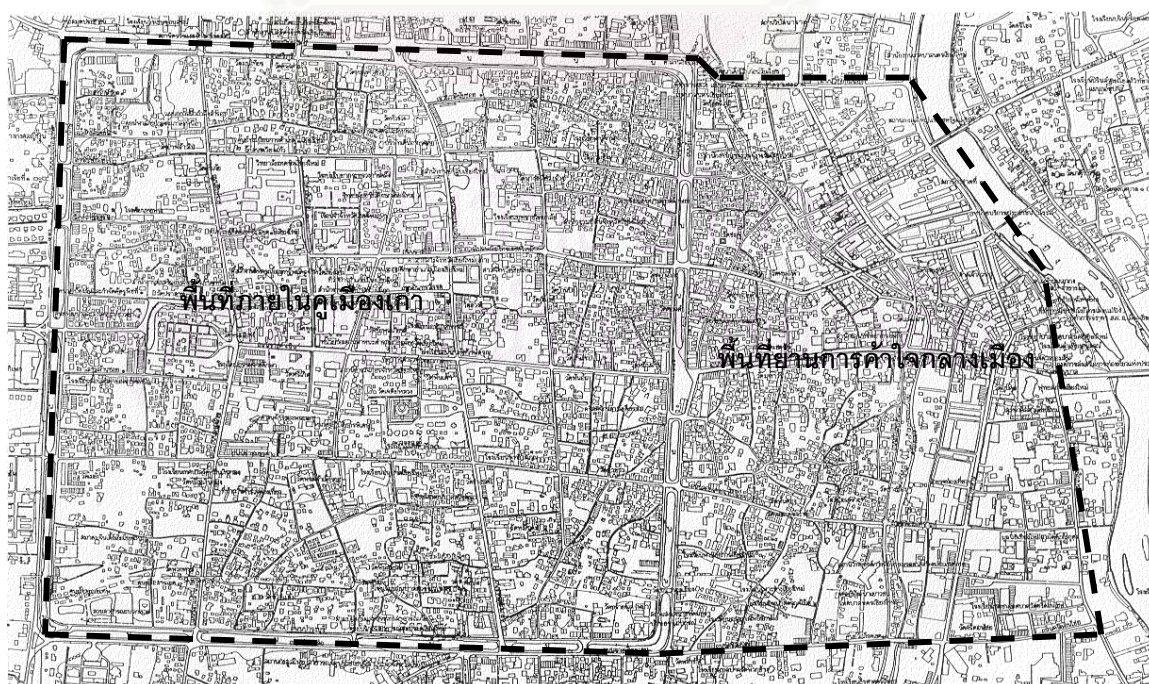
1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาในเชิงเนื้อหาครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้คือ

1. ศึกษาข้อมูลทางทฤษฎี หลักการ แนวความคิด ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและเมืองควบคู่กัน เพื่อนำมาปรับใช้ในการกำหนดรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมกับเมืองเชียงใหม่ ประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ และแนวความคิด ดังต่อไปนี้
 - แนวคิดในด้านการท่องเที่ยว
 - องค์ประกอบของการท่องเที่ยว
 - รูปแบบการท่องเที่ยวในเมือง
 - รูปแบบและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในเมือง
 - กรอบแนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยว
 - แนวคิดในการออกแบบเส้นทางเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยว
 - แนวคิดเรื่องเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว
 - แนวคิดในการพัฒนาย่านทางเดินเท้า
 1. แนวคิดในการพัฒนาย่านทางเดินเท้า
 2. รูปแบบของเส้นทางเดินเท้า
 3. ปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบทางเดินเท้า
 4. แนวคิดในการออกแบบเส้นทางเดินเท้า
 5. เทคนิคในการเพิ่มทางเดินเท้า
2. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ
 - ตลาดการท่องเที่ยว
 - จำนวนและที่มาของนักท่องเที่ยว
 - ประเภทของนักท่องเที่ยว
 - วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว
 - พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
 - รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยว

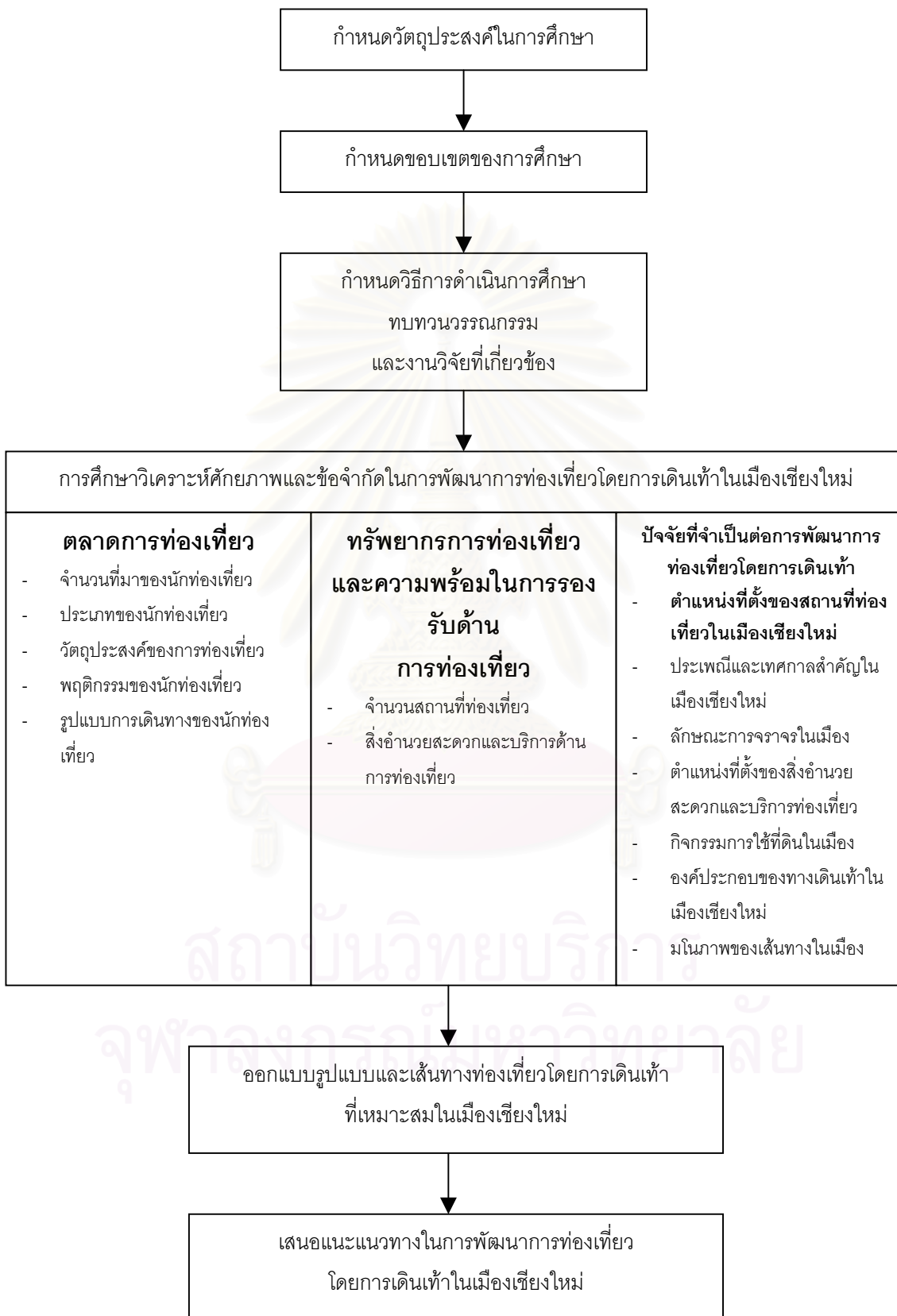
- ทรัพยากรการท่องเที่ยว
 - สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว ได้แก่จำนวน ที่พัก ตลาด สวนสาธารณะ ร้านอาหาร ธนาคาร ท่ารถโดยสาร โรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานีตำรวจ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
3. การศึกษาปัจจัยที่จำเป็นต่อการจัดทำแนวทางการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
 - ตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยว
 - ประเพณีและเทศกาลสำคัญในเมือง
 - ลักษณะการจราจรในเมืองเชียงใหม่
 - ตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว
 - กิจกรรมการใช้ที่ดินในเมืองเชียงใหม่
 - องค์ประกอบบนทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
 - มโนภาพของเส้นทางในเมืองเชียงใหม่
 4. ศึกษาข้อมูลในเชิงแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ รวมถึงการศึกษาโครงการที่มีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

ขอบเขตในเชิงพื้นที่ เนื่องจากการท่องเที่ยวแบบเดินเท้ามีข้อจำกัดด้านระยะทางและเวลาที่ใช้ในการเดิน ดังนั้นในการกำหนดพื้นที่ศึกษาจึงเลือกพื้นที่ภายในสี่เหลี่ยมคูเมือง และพื้นที่ย่านศูนย์กลางการค้าของเมือง รวมพื้นที่ประมาณ 4.107 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากมีการกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทั้ง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึงลักษณะกิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้คนในเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยที่เหมาะสมต่อการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ โดยมีขอบเขตของพื้นที่ศึกษาดังนี้ คือ ทิศเหนือติดถนนมณีรินทร์ และถนนวิชนายนท์ ทิศใต้ติดถนนช่างหล่อ และถนนศรีดอนไชย ทิศตะวันออกติดถนนเจริญประเทศ ทิศตะวันตกติดถนนบุญเรืองฤทธิ์ (ดูแผนที่ 1.1)

แผนที่ 1.1 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

1.4 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

แผนภูมิที่ 1.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

แยกเป็นประเภทของข้อมูลดังนี้คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 วิธีการดังนี้คือ

1.1 วิธีการสังเกตปัจจัยด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ (site Observation) ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่ เส้นทางท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้บรรยากาศของเส้นทางในเมือง ทางเดินเท้าในเมือง ลักษณะการจราจรในเมือง เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์รูปแบบและเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าที่เหมาะสมกับเมืองเชียงใหม่

1.2 วิธีการสัมภาษณ์ และสอบถามความคิดเห็น (Interview & Discussion) แบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

- แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาทั้งย่านเมืองเก่าและย่านการค้าสำคัญของเมือง ประเด็นที่ใช้ในการสอบถามคือ
 - ข้อมูลในด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบและวิธีการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ความสนใจในการท่องเที่ยว การศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวจากแหล่งข้อมูลต่างๆก่อนการเดินทาง เนื่องจากจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถกำหนดเส้นทางตามความสนใจได้เอง และช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอันจะทำให้เกิดความประทับใจต่อการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่
 - ทักษะคิดและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้า เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้า เหตุผลที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในด้านผลดีที่จะเกิดกับเมือง รวมทั้งอุปสรรคของการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบทางเดินเท้าที่ ปลอดภัย สะดวก และสวยงาม เหมาะสมกับเมืองเชียงใหม่
 - ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการออกแบบทางเดินเท้าที่ สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม เหมาะสมกับเมืองประกอบด้วย การออกแบบทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับเมือง การจัดองค์ประกอบบนทางเดินเท้า การจัดการด้านการจราจรในพื้นที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ทางเดินเท้า มาตรการดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม รวมทั้งการเพิ่มกิจกรรมและบริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของเมืองให้คงเอกลักษณ์และความสวยงามของเมือง เป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น
- วิธีการสัมภาษณ์หน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการด้านการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึง โครงสร้างของการทำงาน นโยบายและโครงการที่มีส่วนสนับสนุนความเป็นไปได้ของการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าใน

เมืองเชียงใหม่ รวมถึงข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของหน่วยงานและผู้ที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา โดยมีหน่วยงานและบุคคลดังต่อไปนี้

- เทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานช่างส่วนการโยธา ฝ่ายวิศวกรรมการจราจร กองวิชาการและแผน
 - สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่
 - ผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่
 - นักวิชาการที่ทำการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และพื้นที่เมืองเชียงใหม่ รวมทั้งจัดโครงการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเชียงใหม่
- บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา เพื่อสำรวจทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในพื้นที่ ในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในระหว่างที่เมืองเชียงใหม่มีการจัดงาน สิบมหัสจรรย์ล้านนาที่ท่าแพ ลักษณะของโครงการดังกล่าวคือ การปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้ถนนท่าแพเป็นสถานที่จัดถนนคนเดิน Walking Street ทุกวันอาทิตย์ ระหว่างวันที่ 3 เมษายน – 7 เมษายน 2545 จึงใช้โอกาสนี้สอบถามความเห็นและทัศนคติของประชาชนที่ประกอบธุรกิจและอาศัยอยู่ในย่านถึงผลกระทบระหว่างการจัดงาน
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หารูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ ประกอบด้วยการศึกษา
- ข้อมูลทางทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาเมืองและการท่องเที่ยว
 - ข้อมูลทางทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาทางเดินเท้า
 - ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา ประวัติศาสตร์ วิวัฒนาการของเมือง กิจกรรมการใช้ที่ดิน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ลักษณะการจราจร
 - ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ตลาด รูปแบบ และลักษณะของการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยว
 - ศึกษาข้อมูลในด้านนโยบายและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ศึกษาโครงการวิจัยด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงแนวความคิดและทฤษฎีในการพัฒนาเมืองและการท่องเที่ยวโดยใช้วิธีการเดินเท้า
2. ทราบถึงตลาด รูปแบบ และลักษณะของการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่
3. ทราบถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีศักยภาพ และข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
4. เกิดแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

บทที่ 2

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีและแนวความคิดหลายด้านประกอบกัน โดยมีทฤษฎีและแนวความคิดหลักคือ

1. แนวความคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมือง
 - 1.1 รูปแบบของการท่องเที่ยวในเมือง
 - 1.2 รูปแบบและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในเมือง
 - 1.3 แนวความคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมือง
 - 1.4 ข้อพิจารณาในการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
2. แนวความคิดต่อการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า
 - 2.1 แนวความคิดต่อการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว
 - 2.2 แนวความคิดในการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า
 - 2.3 วิธีการพัฒนาย่านทางเดินเท้า และรูปแบบของทางเดินเท้า
 - 2.4 ปัจจัยที่จำเป็นต่อการออกแบบเส้นทางเดินเท้า
 - 2.5 เทคนิคและวิธีการออกแบบเส้นทางเดินเท้า
 - 2.6 ตัวอย่างเมืองท่องเที่ยวที่ใช้การสัญจรโดยการเดินเท้า

ทฤษฎีและแนวความคิดหลักดังกล่าวจะนำมาใช้สร้างกรอบแนวทาง ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว โดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ที่สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม เพื่อเป็นทางเลือกในการสัญจรให้กับนักท่องเที่ยว และประชาชนในเมืองเชียงใหม่

2.1 แนวความคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมือง

2.1.1 รูปแบบของการท่องเที่ยวในเมือง (Urban Tourism)

การท่องเที่ยวในเมือง (Urban Tourism) คือการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งในเมืองที่มีความสำคัญทางการท่องเที่ยวสูง เช่น ลอนดอน ปารีส นิวยอร์ก ซานฟรานซิสโก โตเกียว กรุงเทพฯ นิวเดลี บทบาทของเมืองที่มีต่อการท่องเที่ยวนั้นมีหลายลักษณะและหลายบทบาทผสมผสานกันเช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ โรงละคร สถานที่ทางประวัติศาสตร์ อาคารที่ใช้เทคโนโลยีอันทันสมัย การจับจ่าย อาหาร และสถานบริการต่างๆ อันมีผลต่อการวางแผนนโยบาย แนวทาง และวิธีการในการพัฒนาเมืองให้สอดคล้องต่อการท่องเที่ยว

เมืองท่องเที่ยวที่มีลักษณะเด่นทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (Archeological, Historical, and cultural sites) นั้นหมายถึงเมืองที่มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ อาคารทางประวัติศาสตร์ ความเป็นเมืองหรือ ย่านอาคารสำคัญทางศาสนา เช่น โบสถ์ วัด มัสยิด สุเหร่า เป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของโลก ตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ได้แก่ Stonehenge, Western Abbey, Tower of London ในประเทศอังกฤษ, อารยธรรม อียิปต์, กรีซ, โรมัน, ชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน, Alhambra ในประเทศสเปน, Versailles Palace ในประเทศฝรั่งเศส, Zimbabwe Ruins ในอเมริกาใต้, อารยธรรม

Moenjodaro and Harrappa ,Taj Mahal ในประเทศอินเดีย, แหล่งประวัติศาสตร์ในเอเชียใต้ เช่น นครวัด, พระราชวังปักกิ่ง, เมืองนารา, เมืองเกียวโต, รวมถึงเมืองต่างๆที่ได้รับการระบุถึงโดยองค์การ The United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) ว่าเป็นมรดกของโลก

การท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์ คือรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งที่มีความนิยมสูงในปัจจุบัน นอกจากเมืองประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเหล่านี้จะได้รับการวางแผนในด้านอนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีการพัฒนาให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น เช่นการจัดนิทรรศการ เทศกาล การจัดแสดงแสงสี เพื่อเพิ่มความสนใจแก่นักท่องเที่ยว สิ่งนี้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ได้แก่

1. รูปแบบทางวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ (Distinctive Cultural Patterns) รวมไปถึงธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย ระเบียบแบบแผนในการดำรงชีวิต ศาสนา การได้เข้าไปมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของท้องถิ่นเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมาก อย่างไรก็ตามจะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับเป็นพิเศษ
2. ความสนใจในศิลปท้องถิ่น (Arts and Handicrafts) เช่น ดนตรี การละเล่น การฟ้อนรำ และศิลปหัตถกรรมที่ผลิตขึ้น เช่น ภาพวาด ประติมากรรม เครื่องใช้ เมืองที่ได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางทางศิลปมีจุดมุ่งหมายลำดับแรกคือตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวและผลตอบแทนทางรายได้ต่อศิลปินในท้องถิ่น นอกจากนั้นแล้วรูปแบบทางสถาปัตยกรรมก็เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สำคัญ
3. ความสนใจต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Interesting Economic Activities) จากการสำรวจความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวพบว่า การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ประสบความสำเร็จ มีผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ ตัวอย่างเช่น การแสดงช้างในป่าเขตร้อนชื้น เทศกาลล่าสัตว์ งานแสดงสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับเทคนิคในการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ การเที่ยวชม อุทยานธรรมชาติท้องถิ่น ตลาดชุมชน ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมาก และเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ถูกจัดอยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวทั่วไป
4. ความสนใจต่อเมืองและชุมชน (Interesting Urban Area) ความแตกต่างของเมืองและชนบท อาคารบ้านเรือน ความเป็นอยู่ของผู้คนในเมือง ย่านศูนย์กลางเมือง ร้านค้า ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณะ พิพิธภัณฑ์ อาคารสาธารณะ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการเรียนรู้ ศึกษาและซึมซับความรู้สึกที่มีต่อเมืองท่องเที่ยวเหล่านั้น การนั่งรถไปตามถนนสายสำคัญภายในเมือง ผ่านสถานที่สำคัญ หรือเลือกเดินชมเมืองโดยใช้ทางเดินเท้าสาธารณะที่สามารถเลือกหยุดชมสถานที่ต่างๆได้เอง เมืองท่องเที่ยวบางแห่งยังได้จัดกิจกรรมกลางแจ้งขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งการแสดงเหล่านี้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเสมอ
5. สถานที่จัดแสดงรูปแบบทางวัฒนธรรม (Museums and Other Cultural Facilities) ความน่าสนใจของพิพิธภัณฑ์คือสามารถบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ อารยธรรม ชาติพันธุ์วิทยา งานศิลปท้องถิ่น แม้กระทั่งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัตถุประสงค์หลักของพิพิธภัณฑ์นั้นเพื่อให้บริการความรู้แก่ประชาชนในเมือง และดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ตัวอย่างของพิพิธภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักในระดับโลกได้แก่ Metropolitan Museum ในเมืองนิวยอร์ก The Smithsonian Complex of Museums ในเมืองวอชิงตันดีซี The British Museum ในกรุงลอนดอน The Louve ในกรุงปารีส นอกจากจะจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์แล้ว บางแห่งยังจัดแสดงงานศิลป

ร่วมสมัย นำเสนอเรื่องราวโดยวิธีการต่างๆ จัดกิจกรรมในวาระพิเศษ ศูนย์วัฒนธรรม หอศิลป์ รั้วขายของที่ระลึก ศูนย์แสดงศิลป์ ร้านค้าศิลป์โบราณ ก็ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากเช่นกัน

6. ประเพณีและเทศกาลท้องถิ่น (Cultural Festivals) ความเชื่อ ค่านิยมในท้องถิ่น หรืออิทธิพลทางศาสนา เช่น งาน Carnival in Rio der Janero, Mardi Gras in New Orleans, Pera Hera in Kandy, พิธีกรรมในหมู่บ้านประเทศศรีลังกา, เทศกาลดนตรีในยุโรป, The aloha Week Festival in Hawaii ประเพณีและเทศกาลเหล่านี้ทำให้เกิดฤดูกาลท่องเที่ยวจากความนิยมของนักท่องเที่ยว
7. ความเป็นมิตรของผู้คนในท้องถิ่น (Friendliness of Residents) อาจไม่ใช่สิ่งดึงดูดใจหลักของการท่องเที่ยว แต่ ความเป็นมิตร น้ำใจ ความซื่อสัตย์ ของคนในท้องถิ่น ช่วยสร้างบรรยากาศและความประทับใจที่ดีแก่นักท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวนั้น

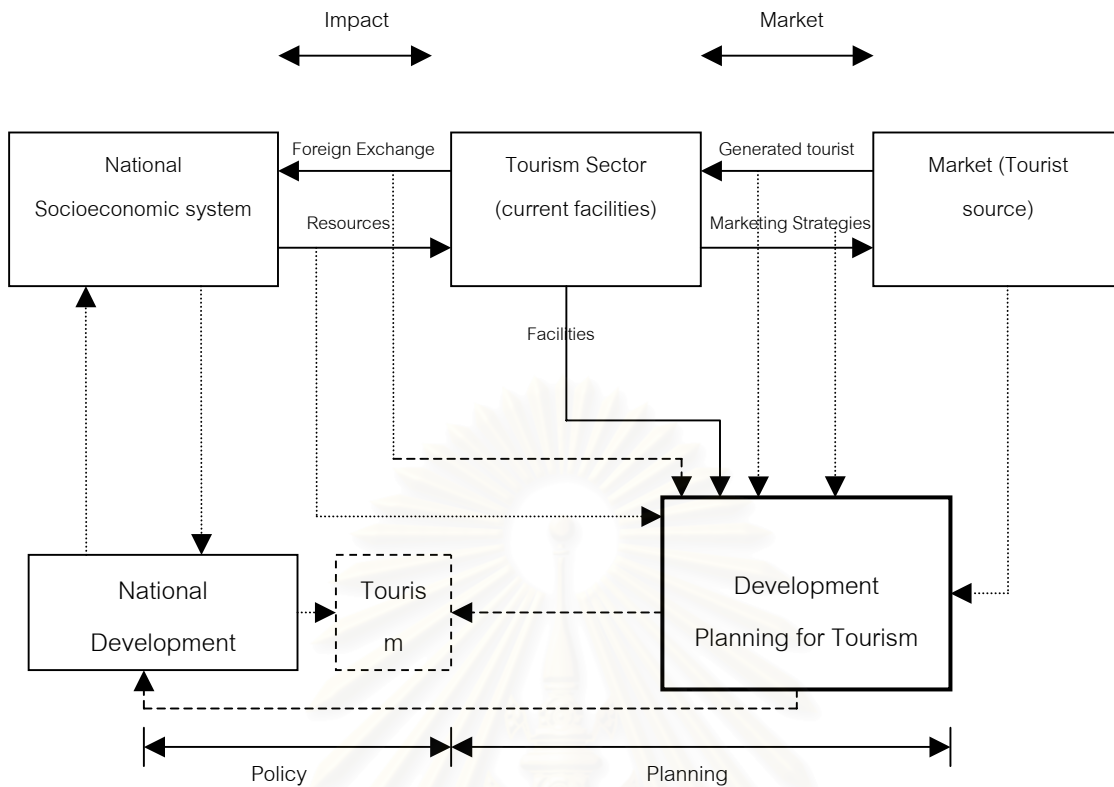
(Edward Inskeep, 1991 : 80 - 85)

2.1.2 แนวความคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมือง

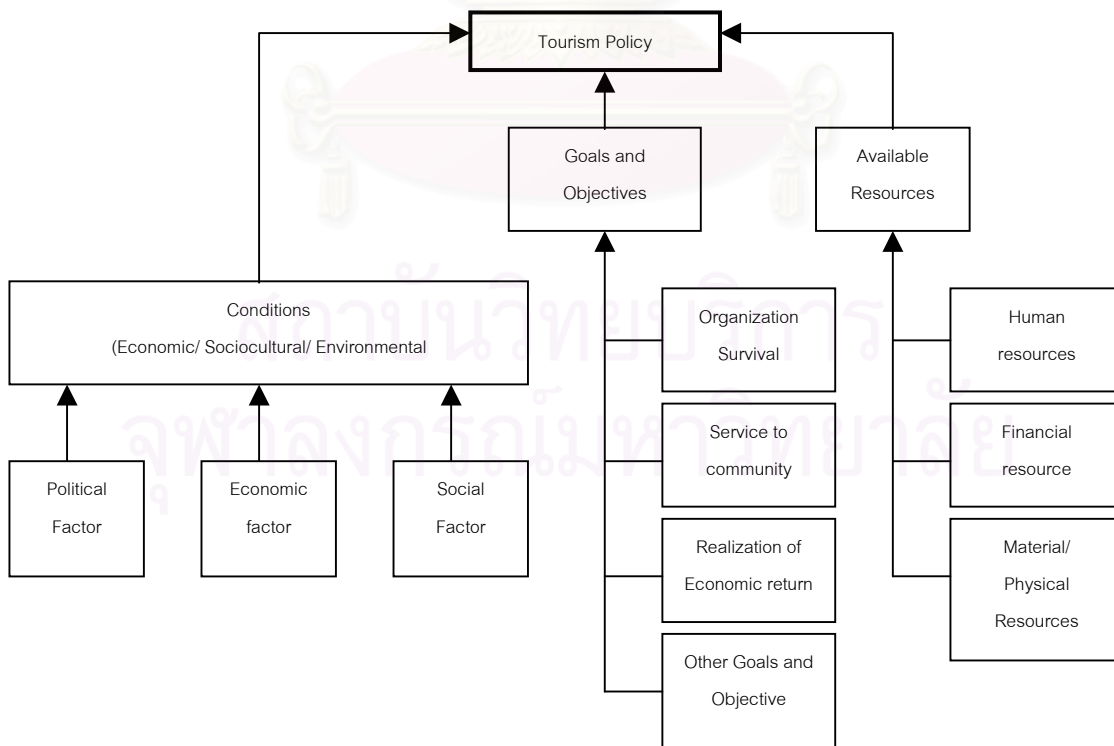
การแสวงหาประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างฉลาดจำเป็นต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของกิจกรรม (Volume of Activities) ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว และลักษณะของกิจกรรม (Nature of Activities) เนื่องจากการท่องเที่ยวคืออุตสาหกรรมบริการที่ต้องอาศัยสถานที่ (Place) เป็นองค์ประกอบหลักของการดำเนินงาน ดังนั้นการวางแผนและการออกแบบ เพื่อใช้ประโยชน์จากสถานที่นั้นๆอย่างเหมาะสม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยว (Clare & Gunn, 1998)

การออกแบบและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในหลายๆประเทศมักมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันคือ กระบวนการจัดทำกรอบและนโยบายมักคำนึงถึงเป้าหมายหลักสองประการคือ รองรับปริมาณความต้องการท่องเที่ยวได้สูงสุด และสามารถรักษาความสมดุลย์ระหว่างค่าใช้จ่ายและรายได้จากการท่องเที่ยว(Devid Edgell, 1990 : 103 - 105) ซึ่งมีลักษณะการดำเนินการดังนี้ (ดูแผนภูมิที่ 2.1 และ 2.2)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2.1 Conceptual representation of the system model of the tourism sector

แผนภูมิที่ 2.2 The tourism policy development / decision process

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่เป้าหมาย (Destination Scale) คือการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยว (Attraction Complexes) ชุมชน (Community) ความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับสถานที่ท่องเที่ยว (Linkage) การเข้าถึงของสถานที่ท่องเที่ยว (Access) ปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมนิยมการท่องเที่ยว แบบครบวงจร (Touring Circuit) โดยให้ความสนใจในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมากขึ้น และมักเดินทางไปท่องเที่ยวยังโบราณสถานและชุมชนหลายๆแห่ง ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย องค์ประกอบที่ควรได้รับในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่เป้าหมายมีดังนี้คือ

1. การสร้างพันธะสัญญา (Commitment) คือการสร้างความเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน หากการวางแผนปราศจากพันธะสัญญาที่ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายก็จะทำได้ไม่สำเร็จ แนวทางหนึ่งคือการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการท่องเที่ยว ควรประกอบด้วย ตัวแทนจากหอการค้า โรงแรม ภัตตาคาร เทศบาล สมาคมการท่องเที่ยว ผู้บริหารของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ นอกจากนั้นยังควรมีนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มศาสนา วัด และโรงเรียน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและสังคม
2. การวิเคราะห์ตลาด (Tourism Demand) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ช่วงเวลาเวลาในการเดินทาง
3. วิเคราะห์ความสามารถในการตอบสนองของแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Supply) ควรประกอบด้วย
 - ข้อมูลการบริการ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้าบริการ
 - ข้อมูลการเดินทางทุกประเภท และการเชื่อมโยงของสถานที่ท่องเที่ยว
 - สิ่งดึงดูดความสนใจ เช่น โบราณสถาน ประเพณี วัฒนธรรม เทศกาลสำคัญ
 - ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น แผนที่ แผนที่ เอกสารประชาสัมพันธ์
 - กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่นการจัดกิจกรรมขึ้นในวาระพิเศษ
 - ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
4. กำหนดบทบาทของแต่ละองค์กร ระบุหน่วยงานและบทบาทที่รับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้แต่ละองค์กรเข้าใจในการระดมทรัพยากรที่มี
5. ระบุข้อจำกัด ปัญหา ความต้องการ โดยอาศัยวิธีการต่างๆ เช่น การระดมสมอง การรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชน เป็นต้น
6. สร้างกรอบแนวความคิดสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาส่วนประกอบต่างๆของการท่องเที่ยว โดยกรอบความคิดควรกล่าวถึง การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว การให้บริการ การเดินทาง การให้ข้อมูล และการส่งเสริมการท่องเที่ยว
7. สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งควรครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆที่ต้องกระทำ ผู้รับผิดชอบ สถานที่ดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ การประเมินและติดตามผล

(Clare & Gunn, 1988)

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยังคงคุณค่าความสำคัญทางสังคมและวัฒนธรรมอยู่ต่อไป โดยไม่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว INTERNATIONAL CULTURAL TOURISM CHATER (8th Draft, for Adoption by ICOMOS at the 12th General Assembly, Mexico, October 1999 INTERNATIONAL CULTURAL TOURISM CHATER . Managing Tourism Places of Heritage Significance, ICOMOS International Committee on Tourism.) มีหลักสำคัญ 6 ประการคือ

1. เนื่องจากการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนสิ่งเชื่อมโยงในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์และการจัดการที่ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งกับคนในท้องถิ่นและผู้มาเยือน เพื่อให้สามารถเข้าถึงมรดกและวัฒนธรรมของพื้นที่ การตีความหมายและการนำเสนอลักษณะสำคัญของทรัพยากรหรือสถานที่ ชนบทธรรมเนียมและประเพณีในอดีต รวมถึงความหลากหลายในปัจจุบัน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มาเยือนทราบถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆเสมอ
2. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่มรดกและการท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) จึงอาจเกิดความขัดแย้งในแนวทางอนุรักษ์และการจัดการ ดังนั้นการอนุรักษ์จึงควรถูกจัดการในลักษณะที่ยั่งยืนโดยคนรุ่นปัจจุบันสำหรับปัจจุบันและอนาคต โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกควรมุ่งถึง มุมมองด้านความงาม สังคม วัฒนธรรม ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ ลักษณะความหลากหลายทางชีวภาพ บริบทของสถานที่ ก่อนทำการพัฒนาหรือประชาสัมพันธ์ควรมีการประเมินคุณค่า และมีข้อกำหนดที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
3. การอนุรักษ์และวางแผนการท่องเที่ยวควรให้แน่ใจว่าผู้มาเยือนจะได้รับประสบการณ์ที่คุ้มค่า พอใจ และสนุกสนาน หากผู้มาเยือนนิยมเข้าถึงพื้นที่ด้วยตัวเอง เส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าอาจมีความจำเป็นเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทางกายภาพในพื้นที่ การวางแผนในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เพื่อความสะดวกสบายและปลอดภัย
4. ชุมชนเจ้าบ้านและคนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งในขั้นการวางแผน การจัดการ การบริหาร และการแปลความหมายคุณค่าของพื้นที่
5. กิจกรรมในการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยวควรให้ประโยชน์กับคนในท้องถิ่น ทั้งผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ความรู้ การศึกษา
6. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การท่องเที่ยว ควรมีการป้องกันและส่งเสริมความสำคัญและคุณค่าที่แท้จริงของสถานที่นั้นๆ

2.1.3 รูปแบบและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในเมือง

รูปแบบของนักท่องเที่ยวในเมืองอาจจำแนกได้ 2 กลุ่ม คือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินั้นมักมีความกระตือรือร้นและให้ความสนใจต่อศิลปวัฒนธรรมมีกำลังการใช้จ่ายค่อนข้างสูง มีความคาดหวังในเรื่องการกำหนดทิศทาง (Orientation) ของตัวเอง ความสะดวก ความสะดวกสบาย และเอกลักษณ์มากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย

รูปแบบของการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็นสองรูปแบบคือ

1. นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโดยลำพัง คือนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ใช้บริการจากบริษัทนำเที่ยว อาจได้รับคำแนะนำจากเอกสารการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวประเภทนี้ไม่คาดหวังในเรื่องความสะดวกสบายของการเดินทางมากนัก แต่คาดหวังในเรื่องที่พัก ทิศทางและตำแหน่งของสถานที่ค่อนข้างสูง
2. นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่ม คือนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว มีความต้องการการบอกเล่าความสะดวกสบายในการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มในลักษณะนี้อาจทำความรอบกว่นแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น หากการจัดเตรียมสถานที่และการจัดการไม่ดีพอ

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบันในลักษณะดังนี้คือ

1. การชมเมืองโดยรวม ได้แก่ การนั่งรถ เดินชมเมือง หรือใช้ยานพาหนะอื่นๆ เช่น รถม้า รถสามล้อ เป็นการสัญจรไปตามเส้นทางสายสำคัญผ่านบริเวณสำคัญของเมือง ระหว่างทางอาจมีการบรรยายถึงประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การทำมาหากินของชาวเมืองและสถานที่สำคัญของเมือง
2. การเข้าชมสถานที่สำคัญและสถานที่ที่น่าสนใจ มักเป็นสถาปัตยกรรมในเชิงวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ โรงงานผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ซึ่งต้องมีการจัดเส้นทางเดินให้นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งเตรียมพื้นที่ในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวด้วย
3. การขึ้นที่สูงเพื่อชมเมือง อาจเป็น หอคอย เจดีย์สูง ความสะดวกในการเข้าชมจะขึ้นอยู่กับการจัดสถานที่ หรือการจัดโปรแกรมในสถานที่นั้น
4. การชมการเล่นพื้นเมืองหรืองานเทศกาล การจัดสถานที่ขึ้นอยู่กับรูปแบบและขนาดของการละเล่น อาจเป็นการจัดถาวรหรือจัดเป็นครั้งคราว เช่นในเทศกาลต่างๆที่จัดขึ้นตามเมืองต่างๆ
5. การจับจ่ายซื้อสินค้า ส่วนใหญ่เป็นการซื้อของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์พื้นเมือง
6. การนวดสปา การสักดีสิทธ์ การท่องเที่ยวในลักษณะนี้มักเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย กิจกรรมที่ทำได้แก่ การซื้อรูปเทียนบูชา การไหว้พระปิดทอง การเลี้ยงเซียมซี การบริจาคเงิน การรดน้ำมนต์ การแก้บน และมักจบลงด้วยการจับจ่ายซื้อของที่นำมาขายในบริเวณ
(เดชา บุญค้ำ, 2540)

2.1.4 ข้อพิจารณาในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์

ปัญหาที่ยากต่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์คือ ลักษณะภูมิประเทศ เมืองประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บนที่สูงเพื่อป้องกันการรุกราน และระบบถนนภายในเมืองไม่สามารถรองรับการใช้งานในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคภายในเมือง ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข ปรับปรุง หรือควบคุม ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกับประชาชนผู้อาศัยในเมือง และอาจนำไปสู่ปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นสิ่งสำคัญในลำดับแรกคือ การศึกษาประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และเอกลักษณ์ของพื้นที่นั้น โดยทั่วไปแล้วการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองในเมือง (Urban tourism) มีหลักการและข้อพิจารณาที่จะต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้คือ (Edward Inskeep, 1991)

1. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งที่พัก ควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้เคียง ประกอบไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกประเภท แหล่งจำหน่ายใช้สอย ร้านอาหาร สถานบริการประเภทต่างๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยว

2. พัฒนาโครงข่ายระบบการขนส่ง การเชื่อมต่อของเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เพื่อความสะดวกสบายในการเดินทางภายในเมือง
3. การกำหนดเป้าหมายทางการตลาด ได้แก่การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
4. การพัฒนาทางเดินเท้าในเมือง เช่นทางเดินเท้าบริเวณสวนสาธารณะ ทางเดินเท้าในย่านจับจ่ายใช้สอย การพัฒนาภูมิทัศน์และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เดินเท้า การออกแบบเส้นทางผ่านสถานที่ที่น่าสนใจของเมือง
5. การปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง อนุรักษ์อาคารที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม
6. ใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบของแหล่งท่องเที่ยว หรือสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจอื่นๆ
7. ใช้วิธีการทางผังเมืองเพื่อควบคุมการเติบโตทางผังเมือง เช่น การควบคุมความสูงของอาคาร เพื่อรักษาเอกลักษณ์และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง
8. การอนุรักษ์อาคารและย่านประวัติศาสตร์ที่สำคัญ รวมไปถึงการควบคุมอาคารอื่นๆที่อยู่ในย่านเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกลมกลืนกัน
9. ศึกษาความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาและป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยว
10. เตรียมการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยว เช่น ปัญหาทางสังคม ปัญหาความหนาแน่นของเมือง ขาดแคลนระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองไม่เพียงพอ
11. การเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ เช่น ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
12. การประชาสัมพันธ์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว จัดกิจกรรม เทศกาล หรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาความสามารถในการให้บริการของบริษัทท่องเที่ยว และมัคคุเทศก์นำเที่ยว รวมถึงสำนักงานท่องเที่ยวของรัฐ
13. ให้ความสำคัญต่อกฎ และแนะนำและให้ความรู้ในการหลบเลี่ยงอาชญากรรม
14. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และรักษาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาจะสำเร็จได้ต้องมาจาก องค์การและการจัดการ

การจัดการและควบคุมระบบขนส่งในเมืองประวัติศาสตร์ก็นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากโครงข่ายและรูปแบบถนนที่ล้าสมัยทำให้เกิดความคับคั่งของปริมาณการจราจร ปัญหามลพิษที่เกิดจากการเผาไหม้ทำให้เกิดคราบเกาะบนอาคาร และประติมากรรม ทำลายคุณค่าของเมือง การส่งเสริมให้ใช้วิธีเดินเท้าในพื้นที่ย่านประวัติศาสตร์สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ โดยเฉพาะการเที่ยวชมเมืองของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการขนส่งโดยเครื่องบินยังคงจำเป็นต่อการจราจรในเมือง แต่ก็ควรเป็นการใช้ถนนในช่วงสั้นๆโดยรถประจำทางหรือระบบขนส่งมวลชนของรัฐ มีการจัดเตรียมที่จอดรถที่เพียงพอและใกล้เคียงกับย่านทางเดินเท้า จากการศึกษาพบว่าพัฒนาทางเดินเท้าให้สมบูรณ์นั้นทำได้ยาก เนื่องจากเจ้าของที่ดินในพื้นที่กลัวผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อธุรกิจiny่าน ความร่วมมือของประชาชนจึงเป็นปัญหาหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในย่านประวัติศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงจากกิจกรรมที่ตอบสนองการท่องเที่ยว อาจทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในย่านไม่พอใจ ซึ่งหากปราศจากการจัดการที่ดีก็จะเกิดความขัดแย้งตามมา

2.2 แนวคิดและทฤษฎีของเส้นทางสัญจรเพื่อท่องเที่ยวและการเดินเท้า

2.2.1 แนวความคิดต่อการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว

การจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว คือเส้นทางที่กำหนดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็น หรือเข้าชมจุดที่น่าสนใจตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆได้ง่าย สะดวก ปลอดภัย ได้รับความรู้และความเพลิดเพลินจากการใช้เส้นทางที่จัดทำขึ้น เส้นทางท่องเที่ยวอาจเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ จากการที่นักท่องเที่ยวหลายๆกลุ่มใช้เส้นทางเดิมซ้ำอยู่เป็นประจำ เส้นทางท่องเที่ยวนี้ อาจเป็นเส้นทางรถยนต์ ทางเท้า ทางเรือ หรือทางอื่นๆ อาจใช้ร่วมกับเส้นทางสัญจรปกติของเมือง หรืออาจเป็นการกำหนดเส้นทางขึ้นมาเฉพาะเป็นพิเศษ

ข้อพิจารณาในการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว

1. การกำหนดเส้นทาง การพิจารณากำหนดเส้นทางท่องเที่ยวควรสำรวจและสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ ประกอบกับแนวโน้มที่ควรจะเป็นในการจัดเส้นทาง ควรเริ่มต้นจากการพิจารณาตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆภายในเมือง จัดลำดับความสำคัญและความน่าสนใจ จากนั้นจึงพิจารณาความสามารถในการเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวต่างๆเข้าด้วยกัน
2. การจัดเส้นทางในลักษณะวงจรรอบๆ ทำให้นักท่องเที่ยวได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ เกิดความเพลิดเพลินไปตลอดทางโดยไม่ต้องย้อนกลับเส้นทางเดิม ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจเกิดความรู้สึกเบื่อและเสียเวลา ข้อดีอีกประการหนึ่งคือ สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มย่อยที่ต้องการทิ้งภาระของตนเองไว้ยังจุดเดิม อาจจัดให้มีการเดินทางใน 2 ลักษณะ เช่น เริ่มต้นด้วยการเดินเท้าไประยะหนึ่งแล้วจึงเปลี่ยนเป็นการสัญจรโดยทางเรือในขากลับ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้พักผ่อนไปในตัวระหว่างขากลับ หรืออาจจัดในลักษณะแบบทางเดียว โดยมีจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายแยกกันอยู่ ตามความเหมาะสม เช่นกรณีที่มีแหล่งท่องเที่ยวกระจายห่างไกลกัน เช่นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ริมน้ำเป็นต้น เส้นทางลักษณะนี้จะไม่มีปัญหาสำหรับการท่องเที่ยวแบบกลุ่มเพราะยานพาหนะสามารถไปรอรับอยู่ที่จุดใดก็ได้
3. การจัดเส้นทางให้มีความแตกต่างภายในเมือง การกำหนดเส้นทางอาจจัดทำขึ้นหลายเส้นทาง หรือหลายระบบก็ได้ภายในเมืองหนึ่ง เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลามากน้อยต่างกัน ความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่นเส้นทางสำหรับผู้สนใจศิลปะและวัฒนธรรมอาจพานักท่องเที่ยวไปตามแม่น้ำลำคลองเพื่อดูชีวิตความเป็นอยู่และสภาพบ้านเมือง หรืออาจเป็นเส้นทางที่มีความหลากหลายและน่าสนใจหลายด้านร่วมกันอยู่
4. ควบคุมเส้นทางและรูปแบบของการสัญจรไม่ให้เกิดความสับสน การเข้าถึงและและเดินทางจะต้องควบคุมได้ง่ายและไม่สับสน
5. การให้ข้อมูลข่าวสารในเส้นทาง จัดทำการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวตลอดทางอย่างสม่ำเสมอ ด้วยระบบป้ายหรือด้วยวิธีอื่นๆ เพื่อช่วยบอกทิศทาง ตำแหน่งที่ตั้ง และระยะทางเช่น ช่วยนักท่องเที่ยวกำหนดทิศทางด้วย ที่หมายตา (Landmark) การสร้างความต่อเนื่องของเส้นทาง ด้วยการใช้วัสดุปูพื้นทางเท้าที่เหมือนกันไปตลอดทาง หรือใช้วัสดุพืชพันธุ์ที่เหมือนกันตลอดแนวเป็นต้น
6. พิจารณาจัดประเภทของพาหนะตามสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ เส้นทางท่องเที่ยวอาจใช้พาหนะในการเดินทางต่างกัน ทำให้เกิดความน่าสนใจแตกต่างกัน ตามเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ และลักษณะเฉพาะตัวของเมืองนั้น ๆ

7. ปรับปรุงบริเวณจุดเริ่มต้นของเส้นทาง จุดเริ่มต้นของเส้นทางท่องเที่ยวมักจะมีอยู่ในย่านใจกลางเมือง เข้าถึงได้ง่าย มีข้อมูลต่างๆ รวมอยู่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะใช้ในการตัดสินใจวางแผนการเดินทาง มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้บริการ เช่นที่จอดรถ ที่พักคอย ห้องน้ำ ในเมืองหนึ่งๆอาจจัดให้มีเส้นทางนักท่องเที่ยวหลายๆ เส้นทางดังนั้นจุดเริ่มต้นนี้ไม่จำเป็นต้องมีอยู่จุดเดียว แต่อาจกระจายกันอยู่ตามบริเวณที่มีแหล่งท่องเที่ยวรวมกลุ่มกันอยู่ก็ได้
8. ความต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวภายนอกเมือง เส้นทางท่องเที่ยวไม่ควรจะจำกัดอยู่เพียงภายในเมืองเท่านั้น แต่ควรต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวภายนอกเมืองด้วย ซึ่งอาจเป็นเส้นทางเดียวกันหรือต่อเนื่องกันเป็นบางส่วนก็ได้
9. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อาทิเช่น ร้านอาหาร ร้านขายของเล็กๆน้อยๆ และอาจรวมถึงร้านขายของที่ระลึกต่างๆ ด้วย ในกรณีที่เส้นทางท่องเที่ยวมีอัตราการเข้าออกค่อนข้างสูงส่วนบริการเช่น จุดพักคอย จุดนัดหมาย จะต้องให้ความสะดวกสบาย และมองเห็นได้ชัดเจนไม่สับสน ห้องน้ำ ถังขยะ ไฟฟ้าแสงสว่าง โทรศัพท์
10. ส่วนบริการทางด้านข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับตัวเมือง อาจอยู่ในรูปของแผ่นประกาศ เอกสารแจก หรือเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูล ข้อมูลดังกล่าวควรประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับจุดสนใจต่างๆในเมือง ข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก ร้านอาหาร การสัญจร รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในเมือง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถช่วยเหลือตนเองได้
11. ลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจะเป็นรูปแบบของศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองที่นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความสะดวกในการให้บริการ
12. นอกจากนี้แล้วการดูแลรักษาสถานที่และส่วนบริการต่างๆให้สะอาดเรียบร้อย และใช้งานได้อยู่ตลอดเวลาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งที่จะละเลยไม่ได้
(เดชา บุญค้ำ, 2540)

2.2.2 แนวความคิดต่อการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า

ในเมืองที่มีบทบาทดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความหลากหลายของกิจกรรมประเภทต่างๆ เช่น การค้า สังคม วัฒนธรรม เส้นทางสัญจรโดยการเดินเท้าได้กลายเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งที่ได้รับการพิจารณากำหนดเส้นทางเป็นพิเศษ ซึ่งส่วนมากแล้วจะเป็นการกำหนดเส้นทางที่เหมาะสมต่อการเดินในหนึ่งวัน เส้นทางเหล่านี้จะผ่านเข้าไปในย่านธุรกิจ ผ่านอาคารหรือสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ สวนสาธารณะ ที่โล่งกลางเมือง หรือจุดชมวิวที่สำคัญ (Jim Auntonio, 1971)

เส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่ใช้ได้สำหรับเมืองเกือบทุกเมือง และเป็นวิธีที่ค่อนข้างอิสระ สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้เพราะการเดินเท้าไม่ต้องมีตารางหรือกำหนดเวลาที่แน่นอน นักท่องเที่ยวสามารถหยุดแวะตามจุดสนใจได้ตามใจชอบและหยุดพักนานเท่าใดก็ได้ การเดินเท้ายังทำให้นักท่องเที่ยวเคลื่อนที่ไปในระดับความเร็วต่ำ ทำให้สามารถเห็นรายละเอียด ได้ใกล้ชิดกับสภาพบ้านเมือง เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน เป็นวิธีการที่ไม่เกิดมลภาวะใดๆแก่เมือง อีกทั้งเป็นการออกกำลังกายไปด้วย ในขณะที่เดียวกันการจัดทำทางเดินเท้าในเมืองทำได้ง่ายและสะดวกไม่ใช้พื้นที่มากนัก การลงทุนมีค่าใช้จ่ายไม่สูง และประชากรของเมืองได้รับประโยชน์จากการมีทางเดินเท้าที่ต่อเนื่องกันโดยตลอด (เดชา บุญค้ำ, 2540)

เหตุผลสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาทางเดินเท้าในเมือง คือการขยายและพัฒนาพื้นที่ในบริเวณศูนย์กลางการจับจ่ายใช้สอย หรือสร้างภาพพจน์ใหม่ให้กับเมือง ก่อให้เกิดความต้องการกิจกรรมที่หลากหลายขึ้นภายในย่านไม่ว่าจะเป็น นิทรรศการ การแสดง เทศกาล และกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งจะต้องเตรียมพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางเดินเท้า ที่นั่งพักผ่อน ประติมากรรม น้ำพุ ร้านค้า ร้านอาหาร ความน่าสนใจของวัสดุ แสง สี และกิจกรรมยามค่ำ ค่ำ ทางเดินเท้าที่ได้รับการออกแบบและวางแผนที่ดี จะช่วยปรับปรุง สภาพแวดล้อม สังคม และพื้นที่เกี่ยวเนื่องให้ได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกัน (Harvey M. Rubenstein, 1992 : 21-22)

ผลดีต่อเมืองในด้านต่างๆ ของการพัฒนาทางเดินเท้ามีดังนี้คือ

1. สงวนรักษาย่าน (SAVE DOWNTOWN) พื้นที่เศรษฐกิจของย่าน ป้องกันไม่ให้อ่านใจกลางเมืองขยายตัวออกไปยังชานเมือง ใช้ในการวางแผนพัฒนาเมืองเพื่อปรับปรุงการเข้าถึงย่านใจกลางเมือง และรักษาสภาพแวดล้อมเมือง
2. ช่วยให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เดินเท้า รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการจับจ่าย
3. ลดปัญหาการจราจรติดขัด และปัญหาการกีดขวางทางสัญจรของยานพาหนะ
4. ช่วยปรับปรุงลักษณะทางจิตภาพของชุมชนเมืองให้สวยงามและชัดเจนยิ่งขึ้น
5. ลดมลภาวะทางเสียงและมลภาวะทางอากาศ ที่เกิดจากการจราจรบนถนน เช่นควันพิษที่เกิดจากควันรถยนต์ ฝุ่นละออง โดยอาศัยความกว้างของทางเดินเท้า และต้นไม้บนทางเท้าเป็นสิ่งป้องกัน
6. ช่วยรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่สถานที่ได้อย่างสะดวกและใกล้ชิดยิ่งขึ้น
7. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายในเมือง ให้บริการสาธารณะ และกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน เช่นการพบปะสังสรรค์ การแสดงต่าง ๆ
8. ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารทางประวัติศาสตร์ ป้องกันไม่ให้อาคารโบราณสถานทรุดโทรมลงอันเนื่องมาจากแรงสั่นสะเทือนของรถยนต์เป็นต้น

(Richard K. Untermaun, 1984 : 135)

ในด้านภาพลักษณ์ของเมือง (Image of the city) ทางเดินเท้าก็เปรียบเสมือนช่องทาง (Path) ที่ใช้ในการสังเกตการณ์ หรือชมเมือง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะส่งเสริมหรือทำลายภาพรวมของเมือง (รณฤทธิ์ ธนโกเศศ, 2540 : 61) ข้อพิจารณาทั้งสำหรับการเลือกพื้นที่ตลอดจนวางแผนเส้นทางสัญจรทางเท้าเพื่อการท่องเที่ยว โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ มีดังนี้คือ

1. บริเวณอันเป็นที่เกาะกลุ่มหรือมีการกระจุกตัวของสถานที่สำคัญที่มีชื่อเสียงทางด้านศิลปกรรม โบราณคดี ประวัติศาสตร์ในระดับชาติ จนไปถึงในระดับเมือง การกำหนดเส้นทาง (Route) อาจแบ่งย่อยออกเป็นหลายเส้นทางเพื่อให้ครอบคลุมสถานที่ที่น่าสนใจให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายให้ผู้เดินชมได้ความเพลิดเพลิน ความรู้ความเข้าใจในระดับที่ใกล้เคียงกัน พยายามให้แต่ละเส้นทางมีความเด่นด้อยไม่แตกต่างกันมากนัก
2. บริเวณที่มีการเกาะกลุ่มของกิจกรรมอันหลากหลายของเมือง บริเวณที่มีความคึกคักของกิจกรรมนานาประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมด้านการค้า การบริการ การพักผ่อนหย่อนใจแบบต่าง ๆ สถานที่ซึ่งแสดงออกถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชน ความเป็นเอกภาพของพื้นที่บรรยากาศ สีสัน และความเร้าใจแบบตะวันออก

3. บริเวณอันเป็นที่เกาะกลุ่มของชุมชนหรือย่าน (District) ที่แสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิต การรักษาขนบคตินิยมเชื่อร่วมกันของผู้คนตลอดจนแสดงออกถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี ชุมชนที่มีพัฒนาการมาพร้อมหรือใกล้เคียงมากกับการสร้างเมือง และยิ่งหากชุมชนที่กล่าวถึงนี้เป็นชุมชนของชนกลุ่มน้อยที่มีขนบธรรมเนียมความเชื่อ และประเพณีที่แปลกแตกต่างจากชุมชนชุมชนธรรมดาทั่วไป แล้วก็จะมีความน่าสนใจสำหรับผู้มาเยือนมากยิ่งขึ้น การที่ชุมชนเกาะกลุ่มกันจนเกิดบริเวณที่ชัดเจนจนสามารถวางเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวได้ และหากการเกาะกลุ่มของชุมชนเหล่านี้เป็นชุมชนที่มีคุณลักษณะต่างกัน ก็จะมีความเหมาะสมยิ่งขึ้นในการกำหนดเส้นทาง
4. บริเวณอันเป็นที่เกาะกลุ่ม รวมตัวของสถานที่ท่องเที่ยวสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน การตั้งถิ่นฐานตลาด ศาสนาสถาน ตลอดจนสถานที่ซึ่งเป็นที่รวมหรือ ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540: 3 – 4)

2.2.3 วิธีการพัฒนาย่านทางเดินเท้าและรูปแบบของทางเดินเท้า

ทางเดินเท้าโดยทั่วไปในประเทศต่างๆ คือแนวถนนที่ใช้เป็นเส้นทางสัญจรของประชาชน ปัจจุบันการพัฒนาย่านทางเดินเท้าทำให้ทางเดินเท้าได้กลายเป็นการสัญจรประเภทหนึ่งที่ตอบสนองการขนส่งสาธารณะ ในย่านศูนย์กลางเมือง ย่านธุรกิจการค้า และเกิดพื้นที่โล่งกลางเมือง วิธีการพัฒนาทางเดินเท้าสามารถแบ่งได้เป็นสามรูปแบบหลักคือ (Harvay M. Rubnstein, 1992)

1. ย่านเดินเท้าชนิดเต็มรูปแบบ (Full Mall) คือการพัฒนาย่านเดินเท้าโดยไม่มีการขนส่งรูปแบบอื่นภายในย่าน ทำได้โดยการปิดเส้นทางสัญจรหรือถนนเดิม ปรับปรุงให้เป็นย่านเดินเท้าโดยเฉพาะ ได้แก่ การปรับปรุงเส้นทาง การเลือกใช้วัสดุ จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งประดับตกแต่ง ในการออกแบบปรับปรุงเส้นทางจะต้องมีการศึกษาข้อมูล ลักษณะเด่นของย่านและชุมชน เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของย่านหรือชุมชนนั้น
2. ย่านเดินเท้ากึ่งระบบการขนส่งสาธารณะ (The Transit mall) คือการพัฒนาทางเดินเท้าโดยไม่ให้มีการขนส่งส่วนบุคคลโดยเครื่องยนต์ในพื้นที่ คงไว้แต่ระบบขนส่งมวลชน และการขนส่งสาธารณะเฉพาะในเส้นทางที่จัดไว้ เพื่อเป็นจุดรับส่งประชาชนเข้าสู่พื้นที่ เช่น รถโดยสารสาธารณะ รถรางไฟฟ้า รถแท็กซี่ ใช้เส้นทางเดินเท้าเป็นเส้นทางสัญจรหลัก ประกอบด้วยมาตรการต่างๆ ได้แก่ ห้ามจอดรถริมทางเท้า การออกแบบความกว้างของทางเดินเท้า การออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมประเภทต่างๆที่อยู่ในย่าน เช่น ร้านค้า สำนักงาน โรงแรม สถานบริการประเภทต่างๆ รวมทั้งที่พักอาศัยของย่าน
3. ย่านเดินเท้ากึ่งการสัญจรแบบปกติ (Semi Mall) การพัฒนาทางเดินเท้ารูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับการลดปริมาณการจราจร และพื้นที่สำหรับจอดรถ การออกแบบและปรับปรุงทางเดินเท้า ให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมและดึงดูดให้ประชาชนเลือกใช้การสัญจรแบบเดินเท้าด้วยการ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทาง สามารถเชื่อมโยงระหว่างถนนสายหลักและถนนสายย่อยภายในเมือง เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงของกิจกรรมต่างๆ

รูปแบบทางเดินเท้า ทางเดินเท้ามีหน้าที่หลักเช่นเดียวกับถนนคือ รองรับการสัญจร และมีความสำคัญทัดเทียมกับถนน ทางเดินเท้าอาจเป็นทางเดินที่ขนานไปกับแนวถนนก็ได้ หรืออาจแยกต่างหากจากแนวถนนประเภทของทางเดินเท้าได้แก่ (Michale J. Badner, 1989 : 10 - 11)

1. ทางเท้าขนานไปกับแนวถนน (Side walk) คือทางเท้าที่อยู่ขนานสองข้างของถนนของเมือง มักมีการสัญจรหนาแน่น ทั้งทางถนนและเลียบบแม่น้ำ คูคลอง ทะเลสาบ (Roadway : Waterway)
2. ทางเท้าชนิดที่เป็นทางลัด คือทางเท้าที่มักเป็นที่รู้จักกันเฉพาะกลุ่มลัดไปตามซอย ด้านหลังของอาคารหรือริมแม่น้ำ ทางลัดเหล่านี้หากได้รับการส่งเสริมให้อยู่ในระบบทางเท้าของเมือง และปรับปรุงสภาพแวดล้อมสองข้างทางก็อาจเพิ่มความคล่องตัวให้กับระบบการสัญจรของเมืองได้
3. ย่านทางเดินเท้า (Pedestrian Zone) ซึ่งได้จัดเตรียมหรือออกแบบไว้เพื่อการเดินเท้าโดยเฉพาะเช่นทางเท้าระหว่างอาคารพาณิชย์หรือย่านทางเดินเท้า (Pedestrian Mall) คือบริเวณที่คนสามารถเดินติดต่อกันได้ทั้งบริเวณ โดยไม่มีการสัญจรโดยไม่มีการสัญจรประเภทอื่น เป็นสิ่งที่มีในเกือบทุกเมืองของยุโรป และบางเมืองของสหรัฐอเมริกา รวมถึงญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย บริเวณดังกล่าวมักเป็นบริเวณพาณิชย์กรรมมีบรรยากาศในเชิงนันทนาการ และยังสามารถใช้เป็นทางลัดจากการเดินตามแนวถนนในเมืองได้ด้วย
4. ทางเท้าชั่วคราว ได้แก่การปิดถนนบางสายในวันพิเศษเพื่อใช้เป็นทางเดินเท้า หรือเพื่อกิจกรรมนันทนาการ เช่น ถนนกินซ่าในโตเกียว เป็นต้น
5. ทางเดินเท้าที่อยู่ในแนวขวางเส้นทาง (Cross Walk) ซึ่งตรงกันข้ามกับทางเดินเท้าในแนวขนาน ทางเดินเท้าประเภทนี้จะช่วยให้การเชื่อมต่อทางเดินเท้าเป็นระบบที่มีความต่อเนื่อง แบ่งออกได้เป็น 2 ระดับคือ
 - Over Pass หมายถึงทางเดินเท้าแนวขวางเส้นทางที่อยู่ในระดับเหนือพื้นที่ ในลักษณะของสะพานลอย ทางเชื่อมระหว่างอาคาร สะพานคนเดินข้ามแม่น้ำหรือคูคลอง (มีชื่อเรียกหลายอย่างได้แก่ Skyway, Skywalk, Skybridge หรืออื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน)
 - Under Pass หมายถึงทางเดินเท้าในแนวขวางเส้นทางที่อยู่ในระดับดิน เช่น ทางม้าลาย concourse และอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ทางเดินเท้าซึ่งอยู่ในระดับดินจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของคนเดินเท้าด้วย จึงจำแนกทางเดินเท้าประเภทนี้ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
 1. แบบควบคุม (Control Crossing) โดยใช้ สัญญาณไฟจราจร ตำรวจจราจร ผู้ควบคุม คอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ โดยเฉพาะในบริเวณที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่นซึ่งจำเป็นจะต้องมีการควบคุม เพื่อความปลอดภัยในการเดินข้ามถนน
 2. แบบไม่ควบคุม (Uncontrol Crossing) จะไม่มี การควบคุมทางเดินเท้าแบบขวางที่อยู่ในระดับพื้นดิน ในบริเวณที่ไม่มีการจราจรหรือมีปริมาณการจราจรหนาแน่นน้อย และรถแล่นด้วยความเร็วต่ำเป็นต้น

2.2.4 ปัจจัยที่จำเป็นต่อการออกแบบเส้นทางเดินเท้า

การออกแบบทางเดินเท้าให้มีรูปแบบต่าง ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของทางเดินเท้า การออกแบบทางเดินเท้าโดยมีปัจจัยเป็นตัวกำหนด จะทำให้ทางเดินเท้ามีความสอดคล้องและกลมกลืนกับลักษณะทางกายภาพ สามารถนำเอาลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ ออกมาได้ รวมทั้งช่วยสร้างจุดเด่นของพื้นที่ที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น การจำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบทางเดินเท้าโดยทั่วไปสามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ ดังนี้ (Robeart & Gianni , 1977 : 43)

- ปัจจัยทางด้านกายภาพ

1. สภาพทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ
 - สภาพภูมิประเทศเกี่ยวข้องกับรูปแบบทางเดินเท้า โดยทำให้ทางเดินเท้ามีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของภูมิประเทศ เช่น ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ลาดชันจะมีลักษณะของทางเดินเท้าเป็นขั้นบันได หรือทางลาดเพื่อความสะดวก เป็นต้น
 - สภาพภูมิอากาศ คือการเพื่อป้องกันสภาพทางธรรมชาติเหล่านี้ เช่น สภาพภูมิอากาศที่ร้อนจัด หนาวจัดหรือมีฝนตกชุก ทางเดินเท้าควรมีหลังคาคลุม รวมทั้งมีส่วนปิดล้อมตามความเหมาะสม
2. สภาพอาคารและสิ่งก่อสร้าง ได้แก่การใช้ที่ดินในบริเวณนั้น (Existing Land Use) ลักษณะอาคาร (Building Type)
 - การใช้ที่ดินประเภทต่างๆ เช่น พาณิชยกรรม ที่พักอาศัย อุตสาหกรรมและที่โล่งเพื่อนันทนาการ เช่นในย่านพาณิชยกรรมจะมีทางเดินเท้าที่มีลักษณะแตกต่างกับย่านที่พักอาศัย เป็นอย่างมาก เนื่องจากความแตกต่างในด้าน ปริมาณและลักษณะของคนเดินเท้า
 - ลักษณะของอาคาร หมายถึงสภาพอาคาร อายุใช้งาน และวัสดุของอาคารซึ่งจะส่งผลต่อการออกแบบทางเดินเท้าให้มีความกลมกลืนกับอาคาร เช่น ย่านที่มีอาคารรูปแบบโบราณ ก็ควรออกแบบทางเดินเท้าให้มีรูปแบบกลมกลืนกับย่าน
3. ลักษณะการสัญจรในพื้นที่ (Movement Pattern) ได้แก่
 - ลักษณะการสัญจรและการเข้าถึงภายในพื้นที่ของคนและรถ ขนาดของถนนประเภทต่างๆ ที่จะทำให้ทางเดินเท้ามีขนาดเปลี่ยนแปลงไปตามขนาดของถนน การทำ Curb Cut เพื่อแยกการเข้าถึงของรถออกจากทางเดินเท้า
 - ปริมาณการจราจร (Traffic Volume) จะสอดคล้องกับขนาดของถนนเช่นถ้าเป็นถนนสายหลักที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่นมาก รูปแบบของทางเดินเท้าจะมีลักษณะเป็นแนวยาวขนานกับถนน และมีความกว้างค่อนข้างมาก เป็นต้น
 - ที่จอดรถ (Parking) จะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น พื้นที่โล่งสำหรับจอดรถ อาคารจอดรถ เป็นต้น ดังนั้นรูปแบบของทางเดินเท้าก็จะเปลี่ยนแปลงตามลักษณะของที่จอดรถ เช่น อาคารจอดรถจะมีทางเดินเท้าเป็นรูปแบบของทางเดินเท้าภายในอาคาร เป็นต้น
 - การขนส่งสาธารณะ (Public Transit) เพื่อกำหนดสถานีขนส่ง ป้ายรถประจำทาง กำหนดช่องทางสัญจรเฉพาะ
 - เส้นทางบริการและเส้นทางฉุกเฉิน ได้แก่รถบรรทุกขนส่งสินค้า รถขนส่ง รถมอเตอร์ไซด์ รถตำรวจ รถดับเพลิง ซึ่งมีความสำคัญต่อกิจกรรมประจำวันภายในพื้นที่ ในกรณีที่มีการปิด

ถนนบางสายเส้นทางด้านหลังอาคารสามารถพัฒนาเป็นเส้นทางบริการได้ หรือกำหนดเลนสำหรับรถบริการ การกำหนดเวลาใช้ถนน

4. ระบบโครงข่ายสาธารณูปโภคได้แก่ ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ การระบายน้ำ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีผลต่อรูปแบบของทางเดินเท้า ในการออกแบบทางเดินเท้าจะต้องคำนึงถึงพื้นที่ของสาธารณูปโภคที่เปรียบเสมือนองค์ประกอบของถนนด้วย
5. เงื่อนไขและแนวโน้มทางสภาพแวดล้อม เช่น มลภาวะทางสายตา อากาศ และเสียงเป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจป้องกันได้ โดยการปลูกต้นไม้บนทางเท้า เงื่อนไขเหล่านี้จะทำให้ทางเดินเท้ามีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป

● ปัจจัยทางด้านสังคม

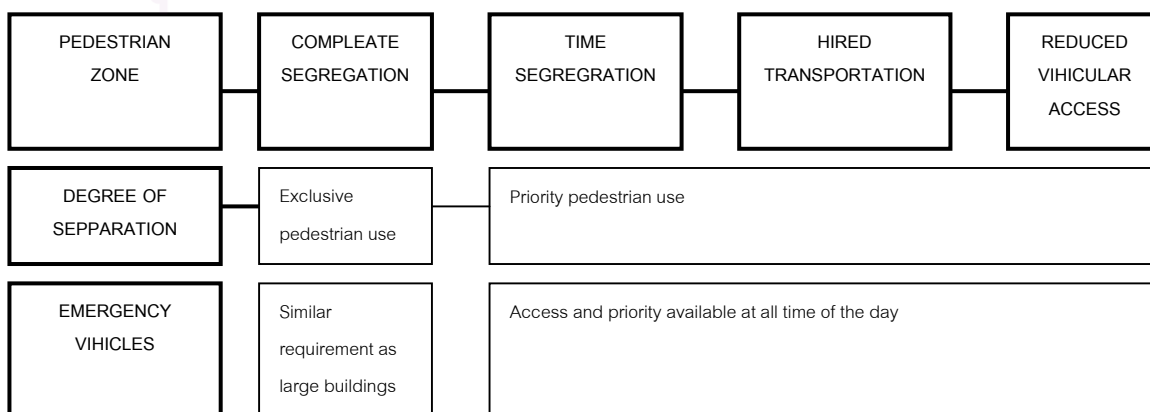
1. กิจกรรมทางด้านสังคม ได้แก่ การพบปะสังสรรค์ การชมการแสดง กิจกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ
2. เงื่อนไขและแนวทางด้านสังคมจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาหรือทำลายทางเดินเท้าได้ เช่น ความมีระเบียบวินัย การรักษาความสะอาด เป็นต้น

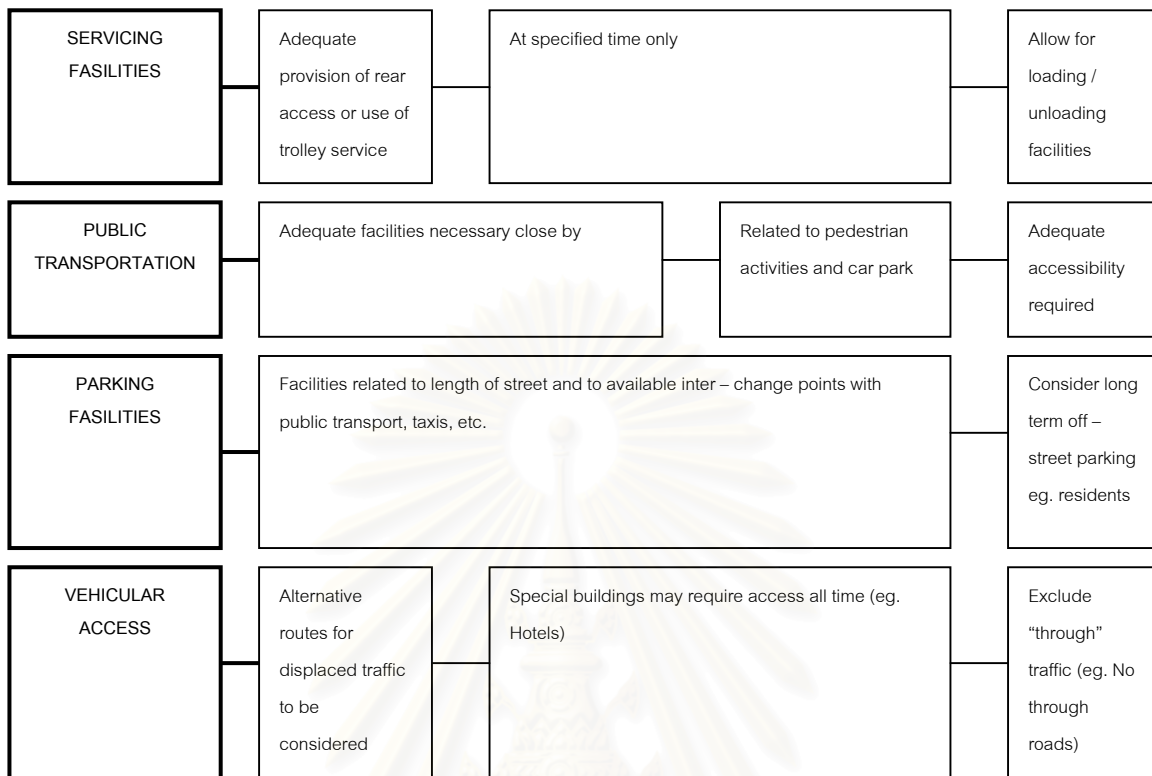
● ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

1. กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ทางธุรกิจการค้าและการบริการของเอกชนในลักษณะต่าง ๆ เช่น ทางเท้าในลักษณะของ ARCADE เป็นต้น
2. เงื่อนไขและแนวโน้มทางเศรษฐกิจ ได้แก่ มาตรการกำหนดภาษี (การลด การเพิ่มและการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ) รวมทั้งแนวโน้มรายได้ของประชาชน เช่นในสังคมที่ประชากรมีรายได้น้อย ก็อาจมีรูปแบบของทางเดินเท้าต่างจากสังคมที่ประชากรมีรายได้มากทางด้านคุณภาพของวัสดุ การบำรุงรักษา และอื่น ๆ เป็นต้น

● ปัจจัยในด้านนโยบาย งบประมาณ และกฎหมาย (Political, Funding and Legal Factor)

1. นโยบายเป็นปัจจัยและเงื่อนไขในการจัดทำโครงการใดๆ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆตลอดการจัดทำโครงการ
2. งบประมาณคือปัจจัยที่ทำให้โครงการดำเนินไปได้ งบประมาณที่มีความแน่นอนคืองบประมาณที่ได้จากรัฐที่มอบให้กับชุมชน นอกจากนี้ยังอาจได้รับจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องของสนับสนุนการออกกฎหมายเก็บภาษีจากผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการ
3. กฎหมายช่วยให้เกิดความเป็นไปได้ในกระบวนการระหว่างการก่อสร้าง

แผนภูมิที่ 2.3 Grades of pedestrian access : a range of factors which may have to be considered according to requirement (Jim Antoniou, 1971 : 49)

2.2.5 แนวคิดการออกแบบเส้นทางเดินเท้า

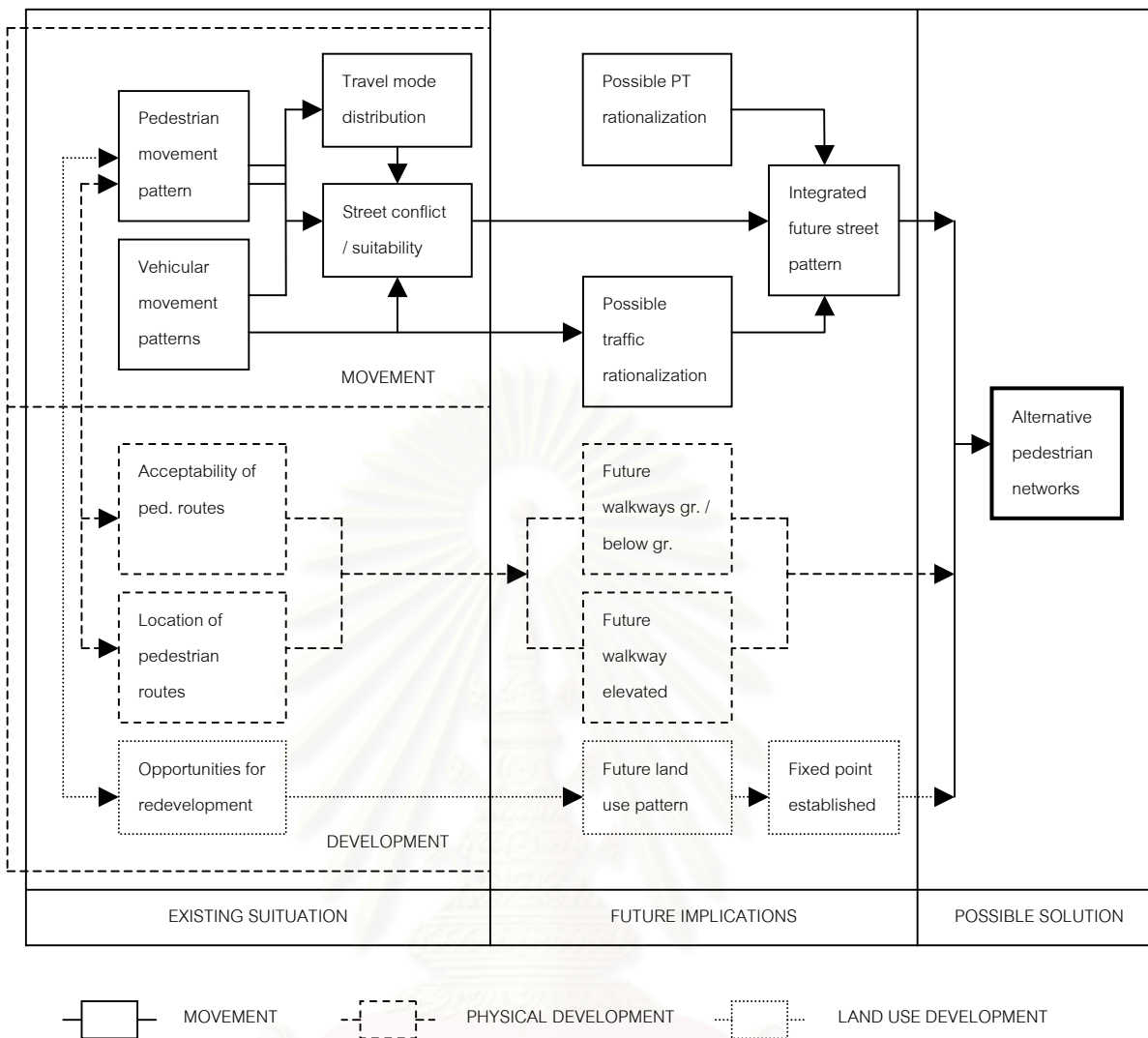
ในการออกแบบทางเดินเท้าต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางเดินเท้า ทางเดินเท้าที่ดีจะต้องมีหลักการในการออกแบบเพื่อส่งเสริมให้คนเท้ามีความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และความเพลิดเพลิน รวมทั้งช่วยสนับสนุนให้คนนิยมเดินเท้ามากขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (IBID, 30)

1. ความปลอดภัย (Safety) เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ (Pedestrian Accidents) ที่จะเกิดขึ้น เช่น อุบัติเหตุที่เกิดจากความมืดบนทางเท้า บริเวณทางแยก และสภาพอากาศที่ไม่ดี มีความกว้างของทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับถนนแต่ละประเภท โดยรวมถึงองค์ประกอบต่างๆบนถนนและสิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้า
2. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมบนทางเดินเท้า (The Continually Changing Pedestrian Environment) ได้แก่การใช้ที่ดินและกิจกรรมในย่านนั้นๆ มลภาวะ ความชัดเจนในการมองเห็น สภาพของเส้นทาง องค์ประกอบต่างๆบนทางเดินเท้า สัญลักษณ์ ป้ายสัญญาณจราจร และการจราจรโดยรอบ ความเคยชินของผู้ใช้ทางเดินเท้าและผู้ขับขี่รถ ซึ่งมีผลต่อ สมาธิ ความอดทน การตอบรับ และการรักษาความปลอดภัย
3. ความสะดวกสบาย (Convenience) ขึ้นอยู่กับ

- ความต่อเนื่องในการเดินทาง (Continuity) ช่วยสร้างความน่าสนใจในการเดินทาง ทำให้สามารถเดินได้ในระยะไกลขึ้นจนถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ
- ความสะดวกในการเดิน (Availability) คือวิธีการในการส่งเสริมให้สามารถเดินได้ง่ายขึ้น เช่น การปรับแต่งผิวทางเท้า การใช้ทางลาด เป็นต้น
- ความตรงของเส้นทาง (Directness) ช่วยให้ประหยัดเวลาในการเดินทาง ทำให้ถึงจุดหมายได้เร็วขึ้น

4. ความเพลิดเพลิน (Pleasure) ประกอบด้วย

- ความน่าสนใจ (Interest) ทางเดินเท้าควรมีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่น กิจกรรมที่เกิดขึ้นบนทางเดินเท้า การออกแบบกระดานพื้น การประดับประดาทางเดินเท้าในโอกาสพิเศษหรือเทศกาลต่างๆ
- การป้องกัน (Protection) ได้แก่การสร้างสิ่งป้องกันสภาพอากาศเช่น แดด ลม ฝน โดยการทำหลังคาคลุมทางเดินเท้า การทำรั้วกันระหว่างทางเดินเท้ากับถนนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ
- การสร้างเรื่องราวบนทางเดินเท้า (Coherence) คือการสร้างแนวคิดในการจัดเส้นทางเพื่อให้การเดินน่าสนใจขึ้น

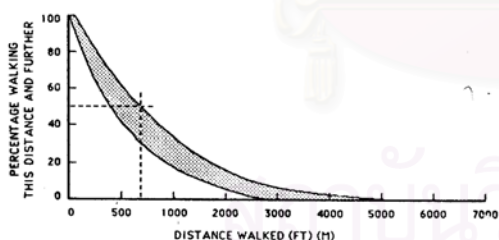
แผนภูมิที่ 2.4 Planning framework pedestrian requirement examined in terms of movement pattern, activities, and physical development. (Jim Antoniou, 1971 : 48)

การออกแบบทางเดินเท้ายังประกอบด้วยองค์ประกอบบนทางเดินเท้า ซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่ช่วยให้ทางเดินเท้าสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ได้แก่ (K. Unterman, 1984 : 30)

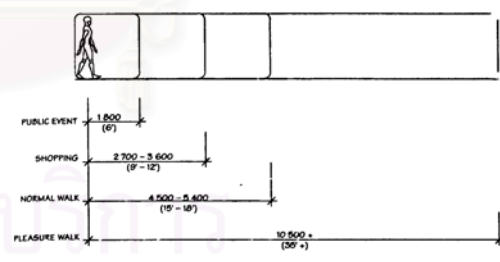
1. การจัดระนาบพื้น (Floor Configuration) ทั้งที่เป็นทางราบ บันได ทางลาด หรือทั้งสองอย่างประกอบกัน ทางลาดเหมาะสำหรับรถเข็นของคนพิการ รถเข็นขนส่งสินค้า ซึ่งต้องได้รับการพิจารณาประกอบกันกับทางเดินเท้าทั่วไป
2. องค์ประกอบบนทางเดินเท้า (Pedestrian Furniture) องค์ประกอบบนทางเดินเท้าจะเป็นทั้งเครื่องป้องกันอันตราย สิ่งอำนวยความสะดวก ให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีส่วนในการดึงดูดให้ใช้การเดินเท้า ได้แก่ พื้นผิวของทางเดินเท้า เกาะกลางถนน สะพาน บันได ทางข้าม ทางลาด ทางม้าลาย ห้อยส้วมสาธารณะ เสาไฟฟ้า สัญญาณไฟจราจร ตู้ไปรษณีย์ ตู้โทรศัพท์ จุดเติมน้ำ ม้านั่ง ที่พักผ่อนโดยสาธารณะประจำทาง ต้น

ไม้ สวนหย่อม ประติมากรรม ป้อมจระจก ทางจักรยาน ถึงขยะ ที่จอดรถ ท่อดับเพลิง ป้ายโฆษณา
ป้ายรถประจำทาง

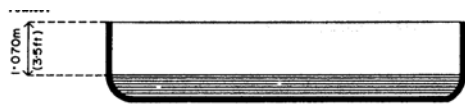
ขนาดของทางเดินเท้าจะขึ้นอยู่กับปริมาณของผู้สัญจรในเส้นทางนั้น โดยปกติเกณฑ์ที่ใช้เป็นมาตรฐานสากล ระบุว่าทางเดินเท้าในย่านธุรกิจการค้าซึ่งมีผู้สัญจรไปมาหนาแน่นทางเดินเท้าควรมีความกว้างอย่างน้อยที่สุด 3.00 เมตร และทางเดินเท้าในระดับรองลงไปมีความกว้างประมาณ 2.00 เมตร ความกว้างนี้มีความหมายถึง การใช้เพื่อการสัญจร และสิ่งอำนวยความสะดวกบางประเภท เช่นถังขยะ และตู้โทรศัพท์ ไม่รวมถึงกิจกรรมอื่นที่อาจเกิดบนทางเท้า ยกเว้นการคอยรถประจำทาง แนวความคิดของเมืองรุ่นใหม่ในย่านเดินเท้าจะมีบรรยากาศช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด สบายงามมีชีวิตชีวาขึ้นด้วยการมีบริเวณนั่งพัก มีบริเวณแผงลอย รถเข็นขายอาหารหรือเครื่องดื่มในบางจุด จัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นงดงามไปพร้อมๆ กับประโยชน์ในเชิงการสัญจรด้วย ออกแบบจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงถาวร ทนทานต่อการใช้สอยง่ายต่อการดูแลรักษา ความสวยงามของทางเท้าจะมาจากความเป็นระเบียบเป็นประการแรก มีความกลมกลืนกับบริเวณโดยรวม มีทางสัญจรที่ไม่แออัดสับสน ตกแต่งประดับประดาให้ทางเท้านั้นดูมีชีวิตชีวาขึ้น ทางเท้าในบางช่วงที่มีความกว้างมากพอ อาจสนับสนุนให้มีกิจกรรมอื่นๆบนทางเท้านั้น เช่น รถเข็นขายน้ำ ขายหนังสือ หรือแม้กระทั่งสินค้าอื่น ๆ เพื่อเพิ่มชีวิตชีวาให้กับเมือง และทำให้ทางเดินเท้ามีความหมายมากขึ้น แต่การใช้พื้นที่ลักษณะนี้ควรมีการควบคุมรูปแบบการจัดวางให้อยู่ในระเบียบที่ดี อีกกิจกรรมหนึ่งคือการโฆษณา ซึ่งเป็นรายได้ของหน่วยงานที่บริหารเมือง เพื่อนำไปใช้ในการดูแลรักษาสถานที่ การโฆษณาบนทางเดินเท้านี้ ได้แก่การทำป้ายขนาดย่อมหรือตู้เตี้ยขนาดเล็ก หรือ ป้ายห้อยแขวนเล็ก ๆ ประดับตามแนวทางเดินสีเส้นของป้ายจะช่วยทำให้ทางเดินดูมีชีวิตชีวาขึ้น แต่ไม่ควรใช้ในบริเวณที่มีสิ่งประกอบถนนหรือป้ายร้านค้ามากมายอยู่แล้ว (เดชา บุญค้ำ, 2540)

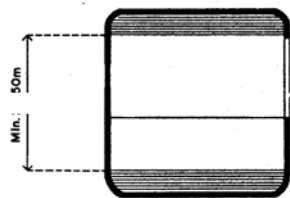
รูปที่ 2.1 Range of acceptable walking distances (U.S. cities) most people are not willing to walk distances greater than about 700 ft. (220 m.) (Nicholas T. Dines, 1998 : 340-4)

รูปที่ 2.2 Psychological comfortable for the average pedestrian under various circumstances, degree of psychological comfort (in term of spatial requirements) will different across various regions of U.S. and between various cultures. (Nicholas T. Dines, 1998 : 340-5)

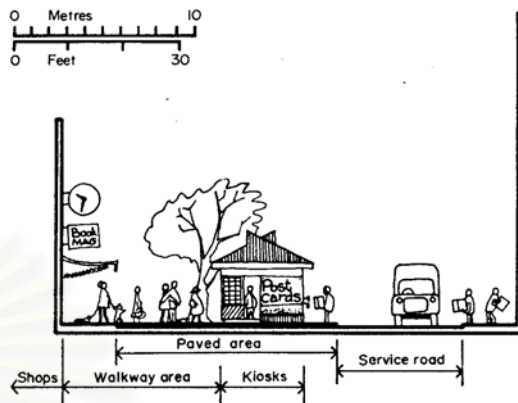
7m (23-0ft)
Thoroughfare capacity : 12 900 persons per hour (pph)
Shopping capacity : 12 000 pph

3-500m (11-5ft)
Thoroughfare capacity : 5500 pph
Shopping capacity : 4500 pph

2m (6-5ft)
Thoroughfare capacity : 3000 pph

รูปที่ 2.3 Suggested walkway widths :
secondary, and minor routes. (Jim
Antoniou, 1971 : 94)

รูปที่ 2.4 The pedestrian setting : a wide
street converted to pedestrian use.
(Jim Antoniou, 1971 : 101)

เทคนิคในการเพิ่มทางเดินเท้าในเมืองอาจทำได้หลายกรณีเช่น

1. ยกเลิกช่องจอดรถในแนวถนนนั้นๆ โดยจัดหาที่จอดรถในบริเวณอื่นแทนแล้วใช้พื้นที่ช่องจอดรถนั้นในการขยายทางเดินเท้า
2. ในกรณีที่ทางเดินเท้ามีการสัญจรหนาแน่นเพียงข้างเดียว อาจลดทางเดินเท้าด้านหนึ่งแล้วเพิ่มความกว้างของทางเดินเท้าด้านที่มีการจราจรหนาแน่นก็ได้
3. กรณีที่ถนนนั้นมีเกาะกลางถนน อาจลดขนาดเกาะกลางถนน หรือทำลายเกาะกลางถนนหากไม่มีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ แล้วใช้พื้นที่ผิวจราจรที่เพิ่มขึ้นในการเพิ่มขนาดทางเดินเท้า
4. การพัฒนาทางเดินระหว่างด้านหลังอาคาร ในกรณีที่ไม่สามารถขยายทางเท้าออกไปได้เพียงพอ แต่วิธีนี้ต้องมีกรวางแผนระยะยาว อาศัยการประชาสัมพันธ์ที่ดี ความร่วมมือ และกฎหมายควบคุมช่วยในการดำเนินการ
5. การเพิ่มทางเดินลัด เพื่อลดภาระของทางสัญจรในทางเดินหลักก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำได้ เช่น ทางเดินลัดเมืองโดยทำทางเดินเลียบริมแม่น้ำสู่ย่านพักอาศัย เช่นเมือง Koblenz เมืองเล็กๆ ที่มีชื่อเสียงเมืองหนึ่งของประเทศเยอรมัน นอกจากนี้จะลดภาระความหนาแน่นของการเดินทางให้ดีขึ้นแล้วปรากฏว่าประชาชนในเมืองและนักท่องเที่ยวก็นิยมมาเดินในถนนลัดดังกล่าวนี้เป็นประจำ เนื่องจากบรรยากาศผ่อนคลายดีกว่าทางเดินในเมือง
6. ในกรณีที่ไม่สามารถเพิ่มทางเดินเท้าด้วยวิธีใดๆแล้ว อาจแก้ปัญหาโดยการจัดระเบียบทางเดินเท้า ห้ามรถล่ำทางเดินเท้าของร้านค้าบริเวณใกล้เคียง การจัดระเบียบสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็น เช่น ตู้

โทรศัพท์ที่มีขนาดพอเหมาะ ติดตั้งร่วมกับเสาไฟฟ้าหรือถังขยะอาจมีขนาดเล็กแต่เพิ่มจำนวน หรือติดตั้งถังขยะร่วมกับสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เป็นต้น

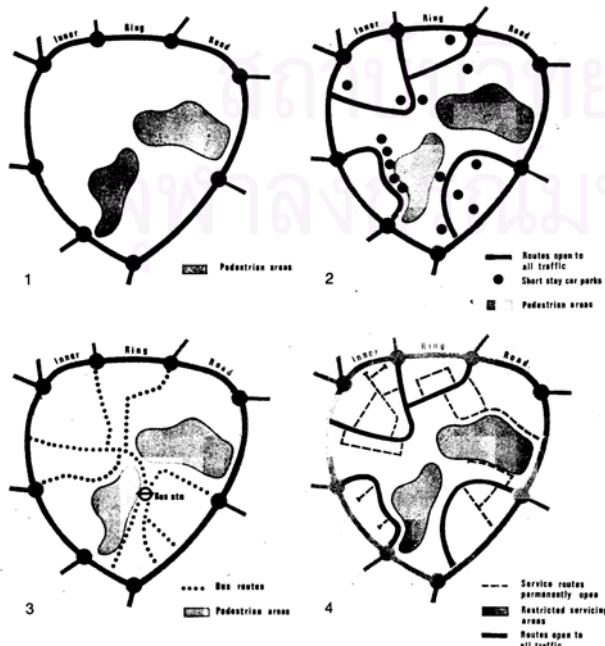
(เดชา บุญค้ำ, 2540)

2.3 ตัวอย่างเมืองท่องเที่ยวที่ใช้การสัญจรทางเท้า

Norwich : England คือเมืองแรกใน Great Britain ที่แยกระบบขนส่งโดยยานพาหนะออกจากย่านธุรกิจการค้าอย่างถาวร ห้ามการเดินรถทุกประเภทบนถนน London Street เพื่อให้ประชาชนใช้พื้นที่ในการจับจ่ายใช้สอยอย่างเต็มที่ ในระยะแรกนั้นเกิดข้อถกเถียงถึงความเป็นไปได้ที่จะทำให้ธุรกิจการค้าในพื้นที่ชะงัก แต่หลังการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวพื้นที่กลับได้รับประโยชน์จากความนิยมของประชาชนที่เข้ามาจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการค้าและผู้พักอาศัยในเมืองส่วนใหญ่จึงสมัครใจที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร

Norwich มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเกษตรกรรมที่มีอัตราการเจริญเติบโตของประชากรสูงสุดใน Great Britain ในศตวรรษที่ 11 การค้าขายและอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นสาขาเศรษฐกิจหลักของเมือง และเป็นศูนย์กลางทางศาสนาที่สำคัญ ก่อนศตวรรษที่ 19 Norwich เป็นเมืองใหญ่อันดับสามของอังกฤษ เมืองลดบทบาทความสำคัญลงไปในยุคอุตสาหกรรม เนื่องจาก The River Wensum ที่ไหลผ่านเมืองไม่สามารถใช้ขนส่งสินค้าและวัสดุอุตสาหกรรมได้ ภายหลังศตวรรษที่ 19 จำนวนประชากรในเมืองเพิ่มสูงขึ้นเป็นสองเท่า แต่นับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับเมืองอื่นๆ Norwich รอดพ้นจากกระบวนการเป็นเมืองอุตสาหกรรมและสามารถรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมอังกฤษในศตวรรษที่ 14-19 เอาไว้ได้

วัตถุประสงค์สำคัญในการวางแผนเมือง คือการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในยุคประวัติศาสตร์ และกระตุ้นให้เมืองเป็นศูนย์กลางทางการค้าขาย ในปี 1967 สภาเมืองได้วางเป้าหมายหลัก 2 ประการในการจัดทำผังเมืองคือ การจัดทำทางเดินเท้าในย่านธุรกิจการค้า และพื้นที่ประวัติศาสตร์ในบริเวณศูนย์กลางเมือง ด้วยการแยกระบบขนส่งโดยยานพาหนะออกจากพื้นที่ด้วย ถนนระบบวงแหวน และ Loop เพื่อลดจุดตัดทางการขนส่ง กำหนดมาตรการเก็บค่าธรรมเนียมในการใช้ยานพาหนะและที่จอดรถ

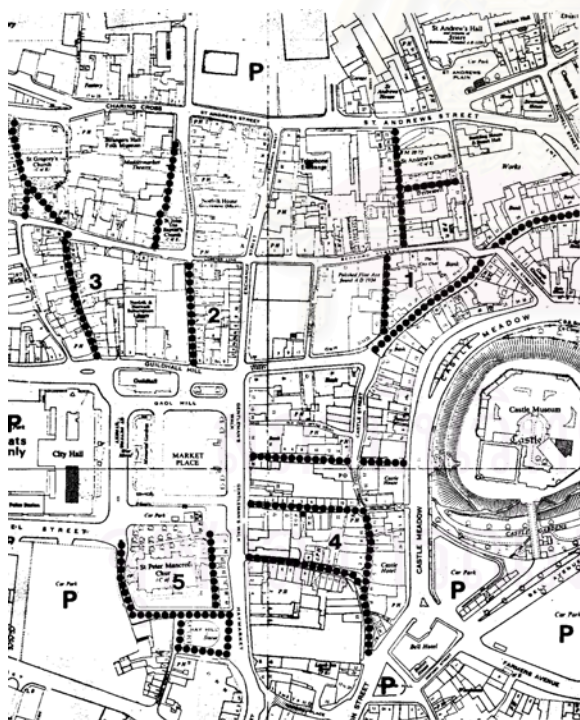
รูปที่ 2.5 Lower Goat Lane
Norwich : England

รูปที่ 2.6 ผังการจัดระบบการสัญจรในเมือง
Norwich : England

1. pedestrian area
2. Private car circulation and parking
3. Public transportation
4. Servicing vehicles

ในปี 1960 จำนวนรถยนต์ที่เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากปี 1950 ก่อให้เกิดปัญหาในการให้บริการตลอดแนวถนน London Street ซึ่งเป็นเส้นทางหลักที่เชื่อมระหว่าง City Hall และ Market Place ที่เต็มไปด้วยกิจกรรมประเภท ธุรกิจการค้า ตลาด เต็มไปด้วยรถยนต์ขนส่งสินค้าตลอดแนวถนน เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ฟุตบาท ปี ค.ศ. 1965 เกิดอุบัติเหตุที่ระบายน้ำในย่าน London Street แต่ทำให้จำเป็นต้องปิดถนนชั่วคราวเพื่อทำการซ่อมแซม กลายเป็นโอกาสในการดำเนินโครงการพัฒนาย่านทางเดินเท้า โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 6 เดือน ด้วยงบประมาณ 6,000 \$ ในการย้ายระบบสัญญาณไฟ ปรับปรุงองค์ประกอบบนทางเดินเท้า ระหว่างดำเนินการร้านค้า 3 แห่ง และธนาคาร 5 แห่ง ได้ร้องเรียนปัญหาความจำเป็นที่จะต้องใช้รถยนต์ขนส่งสินค้าที่สะดวกและปลอดภัย ซึ่งได้รับการแก้ไขโดยการกำหนดให้มีเส้นทางบริการเฉพาะรถยนต์ขนส่งสินค้ามีความยาว 120 ft. / 40 เมตร

London Street กลายเป็นศูนย์กลางหลักทางธุรกิจการค้าสำคัญของเมือง Norwich ภายหลังความสำเร็จดังกล่าวถนน Lower Goat Lane และ Dove Street ก็ได้รับการพัฒนาในแบบเดียวกัน ร้านอาหารที่ตั้งอยู่ในพื้นที่พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการชื่นชอบอาหารที่อยู่ริมทางเดิน และนิยมโต๊ะอาหารที่อยู่กลางแจ้ง ร้านค้าพบว่ายอดขายสินค้าเพิ่มขึ้นจาก 5% เป็น 20% ทำให้เกิดความกระตือรือร้นต่อการตกแต่งเพิ่มสีสันและรูปแบบอาคารโดยการตกลงร่วมกัน เพื่อให้อาคารในย่านมีลักษณะที่กลมกลืนสวยงาม และมีการปรับปรุงอาคารในทุกๆ 1-3 ปี เพื่อให้บรรยากาศในย่านดูสดชื่นใหม่อยู่ตลอดเวลา มีการจัดกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่องในย่านธุรกิจการค้า Presently Gentlemen's Walk เส้นทางเชื่อมระหว่าง Market Place และ London Street จะปิดในช่วงวันหยุดเพื่อให้ประชาชนเข้ามาจับจ่ายใช้สอยในพื้นที่ได้อย่างเต็มที่

รูปที่ 2.7 London street before
Norwich : England

แผนที่ 2.1 Key to plan
1. London Street 2. Dove Street
3. Lower Goat Land 4. White Lion Street

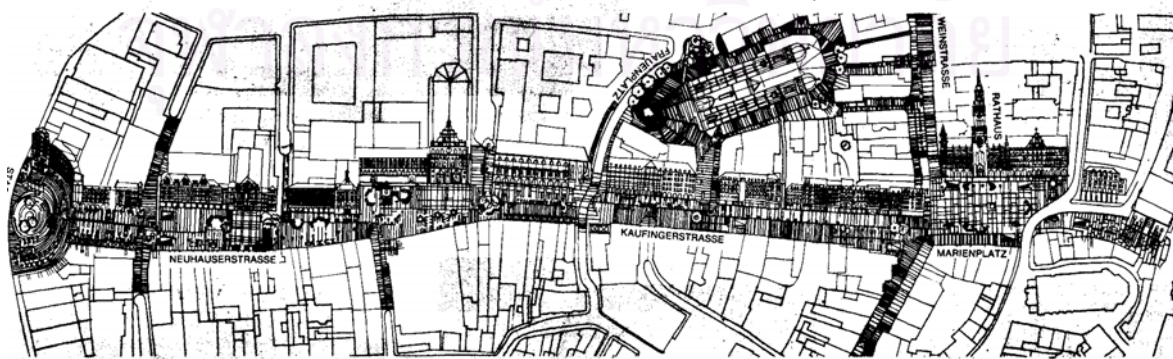
ย่านที่พักอาศัยรอบเมืองประกอบด้วยอาคารที่พักของประชาชน โบสถ์ ในศตวรรษที่ 12 ได้รับการออกแบบให้แยกการขนส่งหนักรออกจากพื้นที่ เพื่อป้องกันผลกระทบจากมลภาวะ และรักษาโครงสร้างอาคาร ยกเว้นรถยนต์

ส่วนตัวของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และรถประจำทางบางประเภทซึ่งนำเอานักท่องเที่ยวเข้ามา โดยเฉพาะในย่าน Elizabeth ในปี ค.ศ. 1967 City Council ได้ออกกฎหมายส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยบังคับการใช้รถในพื้นที่ และภายในปีเดียวกันสภาเมืองได้ผ่านความเห็นชอบให้ 7 พื้นที่ในเขตกำแพงเมืองเป็นพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

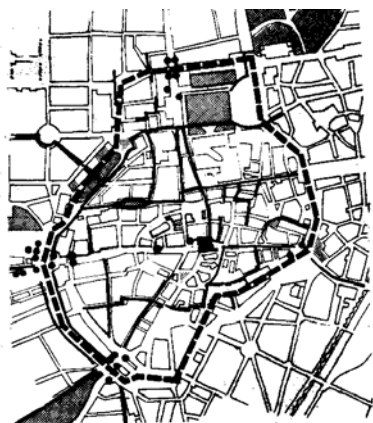
การอนุรักษ์เมืองเก่านั้นใช้เงินงบประมาณจำนวน 150,000 \$ ในการซ่อมแซมอาคารทางประวัติศาสตร์ ในปี ค.ศ. 1972-1977 และใช้งบประมาณอีก 20,000 \$ ในการบำรุงรักษากลุ่มอาคารเหล่านั้น งบประมาณส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทางด้านสิ่งแวดล้อม และกองทุน Norwich Trust. ซึ่งเป็นกองทุนที่ไม่มุ่งหวังกำไรอุทิศให้กับการอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์โดยเฉพาะ เช่นโครงการอนุรักษ์กลุ่มอาคารใน University Dormitory on Musple Street ความสำเร็จดังกล่าวส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างโครงการ Colegate Project ในบริเวณ Cathedral และ River Wensum เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่กับเขตอุตสาหกรรม และช่วยปรับปรุงย่านประวัติศาสตร์และพัฒนาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ขึ้นกว่า 40 หลังคาเรือน รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานในเมืองเพื่อส่งเสริมพื้นที่ริมชายฝั่ง (Gianni LonGo, 1977 : 90-102)

Munich : Germany ประกอบด้วยอาคารที่สร้างขึ้นในยุคกลาง มีความสำคัญในด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจการค้า การออกแบบทางเดินเท้าในเมืองมิวนิค ได้ออกแบบเส้นทางเชื่อมระหว่างประตูชัย Mediaeval Gate ในยุคกลางสองประตูคือ ประตู Karistor ทางทิศตะวันตก และประตู Rathus ทางทิศตะวันออก โดยมีการวางแผนเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นระหว่างรูปแบบการสัญจรประเภทต่างๆ

ความกว้างของทางเดินเท้าได้สร้างบรรยากาศเชิงเชิญชวนศูนย์กลางเมือง ลักษณะสถาปัตยกรรมในยุคกลางช่วยให้ทางเดินเท้ามีหลังคาคลุมป้องกัน แดด ฝน ในวันที่สภาพอากาศไม่ดี อาคารประวัติศาสตร์ในย่านได้รับการได้รับการวางแผนอนุรักษ์ปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดี พร้อมกับจัดแสงสว่างเพื่อส่งเสริมองค์ประกอบเมืองในเวลากลางคืน ประดับประดาเส้นทางด้วย ประติมากรรม น้ำพุ ม้านั่ง ที่มีลักษณะเฉพาะของย่าน เช่น ม้านั่งที่สามารถปรับใช้ได้ตามความสะดวกในการใช้สอยทั้งแบบกลุ่มส่วนตัว ในกิจกรรมพิเศษต่างๆที่จัดขึ้นบนทางเดินเท้า ต้นไม้และดอกไม้ริมทางเดินเท้าช่วยส่งเสริมบรรยากาศของเมืองในฤดูกาลต่างๆ แนวดวงโคมที่ให้แสงสว่างในเวลากลางคืนยังเป็นองค์ประกอบที่ใช้เปรียบเทียบกับสัดส่วนของผู้คนที่ใช้ทางเดินเท้า การจัดหน้าร้านที่ทำให้เกิดมิติระหว่างภายในและภายนอก กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นบนทางเท้ามีความหลากหลายมากขึ้นเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวและประชาชน เกิดเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้า ร้านอาหาร ภัตตาคาร โรงภาพยนตร์ ที่มีกิจกรรมทั้งกลางวันและกลางคืน การสร้างสถานีรถไฟใต้ดินเข้าสู่ใจกลางพื้นที่ช่วยส่งเสริมให้การเข้าสู่พื้นที่ทำได้ง่ายขึ้น

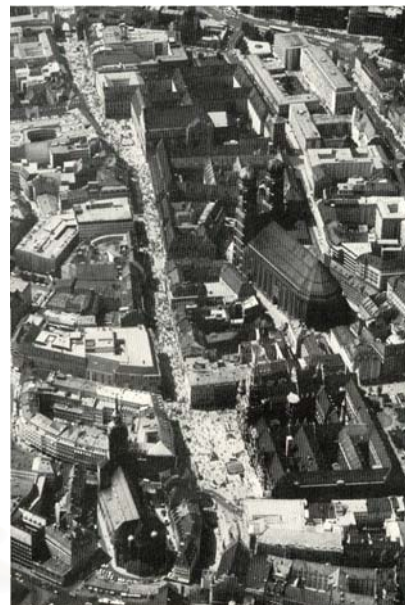

แผนที่ 2.2 The central pedestrian connecting Munich's two major medieval gate

Key to the plan:
 — Pedestrian streets
 ●●●● Subway stations
 ■ Parks
 - - - Inner ring

แผนที่ 2.3 ผังการจัดเส้นทางสัญจร
 Munich : Germany

รูปที่ 2.8 ย่านเดินเท้าในเมือง
 Munich : Germany

ขั้นตอนในการวางแผนเพื่อแยกระบบการขนส่งโดยเครื่อยนต์ เป็นขั้นตอนที่ยุ่งยากจากเนื่องจาก ปัญหาทางกฎหมาย ซึ่งได้รับการแก้ไขโดยการประสานงานระหว่างผู้พัฒนากับเทศบาลเมือง กลยุทธ์หลักในการ พัฒนาคือ การควบคุมปริมาณการจราจร จัดระบบขนส่งสาธารณะ ลดจุดตัดของการสัญจรแต่ละประเภท โครงการ พัฒนาย่านทางเดินเท้าในเมืองมิวนิค ส่งผลให้เกิดแรงดึงดูดประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่มากยิ่งขึ้น ส่งผลดี แก่ธุรกิจการค้าในย่าน (Gianni LonGo, 1977 : 108-113)

Warwick History Area : England คือเมืองประวัติศาสตร์ในยุคกลาง ปัจจุบันถนนไม่สามารถรองรับ ปริมาณการจราจรและการขนส่งรูปแบบใหม่ได้ การจัดทำผังเมืองระยะยาวมีนโยบายปรับปรุงระบบขนส่งและสิ่ง อำนวยความสะดวกพื้นฐาน โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมและพัฒนาูปแบบการสัญจรทางเท้าที่ สะดวกและปลอดภัยแก่ประชาชน Patric Abercrombe และ Richart Nickson ได้จัดทำโครงการ Borough Of Waraick เสนอต่อสภาเมืองเพื่อใช้เป็นแนวทางฟื้นฟูพื้นที่ศูนย์กลางเมืองในปี 1963 ประกอบด้วย 2 ประเด็นสำคัญ คือ ี่ให้เห็นข้อดีของการพัฒนาพื้นที่จำหน่ายใช้สอย และการย้ายระบบขนส่งโดยยานพาหนะที่ใช้เครื่อยนต์ออกจาก พื้นที่ Birmingham Post ได้ตีพิมพ์สภาพปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการจราจรโดยเครื่อยนต์ ที่จอดรถไม่เพียงพอ ความต้องการจำหน่ายใช้สอยที่เพิ่มมากขึ้น โครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอ และความเสียหายจากการทรุดโทรมของ อาคารประวัติศาสตร์ รายละเอียดในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ถูกบรรจุอยู่ในแผนการฟื้นฟูพื้นที่ศูนย์กลางเมือง

Warwick ตั้งอยู่บนเนินเขา ระหว่างจุดตัดของ River Avon, Coventry, Breminham, Banbury และ Stanford Road รูปแบบของถนนจึงขึ้นอยู่กับระดับความสูงต่ำของพื้นที่ เนื้อเมือง และแนวกำแพงเมือง มีลักษณะ คล้ายใยแมงมุมมีจุดศูนย์กลางร่วมกัน หลังเกิดไฟไหม้ใหญ่ในปี 1694 ทำให้ปัจจุบันไม่สามารถหาจุดศูนย์กลางร่วม ดังกล่าวได้ จุดสังเกตสำคัญในฐานะเอกลักษณ์ของเมืองคือ St. Mary Tower จุดสังเกตที่สำคัญอื่นๆได้แก่ Warwick

Castle, St. Nicholas' เมือง Warwick มีความสำคัญในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมในยุคกลางและ Georgian ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มอาคารประเภทต่างๆ เช่น ร้านค้า ที่พักอาศัย ตลาด ปรากฏเป็นแนวหลังทรงจั่วที่ไม่สม่ำเสมอของเส้นขอบฟ้า ความหลากหลายของยุคสมัย ความมั่นคงของอาคารที่แสดงออกมาจากวัสดุโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็นอิฐ หิน ไม้ รวมกันเป็นเอกภาพของย่าน ขนาดของเมืองมีลักษณะกระทัดรัด ประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นจำกัดการใช้รถยนต์พาหนะอย่างจริงจัง มีขอบเขตระหว่างเมืองและชนบทด้วยพื้นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่ มีถนนที่ง่ายต่อการสัญจรทางเท้าในบริเวณศูนย์กลางเมือง ปัจจุบัน The Council for British Archeology ได้บรรจุเมือง Warwick ในโครงการอนุรักษ์พื้นที่เมืองที่ได้รับการดูแลเป็นพิเศษประกอบด้วยอาคารกว่า 190 แห่ง และภายหลังเพิ่มขึ้นอีกกว่า 60 แห่ง อาคารเหล่านี้สามารถปรับประโยชน์ใช้สอยให้เข้ากับความต้องการในปัจจุบัน และบริเวณย่านพักอาศัยเก่าแก่อายุกว่า 90 ปีจะได้รับการฟื้นฟูใหม่ในโครงการระยะยาว

พื้นที่ส่วนใหญ่ในย่านศูนย์กลางเมือง มีรูปแบบอาคารที่แตกต่างกันในด้าน อายุ องค์ประกอบ และวัสดุ ประกอบด้วย อาคารร้านค้าที่มีแนวยาวกว่า 800 เมตรบนถนน Coten End, West Street ย่านจับจ่ายใช้สอยขนาดกระทัดรัดบนถนน Smit Street คั่นด้วยย่านที่พักอาศัยโดยมี East Gate แยกพื้นที่ดังกล่าวออกจากกัน ถนนเส้นต่างๆ แยกเมืองออกเป็นसानๆ เมืองได้กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากส่วนต่างๆ ของโลก มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากใน St. Nicholas' Park, Annual Mop Fair, Saturday Market, เต็มไปด้วยผู้คนที่ใช้การเดินทางเพื่อการสัมผัสเมืองอย่างใกล้ชิด มีการจัดกิจกรรมพิเศษในวาระต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยวโดยหน่วยงานของเมืองเป็นผู้จัดการดูแล

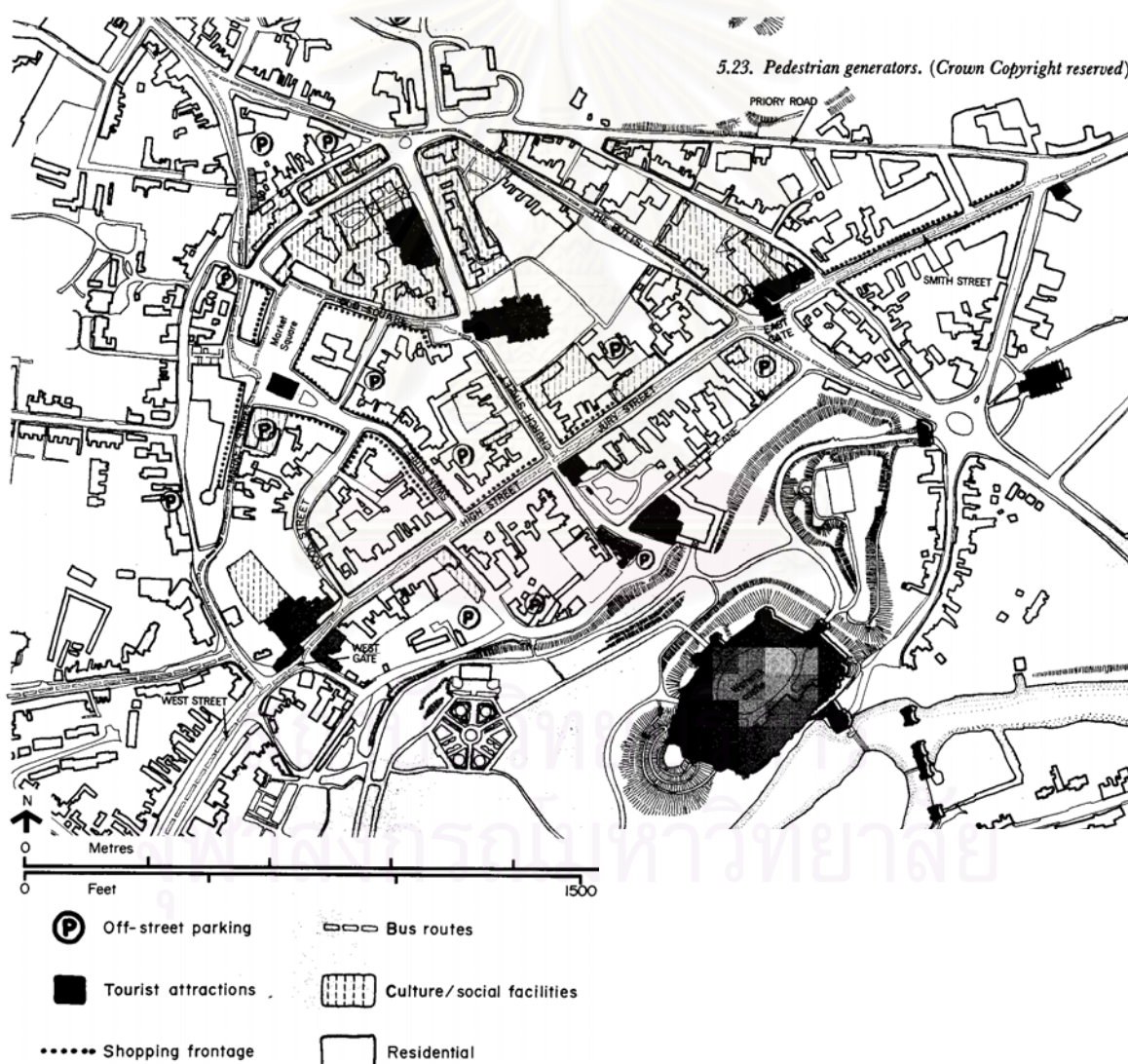

รูปที่ 2.9 บรรยากาศในเมือง Warwick History Area : England

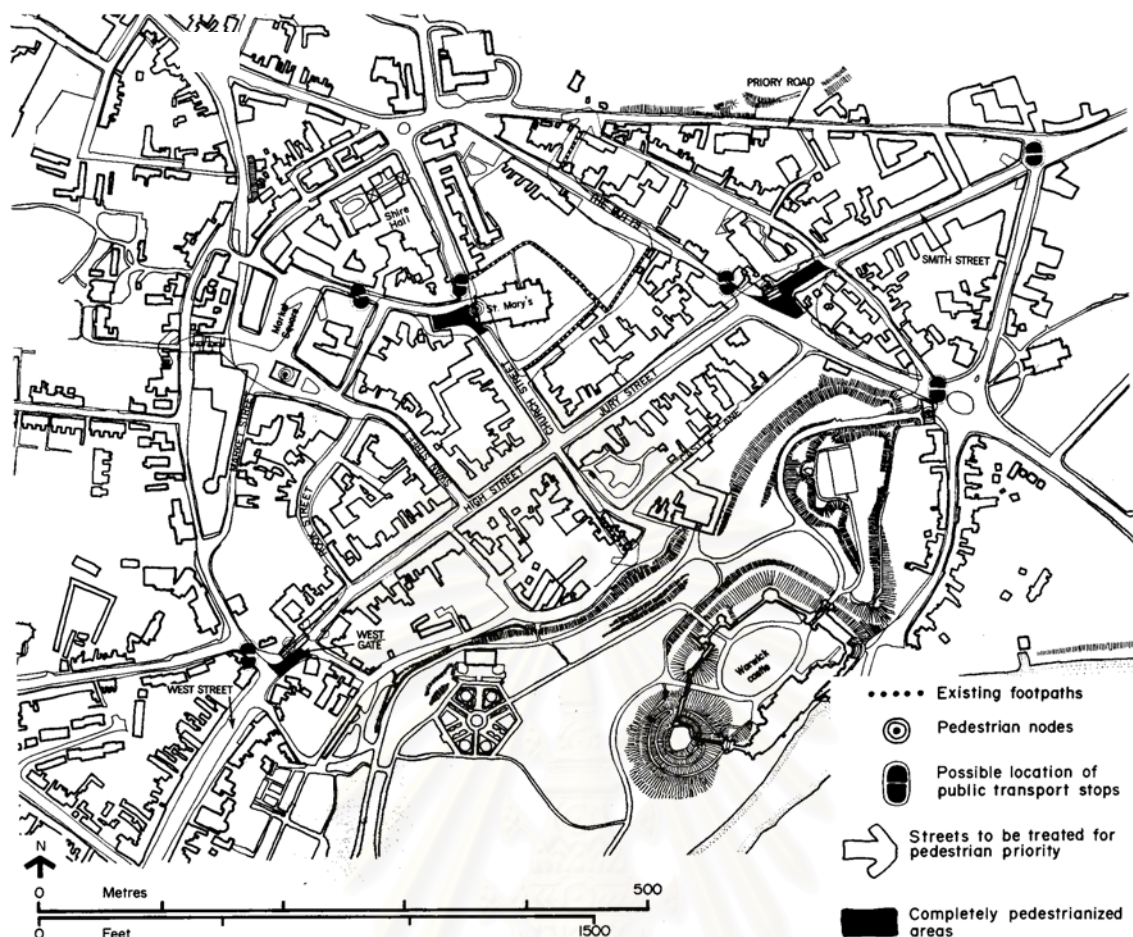
การขนส่งภายในเมืองประกอบด้วยรถประจำทางในย่านต่างๆของเมือง รอบเมือง หมู่บ้าน ชานเมือง ปัญหาสำคัญคือเส้นทางสัญจรหลักต้องรองรับปริมาณการจราจรจำนวนมาก ทำให้เกิดถนน By Pass เพื่อลดปริมาณการจราจรส่วนหนึ่งของถนน West Street ออกไปสู่ถนน Birmingham, Coventry เนื่องจากรูปแบบการเดินทางไปสู่แหล่งงาน 3 ส่วน คือ ย่านโรงงานอุตสาหกรรม 2 แห่งทางเหนือของเมือง และในบริเวณศูนย์กลางเมือง ที่จะต้องใช้เส้นทางร่วมกัน นอกจากนั้นลักษณะถนนแบบ Radial Road ยังเป็นสาเหตุให้เกิดการจราจรติดขัดไปทั้งบริเวณ พื้นที่จอดรถ 48 แห่งในเมืองไม่สามารถรองรับความต้องการที่สูงถึง 125 % ประสิทธิภาพของถนนลดลงเนื่องจากปริมาณการจราจรที่หนาแน่นเต็มพื้นที่ นอกจากนั้นยังส่งผลเสียต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในเมืองด้วย

เส้นทางเชื่อมโยงพื้นที่รอบเมืองกระจายปริมาณการจราจรออกจากพื้นที่ศูนย์กลางเมืองในลักษณะ T Type Link ประกอบด้วยถนน 4 เส้นคือ Priory Road ไปทางเหนือ, Castle Lan ไปทางใต้, Bowling Green Street ไปทางตะวันออก, A46 ไปทางทิศตะวันตก ทางเข้าอ้างอิงแนวถนนเดิมเป็นหลักคือ East Gate, West Gate, St. John's, etc. มีการแบ่งลำดับศักดิ์ของถนนขึ้นใหม่เพื่อแยกประเภทของการขนส่งและความปลอดภัยในการเดินทางแต่ละ

ประเภท มีจุดเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งที่สะดวกที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งต้องอาศัยความประณีตระดมต่อข้อจำกัดของการขนส่งแต่ละรูปแบบ ความต่อเนื่องของเส้นทาง มาจากความต่อเนื่องกับระบบสัญจรประเภทอื่นๆ ใช้จุดเปลี่ยนของกิจกรรมเป็นตัวคั่นระหว่างย่านต่างๆ มีความปลอดภัยในการสัญจรโดยไม่ต้องแยกออกจากระบบการสัญจรประเภทอื่น การใช้พาหนะมีระยะสั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ การเลือกใช้รูปแบบของวัสดุพื้น ความหยาบและความละเอียดของผิวพื้น ทิวทัศน์และองค์ประกอบที่อยู่บนทางเดินเท้า ปกป้องสภาพแวดล้อมภายในเมืองไปในเวลาเดียวกัน ไม่ว่าจะในพื้นที่บริเวณ East Gate, West Gate, St. John's, St. Mary, etc ซึ่งเป็นย่านที่มีระบบทางเดินเท้าที่สมบูรณ์ (Jim antoniou, 1971 : 115-123)

แผนที่ 2.4 Pedestrian generator Warwick History Area : England

แผนที่ 2.5 Proposed pedestrian movement. Warwick History Area : England

2.4 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

ในรายงานวิจัยเรื่องการเติบโตของเมืองและสภาพแวดล้อมเมืองเชียงใหม่ โดยดวงจันทร์ อาภาณุวัชรุตม์ (2536) มีส่วนของการสอบถามทัศนคติและบทบาทของกลุ่มต่างๆต่อการเปลี่ยนแปลงของเมือง ประชาชนทั่วไปประมาณร้อยละ 80 ได้แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาการจราจรติดขัดและปัญหาอากาศเสียว่า หากมีทางเท้าที่สะดวกสบายและทางจักรยานที่ปลอดภัยก็ยินดีที่จะใช้ ผลกระทบจากการเติบโตของการเดินทางโดยเครื่องยนต์ในเมืองเชียงใหม่มีแนวโน้มรุนแรง การปล่อยให้เมืองเชียงใหม่เติบโตโดยไม่เสนอทางเลือกใดๆให้กับเมือง อาจทำให้เชียงใหม่สูญเสียความเป็นเมืองน่าอยู่และน่าท่องเที่ยวได้ในอนาคตอันใกล้นี้ ดังที่ ศ.ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2537) นักวิชาการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง คืบถนนแก้คนเดินเท้า ในโอกาสฉลอง 700 ปี เมืองเชียงใหม่ อาจารย์ นิธิ ทัญชี่รันทท์ (2536) เคยบรรยายเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมในเมืองเชียงใหม่สำหรับเทศบาลและสุขภาพ โดยมิข้อเสนอในประเด็นที่น่าสนใจว่า จะต้องจำกัดสัดส่วนพื้นที่สำหรับรถยนต์ส่วนบุคคล และคืนเมืองให้แก่คนเดินเท้าและจักรยานเสียบ้าง โดยจัดการสัญจรให้มีระบบทางจักรยานและทางเดินเท้าทั้งประเภทริมถนนและมีได้อยู่กับถนน ซึ่งนับว่าเหมาะสมกับย่านพาณิชยกรรมกลางเมือง นอกจากนั้นยังเหมาะสมสำหรับเป็นแกนนำสายตาสู่ชุมชนีสถานหรือสถานที่อันสำคัญ ทั้งนี้ควรจัดระบบทางเดินดังกล่าวให้ร่มรื่น มีทั้ง ต้นไม้ หญ้า น้ำ ฯลฯ เป็นองค์ประกอบ และจำกัดเป็นบริเวณซึ่งไม่มีรถยนต์เข้ามาเกี่ยวข้อง ถนนย่านกลางเมืองบางแห่งอาจ

พิจารณาปิดการจราจรบางส่วน เพื่อให้เป็นการเดินทางโดยปราศจากรถยนต์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมจำหน่ายซื้อขายในบริเวณนั้นให้ดำเนินไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย

การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการจัดทำแผนหลักการท่องเที่ยว ของบริษัทเอกชนจำนวน 4 แห่งเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2524 ได้มีการเสนอโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวภายในตัวเมืองเชียงใหม่แบ่งออกเป็น 4 โครงการคือ

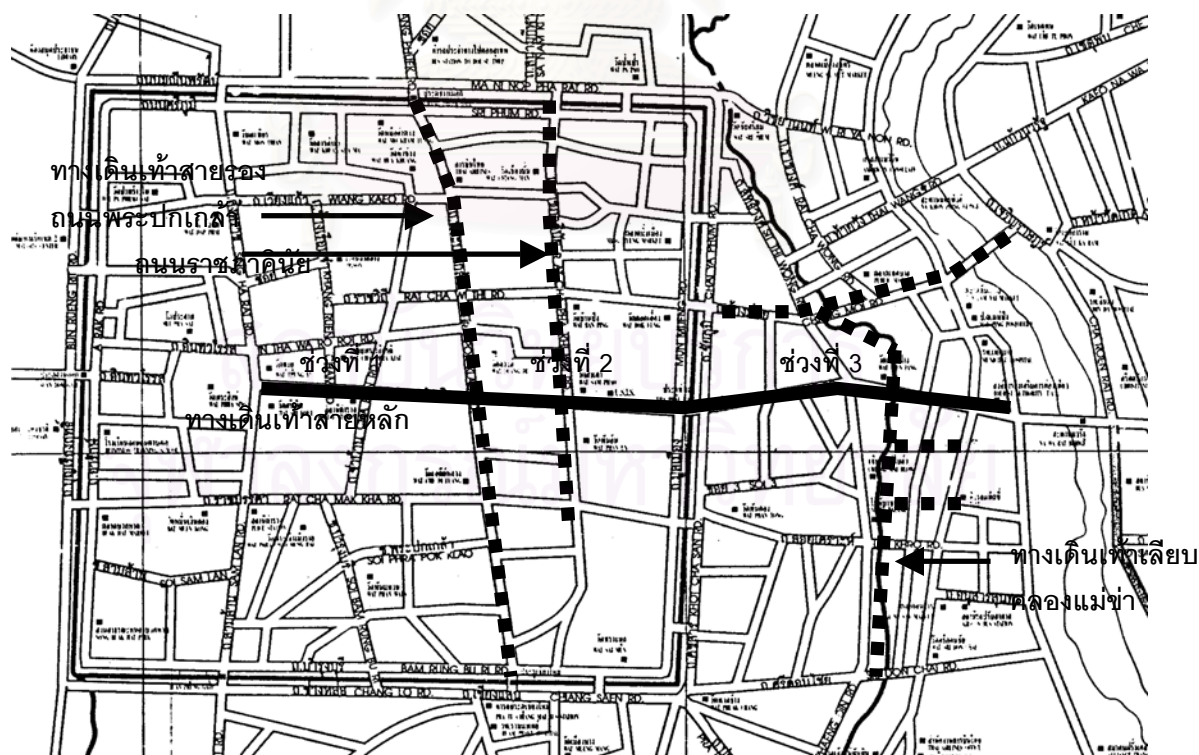
1. โครงการพิพิธภัณฑ์เปิด มีจุดประสงค์หลักเพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และโบราณสถานภายในตัวเมืองเชียงใหม่ ประกอบกับเพื่อใช้เป็นทรัพยากรที่สำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยกำหนดขอบเขตตามแนวกำแพงเมืองเดิมเป็นหลัก และพิจารณามุมมองของโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก
2. โครงการทางเท้าสายสำคัญ โดยยึดเอาความสำคัญของวัดพระสิงห์และถนนราชดำเนิน ตั้งแต่สะพานนวรัฐจนถึงวัดพระสิงห์เป็นทางเดินเท้า แบ่งเป็นสามระยะคือ
 - ถนนท่าแพ ตั้งแต่สะพานนวรัตน์จนถึงประตูท่าแพ กำหนดให้เดินรถทางเดียวและเน้นทางเดินเท้าโดยการขยายทางเท้า และจัดระบบการจราจรใหม่
 - ถนนราชดำเนิน ตั้งแต่ประตูท่าแพจนถึงทางแยกตัดกับถนนพระปกเกล้า เน้นทางเดินเท้ามากขึ้น อนุญาตให้รถบางประเภทผ่านเช่น รถประจำทาง รถตำรวจ
 - ถนนราชดำเนิน ตั้งแต่ถนนพระปกเกล้าถึงหน้าวัดพระสิงห์ ห้ามการขนส่งโดยรถทุกประเภท เน้นทางเดินเท้าโดยเฉพาะ ยกเว้นในกรณีฉุกเฉิน และกำหนดเวลาสัญจร
3. โครงการศูนย์กลางการท่องเที่ยว
4. โครงการพัฒนาคลองแม่ข่า กำแพงดิน วัชลาย ศูนย์สินค้าพื้นเมือง

รายละเอียดของโครงการทางเดินเท้าประกอบด้วย

- ถนนท่าแพ เป็นถนนสำหรับเดินรถทางเดียว เน้นทางเดินเท้ายาว 850 เมตร ความกว้างโดยเฉลี่ย 11 – 12.5 เมตร ทางเท้ากว้างประมาณ 1.65 – 2.80 เมตร ในการขยายทางเท้าฝั่งทิศใต้ของถนนจาก 1.65 เมตรเป็น 3.00 – 4.00 เมตร ปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น จัดที่นั่งพักทุกระยะ 100 เมตร จัดที่ขายเครื่องดื่ม อาหารว่าง โทรศัพท์สาธารณะทุกระยะ 300 เมตร และสี่มุมสาธารณะทุกระยะ 500 เมตร
- ถนนราชดำเนิน ตั้งแต่ประตูท่าแพจนถึงทางแยกตัดกับถนนพระปกเกล้า กำหนดให้เน้นทางเดินเท้ามากขึ้น โดยขยายทางเดินเท้าริมถนนกว้างมากขึ้น ให้ผ่านเฉพาะรถโดยสารสาธารณะ รถพยาบาล รถตำรวจ ความยาวของถนน 600 เมตร ให้ขยายทางเดินเท้าสองข้างทางออกข้างละ 2.00 เมตร ถนนกว้าง 10.00 เมตร จัดปลูกต้นไม้ ที่นั่งพัก จุดบริการนักท่องเที่ยวเช่นเดียวกับถนนท่าแพ
- ถนนราชดำเนิน ตั้งแต่ถนนพระปกเกล้าถึงหน้าวัดพระสิงห์ กำหนดให้เป็นถนนสำหรับเดินเท้า ให้รถเข้าได้ในกรณีฉุกเฉิน ความยาวประมาณ 550 เมตร ให้ขยายทางเดินเท้าเป็น 5.00 เมตร ทั้งสองข้างผิวถนนกว้าง 10.00 เมตร ผิวทางเท้าเป็นอิฐเผาหรือหิน จัดปลูกต้นไม้ จัดที่นั่งพักทุกระยะ 100 เมตร จุดบริการนักท่องเที่ยว เน้นกิจกรรมสองข้างทางให้อยู่ในลักษณะสนับสนุนการเดินทาง เช่น ขายของพื้นเมือง ของที่ระลึกทุก 500 เมตร

- บริเวณแยกประตูท่าแพ เป็นจุดเปลี่ยนลักษณะการใช้งาน จากการเดินทางเดิมมาเป็นรถบริการสาธารณะ มีทางระบายรถที่แยกออกเป็นสองทิศทางเพื่อป้องกันการติดขัดของการจราจรบนถนนท่าแพ เป็นจุดสำคัญของการเดินเท้ากับทางเดินรถ การจัดสัญญาณจราจรและเครื่องหมายต่างๆ จำเป็นต้องได้ผลสูงสุด เข้าใจง่ายไม่สับสน รวมทั้งไม่ทำลายลักษณะของประตูเมือง
- บริเวณแยกถนนพระปกเกล้า เป็นจุดเปลี่ยนการใช้งานสำหรับรถบริการสาธารณะมาเป็นทางเท้าอย่างเดียว เป็นจุดที่มีความสับสนน้อยกว่าบริเวณประตูท่าแพ สามารถพัฒนาให้มีลักษณะสวยงามในบริเวณที่ว่างมุมถนนติดวัดพันเตา
- ทางจักรยาน จากแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวนิยมเช่ารถจักรยานเพื่อเดินทางไปยังจุดท่องเที่ยวต่างๆในตัวเมืองโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ บางช่วงอาจใช้ทางร่วมกับการเดินเท้า
- ทางเดินเท้าสายรอง นอกจากทางเดินเท้าสายหลักคือ ถนนท่าแพ - ถนนราชดำเนิน ทางเดินเท้าสายรองนี้ได้แก่ ถนนพระปกเกล้า ถนนราชภาดินัย ถนนรอบคูเมือง ถนนข้างม่อย ลักษณะของถนนสำหรับทางเดินเท้าสายรองนี้ มีการตกแต่งทางเดินเท้า ปรับปรุงของเดิมหรือสร้างเพิ่มเติมไปตามแนวถนนดังกล่าว ให้ความสะดวกสบาย ด้วยการจัดปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นสวยงาม ที่นั่งเพียงพอ พื้นผิวที่เรียบสะดวกแก่การเดิน มีอุปกรณ์ประกอบเช่น โทริศพ์สาธารณะ หอ่งน้ำสาธารณะ จุดบริการอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องหมายบอกทิศทางหรือ แผนที่ ป้ายต่างๆ ให้ความสวยงาม เข้าใจง่าย เห็นได้ชัดเจน

โครงการดังกล่าวได้รับการดำเนินการไปบางส่วน โดยได้รับเงินกู้จากองค์การสนับสุนนการท่องเที่ยว OECF และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปัจจุบันสภาพภูมิทัศน์บริเวณรอบกำแพงเมืองเก่า และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่งได้รับการปรับปรุง อนุรักษ์ โดยความร่วมมือจากกรมศิลปากร (ดูแผนที่ 2.6)

แผนที่ 2.6 โครงการพัฒนาทางเดินเท้าจากการจัดทำแผนหลักการท่องเที่ยว 2524

ในการศึกษาและสำรวจภาคสนามของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อออกแบบแสงสว่างแก่สถานที่ท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2537 ได้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวภายในเมืองเชียงใหม่ โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินดังนี้คือ

1. ความสนใจของนักท่องเที่ยว ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มคือ บริษัทนำเที่ยวในกรุงเทพฯ บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
2. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ประเมินจากสภาพความเป็นจริงในด้าน สภาพของโครงสร้าง รูปทรง การประดับประดาตกแต่ง ได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี มีความสวยงาม สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย
3. ด้านทัศนียภาพ โดยการสำรวจภาคสนาม พิจารณาจุดที่ชมโบราณสถานจากภายนอกหรือจากเส้นทางคมนาคม ในเรื่องของมุมมอง ภาพที่นักท่องเที่ยวจะชมและเห็นภาพโบราณสถาน โดยไม่มีอาคารหรือต้นไม้ใหญ่บดบัง ความชัดเจนในการชม
4. ความสะดวกในการเข้าถึง ประเมินจากเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงโบราณสถาน ที่ตั้งของโบราณสถาน ใกล้ถนน ตั้งอยู่ในย่านชุมชน ที่พักนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยในการเที่ยวชม
5. ด้านความต่อเนื่องกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น พิจารณาจากความใกล้กันของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวไม่ห่างกันมากนักสามารถเที่ยวชมได้ 1-2 แห่ง หรือมากกว่านั้นในบริเวณเดียวกัน

จากเกณฑ์สามารถจัดลำดับศักยภาพทางการท่องเที่ยวของโบราณสถานหรือแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ตัวเมืองเชียงใหม่เป็นสามระดับดังนี้คือ

โบราณสถานที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง

1. ประตู่ช้างเผือก	2. วัดพระสิงค์วรมหาวิหาร
3. วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร	4. ประตู่เชียงใหม่
5. ประตู่สวนปรุง	6. ประตู่สวนดอก
7. ประตู่ท่าแพ	8. แจ่งกู่เฮือง
9. แจ่งหัวริน	10. แจ่งชะต้า
11. แจ่งศรีภูมิ	12. อนุสาวรีย์สามกษัตริย์
13. วัดพันเตา	14. วัดปราสาท
15. วัดผาป่อง	16. วัดบุญผาราม
17. อาคารศาลากลางจังหวัดหลังเก่า	18. อาคารศาลเก่า

โบราณสถานที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวปานกลาง

1. กลุ่มโบราณสถานวัดสะดือเมือง	2. วัดพวงหงส์
3. วัดเชษฐา	4. วัดเจดีย์ขาว
5. วัดมหาวัน	6. วัดเชียงใหม่
7. อาคารไปรษณีย์แม่ปิง	

โบราณสถานที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวต่ำ

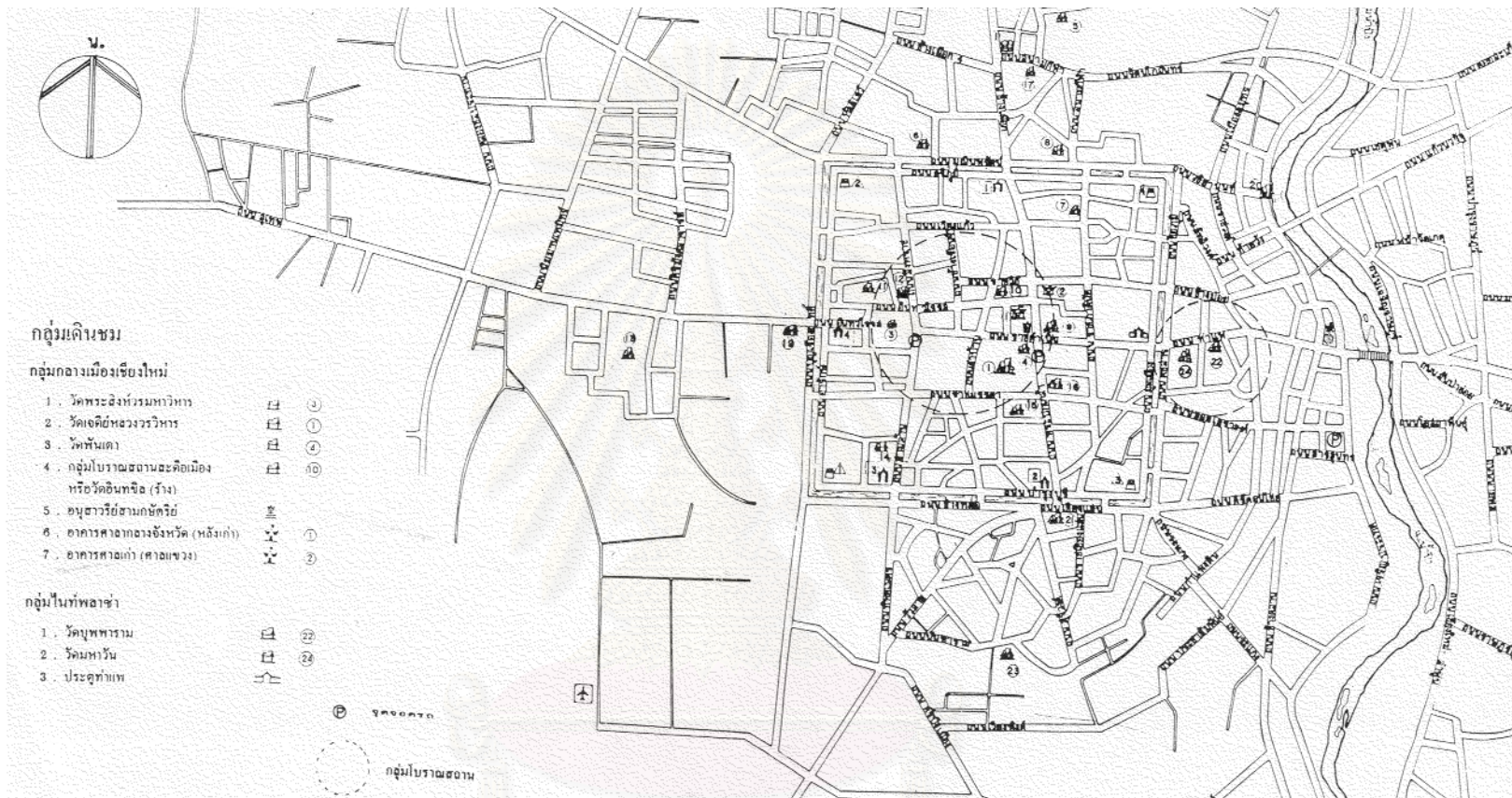
1. วัดดวงดี	2. วัดกิตติ

นอกจากนั้นโครงการศึกษาเพื่อออกแบบแสงสว่างแก่แหล่งท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่เมื่อปีพ.ศ. 2537 ยังได้เสนอเส้นทางท่องเที่ยวภายในเมืองในกลุ่มเดินชม ซึ่งเป็นกลุ่มโบราณสถานที่อยู่ในย่านชุมชน หรือเป็นกลุ่มที่สามารถเดินชมได้โดยไม่ต้องใช้ยานพาหนะ 2 กลุ่มคือ (ดูแผนที่ 2.7)

1. กลุ่มกลางเมืองเชียงใหม่ เป็นกลุ่มใหญ่ที่สามารถเดินชมได้ตลอดคือ
 - วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร
 - วัดเจ็ดยี่หลวงวรวิหาร
 - วัดพันเตา
 - กลุ่มโบราณสถานสะดือเมือง หรือวัดอินทขิล
 - อนุสาวรีย์สามกษัตริย์
 - อาคารศาลากลางหลังเก่า
 - อาคารศาลเก่า
2. กลุ่มไนท์พลาซ่า เป็นย่านชุมชน ที่ประกอบไปด้วยตลาด แหล่งจับจ่ายซื้อสินค้า ของที่ระลึกและอื่นๆ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเดินชมโบราณสถานได้ด้วยคือ
 - ประตูท่าแพ
 - วัดบุพพาราม
 - วัดม้าววัน หรือวัดแสนฝาง

โครงการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษานี้ ทำให้พื้นที่โครงการได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือ และจังหวัด ทำให้พื้นที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูงขึ้น เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและได้รับความสนใจในการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าจึงมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในตัวเมืองเชียงใหม่ต่อเนื่องตามแนวทางของแผนหลักการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 2.7
ที่มา

แสดงกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเดินชมได้ในเมืองเชียงใหม่
รายงานโครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดการให้แสงสว่างแก่โบราณสถานในตัวเมืองเชียงใหม่
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัทมรดกโลก พ.ศ. 2537

2.5 กรอบแนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า

การจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ เป็นการพัฒนาในพื้นที่ที่มีขอบเขตที่ชัดเจน โดยเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ ประกอบด้วยพื้นที่ประมาณ 4.107 ตารางกิโลเมตร ในเขตคูเมืองและพื้นที่ย่านการค้าศูนย์กลางเมือง ซึ่งตรงกับแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่เป้าหมาย Gunn (1977) การพัฒนาใดๆก็มีความขัดแย้งต่อชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อมของเมือง โครงสร้างของกรอบแนวความคิดในการออกแบบทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่จึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาอยู่ในระดับที่เหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ในการศึกษา ประกอบด้วยแนวความคิดหลักดังนี้

- การกำหนดปัจจัยที่จะนำมาใช้ในการศึกษาศักยภาพ และข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า โดยอาศัยแนวคิดของ Robeart & Gianni (1997) และ Jim Antoniou (1971) และนำมาพิจารณาเลือกเส้นทางที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว เพื่อใช้ออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ประกอบด้วย
 - ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยว พิจารณาถึงความสามารถในการเชื่อมโยงของสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถออกแบบเส้นทางได้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มากที่สุด
 - ปัจจัยด้านประเพณีและเทศกาลในเมืองเชียงใหม่ เนื่องจากตัวเมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางในการจัดงานเทศกาลและประเพณีสำคัญ มีการปิดถนนหลายสายในช่วงงานเทศกาลและประเพณี ซึ่งควรคำนึงถึงในการจัดเส้นทาง
 - ปัจจัยด้านการจราจรในพื้นที่ เพื่อศึกษาถึงข้อจำกัดในการพัฒนา และกำหนดมาตรการควบคุม เพื่อให้เกิดความปลอดภัย และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนที่ใช้ทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
 - ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวได้แก่ โรงแรม เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร สถานบันเทิง เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ต่างๆในเมืองที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว และความสามารถในการเชื่อมโยงระหว่างที่พักกับแหล่งท่องเที่ยว
 - ปัจจัยด้านกิจกรรมการใช้ที่ดินในเมือง เพื่อศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ในเมือง ควบคุมกิจกรรมการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับการเป็นเมืองท่องเที่ยวและอยู่อาศัย
 - ปัจจัยด้านลักษณะของทางเดินเท้าในเมือง เพื่อศึกษารูปแบบของทางเดินเท้าที่มีอยู่ในปัจจุบันและนำมาออกแบบพัฒนาให้สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม เหมาะสมกับเมือง
 - ปัจจัยด้านมโนภาพของเส้นทาง เพื่อให้ทราบถึงบริเวณที่สวยงามและบริเวณที่ควรปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว
- การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดของอาจารย์ เดชา บุญค้ำ (2540) และ Jim Antoniou (1971) Michale J. Badner (1980)
 - ความต่อเนื่องของเส้นทาง
 - ความสามารถในการเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยว
 - ลักษณะของการท่องเที่ยวในเส้นทาง
 - ความครอบคลุมของแหล่งท่องเที่ยวในเมือง

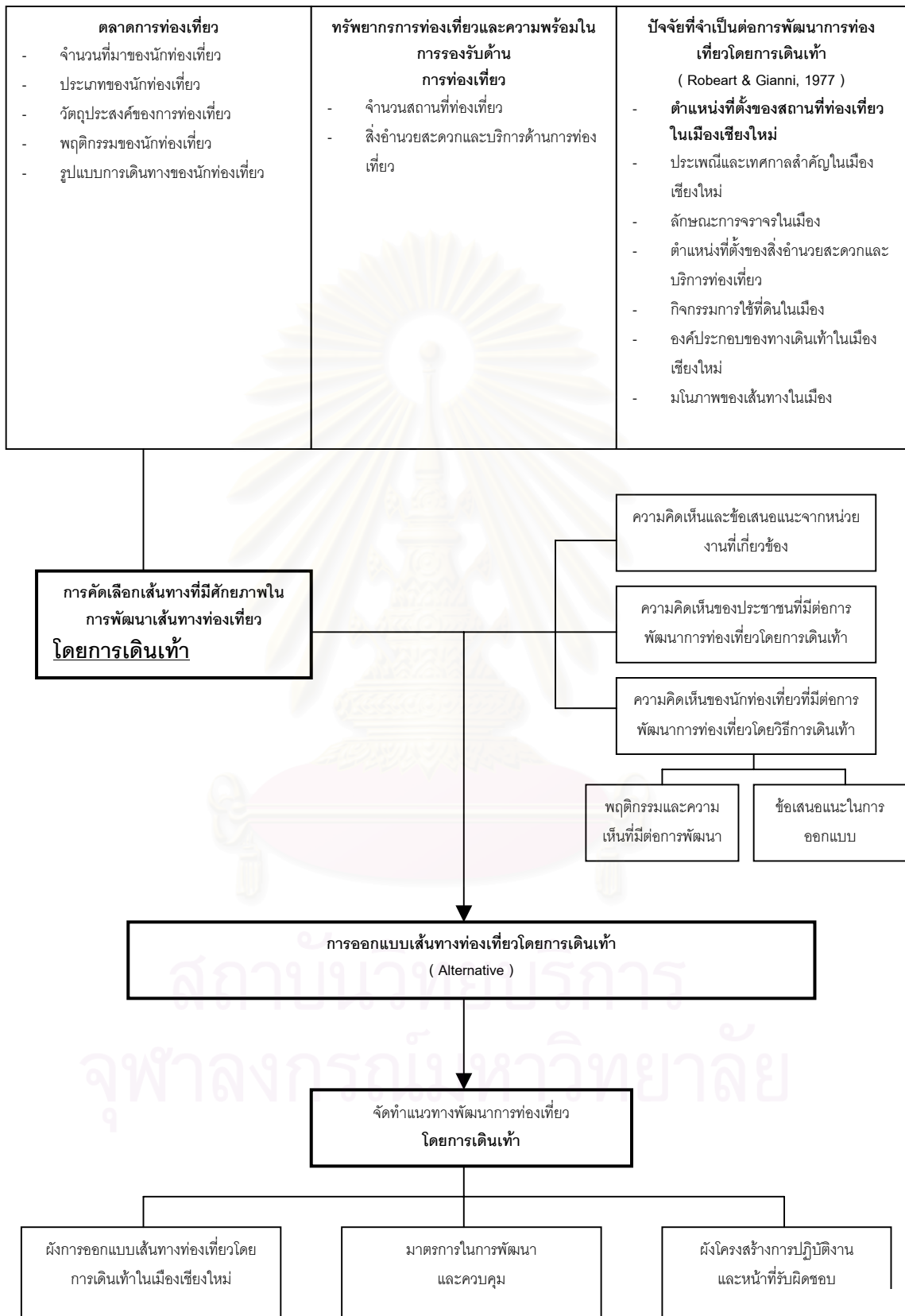
- การเลือกรูปแบบการพัฒนาย่านทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับเมือง โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาย่านทางเดินเท้าของ Harvay M. Rubstein (1992)
 - การจัดย่านทางเดินเท้า
 - การจัดย่านทางเดินเท้ากึ่งการสัญจรปกติ
 - วิธีการพัฒนาทางเดินเท้าที่มีอยู่แล้วในเมือง
- การออกแบบทางเดินเท้าของ IBID, K. Unterman (1984)
 - การอำนวยความสะดวก
 - ความปลอดภัย
 - ความสวยงามของเส้นทาง

โดยได้ปรับแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ให้เหมาะสมกับการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ ที่มีพื้นที่และข้อจำกัดในด้านต่างๆต่างจากพื้นที่ศึกษาอื่นๆ สามารถจัดทำผังโครงสร้างกรอบและแนวทางในการดำเนินการศึกษาดังแผนภูมิที่ 2.5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบและแนวทางในการศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

แผนภูมิที่ 2.5 กรอบและแนวทางในการศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นฐานและปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ภาพรวมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ. 2543 จำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่มี 3,361,764 คน เป็นผู้เยี่ยมเยือนเที่ยวชาวไทย 2,012,735 คน ส่วนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศให้ความสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 1,360,007 คน และมีการขยายตัวในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 4.06 การเดินทางสู่พื้นที่ร้อยละ 87 เป็นการเดินทางมาเอง โดยพาหนะในการเดินทางที่นักท่องเที่ยวใช้มากที่สุดคือ รถไฟ รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง เครื่องบินตามลำดับ

จากจำนวนผู้เยี่ยมเยือนดังกล่าวทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในพื้นที่จำนวน 35,605.46 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 2,793.33 บาท ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและของที่ระลึก รองลงมา เป็น ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เป็นลำดับ ระยะเวลาเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวพำนักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ 4.27 วัน โดยนักท่องเที่ยวที่พักกับญาติและรีสอร์ทจะมีจำนวนวันนานกว่านักท่องเที่ยวที่พักโรงแรม จากจำนวนสถานพักแรม 223 แห่งจำนวนห้องพัก 14,344 ห้องมีอัตราเข้าพักเฉลี่ยร้อยละ 40.24 เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เข้าพักแรมในปี 2543 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศถึงร้อยละ 54

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มาจากภูมิภาคยุโรป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.75 ของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวสัญชาติสำคัญตามลำดับได้แก่ เยอรมันนี ฝรั่งเศส เบลเยียม สหราชอาณาจักร สวิสเซอร์แลนด์ อิตาลี และเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นที่สำคัญได้แก่ นักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดที่สำคัญของประเทศไทยในขณะนี้ นักท่องเที่ยวจากอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฮองกง และไต้หวัน รวมทั้งนักท่องเที่ยวจากสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูง เนื่องจากตลาดทั้งสองแห่งมีปัจจัยสนับสนุนการเดินทาง ด้านการคมนาคมทางอากาศเชื่อมโยงกับเชียงใหม่โดยตรง

จากข้อมูลของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือเขต 1 พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนมากร้อยละ 67.4 เคยมาจังหวัดเชียงใหม่มากกว่าหนึ่งครั้ง ซึ่งเป็นการกลับมาในช่วงวันหยุดพักผ่อนและในช่วงเทศกาล ส่วนมากจะนิยมเดินทางมาในช่วงฤดูหนาว เพื่อเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสัมผัสอากาศที่หนาวเย็น ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่อ้อยละ 85.31 ยังไม่เคยมาจังหวัดเชียงใหม่มาก่อน การเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะนิยมเดินทางมาในช่วงที่ประเทศของตนอยู่ในช่วงฤดูหนาว นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่อ้อยละ 61 นิยมเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมเที่ยวชมแหล่งศาสนาศาสนาและประวัติศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสนใจเที่ยวชมน้อยมาก (กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543 : 20)

ด้วยระยะทางที่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ และแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีจำนวนมากทั้งที่อยู่ภายในตัวเมืองและที่อยู่นอกตัวเมืองออกไป จำเป็นต้องใช้เวลาหลายวันในการเดินทางท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จึงเหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ที่มีระยะเวลาหลายวัน หรือในวันหยุดตามเทศกาล

กาล หรือการลาพักก่อน การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่มากมาย

3.2 โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว

3.2.1 การคมนาคม

- การขนส่งโดยรถยนต์ ปัจจุบันการคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ของจังหวัดเชียงใหม่มีบทบาททางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยมีถนนพหลโยธินเป็นเป็นถนนทางหลวงแผ่นดินสายหลักเชื่อมระหว่างภาคเหนือกับภาคกลาง มีถนนสายพิษณุโลก – หล่มสักเชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนเส้นทางระหว่างจังหวัดในภาคเหนือก็สามารถติดต่อได้ทั่วถึงกัน

เส้นทางจากกรุงเทพฯ สามารถใช้ได้สองเส้นทางหลักคือ

- ทางหลวงหมายเลข 1 (ทางหลวงสายเอเชีย) เส้นทาง กรุงเทพฯ อยุธยา อ่างทอง นครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก เกิน ลำพูน เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 697 กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข 11 เส้นทาง กรุงเทพฯ อยุธยา อ่างทอง นครสวรรค์ พิษณุโลก แพร่ ลำปาง เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 713 กิโลเมตร

เส้นทางจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถใช้ได้ 4 เส้นทางคือ

- เส้นทางขอนแก่น หล่มสัก พิษณุโลก สุโขทัย ตาก ลำปาง เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 713 กม.
- เส้นทางนครราชสีมา สีคิ้ว อำเภอโคกสำโรง พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 763 กม.
- เส้นทางอุดรธานี หนองบัวลำภู เลย อำเภอด่านซ้าย อำเภอนครไทย พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 715 กม.
- เส้นทางอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อำเภอเด่นชัย ลำปาง เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น รวมระยะทางทั้งสิ้น 1,055

เส้นทางจากภาคเหนือตอนบนและชายแดนพม่า 4 เส้นทางคือ

- เส้นทางแม่สาย เชียงราย แม่สรวย เวียงป่าเป้า เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 246 กม.
- เส้นทางแม่ฮ่องสอน แม่สะเรียง ฮอด เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 349 กม.
- เส้นทางแม่ฮ่องสอน ปาย แม่แตง แม่ริม เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 192 กม.
- เส้นทางท่าตอง ผาง แม่แตง เชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 164 กม.

- การคมนาคมขนส่งทางรถไฟ การเดินทางเข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่โดยทางรถไฟสามารถเดินทางได้อย่างสะดวก โดยเริ่มต้นจากสถานีกรุงเทพฯ(หัวลำโพง) ผ่านจังหวัด อยุธยา สระบุรี ลพบุรี ชัยนาท นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ลำปาง ลำพูน เข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ รวมระยะทางทั้งสิ้น 814 กม. มีทั้งรถเร็ว รถด่วน และรถสปรีนเตอร์ สัปดาห์ละประมาณ 42 เที่ยวไปกลับ และรถร่วมท้องถิ่นสัปดาห์ละ 7 เที่ยวไปกลับ ปัจจุบันการเดินทางเข้าสู่จังหวัด

เชียงใหม่โดยทางรถไฟนั้น สามารถรองรับได้ประมาณ 17,500 ที่นั่งต่อสัปดาห์ และการเดินทางออกจากจังหวัดเชียงใหม่สามารถรองรับได้ 17,500 ที่นั่ง

- การคมนาคมขนส่งทางอากาศ ท่าอากาศยานเชียงใหม่เป็นท่าอากาศยานนานาชาติที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากท่าอากาศยานดอนเมือง ปัจจุบันท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางเส้นทางบินระยะสั้นเชื่อมโยงจังหวัดต่างๆในภาคเหนือ และระหว่างภาคเหนือกับภาคอื่นๆ และต่างประเทศ
 - เส้นทางบินภายในประเทศ ได้แก่บริษัทการบินไทยจำกัด สายการบินบางกอกแอร์เวย์
 - สายการบินระหว่างประเทศ มีสายการบินจากเชียงใหม่ไปยังประเทศต่างๆ ทั้งในแถบยุโรป อเมริกา และประเทศอื่นๆทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศแถบเอเชีย ได้แก่ สายการบินของ บริษัทการบินไทย สายการบิน Silk Air ประเทศสิงคโปร์ สายการบิน Malaysia Airline ของประเทศมาเลเซีย สายการบิน TUL Transport สายการบิน LAO Aviation ของประเทศลาว สายการบิน Mandalay Airline ของประเทศสหภาพพม่า

3.2.2 สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

- ไฟฟ้า การให้บริการไฟฟ้าของจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยจำหน่ายไฟฟ้าแก่ผู้ใช้ตามโครงข่ายสาย ปกติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะไม่ผลิตไฟฟ้าเอง แต่จะซื้อพลังงานไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต นอกจากนี้บางพื้นที่ที่ห่างไกล การให้บริการไฟฟ้าของจังหวัดเชียงใหม่ใช้กระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตที่แม่เมาะ จังหวัดลำปาง ถึงร้อยละ 95 ในระบบแรงดัน 22 กิโลโวลต์ มีสถานีจ่ายไฟในจังหวัดเชียงใหม่ 12 สถานี สามารถบริการในพื้นที่เขตอำเภอเมืองและพื้นที่ชนบทในอำเภอต่างๆ ของจังหวัด ในปี พ.ศ. 2539 การไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่จำหน่ายกระแสไฟฟ้าเป็นปริมาณทั้งสิ้น 1,096.1 ล้านยูนิต จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 363,685 ราย
- น้ำอุปโภคบริโภคการใช้น้ำของจังหวัดเชียงใหม่ได้มาจากระบบประปา บ่อบาดาล และบ่อตื้น เฉพาะในเขตเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ การใช้น้ำอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่มาจากการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคเขต 9 มีสถานีผลิตน้ำประปาทั้งสิ้น 6 แห่งคือ การประปาเชียงใหม่ การประปาสันกำแพง การประปาแม่มริม การประปาสอด การประปาแม่แตง และการประปาฝาง ในปี พ.ศ. 2539 การประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่สามารถผลิตน้ำประปาได้ 23,998,767 ลูกบาศก์เมตร มีผู้ใช้น้ำประปาจำนวน 52,593 ราย ความต้องการน้ำอุปโภคบริโภคในอนาคตของจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการประปาได้จัดทำโครงการก่อสร้างเพิ่มกำลังการผลิตประมาณ 48,000 ลูกบาศก์เมตร โดยใช้แหล่งน้ำดิบจากเขื่อนแม่กวง แล้วส่งน้ำประปาเข้าสู่ตัวเมืองเชียงใหม่ด้วยระบบท่อส่งขนาด 90 – 100 เซนติเมตร ความยาวท่อส่งน้ำ 25,625 เมตร พร้อมปรับปรุงท่อเมนจ่ายน้ำในตัวเมืองเชียงใหม่ขนาด 100 – 250 มิลลิเมตร ความยาว 62,567 เมตร

- การสื่อสารและโทรคมนาคม การให้บริการด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมของจังหวัดเชียงใหม่ 2 หน่วยงานคือ
 - การสื่อสารแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของการสื่อสารไปรษณีย์เขต 5 โดยให้บริการด้านการสื่อสารอยู่ 3 ประเภทด้วยกันคือ ให้บริการไปรษณีย์ภัณฑ์ เป็นการให้บริการรับส่ง จดหมาย ไปรษณีย์บัตร สิ่งตีพิมพ์ พัสดุภัณฑ์ ฯลฯ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ให้บริการโทรคมนาคม เป็นการให้บริการโทรเลข โทรพิมพ์ โทรศัพท์ ระหว่างประเทศ วิทยุโทรภาพ วิทยุโทรศัพท์ดีตรอนต์ ฯลฯ ให้บริการด้านการเงิน เป็นการให้บริการตัวแลกเงิน ไปรษณีย์และธนาณัติ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ปัจจุบันจังหวัดเชียงใหม่มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอยู่ 36 แห่ง และมีจำนวนไปรษณีย์อนุญาตเอกชนอีก 82 แห่ง
 - องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเขตโทรศัพท์ภาคเหนือเขตที่ 1 มีการให้บริการโทรศัพท์ระดับท้องถิ่นและการให้บริการโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ โดยให้บริษัทเอกชนเข้าร่วมดำเนินการตามโครงการขยายบริการโทรศัพท์ในภูมิภาค คือ บริษัทไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมูนิเคชั่นจำกัด(มหาชน) เป็นเวลา 25 ปี ในปีพ.ศ. 2539 จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนหมายเลขที่สามารถให้บริการได้ 71,474 เลขหมาย และจำนวนเลขหมายที่มีผู้เช่า 66,011 เลขหมาย
- การกำจัดขยะ จังหวัดเชียงใหม่มีปัญหาในการกำจัดขยะในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล เนื่องจากเป็นเขตที่มีอาคารบ้านเรือนหนาแน่นและมีประชากรมาก โดยเฉพาะเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2539 มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 180,000 คน มีความหนาแน่นของประชากรประมาณ 4,300 คน/ตารางกิโลเมตร มีจำนวนบ้านเรือนทั้งสิ้นประมาณ 74,000 หลังคาเรือน นอกจากนั้นยังมีประชากรจากถิ่นอื่นเข้ามาท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่อีกประมาณวันละ 20,000 คน จึงมีปัญหาเรื่องขยะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งเทศบาลนครเชียงใหม่มีขีดความสามารถในการกำจัดขยะได้ประมาณร้อยละ 80 ของปริมาณขยะทั้งหมด สร้างความสกปรกให้กับจังหวัดเชียงใหม่ จึงต้องเพิ่มเวลาในการจัดเก็บในเวลากลางคืนเพิ่มขึ้นเพื่อให้สามารถจัดเก็บขยะได้หมด ในปี พ.ศ. 2539 เทศบาลนครเชียงใหม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ 284,535 ลูกบาศก์เมตร หรือเฉลี่ยวันละ 777.42 ลูกบาศก์เมตร วิธีการกำจัดขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ส่วนใหญ่ใช้วิธี ชุด กลบ ฝัง และวิธีกองทิ้งไว้กลางแจ้ง ให้นำสลายตามธรรมชาติ ปริมาณขยะในอนาคตของจังหวัดเชียงใหม่จะยังมีปัญหาอีก เนื่องจากจะมีปริมาณขยะมากขึ้นตามปริมาณของประชากรและนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของเทศบาลนครเชียงใหม่ที่จะต้องวางแผนกำจัดขยะในอนาคต
- การระบายและการกำจัดน้ำทิ้งการระบายสิ่งปฏิกูลจากครัวเรือนในเขตเทศบาลจังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีระบายทิ้งลงระบบบ่อเกราะบ่อซึม สำหรับน้ำทิ้งที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ ทางด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง มีระบบบำบัดน้ำเสียด้วยโรงบำบัดที่ทันสมัย ปัจจุบันปริมาณน้ำทิ้งในฝั่งตะวันตกวันละ 20,000 ลูกบาศก์เมตร แต่โรงบำบัดน้ำทิ้งสามารถบำบัดน้ำทิ้งได้เพียงร้อยละ 80 เท่านั้น ส่วนน้ำทิ้งที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆด้านฝั่งตะวันออกจะระบายลงท่อระบายน้ำฝน แล้วระบายลงสู่อ่างน้ำล้นคลอง หนอง บึง ซึ่งจะมีโครงการก่อสร้างโรงบำบัดน้ำทิ้งด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง รองรับปริมาณสิ่งปฏิกูลและน้ำทิ้งของจังหวัดเชียงใหม่ในอนาคต จะ

มีปริมาณเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของธุรกิจอุตสาหกรรม และการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว

- การสาธารณสุขการดูแลรักษาร่างกายและจิตใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ถือได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีการให้บริการสาธารณสุขค่อนข้างดีประกอบด้วย
 - สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ในปีพ.ศ. 2539 จังหวัดเชียงใหม่มีสถานบริการสาธารณสุขของรัฐดังนี้ โรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง จำนวน 380 เตียง โรงพยาบาลชุมชน 20 แห่ง จำนวน 630 เตียง โรงพยาบาลสังกัดอื่นๆ 12 แห่ง จำนวน 3,113 เตียง สถานีอนามัย 240 แห่ง สถานบริการสาธารณสุขชุมชน 97 แห่ง
 - สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ในปีพ.ศ. 2539 จังหวัดเชียงใหม่มีสถานบริการสาธารณสุขดังนี้ โรงพยาบาลเอกชน 15 แห่ง คลินิกแพทย์ 288 แห่ง คลินิกทันตกรรม 64 แห่ง สถานผดุงครรภ์ 25 แห่ง ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 177 แห่ง ร้านขายยาแผนปัจจุบันที่มีเภสัชกรผู้ถือใบอนุญาต 88 แห่ง ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ ไม่ใช่ยาอันตราย 98 แห่ง ร้านขายยาแผนโบราณ 29 แห่ง
- การรักษาความปลอดภัยการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อยู่ในความรับผิดชอบของกรมตำรวจ โดยมีหน่วยงานของกรมตำรวจที่ดูแลรักษาความปลอดภัยอยู่ 2 หน่วยคือ
 - กองกำกับการภูธรจังหวัดเชียงใหม่ ขึ้นตรงกับตำรวจภูธรภาค 5 มี 37 แห่ง อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ 4,200 คน
 - กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่ตั้งของ แผนก 8 กองกำกับการ 3 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว มีหน้าที่ดูแลคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน มีจุดตรวจอยู่ 3 แห่งคือ ท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่ สถานีขนส่งอาเขต 2 และไนท์บาร์ชา นอกจากนี้ยังมีสายตรวจและชุดปฏิบัติการ มีอัตราเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งหมด 75 คน

3.2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวให้อยากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนั้น ประกอบไปด้วย ที่พักแรม ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก สถาบันการเงิน จังหวัดเชียงใหม่ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวดังนี้คือ

ที่พักแรม ที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่มี 4 ประเภทใหญ่ๆคือ

- โรงแรม เป็นที่พักแรมที่สร้างขึ้นเฉพาะแบ่งเป็นห้องพัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่นักท่องเที่ยว เก็บค่าเช่าเป็นรายห้อง สามารถแบ่งเป็นสามประเภทย่อยคือ
 - โรงแรมชั้นหนึ่ง เป็นโรงแรมขนาดใหญ่มาตรฐานสากล ประกอบด้วยห้องปรับอากาศ พรมปูพื้น ภายในโรงแรมมีบริการต่างๆครบถ้วน อัตราค่าห้องตั้งแต่ 2,000 บาทขึ้นไป

- โรงแรมระดับนักท่องเที่ยว เป็นโรงแรมขนาดกลาง ประกอบด้วยห้องปรับอากาศและห้องพัดลม ภายในโรงแรมมีบริการต่างๆที่จำเป็น ไม่อยู่ในระดับหรูหราเท่ากับโรงแรมระดับชั้นหนึ่ง อัตราค่าห้องพักอยู่ระหว่าง 500 – 2,000 บาท
- โรงแรมระดับประหยัด เป็นโรงแรมขนาดเล็ก ประกอบด้วยห้องพักทั้งพัดลมและปรับอากาศ มีบริการความสะดวกน้อยกว่าโรงแรมระดับนักท่องเที่ยว อัตราค่าห้องพักต่ำกว่า 500 บาท
- โมเต็ล เป็นที่พักแรมที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บค่าเช่า ห้องพักรวมพื้นที่จอดรถเฉพาะห้องพักแต่ละห้อง หรือมีห้องพักส่วนหนึ่งที่มีลักษณะการใช้สอยเช่นเดียวกับโรงแรม
- รีสอร์ท ประกอบด้วยอาคารหลายๆ อาคาร แต่ละอาคารจะมีห้องพักจำนวนหนึ่ง โดยเก็บค่าเช่า อาคารที่พักรวมเหล่านี้จะสร้างล้อมรอบบริเวณที่มีการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาพักใช้ร่วมกัน
- เกสต์เฮาส์ เป็นบ้านที่ได้รับการดัดแปลงหรือสร้างขึ้น และแบ่งห้องออกเป็นที่พักแรมโดยเก็บค่าเช่า

จำนวนห้องพักของที่พักแรม พ.ศ. 2539 (ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1)

ประเภทที่พักแรม	จำนวนแห่ง	จำนวนห้องพัก
โรงแรม	121	12,453
โมเต็ล	15	364
บังกะโล	2	50
รีสอร์ท	26	783
เกสต์เฮาส์	124	2,645
รวม	288	16,295

ตารางที่ 3.1 จำนวนห้องพักของที่พักแรม พ.ศ. 2539

ร้านอาหาร ร้านอาหารเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว บางแห่งอาจมีดนตรีหรือรายการบันเทิงอื่น ๆ สำหรับจูงใจนักท่องเที่ยวร้านอาหารในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนมาก และได้มาตรฐานสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยมีการจำหน่ายอาหารประเภทต่างๆ เช่น อาหารไทย อาหารจีน อาหารฝรั่ง อาหารญี่ปุ่น อาหารพื้นเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารให้แก่นักท่องเที่ยวอยู่มากมายเช่น

ร้านอาหารไทย	59	แห่ง	ร้านอาหารแบบซินโตก	6	แห่ง
ร้านอาหารพื้นเมือง	10	แห่ง	ร้านอาหารทะเล	7	แห่ง
ร้านสุกี้	6	แห่ง	ร้านอาหารมังสวิวัติ	4	แห่ง
ร้านอาหารจีน	13	แห่ง	ร้านอาหารญี่ปุ่น	6	แห่ง
ร้านอาหารเกาหลี	2	แห่ง	ร้านอาหารอิสลาม อินเดีย	9	แห่ง

ร้านอาหารเวียดนาม	3	แห่ง	ร้านอาหารอังกฤษ	1	แห่ง
ร้านอาหารยุโรป	16	แห่ง	ร้านอาหารฝรั่งเศส	6	แห่ง
ร้านอาหารสวิสฯ	1	แห่ง	ร้านอาหารเยอรมัน	3	แห่ง
ร้านอาหารอิตาลีเลียน	9	แห่ง			

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขต 1

บริษัทนำเที่ยว เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว โดยให้บริการเกี่ยวกับ การขนส่ง ที่พัก อาหาร ทัศนอาจร และมัคคุเทศก์ นอกจากนี้ยังให้บริการทำหนังสือเดินทาง วีซ่า แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง บริษัทนำเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- บริษัทนำเที่ยวที่ให้บริการจัดนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย (Inbound tour)
- บริษัทนำเที่ยวที่ให้บริการจัดนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเดินทางออกไปท่องเที่ยวต่างประเทศ (Outbound tour)
- บริษัทนำเที่ยวที่ให้บริการจัดนำเที่ยวเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความประสงค์เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic tour)

ในปีพ.ศ. 2539 จังหวัดเชียงใหม่มีบริษัทนำเที่ยวที่ได้รับอนุญาตจำนวน 279 ราย ซึ่งการบริการนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวบางครั้งจำเป็นต้องมีมัคคุเทศก์ เป็นผู้นำนักท่องเที่ยวไปชมสถานที่ต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในรายการนำเที่ยวที่จะอธิบายประวัติ ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้เข้าชม ตลอดจนอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในขณะท่องเที่ยว เพื่อให้ความรู้และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ในปีพ.ศ. 2539 จังหวัดเชียงใหม่มีมัคคุเทศก์ที่ได้รับอนุญาต 2,583 คน แยกเป็น

มัคคุเทศก์ภาษาอังกฤษ	1,367	คน
มัคคุเทศก์ภาษาจีน	175	คน
มัคคุเทศก์ภาษาญี่ปุ่น	310	คน
มัคคุเทศก์ภาษาเยอรมัน	124	คน
ภาษาฝรั่งเศส	322	คน
มัคคุเทศก์ภาษาสเปน	56	คน
มัคคุเทศก์ภาษาเกาหลี	14	คน
มัคคุเทศก์ภาษาอื่นๆ	215	คน

ร้านขายของที่ระลึก เป็นร้านจำหน่ายสินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อและนำกลับไปยังภูมิลำเนา เพื่อนำไปใช้สอยเองในชีวิตประจำวันหรือเพื่อเป็นของที่ระลึกไว้เตือนใจถึงถิ่นที่ไปเยือน หรือเพื่อเป็นของฝากญาติมิตร ในจังหวัดมีร้านขายของที่ระลึกหลายประเภทเช่น

ร้านขายของที่ระลึกประเภท Antique	3	แห่ง
ร้านขายของที่ระลึกประเภท Ceramic & Celadon	11	แห่ง
ร้านขายของที่ระลึกประเภท Thai silk & cotton	37	แห่ง

ร้านขายของที่ระลึกประเภท Umbrella Handcraft	20	แห่ง
ร้านขายของที่ระลึกประเภท Hilltribe Product	7	แห่ง
ร้านขายของที่ระลึกประเภท Jewelry & Gold Plated Flower	22	แห่ง
ร้านขายของที่ระลึกประเภท Lacquerware	11	แห่ง
ร้านขายของที่ระลึกประเภท Silver Ware	24	แห่ง
ร้านขายของที่ระลึกประเภท Woodcarving	48	แห่ง

สถาบันการเงิน เป็นสถานที่อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศให้แก่นักท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือ ปริมาณธุรกรรมการเงินจึงขยายตัวในเกณฑ์สูง มีสถาบันการเงินเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2539 ทั้งสิ้น 142 แห่ง นอกจากนี้ยังมีธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศอีกหลายแห่ง

(โครงการศึกษาวิจัยการจัดการคนุชย์กับสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์เชียงใหม่, 2541 : 4-3 – 4-25)

3.3 การท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่ เป็น “ศูนย์กลางหลัก” ในการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นทั้งศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่ภาคเหนือ เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีจุดของแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นมากที่สุด และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านศิลปโบราณสถานวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งความพร้อมด้านการบริการ แหล่งที่พักมีทั้งโรงแรมขนาดใหญ่ห้าดาวจนถึงเกสต์เฮาส์ขนาดเล็ก ศูนย์การค้า ร้านอาหาร รวมถึงแหล่งบันเทิงในตอนกลางคืน ในตัวเมืองยังประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวชมสถาปัตยกรรม ศาสนสถาน เช่นวัดพระสิงค์ วัดเจดีย์หลวง เที่ยวชมตลาดที่มีพืชผัก ผลไม้ ดอกไม้เมืองหนาว การท่องเที่ยวภายในตัวเมืองยังสามารถทำได้หลายวิธี เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไม่ไกลกันมากนัก หากต้องการสัมผัสร้านค้า วัดวาอาราม อย่างใกล้ชิดก็สามารถใช้วิธีเดินหรือขี่จักรยานเที่ยวชมเมืองได้ ความสะดวกสบายต่างๆ และการคมนาคมเข้าถึง ทั้งทาง รถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในอนาคต (สารคดี, 2542 : 43)

3.3.1 ลักษณะทางกายภาพของเมืองเชียงใหม่

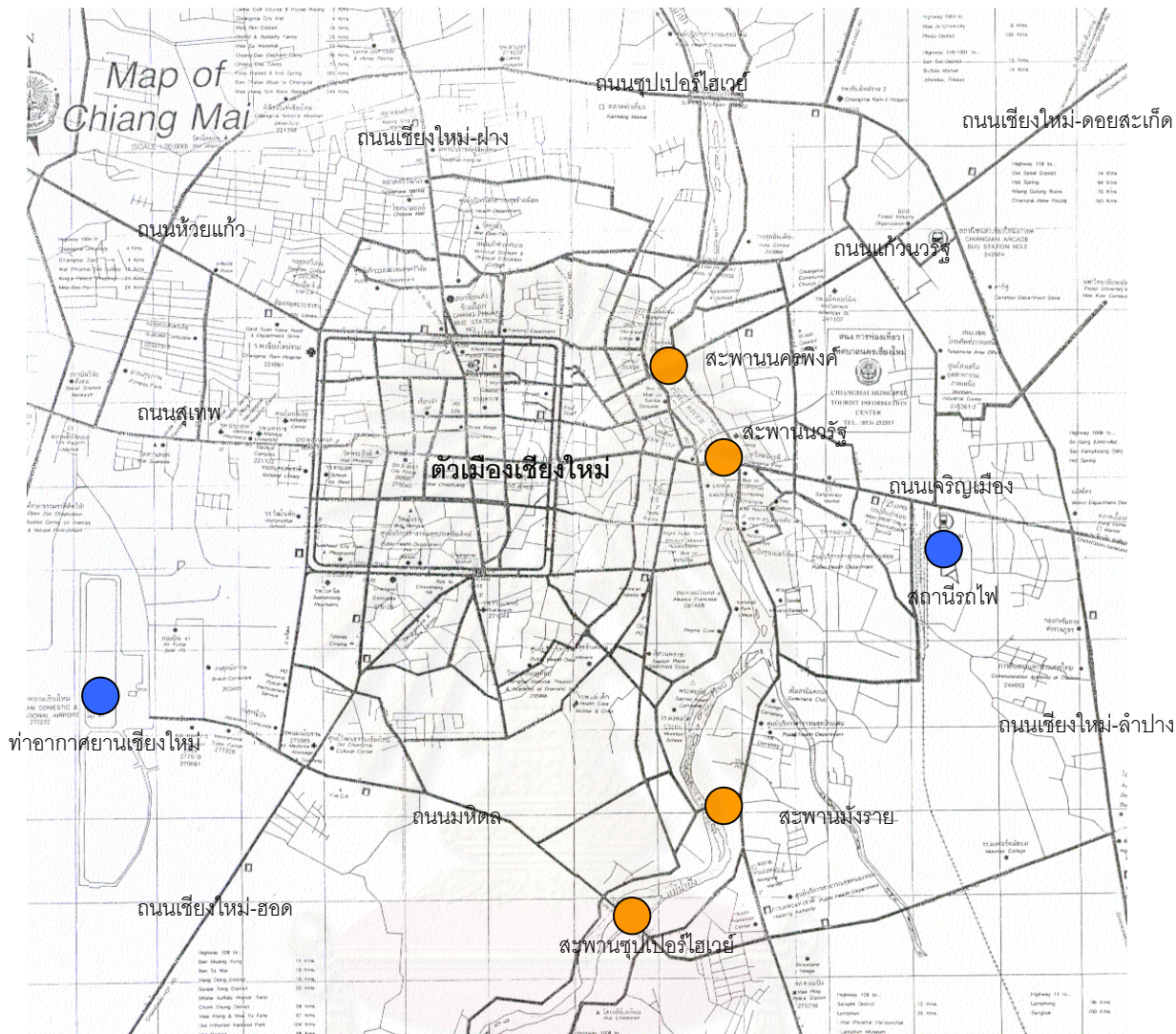
พื้นที่โครงการประกอบด้วย พื้นที่ในเขตคูเมืองประมาณ 2.56 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นเขตเมืองเก่าของจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยวัด 36 แห่ง ในคูเมือง โดยมีวัดพระสิงค์ วัดเจดีย์หลวง และวัดเชียงยืนเป็นศูนย์กลางความสนใจ พื้นที่ภายในตัวเมืองยังประกอบด้วย ที่พักอาศัย สถานที่ราชการ และย่านธุรกิจที่ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณถนนท่าแพ ถนนช้างคลาน และถนนช้างม่อย มีพื้นที่ประมาณ 1.547 ตารางกิโลเมตร รวมพื้นที่ศึกษาของโครงการทั้งหมดประมาณ 4.107 ตารางกิโลเมตร (คูแผนที่ 3.1) ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 4,786.58 คนต่อตารางกิโลเมตร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2542 :5) มีจำนวนประชากรประมาณ 19,658 คน

สภาพของเมืองเชียงใหม่โดยทั่วไปถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนโดยแม่น้ำปิง ออกเป็นพื้นที่เมืองฝั่งตะวันออก และพื้นที่เมืองฝั่งตะวันตก โดยมีสะพานเชื่อมโยง 4 สะพานได้แก่ สะพานเม็งรายอนุสรณ์ สะพานนวรัฐ สะพานนครพิงค์ สะพานร.9 ซึ่งเป็นสะพานที่ได้ก่อสร้างขึ้นตามโครงการเมืองหลัก พื้นที่ฝั่งตะวันออกเป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟ และสถานีขนส่งรถโดยสาร มีถนนหลักได้แก่ ถนนแก้ววรัฐ และถนนเจริญเมือง สองฝั่งถนนเป็นตึกแถวไกลออกไปเป็นชุมชน มีลักษณะเป็นถนนซอยเชื่อมกับถนนสายหลักส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัย พื้นที่ฝั่งตะวันตกเป็นที่ตั้งของเมืองเก่า ตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของเมือง ด้านขวาของเมืองเก่าคือลำน้ำปิง ลักษณะถนนภายในเมืองมีผิวการจราจรค่อนข้างคับแคบ มีถนนสายสำคัญได้แก่ ถนนอินทวโรธ ถนนสิงหราช ถนนคูเมืองชั้นใน สองฝั่งถนนเป็นตึกแถวอาคารเก่าก่อสร้างในลักษณะถาวร และสถานที่ราชการ วัดวาอาราม และโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

บริเวณที่สำคัญอีกบริเวณหนึ่ง คือบริเวณชุมชนหนาแน่นย่านธุรกิจการค้า อยู่บริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกำแพงเมืองเก่าติดกับลำน้ำปิง มีถนนสายหลักคือ ถนนท่าแพ ถนนช้างม่อย ถนนวิชยานนท์ ถนนลอยเคราะห์ และถนนศรีดอนไชยเป็นต้น ถนนสายหลักดังกล่าวมีถนนซอยเชื่อมเป็นระยะจัดการเดินทางเดียวเพื่อบรรเทาปัญหาการจราจร ซึ่งมีปริมาณการจราจรคับคั่งทั้งกลางวันและกลางคืน และติดขัดในช่วงเวลาเร่งด่วนเช้า – เย็น ถนนโดยทั่วไปมีผิวการจราจรประมาณ 8 เมตรโดยเฉลี่ย ซึ่งมีความกว้างไม่มากนักสองฝากเป็นอาคารพาณิชย์ประกอบกิจกรรมค้าขาย ตลาดสดขนาดใหญ่ โรงแรมชั้นหนึ่งขนาดใหญ่ ศูนย์การค้า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.1 การเข้าถึงเมืองเชียงใหม่
ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3.2 รูปแบบของการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

กิจกรรมการท่องเที่ยวในตัวเมืองแบ่งเป็นสองลักษณะคือ ในช่วงเวลาปกติ และในช่วงเทศกาล ในช่วงเวลาปกติภายในเมืองกิจกรรมการค้าขาย มีความหนาแน่นบริเวณถนน ช้างม่อย ท่าแพ พระปกเกล้า ประตูช้างเผือก ตลาดวโรรส และตลาดต้นลำไย ส่วนในช่วงเทศกาลมักมีกิจกรรมต่างๆหนาแน่นกว่าปกติ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกิดจากการท่องเที่ยว ในช่วงเทศกาลสำคัญคือ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลลอยกระทง ประเพณีบูชาเสาอินทขิล โดยเฉพาะเทศกาลสงกรานต์เป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดของจังหวัดเชียงใหม่ มีการแห่พระพุทธรูปทองคำ เพื่อให้ประชาชนได้สรงน้ำ ขบวนแห่จะเคลื่อนไปตามถนนราชวิถี ถนนช้างม่อย และถนนท่าแพ กิจกรรมในช่วงกลางคืนที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั่วไป มีศูนย์กลางอยู่ที่ถนนช้างคลาน (แผนหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่, 2524 : 24)

รูปแบบของการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่มีหลายรูปแบบที่หลากหลายจัดอยู่ในลักษณะ Urban Tourism ซึ่งสามารถแบ่งตามความนิยมของนักท่องเที่ยวดังนี้คือ

1. การท่องเที่ยวทางเทศกาลและประเพณี นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังจังหวัดเชียงใหม่ส่วนมากมักนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลพิเศษ เช่นเทศกาลสงกรานต์ เทศกาลญี่ปุ่นหรือลอยกระทง เทศกาลที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปหัตถกรรม เนื่องจากในช่วงเทศกาลจะมีการแสดงทางวัฒนธรรมพื้นเมือง ขบวนแห่ การออกร้านขายสินค้าพื้นเมือง นักท่องเที่ยวจะได้รับความสะดวกสบายจากการละเล่นต่างๆ และยังสามารถเลือกซื้อของฝากโดยไม่ต้องเดินทางไกลไปถึงแหล่งผลิต จึงได้รับความนิยมในการเดินทางท่องเที่ยวมากกว่าในช่วงเวลาปกติเชียงใหม่มีงานประเพณีมากมายที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี รวมทั้งทางองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและเทศบาลนครเชียงใหม่ รวมถึงหน่วยงานราชการอื่นๆ ได้ร่วมกันต่างๆขึ้นอีกจำนวนมากในเดือนต่างๆของปี เช่นเทศกาลต่างๆดังนี้
2. การเที่ยวชมสถาปัตยกรรมและโบราณสถาน เมืองเชียงใหม่มีอายุมากกว่า 700 ปี มีงานสถาปัตยกรรมจำนวนมาก นอกจากศิลปล้านนาแล้วยังมีศิลปแบบพม่าปนอยู่ วัดเจ็ดยอด วัดพระสิงค์ วัดแสนฝาง วัดบุพพาราม วัดกู่เต้า รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบพม่าและแบบไทใหญ่มีรูปแบบที่นำขึ้นชมแตกต่างกันไป มีงานแกะสลักไม้ที่อ่อนช้อยวิจิตรงดงามเนื่องจากมีช่างฝีมืออยู่จำนวนมาก ภายในวัดยังมีจิตรกรรมฝาผนังที่สวยงาม เช่นที่วัดพระสิงค์ วัดอุปัชฌาย์ งานปูนปั้นประดับกระจกที่วัดกู่เต้า (เที่ยวไทยไปกับนายรอบรู้ เชียงใหม่ สารคดี, 2542 : 34-35)
3. การเที่ยวชมวิถีชีวิตวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของประชาชน เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 700 ปี มีการตั้งถิ่นฐานและการสร้างบ้านแปงเมืองที่มีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แหล่งชุมชนใหญ่ที่มีความสำคัญในเมืองเชียงใหม่ ได้แก่การตั้งถิ่นฐานบริเวณ ถนนท่าแพและบริเวณเขตเมืองเก่า ที่มีวิวัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีร่องรอยของอดีตและสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน หรือ "คนเมือง" ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การท่องเที่ยวประเภทนี้ จึงเป็นเหมือนการเรียนรู้ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้ไปท่องเที่ยว
4. การเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึก ซึ่งเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งที่สำคัญในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ที่ประกอบไปด้วยร้านขายสินค้าประเภทศิลปหัตถกรรมพื้นถิ่นที่ผลิตขึ้นในหมู่บ้าน ได้แก่ ไม้แกะสลัก ผ้าไหม กระดาษสา เครื่องเงิน

3.3.3 วิธีเดินทางท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

การเดินทางท่องเที่ยวภายในตัวเมืองนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางถึงจังหวัดเชียงใหม่แล้วสามารถใช้บริการพาหนะที่ให้บริการภายในตัวเมืองที่เชื่อมสถานต่างๆได้ดังนี้คือ

1. รถสองแถวเล็ก ชาวเชียงใหม่เรียกรถประเภทนี้ว่า “รถสี่ล้อ” รถสี่ล้อสีแดงไม่มีเส้นทางวิ่งประจำสามารถเรียกไปสถานที่ที่ต้องการได้ หากเป็นรถสี่ล้อสีอื่นๆ จะเป็นรถที่มีเส้นทางประจำเช่น สีขาวสายสันกำแพง สีเหลืองสายจอมทอง สีแสดสายฝาง โดยปกติค่าโดยสารประมาณ 10 บาทตลอดสาย แต่หากปลายทางอยู่ไกลออกไปมากหรือต่างเส้นทางกับผู้โดยสารอื่นที่อยู่บนรถก่อนหน้า คนขับมักปฏิเสธหรืออาจคิดค่าโดยสารเพิ่มตามระยะทาง ในเวลากลางคืนค่าโดยสารอาจเพิ่มขึ้นถึงคนละ 20 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเหมารถสี่ล้อเพื่อไปท่องเที่ยวตามอำเภอรอบนอกได้
2. รถสามล้อถีบ จุดบริการตามจุดต่างๆในเมือง อัตราค่าโดยสารคิดตามระยะทาง เส้นทางใกล้ๆราคาประมาณ 20 – 30 บาท ปัจจุบันมีจำนวนน้อย
3. รถสามล้อเครื่อง จุดบริการอยู่ตามจุดต่างๆ โดยรอบตัวอำเภอเมือง อัตราค่าโดยสารคิดตามระยะทาง นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเหมาเที่ยวภายในตัวจังหวัดเชียงใหม่ได้
4. รถเช่า จังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหญ่ ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงมีบริการให้เช่ารถอยู่หลายแห่งทั้งที่เป็นบริษัทรถเช่าภายในจังหวัด หรือบริษัทเช่ารถระหว่างประเทศ ซึ่งมีบริการตั้งแต่รถจักรยานธรรมดา จักรยานเสือภูเขา รถจักรยานยนต์ รถยนต์ตั้งแต่รถกระบะ รถเก๋ง รถตู้ ทั้งแบบไม่มีคนขับและมีคนขับ
 - รถจักรยาน ค่าเช่า 60 – 150 บาทต่อวัน ค่ามัดจำ 1,000 บาท ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมขี่จักรยานมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยรถจักรยานเหมาะแก่การท่องเที่ยวภายในเมืองเป็นอย่างดี เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไม่ห่างกันมากนัก รวมทั้งภายในตัวเมืองเชียงใหม่ได้จัดเส้นทางจักรยานพร้อมที่จอดไว้ตามจุดต่างๆ ในเมือง
 - รถจักรยานยนต์ ค่าเช่า 150 – 200 บาทต่อวัน ค่ามัดจำ 2,000 บาท พร้อมเก็บบัตรประชาชนไว้เป็นหลักฐาน
 - รถยนต์ ค่าเช่า 800 – 1,500 บาทต่อวัน ค่ามัดจำรถ 3,000 บาท พร้อมเก็บบัตรประชาชนไว้เป็นหลักฐาน

นอกจากการใช้พาหนะในการท่องเที่ยวภายในตัวเมืองแล้ว การเดินเที่ยวชมเมืองยังเป็นทางเลือกหนึ่งของนักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่มีระยะที่ไม่ไกลกันมากนัก พื้นที่เมืองมีขนาดเล็ก การขับรถเที่ยวในเมืองอาจทำได้ไม่สะดวกนัก เนื่องจากเส้นทางเดินรถภายในตัวเมืองมักเดินรถทางเดียว หากไม่ชำนาญเส้นทางอาจเกิดความสับสนเสียเวลา ปัจจุบันการเที่ยวชมเมืองโดยการเดินเท้าเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ เนื่องจากมีความสะดวกเช่นใกล้แหล่งที่พักและบริการการท่องเที่ยว (เที่ยวไทยไปกับนายรอบรู้ เชียงใหม่ สารคดี, 2542 : 43-44)

3.4 ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ศึกษา

เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีพัฒนาการมายาวนานกว่า 700 ปี ก่อตั้งอย่างเป็นทางการโดยพระยามังราย แห่งแคว้นโยนก ผังเมืองเชียงใหม่มีรูปร่างเกือบสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างด้านละประมาณ 1.5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2.5 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ภายในกำแพงเมืองชั้นใน ส่วนเนื้อเมืองชั้นนอกอยู่ภายในกำแพงชั้นนอกซึ่งเป็นรูปทรงอิสระเริ่มจากมุมเมืองด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (แจ่งศรีภูมิ) ขนานไปกับลำคลองแม่ข่า จรดมุมเมืองด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ (แจ่งกู่เฮือง) ภายหลังจากการปกครองตนเองมานานกว่า 200 ปี ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กลายเป็นเมืองขึ้นของพม่ามานานถึง 216 ปี ปัจจุบันยังคงเห็นอิทธิพลของพม่าได้จากงานศิลปะ สถาปัตยกรรม และ วัฒนธรรมของเชียงใหม่ เช่นเจดีย์ฐานกว้างและสูง มีฉัตรประดับยอดเจดีย์ ตลอดจนอาหารการกิน ในช่วงต้นรัตนโกสินทร์เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครองอย่างมากมาย เมืองเชียงใหม่ถูกลดทอนอำนาจลงกลายเป็นมลฑลหนึ่งในภาคเหนือ และหลังจากที่สยามถูกบังคับให้ลงนามในสนธิสัญญาบาวริงเมื่อปี พ.ศ. 2398 เชียงใหม่มีการติดต่อกับชาติตะวันตกมากขึ้น สถาปัตยกรรมตะวันตกเริ่มมีอิทธิพลในเมืองเชียงใหม่

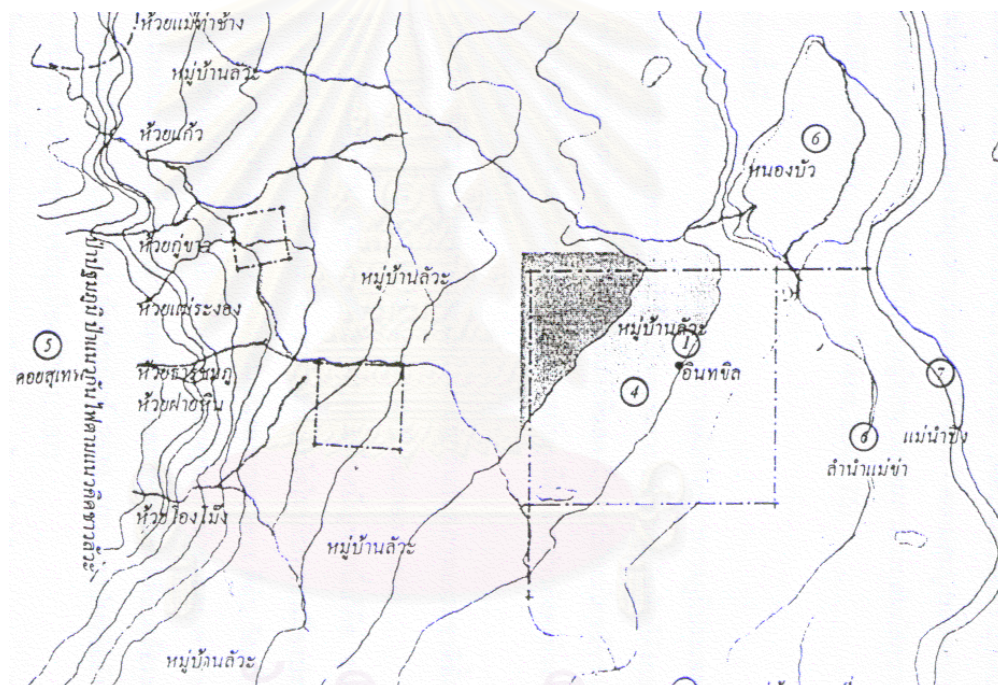
บทบาทความเป็นศูนย์กลางรัฐล้านนาในอดีต ภายในเขตเมืองเก่าจึงยังคงมีโบราณสถานและศาสนสถานที่สำคัญหลายแห่ง เฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีวัดถึง 84 แห่ง ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่า รวมทั้งวัดสำคัญสองแห่งคือ วัดพระสิงห์ และวัดเจดีย์หลวง เนื่องจากวัดพระสิงห์เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญเมือง และวัดเจดีย์หลวงเป็นที่ตั้งเสาชินทิลหรือเสาชลัดเมือง นอกจากนี้ยังมีร่องรอยของโครงสร้างเมืองเก่าอีกหลายแห่ง ได้แก่ประตูเมือง 5 แห่ง กำแพงและคูเมือง แจ่งทั้ง 4 แห่ง

ในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่กล่าวถึงมงคลชัย 7 ประการของที่ตั้งเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศอันได้แก่ (ไกรศรี นิรมานเหมินทร์ และคณะ, 2531 : 29 อ้างถึงใน วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, 2543 : 9)

- อินทิล ซึ่งเป็นเสาชลัดเมืองเดิมของพวกลัวะที่อยู่สะดือของเวียง บริเวณหอเสื้อเมือง (หอเลี้ยงผี) เป็นที่อยู่ของแม่หนูเผือก และลูกหนูเผือก 4 ตัว
- สภาพพื้นที่ภูมิประเทศเป็นที่ราบปาละเมาะที่กว้างขวางทิศหัวเวียงใช้เป็นพื้นที่ตั้งมั่นป้องกันหัวเวียง จากหัวเวียงขึ้นไปทางทิศเหนือจรดบริเวณป่าใหญ่ เป็นที่อยู่ของแม่พานเผือกและลูกพานเผือก (พาน คือกวางขนาดเล็ก)
- สภาพพื้นที่ของที่ราบปาละเมาะที่กว้างขวางทางทิศท้ายเวียงใช้เป็นพื้นที่ตั้งมั่นป้องกันท้ายเวียง จากท้ายเวียงลงไปทางทิศใต้จรดดอยหลวงจอมทองเป็นทุ่งที่ราบปาละเมาะกว้างขวางมากเป็นที่แม่พานเผือกใช้เป็นชัยภูมิขับไล่ให้ฝูงหมาป่าพ่ายหนี
- สภาพภูมิประเทศของที่ตั้งเวียงเชิงดอยสุเทพอยู่ห่างจากแนวเส้นเวียงด้านทิศตะวันตกประมาณ 3 กิโลเมตร ลาดเทไปทางทิศตะวันออกเฉียงสู่ม่าน้ำปิง มีความลาดชันเฉลี่ย 0.7 เปอร์เซ็นต์ (วัดจากภายในตัวเวียงระดับด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนืออยู่ที่ระดับ + 316 เมตร และทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้อยู่ที่ระดับ + 309 เมตร) เหมาะแก่การควบคุมและจัดระบบชลประทาน จะเห็นได้ว่าในเขตคูเมืองชั้นในไม่เคยประสบปัญหาน้ำท่วมขังเลย
- ดอยสุเทพและห้วยเจ็ดลิน ภูเขาศักดิ์สิทธิ์ในตำนานมูลศาสนาว่าเป็นดอยอุจจุப்புพตะ ทิศตะวันตกของเวียงเป็นที่อยู่อาศัยของฤๅษีวาสุเทพ มีป่าไม้ใหญ่อุดมสมบูรณ์ตามแนวเทือกเขาสูงใหญ่ ใช้เป็นป้อมปราการป้องกันเวียงทางทิศตะวันตก ห้วยเจ็ดลินเป็นแหล่งน้ำจากดอยสุเทพที่สามารถหล่อเลี้ยงเป็น

ประโยชน์กับเวียงได้ตลอดทั้งปี โดยมีทางน้ำทั้งหมด 7 สายด้วยกันคือ ห้วยช่างเคี่ยน ห้วยแก้ว ห้วยกู่ขาว ห้วยแม่ระงอง ห้วยธารชมพู ห้วยฝายหิน ห้วยโองไม้้ง

- หนองบัวและลำน้ำแม่ซ่า หนองบัวเป็นหนองน้ำใหญ่ซึ่งเป็นแหล่งรับน้ำทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ลำน้ำแม่ซ่าจากหนองบัวขนานกับแม่น้ำปิงใช้ระบายน้ำจากเรือกสวนไร่นา และเป็นปราการป้องกันเวียงทางทิศตะวันออกเฉียง ด้วยลักษณะดังกล่าวเมืองเชียงใหม่จึงไม่มีความจำเป็นต้องขุดคูเมืองเพิ่มอีกหลายชั้นเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองอื่นด้วยกัน
- แม่น้ำปิง ไหลผ่านด้านทิศตะวันออกของเมืองจะเป็นทั้งแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เป็นเส้นทางคมนาคม ที่ใช้ติดต่อกับดินแดนทางทิศเหนือและทิศใต้ของเมืองเชียงใหม่ เป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นปราการป้องกันเวียงทางทิศตะวันออก

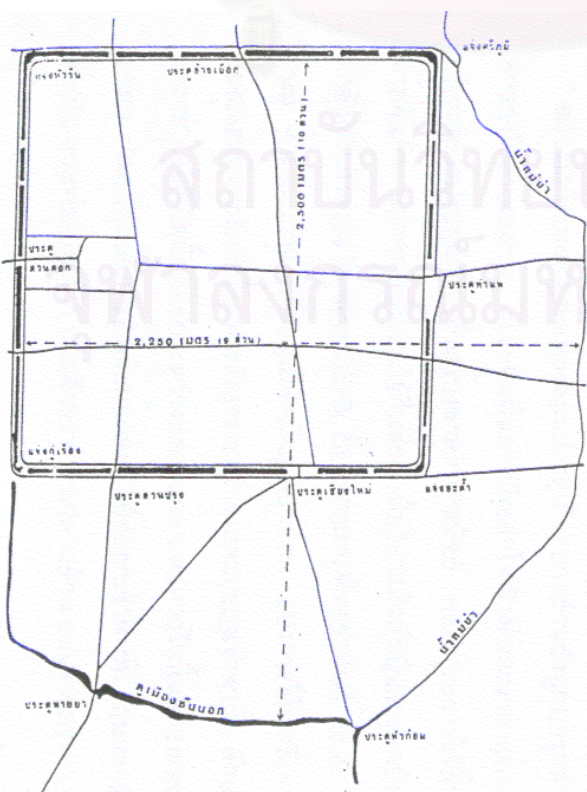
1. อินทขิล
2. ที่ราบหัวเวียง
3. ที่ราบท้ายเวียง
4. ภูมิประเทศที่ราบเชิงของเวียง
5. ดอยสุเทพและห้วยเจ็ดลิน
6. หนองบัว ลำน้ำแม่ซ่า
7. แม่น้ำปิง

ที่มา : วิฑูรย์ เหลี่ยมรุ่งเรือง, 2543 : 17

แผนที่ 3.2 ลักษณะภูมิประเทศการตั้งเมืองเชียงใหม่ตามชัยมงคล 7 ประการ

จากลักษณะทางกายภาพของเมืองนั้น มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าเมืองเชียงใหม่มีคูเมืองและกำแพงเมืองเป็นสองชั้นหรือสองระยะเวลาของการก่อสร้างที่แตกต่างกัน กล่าวคือส่วนที่เป็นคูเมืองและกำแพงเมืองรูปสี่เหลี่ยมเกือบจัตุรัสที่เรียกกันว่าเมืองชั้นใน เป็นบริเวณเมืองหลักที่เข้าใจกันว่าได้รับการก่อสร้างมาตั้งแต่ครั้งสมัยพระเจ้าเม็งราย กำแพงเมืองส่วนนี้ก่อด้วยอิฐอยู่บนเชิงเนินที่เป็นดิน มีขนาดความกว้างของเมืองประมาณ 1,600 เมตร และยาวประมาณ 1,500 เมตร มีป้อมมุมเมืองอยู่ 4 ป้อม และประตูเมือง 5 ประตู สำหรับร่องรอยของประตูเมืองที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจำนวน 4 ประตูนั้น เป็นสิ่งก่อสร้างที่เพิ่งสร้างขึ้นประมาณ 40 ปีที่ผ่านมา ยกเว้นประตูท่าแพที่สร้างจากภาพที่ถ่ายไว้เมื่อ พ.ศ. 2442 นอกจากนี้ยังมีกำแพงเมืองอีกส่วนคือ กำแพงเมืองชั้นนอก กำแพงนี้มีลักษณะเป็นกำแพงดินมีร่องรอยก่ออิฐเป็นเชิงเนินและมีใบเสมาอยู่ด้านบน กำแพงส่วนนี้เริ่มจากมุมกำแพงเมืองสี่เหลี่ยมด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้บริเวณแจ่งกุ้งเฮือง พุ่งตรงไปทางทิศใต้และหักโค้งโอบล้อมเอากำแพงเมืองด้านทิศใต้และทิศตะวันออกไว้จนไปถึงสิ้นสุดที่แจ่งศรีภูมิ ตามแนวกำแพงดังกล่าวมีประตูเมืองที่ปรากฏชื่ออยู่ 2 แห่งคือ ประตูหายยา และประตูข้าวก้อม (สุรพล ดำริห์กุล, 2538 : 199 – 200)

แต่จากการวิเคราะห์โดย นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์ มีความเห็นว่ากำแพงเมืองทั้งสองส่วนน่าจะสร้างขึ้นพร้อมๆกัน โดยเริ่มจากการพิจารณาขนาดของเมืองก่อน ในตำนานกล่าวว่า แม่น้ำข่าไหลโอบกอดตัวเมือง ดังนั้นเมืองเชียงใหม่แต่แรกเริ่มจะต้องมีพื้นที่จรดลำน้ำข่า เมื่อทำการวัดด้านกว้างของเมืองโดยวัดผ่านใจกลางเมืองจากคูเมืองด้านทิศตะวันตกไปยังลำน้ำแม่ข่าได้ระยะทาง 2,250 เมตร และเมื่อวัดด้านยาวของเมืองจากคูเมืองทิศเหนือไปยังคูเมืองชั้นนอกด้านใต้ ได้ระยะทาง 2,500 เมตร ถึงแม้เมื่อเทียบเป็นวาแล้วจะไม่ได้ขนาด 900 วา และยาว 1,000 วา ดังในตำนานต่างๆก็ตาม แต่ขนาดเมืองดังกล่าวมีสัดส่วนด้านกว้างต่อด้านยาว 9 : 10 พอดี ดังนั้นขนาดเมืองเชียงใหม่แต่แรกเริ่มจะต้องครอบคลุมถึงคูเมืองชั้นนอก ส่วนตัวเมืองรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีขนาดความกว้างและยาวด้านละ 1,600 เมตรนั้น คงจะสร้างขึ้นพร้อมกันแต่แรกเริ่ม เพราะได้มีการกล่าวถึงประตูเชียงใหม่ ซึ่งเป็นประตูทางทิศใต้ของเมืองรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ตั้งแต่ พ.ศ. 1862 ซึ่งตรงกับสมัยพระยามังราย ต่อมาในสมัยพระเจ้าสามฝั่งแกน ได้มีการเจาะกำแพงเมืองด้านทิศใต้ให้เป็นประตูอีกแห่งหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 1945 ประตูนั้นได้ชื่อว่าประตูสวนแห่ ปัจจุบันเรียกว่าประตูสวนปรุง จึงอาจสรุปได้ว่ากำแพงเมืองทั้งสองส่วนน่าจะสร้างมาพร้อมๆกัน

แผนที่ 3.3 แนวกำแพงและขนาดเมืองเชียงใหม่

ต่อมาในสมัยพระเมืองแก้ว ในปี พ.ศ. 2061 ได้มีการบูรณะโดยทรงให้หรือปราสาทที่บ้านศรีภูมิ ด้านนอกกำแพงเมืองทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นที่ประทับของพระเจ้าติโลกราชเรื่อยมาจนถึงสมัยของพระองค์ และได้มีการก่ออิฐในส่วนของกำแพงเมืองชั้นในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสทั้ง 4 ด้าน บ่อมทั้ง 4 มุม ประตูเมืองทั้ง 5 ให้แข็งแรงและขุดลอกคูเมืองชั้นในให้ลึกและกว้างในปี พ.ศ. 2339 ต่อมาได้ขุดลอกคูเมืองชั้นนอกจากแจ่งศรีภูมิเวียนขวาไปตามลำดับ (นวลศิริ วงศ์ทางสวัสดิ์, 2529 : 112 – 115)

บริเวณภายในตัวกำแพงเมืองที่เรียกว่า “ในเวียงนั้น” ประกอบด้วย “คุ้มหลวง” อันเป็นที่พำนักของเจ้าเมืองติดกับคุ้มหลวงจะเป็นลานโล่งเรียกว่า “ช่วง” (สนามชัย) บริเวณใกล้กับช่วงมีวัดติดอยู่กับด้านใดด้านหนึ่งมีชื่อเรียกว่า “วัดหัวช่วง” นอกจากนี้ก็เป็นย่านพำนักอาศัยของขุนนางและผู้มีฐานะ ซึ่งเป็นเจ้าของที่นาจำนวนมากในชนบทรอบๆตัวเมือง ในตัวเมืองมีหลายหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านมีวัดหลักประจำหมู่บ้าน มีถนนหลักและถนนซอยเชื่อมโยงแต่ละหมู่บ้านต่าง ๆ ถึงกัน ถนนหลักตัดเป็นเส้นตรงตั้งฉากตามแนวแกนของทิศทั้ง 4 ส่วนถนนซอยมีลักษณะเป็นเส้นตรงบ้างคดเคี้ยวบ้างไม่แน่นอน ความกว้างของถนนหลัก กว้างพอเกวียนสองเล่มสวนกันได้ ส่วนถนนซอยกว้างพอเกวียนสัญจรผ่านได้สะดวก ถนนซอยในละแวกบ้านบางเส้นจะแคบพอให้คนเดินผ่านได้เท่านั้น เพราะเป็นเส้นทางสัญจรที่เชื่อมบ้านแต่ละหลังให้สัมพันธ์กับ แต่ละหมู่บ้านโดยเฉพาะบริเวณที่ใกล้กับวัด จะมีหนองน้ำขนาดใหญ่ (วิวัฒน์ เตมียพันธ์, 2526 : 18 อ้างถึงใน วิวัฒน์ เตมียพันธ์, 2540 : 23)

ในช่วงการฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ของพระเจ้ากาวิละ ปี พ.ศ. 2338 ได้มีการกวาดต้อนผู้คนรวมทั้งพระสงฆ์จากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ โดยสันนิษฐานว่าพระเจ้ากาวิละได้กำหนดเขตให้ตั้งบ้านเรือนแยกกันออกไป เพื่อไม่ให้มีโอกาสรวมตัวกันได้ ซึ่งปัจจุบันการผสมผสานทางวัฒนธรรม ได้ทำให้ความแตกต่างทางชาติพันธุ์เบาบางลงไปมาก ประชากรแต่ละกลุ่มกระจายตัวอยู่ทั้งในและนอกเมือง สำหรับกลุ่มคนในเมือง อาทิชาวพม่า (คนล้านนาเรียกม่าน) ตั้งถิ่นฐานอยู่ทั้งในและนอกกำแพงสี่เหลี่ยมด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ หรือบริเวณแจ่งชะเท้า มีวัดมานแจ่งชะเท้าในเวียงปัจจุบันคาดว่าจะเป็นที่วัดทราบมูล (พม่า) (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2540 : 210-222)

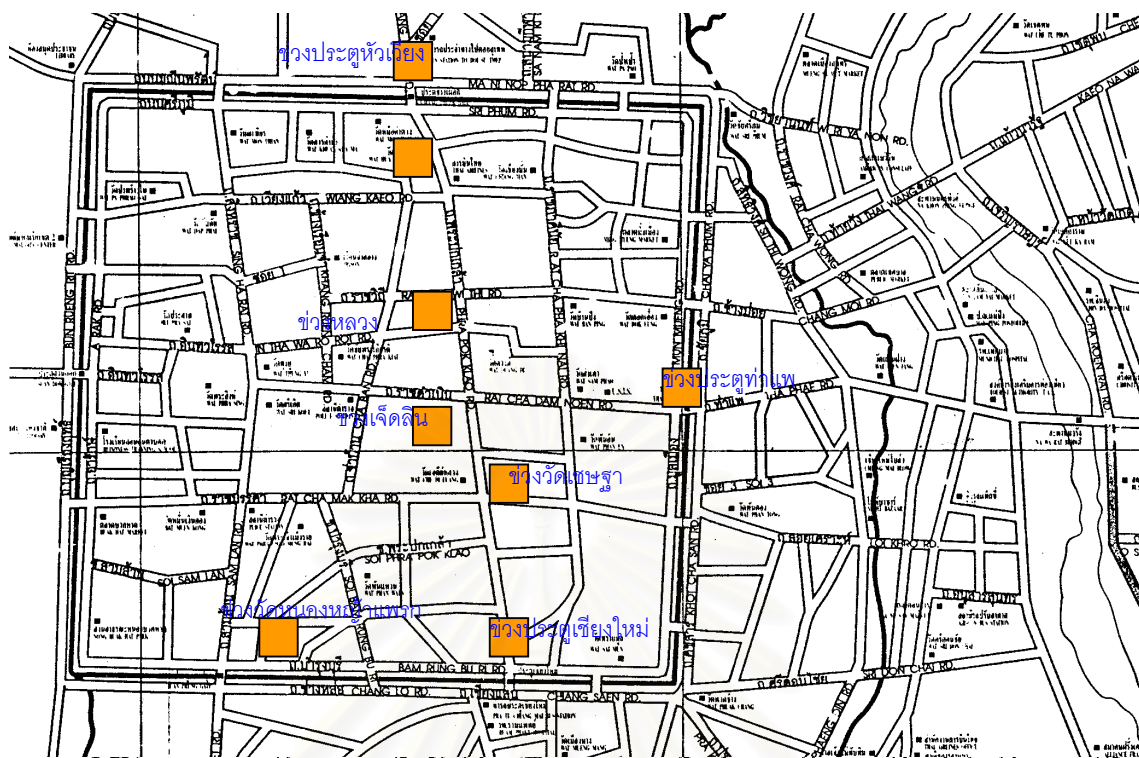
ในอดีตลักษณะของเมืองเชียงใหม่จะประกอบด้วยพื้นที่สาธารณะของเมือง หรือที่เรียกว่า “ช่วง” ช่วงที่เกี่ยวกับการเมืองที่สำคัญคือ ช่วงกลางเวียง และช่วงสิงห์ (ตั้งอยู่นอกเวียงทางทิศเหนือ) ช่วงที่เกี่ยวข้องภัยสงครามวัฒนธรรมอีกหลายแห่งเช่น ช่วงแก้ว (ลานวิหาร) ช่วงเรียน (ช่วงโรงเรียน) ช่วงลูกคุย (สนามมวย) และช่วงเมรุ (บริเวณที่เผาศพ) (สมโชติ อ๋องสกุล, 2537 : 73) ปัจจุบันได้มีการรื้อช่วงหลายแห่งเพื่อรองรับการใช้งานของแต่ละชุมชน นอกจากนี้จะใช้ที่โงเดิมแล้วยังมีการเสนอให้ใช้พื้นที่วัดร้างมาปรับปรุงให้เป็นช่วงของเมือง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มพื้นที่สาธารณะให้แก่เมืองแล้วยังเป็นการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองอีกด้วย ช่วงที่มีการเสนอให้รื้อฟื้นได้แก่ (สมโชติ อ๋องสกุล, 2540 : 105 - 106)

1. ช่วงหลวง หรือช่วงกลางเวียง เสนอเป็นช่วงพญามังรายหรือช่วงมังราย มีศาลากลางหลังเดิมที่ต่อมาปรับปรุงเป็นหอศิลปวัฒนธรรมล้านนา เป็นศูนย์กลางครอบคลุมพื้นที่ช่วงสามกษัตริย์ วัดสะดือเมือง วัดอินทขิล บางส่วนของศาลแขวง หากเชื่อมโยงด้วยทางเดินเท้าเข้าสู่พญามังราย วัดเชียงมั่น วัดหัวช่วง และเสาชินทขิลที่วัดเจดีย์หลวงจะได้ภาพช่วงหลวงในอดีตที่สมบูรณ์ ปัจจุบันมีแผนการดำเนินการบางส่วนแล้วโดยทุนเงินกู้ O.E.C.F. ช่วงหลวงในอดีตเป็นบริเวณที่ว่างหรือสนามหลวงกลางเวียงคล้ายสนามหลวงของกรุงเทพฯ หรือทุ่งพระเมรุของกรุงศรีอยุธยา สันนิษฐานว่าใช้เป็นที่ประชุมพลของทหารก่อนออกสงคราม หรือเป็นที่ชุมนุมของประชาชนเมื่อบ้านเมืองมีพิธีการต่างๆ เช่น สงกรานต์ งานรื่นเริง ทั้งอาจใช้เป็นสถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพของกษัตริย์ หรือเจ้านายในสมัยราชวงศ์มังราย ในยามปกติพื้นที่ส่วนหนึ่งของช่วงใช้เป็นกาดเชียงใหม่ กาดนี้ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่สองข้างถนนหน้าวัด

พระสิงห์เรื่อยมาจนถึงสี่แยกกลางเวียง และต่อขึ้นไปทางเหนือรวมทั้งที่ปัจจุบันเป็นกุฎพญามังรายซึ่งอยู่หลังตึกแถว ต่อมาในสมัยราชวงศ์กาวิละตอนปลาย ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงหลวงได้เปลี่ยนสภาพไปเป็นคุ้มเจ้านาย สนามหลวงในเมืองจึงหายไป สถานที่ถวายพระเพลิงย้ายออกมายนอกเมืองด้านติดกับแม่น้ำปิงเรียกว่าช่วงเมรุ ต่อมาในช่วงรวมศูนย์อำนาจสู่กรุงเทพฯ ช่วงกลางเวียงเป็นศูนย์กลางของเชียงใหม่และอาณาจักรล้านนา เป็นช่วงสนามหลวงหรือที่ทำการที่ประชุมของผู้ครองนคร และเจ้านายเชื้อพระวงศ์ ที่เรียกว่า “เจ้าชั้น 5 ใบ” และเค้าสนามหลวงซึ่งประกอบด้วยขุนนางที่ปรีชาราชการงานเมือง 32 ตำแหน่ง ได้มีการสร้างศาลากลางขึ้น ณ บริเวณนั้นโดยตัดถนนผ่ากลางวัดสะดือเมืองใช้เป็นี่ทำการของเค้าสนามหลวง (ปัจจุบันเป็นหอศิลปวัฒนธรรมล้านนา) ตั้งแต่นั้นมาบริเวณช่วงกลางเวียงจึงกลายเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการของส่วนราชการจากกรุงเทพฯ เช่น ศาลากลาง ที่ทำการศาลแขวง โรงเรียนยุพราช เรือนจำ ที่ว่าการอำเภอเมือง ฯลฯ คุ้มเจ้านายบริเวณช่วงที่ไม่ถูกรื้อก็ถูกนำมาใช้เป็นสถานที่ราชการ เช่น คุ้มเจ้านุวัรัตน์ข้างวัดหัวช่วงกลายเป็นที่ทำการของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ ช่วงกลางเวียงในฐานะช่วงสนามหลวงศูนย์กลางการปกครองของเมืองเชียงใหม่ก็เริ่มหมดไปจากการเรียนรู้ของผู้คน (สมโชติ อ๋องสกุล. 2537 : 74 –75)

2. ช่วงประตูหัวเวียง หรือประตูช้างเผือก เป็นเขตกระทำพิธีชัยมงคลของเมือง ต้องมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการปรับปรุงโดยทุนเงินกู้ O.E.C.F.
3. ช่วงประตูท่าแพ เริ่มปรับปรุงตั้งแต่ พ.ศ. 2528 โดยบูรณะให้เหมือนที่ปรากฏในภาพถ่าย พ.ศ. 2442 แต่ยังมีปัญหาอาคารพาณิชย์บดบัง ปัจจุบันอยู่ในแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่
4. ช่วงประตูเชียงใหม่ มีภาพถ่าย พ. ศ . 2442 เป็นหลักฐานแสดงรูปแบบประตู แต่ยังไม่มีการขุดทดสอบทางโบราณคดี มีการปรับปรุงพื้นผิวบางส่วนแล้วด้วยทุนเงินกู้ O.E.C.F.
5. ช่วงเจ็ดลิน หรือหนองเจ็ดลิน ตั้งอยู่บนถนนพระปกเกล้าตรงข้ามวัดหมื่นตุมในเวียงเชียงใหม่
6. ช่วงวัดเชษฐา ที่โรงเรียนพุทธโศภณ ตั้งอยู่บนถนนพระปกเกล้าในเวียงเชียงใหม่
7. ช่วงวัดหนองหญ้าแพรก ตั้งอยู่ใกล้กับสถานีดับเพลิงเมืองเชียงใหม่ ถนนรอบเมือง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

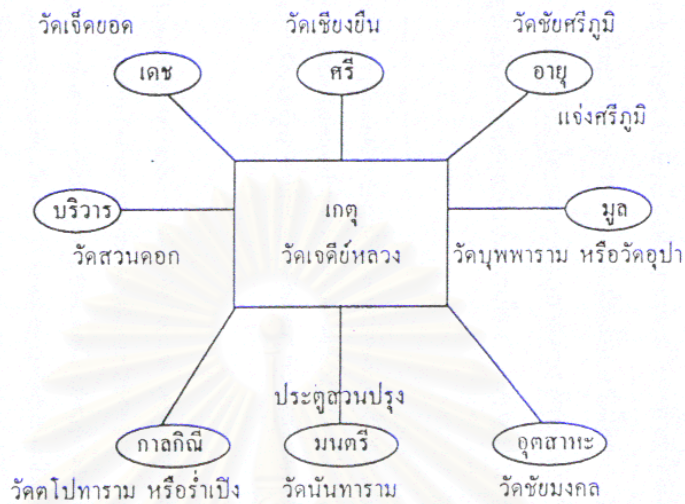

แผนที่ 3.4 แสดงตำแหน่งที่ตั้งข่วงในเวียงเชียงใหม่

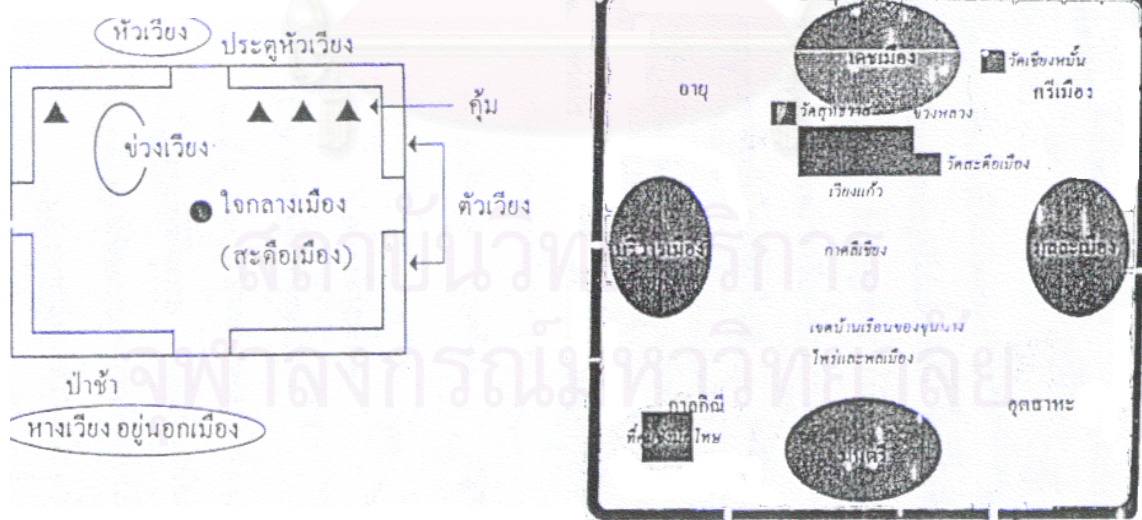
ความเชื่อเบื้องหลังการสร้างเมืองเป็นที่ยอมรับกันว่า ดินแดนบริเวณเอเชียอาคเนย์ได้รับอารยธรรมจากสายอินเดียที่ผ่านเข้ามาทางกัมพูชา เป็นอารยธรรมที่ผสมผสานระหว่างศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธซึ่งเน้นการสร้างเมืองและศาสนสถานตามคติโลกและจักรวาลที่มีเขาพระสุเมรุเป็นแกนกลาง แต่ทว่าในนครเชียงใหม่ไม่ปรากฏศาสนสถานหรือโบราณสถานที่อยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางเมืองพอดี เช่น บายน ในพระนครหลวง (Angkor Thom) มีความเป็นไปได้ว่าได้มีการผสมผสานเข้ากับลัทธิความเชื่อเรื่องการบูชาผีหรือเจ้าประจำเมืองที่มีอยู่แล้ว ซึ่งลัทธิการบูชาผีประจำเมืองช่วยเสริมอำนาจและอำนาจของผู้ปกครองให้เป็นที่ยอมรับของผู้คนที่เชื่ออำนาจเหนือธรรมชาติ เพราะพบกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญได้แก่ เสาอินทขิล ไม้หมายเมือง วัดสะดือเมือง วัดเจ็ดยอดหลวง พระราชวังในบริเวณศูนย์กลางเมืองแทน (ปราณอม ตันสุชานันท์, 2539 : 92) ในเมืองเชียงใหม่เองมีพระเจดีย์หลวง “ เขาพระสุเมรุ ” ศูนย์กลางจักรวาลเป็นศูนย์รวมจิตใจและรายล้อมด้วยวัดบริวาร เปรียบดังดวงดาวน้อยใหญ่อีก 8 วัด ตามทักขวิเมือง คือ สัตตเจียงยี่น วัดชัยศรีภูมิ วัดบุพผาราม วัดชัยมงคล วัดนันทาราม วัดตโปทาราม วัดสวนดอก และวัดเจ็ดยอด (แผนภูมิที่ 3.1) ด้วยคติดังกล่าวในเวียงเชียงใหม่จึงมีสถานที่สำคัญที่ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมือง ตั้งอยู่บริเวณกลางเวียงอันเป็นศูนย์กลางจักรวาล ทั้งนี้เพื่อสร้างสิทธิธรรมให้เมืองเชียงใหม่มีฐานะสูงเด่นเหนือเมืองบริวาร (สวัสดิ์ อ่องสกุล, 2539 : 119)

โดยทั่วไปตำแหน่งของเมืองในอาณาจักรล้านนานั้นมักจะตั้งอยู่ระหว่างกลางของที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ทางเกษตรกรรม ตัวเมืองจะตั้งอยู่บนที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง มีกำแพงและคูเมืองล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง ภายในตัวกำแพงเมืองเรียกว่า “ในเวียง” ประกอบด้วยที่พำนักของเจ้าเมืองหรือ “คุ้มหลวง” ติดกันกับคุ้มหลวงจะมีลานกว้างเรียกว่า “ข่วง” บริเวณใกล้กับข่วงจะมีวัดสร้างชิดไว้ด้านใดด้านหนึ่ง วัดนี้มีชื่อเรียกว่า “วัดหัวข่วง” เสมอ นอกจากนี้ภายในเวียงจะเป็นที่พักอาศัยของขุนนางและผู้มีฐานะซึ่งเป็นเจ้าของที่นาหรือที่ดินในชนบทรอบๆตัวเมือง ในลักษณะนี้เป็นเอก

ลักษณะอย่างหนึ่งของสังคมเกษตรกรรมก้าวหน้า โดยที่เมืองและชนบทต่างเป็นองค์ประกอบกันเป็นสิ่งเดียวที่มีได้ แยกออกจากกันเป็นสองประเภท (วิวัฒน์ เตมียพันธ์ุ, 2529 : 105)

แผนภูมิที่ 3.1 วัดตามทักชาเมือง

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงสรีระส่วนต่างๆของเมือง

สังคมไทยในกลุ่มแม่น้ำกมมีความเชื่อเรื่องผีซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว หมู่บ้าน เมือง โดยในระดับเมืองมีผีเสื้อเมืองสถิตย์อยู่ที่ไม้เสื้อเมือง ทำหน้าที่คุ้มครองเมือง ปกป้องรักษาและอำนวยความสะดวกแก่ชาวเมือง สันนิษฐานว่าไม้เสื้อเมืองของเมืองเงินยางคือไม้ยาง ความเชื่อดังกล่าวสืบมาถึงสมัยล้านนาเพราะเชียงใหม่ก็นับถือต้นยาง โดยปลูกไว้ที่วัดสะดือเมืองและวัดเจ็ดยอดหลวง การบูชาอารักษ์เมืองเชียงใหม่จะไว้ไม้ยางด้วย (สวัสดิ์ อ่องสกุล, 2539 : 44)

ในการสร้างเมืองเชียงใหม่ นั้น ผังเมืองเชียงใหม่มีลักษณะคล้ายกับผังเมืองสุโขทัย ทั้งนี้เพราะเชียงใหม่รับอิทธิพลจากสุโขทัย และผังเมืองโบราณรูปสี่เหลี่ยมไม่เคยมีมาก่อนในวัฒนธรรมไทยยวน และหลังจากสร้างเวียงเชียงใหม่แล้ว ไม่พบการวางผังเมืองแบบนี้ที่ใดเลย ผังเมืองเชียงใหม่จึงมีรูปแบบพิเศษต่างกับเมืองอื่นโดยทั่วไปที่สร้างเวียงโดยอาศัยแนวธรรมชาติ ทำให้เวียงมีรูปแบบที่ไม่แน่นอน (สวัสดิ์ อ่องสกุล, 2539 : 111) นอกจากนี้การสร้างเมืองเชียงใหม่ยังแฝงคติความเชื่อที่มองเมืองในฐานะสิ่งมีชีวิตและมีชีวิตระเหิมเหมือนคน หลักฐานชิ้นสำคัญคือระบบการวางผังเมืองหรือการจัดตั้งชุมชนที่แตกต่างทางชนชั้นและชาติพันธุ์ในพื้นที่ส่วนต่างๆของเมือง ตลอดจนชุมชนรอบรอบเมืองในรัศมีที่สามารถใช้สอยในระบบควบคุมกำลังคนเป็นหลัก โดยมีร่องรอยของวัดร้างและวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นมงคล-อัปมงคล ตามความเชื่อเรื่องทักขณาเมือง ของพื้นที่กำแพงชั้นในได้ดังนี้ ประตูหัวเวียงหรือประตูช้างเผือก ซึ่งอยู่ด้านทิศเหนือถือเป็นเดชเมือง ประตูเชียงใหม่อยู่ด้านทิศใต้เป็นมนตรีเมือง ประตูเชียงเรือกหรือประตูท่าแพอยู่ด้านทิศตะวันออกเป็นมูละหรือมูลเมือง ประตูสวนดอกอยู่ด้านทิศตะวันตกเป็นบริวารเมือง แจ่งหัวลินอยู่ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือเป็นอายุเมือง แจ่งศรีภูมิอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศรีเมือง แจ่งขะต้ายอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นกาลกิติ แต่ละด้านมีจารึกและยันต์กำกับไว้และถือว่ามีเทวนูตรเฝ้าอารักขาทุกประตูทุกแจ่งจากกรอบความเชื่อนี้จึงถือว่าเมืองเชียงใหม่มีหัวเมืองอยู่ทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นทิศมงคลเพื่อทำการอันเป็นมงคล เช่น พิธีบรมราชาภิเษก มีหน้าเมืองอยู่ทางทิศตะวันออก หันหน้าไปทางแม่น้ำปิงด้านท่าแพเหมาะแก่การคมนาคม การค้าขาย พิธีกรรม และการละเล่นในเทศกาลสงกรานต์ มีเขตอรัญญิกของเมืองอยู่ทางทิศตะวันตก ด้านเชิงดอยสุเทพและมีทางออกของศพออยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ และมีพิธีสืบชะตาเมืองเป็นประจำเช่นเดียวกับการสืบชะตาคนและสืบชะตาบ้าน (แผนภูมิที่ 3.2) (สมโชติ อ่องสกุล, 2540 : 90)

ชาวล้านนาให้ความสำคัญกับเส้นแกนเหนือ-ใต้ โดยถือเป็นแนวแกนหลักของเมือง ได้มีการสันนิษฐานและตีความเส้นแกนนี้เป็นเส้นแกนสัญลักษณ์ (Symbolic Axis) ที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ อันเป็นผลมาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของสภาพแวดล้อม ที่ชาวล้านนาเดิมได้ปรับเอาความเชื่อในอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติมาใช้ในรูปแบบของสัญลักษณ์เพื่อช่วยส่งเสริมพลังแห่งชีวิต สัญลักษณ์ดังกล่าวอ้างอิงจากแนวแกนของลำน้ำและทิวเขาที่ทอดตัวขนานกับที่ราบลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวแกนไปทางทิศเหนือและทิศใต้ ด้วยรูปร่างของสิ่งที่มีอำนาจสะกดต่อการคงอยู่รูปแบบของสิ่งนั้นย่อมเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นมงคลต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้เส้นแกนที่สำคัญอีกเส้นหนึ่งคือ เส้นแกนตะวันออก- ตะวันตก เป็นเส้นแกนสำหรับวางผังอาคารในพระพุทธศาสนาของล้านนา โดยถือตามคติที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ขณะที่ทรงผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออกนั่นเอง (วิวัฒน์ เตมียพันธ์ุ, 2529 : 110 - 111)

แกนสำคัญของเมืองคือแกนนอนซึ่งเป็นถนนสายหลักจากประตูท่าแพไปถึงวัดพระสิงห์ ส่วนแกนตั้งคือถนนจากประตูช้างเผือกไปประตูเชียงใหม่ บริเวณที่แกนทั้งสองตัดกันคือสี่แยกกลางเวียง ในแนวแกนตั้งสิ่งมีวัดสำคัญตั้งอยู่ อาณาบริเวณกลางเวียงจะมีลักษณะเป็นลายกว้างกินพื้นที่เป็นแนวยาวสองฟากถนนพระปกเกล้า ตั้งแต่หน้าวัดเจ็ดยอดหลวงสี่แยกกลางเวียง กาดเชียงใหม่ กุฎีม้ามังราย วัดสะดือเมือง ศาลากลางเก่า ศาลแขวงเชียงใหม่ หน้าโรงเรียนยุพราช

วิทยาลัยอาชีวศึกษา สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ และวัดหัวขวง ลานกว้างดังกล่าวเรียกว่า ข่วงหลวง (สวัสดิ์ อ่องสกุล, 2539 : 128-129)

การตั้งเรือนพักอาศัยของ “คนเมือง” และชาวล้านนานั้นเริ่มตั้งแต่การ “แบ่งเอือน” หลังเดียวในหุบเขาแล้ว จึงรวมกันเป็นหมู่บ้านและเมืองตามลำดับ หมู่บ้านจัดเป็นหน่วยชุมชนที่เล็กที่สุดและขยายขึ้นเป็นระดับเมือง ในอดีตนั้นหมู่บ้านมัดจะเป็นผู้คนเชื้อสายเดียวกันและมีการสร้างบ้านเรือนที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ทั้งนี้หลายหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่ถูกกวาดต้อนมาในสมัยของพระเจ้ากาวิละ ช่วง พ.ศ. 2339 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงรวบรวมผู้คนของเมืองเชียงใหม่ที่เรียกว่า “ยุคเก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ทำให้เมืองเชียงใหม่มีชนหลายเชื้อชาติอาศัยร่วมกันโดยพวกที่มีฝีมือก็ถูกจัดให้ตั้งถิ่นฐานไว้ในเวียง ส่วนพวกที่ไม่ค่อยมีฝีมือจะให้ตั้งถิ่นฐานบริเวณนอกเวียงออกไป เช่นพวกเขินที่สันทราย หรือชาวของที่ลำพูน (สวัสดิ์, ผศ. ม.ล. และ วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์, 2538 : 119)

การใช้พื้นที่ในเมืองเชียงใหม่ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในกำแพง โดยแบ่งตามระบบควบคุมกำลังคนได้ดังนี้ พื้นที่สะดือเมืองและรายรอบกำแพงเมืองชั้นใน เป็นพื้นที่สำคัญที่มีบทบาททางด้านความเชื่อดั้งเดิมและทางศาสนา การเมืองการปกครอง และเศรษฐกิจ (สวัสดิ์ อ่องสกุล, 2539 : 128-129) จากแนวความคิดที่ว่าเมืองโบราณมีร่างกายให้หัวเวียงอยู่ทางทิศเหนือ ดังนั้นภายในเวียงเชียงใหม่นับตั้งแต่กลางเวียงค่อนไปทางเหนือจึงถูกกำหนดการใช้พื้นที่ให้เป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญ สิ่งมงคลของบ้านเมือง เช่น หอค้าที่เวียงแก้ว คู่มุเจ้านายบุตรหลาน วัดเจ็ดยอด วัดหลวง เสาอินทขิล เพราะถือเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ดินเวียงจะเป็นแนวยาวตั้งแต่แจ่งหัวลินจนถึงแจ่งกู่เอื้อง และจากแจ่งกู่เอื้องเลียบมาจนถึงแจ่งชะด้าและแจ่งศรีภูมิ บริเวณนี้เป็นส่วนชายขอบไม่สำคัญนัก วัดและอาคารบ้านเรือนที่อยู่ตีนเวียงมักจะมีขนาดเล็ก ส่วนใจกลางเวียงเป็นสะดือเมือง เป็นที่ตั้งเสาอินทขิล เมื่อมีการสร้างเมืองจะต้องฝังเสาหลักเมืองให้เป็นที่มั่นเสียก่อน นอกจากนี้ยังได้ประดิษฐานกู่พญามังราย ณ บริเวณกลางเวียงตั้งในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่อีกด้วย ในปัจจุบันไม่พบร่องรอยของกู่ แต่ได้มีผู้สร้าง “หอ” เป็นเรือนไม้ข้างต้นศรีขนาดใหญ่ไว้เป็นที่สักการะภายในกำแพงรูปสี่เหลี่ยมถูกกำหนดให้เป็นที่อยู่ของกษัตริย์ เจ้านายและไพร่ที่เป็นคนเมือง ในเวียงเป็นแหล่งรวมความมั่งคั่งของเมือง เพราะมีหอค้า คู่มุเจ้า วัดสำคัญมากมาย (สวัสดิ์ อ่องสกุล, 2539 : 128-129)

เขตพระราชวังเรียกว่า “เวียงแก้ว” ตั้งอยู่ในชัยภูมิที่เป็นมงคล ได้แก่ อายุเมือง เดชเมือง และศรีเมือง พระราชวังหรือเวียงแก้วและวัดในเวียงแก้ว คือวัดสุทธาวาส ปัจจุบันคือที่ตั้งวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ อยู่บริเวณอายุเมือง (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2540 : 208)

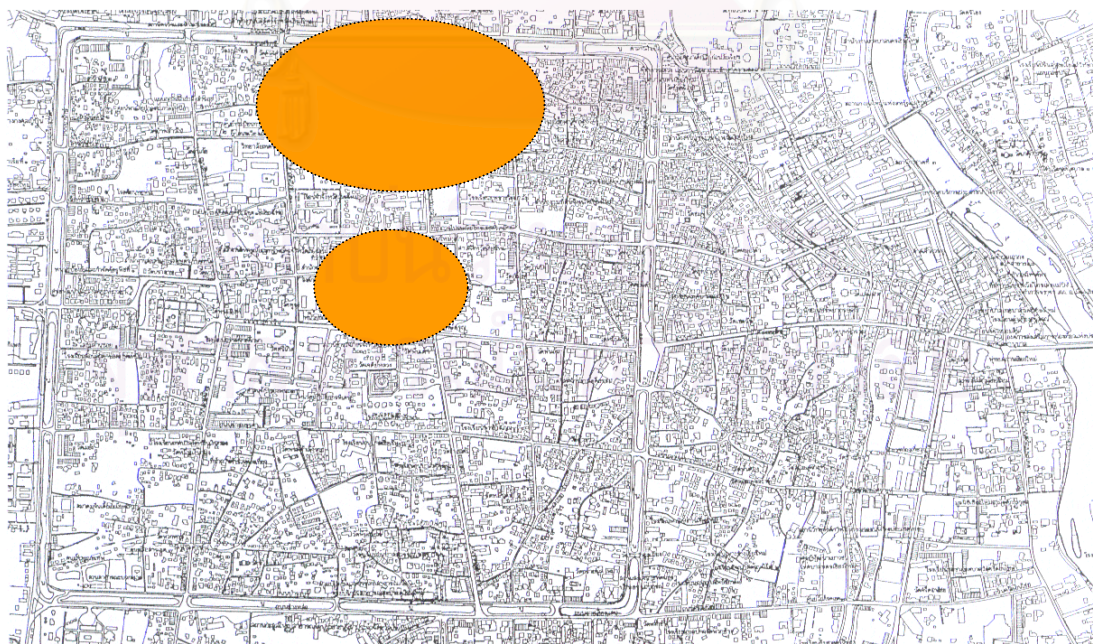
พื้นที่ทางการปกครอง หอค้าหรือพระราชวัง คู่มุเจ้านายซึ่งใช้เป็นที่ว่าการ มีอาณาบริเวณกว้างจากบริเวณเหนือจรดวัดหัวขวง และด้านใต้จรดประตูเชียงใหม่ ขณะที่ด้านตะวันตกจรดวัดพระสิงห์ และด้านตะวันออกจรดประตูเชียงเรือก (ประตูท่าแพในปัจจุบัน) อาณาบริเวณดังกล่าวเรียกว่าข่วงหลวง เขตบ้านเรือนของขุนนางและไพร่พลเมือง สันนิษฐานว่าอยู่ทางใต้สะดือเมืองลงไปเป็นเขตที่รักษาเมืองกำหนดเป็นบริเวณเมือง มูลเมือง อุตสาหกรรมเมือง มนตรีเมือง จะเป็นบ้านเรือนขุนนาง ไพร่เมือง และวัดต่างๆ ในเขตกำแพงเมืองสี่เหลี่ยมและกำแพงเมืองชั้นนอก กลุ่มขุนนางระดับต่างๆ จะตั้งถิ่นฐานและสร้างวัดเป็นวัดประจำครอบครัวและผู้ได้บังคับบัญชาของตน ได้แก่วัดของขุนนางที่ชื่อว่าซ้อ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นวัดลอยเคราะห์) วัดของขุนนางระดับนายพันสร้างในเขตบ้านเรือนของตน เช่น วัดพันแหวน วัดพันแจ่ม วัดพันเตา วัดพันอัน ขุนนางระดับหมื่นสร้างวัดเช่น วัดหมื่นสรร วัดหมื่นล้าน วัดหมื่นตุม ขุนนางระดับเจ้าแสน ซึ่งเป็นตำแหน่งขุนนางชั้นสูงนั้นสร้างวัดบริเวณประตูเมืองเชียงใหม่ ได้แก่ วัดแสนฝาง (ประตูท่าแพเดิม) วัดแสนตาห้อย (ประตูสวนดอก) วัดแสนขาน (ประตูช้างเผือก) และวัดแสนพอก

นอกจากนี้ชุมชนช่างฝีมือหรือขุนนางระดับต่ำเรียกว่าพวก “ช่าง” ก็มีวัดเป็นของตนเองเช่น วัดพวกช่าง วัดพวกหงส์ วัดพวกแต้ม วัดช่างแต้ม (ช่างวาดรูป) วัดพวกเบ๊ยะ (ช่างเล่นเบ๊ยะ) วัดช่างคำ (ช่างทอง) วัดช่างลาน (ช่างตุ้มหู) วัดช่างฮ่อง (ช่างทำฮ่อง) วัดช่างเคียน (ช่างกลึง) วัดเหล่านี้แสดงถึงร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของขุนนางและไพร่เมืองของเชียงใหม่ได้อย่างดี (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, 2540 : 208-209)

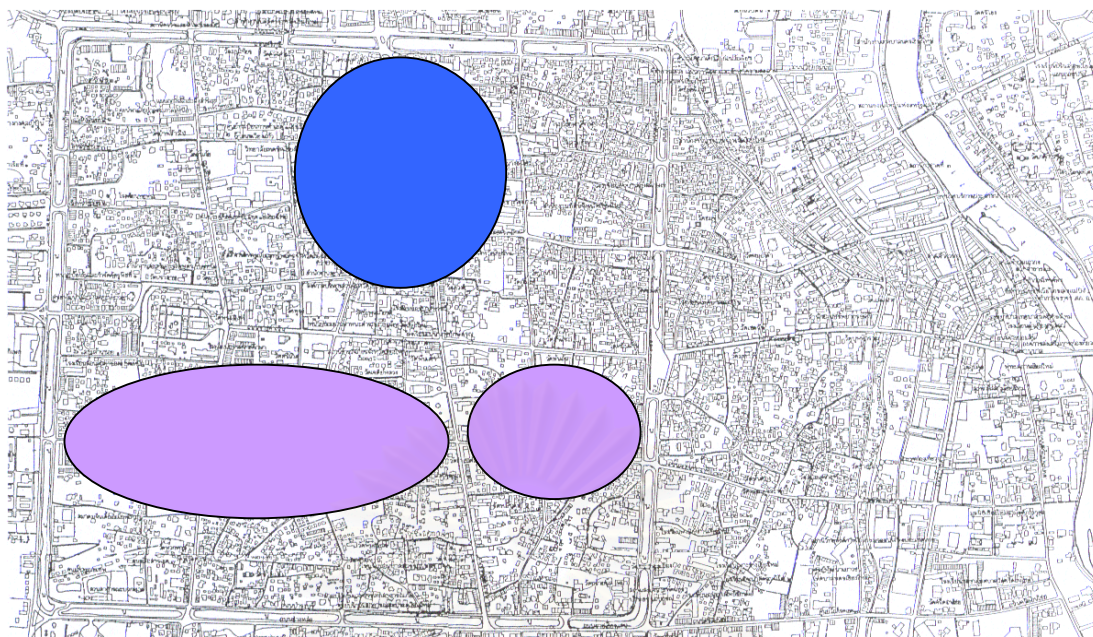
อย่างไรก็ตามพื้นที่กลางเวียงเหล่านี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยในสมัยจัดการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล (พ.ศ. 2442-2476) ระบบราชการซึ่งเป็นตัวแทนอำนาจรัฐได้เข้ามาแทนที่ระบบเจ้า ดังนั้นจึงมีแนวนโยบายจัดตั้งสถานที่ราชการในบริเวณคุ่มเดิมของเจ้านายซึ่งตั้งอยู่บริเวณกลางเวียง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์การทำลายอำนาจเก่าที่มีมาช้านาน ปฏิบัติการดังกล่าวเริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2443 เมื่อพระยาศรีสหเทพได้ซื้อคุ่มของเจ้าน้อยเลาแก้วและเปลี่ยนเป็นค้ำสนามหลวง (ที่ว่าการเมืองชั่วคราว) และหลังจากเหตุการณ์กบฏเงี้ยวเมืองแพว พ.ศ. 2445 แล้ว กลุ่มเจ้านายยอมรับในอำนาจของรัฐบาลมากขึ้นและพยายามสร้างความดีความชอบ จึงยกที่คุ่มถวายราชการในที่สุดเจ้านายในชั้นหลังก็อพยพออกไปอยู่นอกเวียง (สวัสดิ์ อ่องสกุล, 2539 : 393-394)

พื้นที่ในทางเศรษฐกิจอาศัยแม่น้ำปิงเป็นเส้นทางการค้าระหว่างเมืองทางเหนือและใต้ (สมโชติ อ่องสกุล, 2539 : 44) มีพ่อค้าชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ม่าน เงี้ยว ฮ่อ มาติดต่อแลกเปลี่ยนสินค้าในเมือง ซึ่งมีภาคสำคัญ 3 แห่งด้วยกันคือ ภาคหัวเวียง (อยู่บริเวณประตูช้างเผือก) ภาคเขียงเรือก และภาคกลางเวียงเป็นภาคใหญ่ ภาคนี้ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่สองข้างถนนหน้าวัดพระสิงห์เรื่อยมาจนถึงสี่แยกกลางเวียง และต่อขึ้นไปทางเหนือรวมทั้งที่ปัจจุบันเป็นทุ่งพญามังราย (สวัสดิ์ อ่องสกุล, 2539 : 179)

เมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญที่สุดในล้านนา ภายในเมืองจึงมีตลาดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนสินค้าภายในท้องถิ่นและสินค้าต่างเมือง ซึ่งมีการติดตลาดทุกวัน ตามหลักฐานในสมัยรัชกาลที่ 5 พบว่า มีตลาดกลางเวียงเป็นตลาดที่เก่าแก่ที่สุด เพราะตั้งมาพร้อมกับการสร้างเมืองเชียงใหม่

แผนที่ 3.5 พื้นที่ทางศาสนาและความเชื่อ

แผนที่ 3.6 พื้นที่ทางการปกครอง

- พื้นที่ขุนนางและช่างฝีมือ
- พื้นที่หอคำและคุ้มเจ้านาย

3.5 แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเมืองเชียงใหม่

3.5.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด

วัดเจดีย์หลวง ที่ตั้งถ. พระปกเกล้า ต. พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ตั้งอยู่กลางเมือง มีเจดีย์ขนาดใหญ่ที่สุดในเมืองเชียงใหม่ พระเจดีย์หลวงองค์นี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.19445 ในสมัยพระเจ้าแสนเมืองมา พระราชโอรสพระเจ้ากือนาแห่งราชวงศ์มังราย องค์พระเจดีย์สูงถึง 54 วา ประกอบด้วยชั้นทักษิณ 2 ชั้น ชั้นทักษิณชั้นที่สองมีรูปปั้นช้างค้ำอยู่โดยรอบ 28 เชือก โครงสร้างได้ฐานพระเจดีย์ก่ออิฐในระบบอุโมงค์รับน้ำหนักรูปวงโค้ง เช่นที่พบในโครงสร้างสถูปเจดีย์เมืองพุกาม อุโมงค์มีขนาดใหญ่พอให้คนเดินลอดผ่านได้ เรือนธาตุเป็นทรงปราสาทย่อเก็จ มีซุ้มจะนำประดิษฐานพระพุทธรูป 4 ด้าน เหนือเรือนธาตุเป็นบัวถลารับชั้นมาลัยเถา ชั้นมาลัยเถาเป็นฐานบัวแบบแปดเหลี่ยมตั้งรับองค์ระฆังกลม รูปทรงคล้ายพระเจดีย์วัดเชียงมั่น และสถูปบรรจุอัฐิธาตุพระเจ้าติโลกราชภายในวัดเจ็ดยอด मुखี่ด้านเป็นประตูโค้งประดิษฐานพระพุทธรูปไว้ซุ้มละองค์ มีบันไดนาคยาวจากฐานพระเจดีย์ขึ้นไปจนถึง मुखี่ที่ตั้งพระเจดีย์ใหญ่ ซึ่งตามตำนานเมืองเชียงใหม่กล่าวว่าสร้างจำลองแบบรัตนเจดีย์ประเทศลังกา मुखี่ด้านตะวันออกเคยประดิษฐานพระแก้วมรกตโดยยังปรากฏฐานซุกซ้อยู่ ปีพ.ศ. 2339 พระเจ้ากาวิละได้ทรงบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม สถานที่ต่างๆ ในเมืองเชียงใหม่ครั้งใหญ่ ในครั้งนั้นได้โปรดย้ายเสาอินทขิล ซึ่งเป็นเสาหลักเมืองที่พระยามังรายทรงสร้างขึ้นไว้เมื่อคราวสถาปนานครเชียงใหม่ จากตำแหน่งเดิมคือบริเวณศาลากลางจังหวัดหลังเดิม มาไว้ ณ ได้ต้นยางใหญ่อายุหลายร้อยปีบริเวณวัดเจดีย์หลวง และโปรดให้สร้างรูปกุมภกัณฑ์ยักษ์ไว้ริมกำแพงคูหนึ่ง ตนหนึ่งอยู่ใกล้ मुखี่กำแพงด้านเหนือ อีกตนหนึ่งอยู่ใกล้กำแพงด้านใต้ และยังโปรดให้สร้างฤษีอีกตนหนึ่งใกล้กับเสาหลักอินทขิล เพื่อรักษาหลักเมืองนั้น (รูปที่ 3.1)

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียน และกำหนดขอบเขตโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 77 ตอนที่ 72 ลงวันที่ 19 เมษายน พ.ศ.2503 และเล่มที่ 97 ตอนที่ 41 ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2503 ต่อมากรมศิลปากรได้เนินการบูรณะเสริมความมั่นคงองค์พระเจดีย์หลวงทั้งหมดในปีพ.ศ. 2534-2536 โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินทั้งสิ้น 35 ล้านบาท

รูปที่ 3.1 วัดเจดีย์หลวง

รูปที่ 3.2 วัดพระสิงห์

วัดพระสิงห์ ที่ตั้ง บริเวณสามแยก ถ. สิงหาราช ถ. ราชดำเนิน ต. พระสิงค์ อ. เมือง จ. เชียงใหม่ เดิมชื่อวัดพระเชียง พระเจ้าผายูสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ.1889 โดยครั้งแรกโปรดให้สร้างพระเจดีย์สูง 23 วา มีการก่อสร้างพระอารามประกอบด้วย เสนาสนวิหาร ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ และนิมิตพระเถระอภัยจุฬาพร้อมภิกษุสงฆ์มาจำพรรษา สถาปนาเป็นพระอารามหลวงภายในกำแพงเมือง ต่อมาบริเวณหน้าวัดได้เป็นที่ชุมนุมของชาวเมืองในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า กลายเป็นตลาดชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ว่า ลีเชียง และนานเข้าก็เรียกบริเวณนี้ว่าลีเชียงพระ ได้มีการอันเชิญพระพุทธรูปศิंहิงค์จากเมืองเชียงรายมาประดิษฐาน ณ วัดลีเชียงพระ ชาวบ้านจึงเรียกว่าวัดพระสิงค์ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ลักษณะพุทธศิลปะของพระพุทธรูปศิंहิงค์องค์ปัจจุบันที่ประดิษฐานอยู่ในวิหารลายคำ เป็นศิลปล้านนาถือเป็นลักษณะแทนพระพุทธรูปศิंहิงค์ตามความเชื่อในสิ่งศุขนิทาน ซึ่งแพร่หลายในสังคมไทยตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19 ในวัดพระสิงค์ยังมีสิ่งที่น่าสนใจศึกษาได้แก่ (รูปที่ 3.2)

- วิหารลายคำเป็นสถาปัตยกรรมแบบล้านนาแท้ รูปทรงวิหารพื้นเมืองสร้างด้วยไม้สักทั้งหลังประดับลวดลายปูนปั้นและจิตรกรรมฝาผนังเรื่องสังข์ทองประดับภายในวิหาร ซึ่งเป็นจิตรกรรมฝาผนังที่งดงามและทรงคุณค่าของเมืองเชียงใหม่ และเป็นเอกลักษณ์ของจิตรกรรมแบบล้านนาอีกด้วย
- พระอุโบสถทรงพื้นเมืองล้านนา แบ่งพื้นที่ตอนในออกเป็นสองตอนเท่าๆกัน คั่นด้วยอาสนะทรงกลมโปร่งโค้งใช้เป็นที่ทำสังฆกรรมร่วมกันระหว่างภิกษุและภิกษุณี
- หอไตร เป็นอาคารสองชั้นขนาดเล็ก รูปทรงค่อนข้างสูง ชั้นล่างก่ออิฐฉาบปูนมีลายปูนปั้นประดับสวยงาม ชั้นบนเป็นไม้ทรงวิหารพื้นเมืองล้านนา หอไตรหลังนี้เดิมสร้างเมื่อราวพ.ศ.2040
- พระเจดีย์ อยู่ข้างพระอุโบสถเป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยม เดิมเคยมีช้างล้อมรอบแต่ปัจจุบันเหลือเพียงเชือกเดียว ลักษณะคล้ายพระธาตุนครหรือสุทนต์
- กู่ หรือจระนำ ทำยวิหารลายคำ เป็นสถาปัตยกรรมหรือปราสาทห้ายอด มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูป 3 ด้าน ลักษณะคล้ายกับวิหารวัดปราสาท

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตกลุ่มโบราณสถานภายในวัด ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 75 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478 และเล่มที่ 96 ตอนที่ 97 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2522

วัดพันเตา ที่ตั้ง ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ตามเอกสารตำนานพื้นเมืองเรียกว่า วัดพันเท่า หรือวัดพันเต้า เป็นวัดขนาดเล็กมีความเก่าแก่ควบคู่กับวัดเจดีย์หลวง ตั้งอยู่กลางเมืองเชียงใหม่ติดวัดเจดีย์หลวง สิ่งสำคัญภายในวัดคือวิหารไม้สักขนาดใหญ่ เดิมเป็นหอคำหรือคุ่มหลวงของผู้ครองนครเชียงใหม่ในราชวงศ์กาวิละ วิหารวัดพันเตาเป็นวิหารปิด ฐานล่างและผนังส่วนกลางด้านหลังก่ออิฐถือปูน มีฝาฉาบโดยรอบ ตัววิหารแบ่งเป็นเจ็ดห้องแปดช่วงเสา หลังคาลดชั้นลงทั้งด้านหน้าและด้านหลัง 2 ชั้นเท่ากัน ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างจากวิหารหรืออุโบสถที่สร้างโดยมีจุดมุ่งหมายทางพุทธศาสนาแต่เดิม สันหลังคาประดับด้วยหงส์โลหะสีเงิน ในตำแหน่งของบราลีหางหงส์ทำเป็นรูปนาคสามเศียร ค้ำยันชายคาหรือคันทวยเป็นไม้แกะสลักรูปนกสามตัว หน้าบันเป็นกรอบไม้ที่สร้างล้อกับฝาฉาบ ตอนล่างของผนังแบ่งเป็นช่องๆ ภายในช่องอัดแน่นด้วยลูกฝักไม้ตามแนวตั้ง มีซุ้มประตูไม้แกะสลักรูปนกยูงอยู่ตรงกลาง (รูปที่ 3.3) มีพญานาคและหงส์ประดับ กรอบประตูประดับโค้งคิ้วไม้แกะสลักลายดอกไม้และไม้ปิดทอง ประดับกระจกสัมพันธกับหน้าบัน

กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนวัดพันเตาเป็นโบราณสถาน

และกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 97 ตอนที่ 41 ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2523

รูปที่ 3.3 ซุ้มประตูวัดพันเตา

วัดเชียงมั่น ที่ตั้ง ถ.ราชภาคินัย ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เป็นวัดที่มีความสำคัญวัดที่พบศิลาจารึกเรื่องราวสัมพันธไมตรีระหว่างกษัตริย์ 3 พระองค์ คือพระยามังรายแห่งเมืองเชียงใหม่ พระร่วงแห่งเมืองสุโขทัย และพระยาจำเมืองแห่งเมืองพะเยา พระยามังรายโปรดฯให้สร้างเจดีย์ขึ้นในที่ประทับและสถาปนาเป็นวัดเรียกว่า วัดเชียงมั่น สิ่งที่น่าสนใจภายในวัดได้แก่ (รูปที่ 3.4)

- พระเจดีย์ทรงปราสาท รูปแบบเดียวกับเจดีย์หลวง มีฐานช้างล้อมรอบ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นในสมัยพุทธศตวรรษที่ 21 และมีการซ่อมแซมเพิ่มเติมในพุทธศตวรรษที่ 22
- หอไตร เป็นอาคารสองชั้น ชั้นล่างก่ออิฐถือปูน ชั้นบนเป็นเครื่องไม้ตามแบบสถาปัตยกรรมล้านนา
- ศิลาจารึกวัดเชียงมั่นหลักที่ 76 เป็นหลักฐานสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ จารึกด้วยอักษรไทยล้านนา ภาษาไทยเมื่อพ.ศ. 2124 ปัจจุบันปักอยู่ที่มุขหน้าวิหารวัดเชียงมั่น
- พระเสด็จมณี หรือพระแก้วขาว ศิลปล้านนา
- พระพุทธรูปศิลาปางทรมานช้างนาฟ้าศิริ ศิลปแบบคุปตะ

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 52 ตอนที่ 75 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478 และเล่มที่ 96 ตอนที่ 145 ลงวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2522

รูปที่ที่ 3.4 วัดเชียงใหม่

รูปที่ 3.5 วัดดวงดี

วัดดวงดี ที่ตั้ง ถ.ประชาธิปไตย ซอย 21 ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ สิ่งสำคัญภายในวัดดวงดีได้แก่ เจดีย์ทรงระฆัง บนฐานสี่เหลี่ยมย่อเก็จชั้นมาลัยเถาแปดเหลี่ยม องค์ระฆังกลม บัลลังก์ย่อเก็จอายุราวพุทธศตวรรษที่ 24 สิ่งที่น่าสนใจในวัดได้แก่ (รูปที่ 3.5)

- อุโบสถศิลปล้านนา รูปทรงและการตกแต่งรูปทรงสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมแบบพื้นเมืองล้านนา
- หอไตรทรงมณฑป หลังคาคุ้มแบบพื้นเมืองล้านนา ลักษณะหลังคาที่ย่อซ้อนกัน 3 ชั้น น่าจะเป็นอิทธิพลอาคารทรงมณฑปแบบพม่า หน้าต่างทำเป็นซุ้มโดยรอบ

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 98 ตอนที่ 177 ลงวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2524

วัดพวงหงษ์ ที่ตั้ง ถ.สามล้าน ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ วัดพวงหงษ์มีเจดีย์เก่าแก่ซึ่งมีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยพุทธศตวรรษที่ 21 ตัววิหารมีการแต่งเครื่องไม้ในสมัยหลัง พระอุโบสถเป็นศิลปกรรมท้องถิ่นแบบล้านนาที่สร้างในพุทธศตวรรษที่ 24 สิ่งที่น่าสนใจคือเจดีย์ ซึ่งเป็นโบราณสถานเก่าแก่ที่สุดในวัด มีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงกลม ก่ออิฐถือปูน ฐานเป็นสี่เหลี่ยมหนึ่งชั้น เหนือขึ้นไปเป็นฐานทรงกลมสามชั้น และซุ้มพระพุทธรูปอีกเจ็ดชั้น ลักษณะเจดีย์เช่นนี้พบในเชียงใหม่เพียงสามแห่งเท่านั้นคือที่วัด รำเปิง วัดปล่อง และวัดพวงหงษ์

กลุ่มโบราณสถานวัดสะดือเมือง (วัดอินทขิล) ที่ตั้ง อยู่ในบริเวณศาลากลางหลังเดิมใกล้กับหอประชุมติโลกราช ถ.อินทวโรธ ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ กลุ่มโบราณสถานวัดสะดือเมืองประกอบด้วย เจดีย์ตั้งอยู่บนฐานรูปสี่เหลี่ยม มีฐานบัวคว่ำบัวหงายแปดเหลี่ยม มีซุ้มอยู่โดยรอบ 8 ซุ้ม ถัดองค์เรือนธาตุขึ้นไปเป็นชั้นมาลัยเถาแปดเหลี่ยม 3 ชั้นรับองค์ระฆัง ไม่มีบัลลังก์รองรับปล้องไฉน

เจดีย์ตั้งอยู่บนฐานเหลี่ยม 3 ชั้น ถัดขึ้นไปเป็นชั้นลูกแก้วย่อเก็จ มีเส้นลวดคาดสองเส้นแล้วจึงขึ้นชั้นมาลัยเถา 3 ชั้น มีชั้นกลม 3 ชั้นรองรับองค์ระฆัง มีบัลลังก์แบบย่อมุมรองรับปล้องไฉน เจดีย์องค์นี้มีร่องรอยว่าก่อทับของเดิมที่มีเรือนธาตุสี่เหลี่ยม มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปอยู่ภายใน วิหารสร้างขึ้นใหม่บนฐานรากเดิม มีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ในวิหารด้วย ชาวเชียงใหม่เรียกว่าหลวงพ่อขาว

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 92 ตอนที่ 41 ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2523

วัดปราสาท ที่ตั้ง ถ.อินทวโรรส ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นวัดที่เจ้านายหรือผู้ปกครองเมืองเชียงใหม่เป็นผู้สร้าง แต่ก็มี การสันนิษฐานว่าชื่อวัดปราสาทมาจากลักษณะของจระนำทำยวิหาร ซึ่งมีรูปทรงปราสาท 5 ยอด สิ่งสำคัญภายในวัดปราสาทได้แก่ วิหารไม้สักทรงพื้นเมืองล้านนาขนาดกลาง มีจระนำทำยวิหารประดิษฐานพระพุทธรูป ซึ่งเป็นแบบแผนของวิหารรุ่นเก่า หลังคาซ้อนสามชั้น ด้านหน้าลดสองชั้น ด้านหลังลดเพียงชั้นเดียว เครื่องบนเป็นโครงสร้างไม้มุงกระเบื้องพื้นเมือง ฝาไม้แบบจิบ มีทางเข้าบริเวณมุขด้านหน้าและมุขทางด้านเหนือ หน้าบันและวิหารด้านหน้าตกแต่งด้วยลายปูนปั้น โครงสร้างไม้ประดับกระจกแก้วอั้งวะปิดทองล่องชาดอย่างงดงาม ภายในวัดยังมีอุโบสถและเจดีย์ขนาดเล็กอยู่ด้านหน้าวิหาร ซึ่งคงสร้างขึ้นภายหลัง ส่วนที่เป็นจุดเด่นของวัดคือ กำแพงแก้วเตี้ยๆ และลานวัดถมทรายช่วยเสริมให้วิหาร และจระนำทำยวิหารโดดเด่นขึ้น (รูปที่ 3.6)

กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตวิหารวัดปราสาท ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 96 ตอนที่ 167 ลงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2522

รูปที่ 3.6 วัดปราสาท

รูปที่ 3.7 วัดผาป่อง

วัดผาป่อง ที่ตั้ง ถ.อินทวโรรส ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารเป็นศิลปกรรมล้านนาที่สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ สิ่งสำคัญภายในวัดคือพระเจดีย์ขนาดเล็กด้านหลังพระวิหาร องค์เรือนธาตุย่อเก็จ มีซุ้มจระนำประดิษฐานพระพุทธรูป 4 ทิศ ถัดขึ้นไปเป็นเจดีย์เถกกลมซ้อนกัน 3 ชั้น องค์ระฆังกลมเล็กเป็นลักษณะเจดีย์แบบล้านนา ปัจจุบันทาสีทองทั้งองค์ ด้านหน้าเจดีย์มีวิหารขนาดกลางหนึ่งหลังรูปทรงแบบล้านนา หลังคาลดชั้นด้านหน้าและด้านหลัง และที่แปลกคือมีมุขทางเข้าด้านหน้าอีกแห่งหนึ่ง การตกแต่งวิหารเป็นศิลปล้านนาผสมกับศิลปแบบพม่า (รูปที่ 3.7)

วัดกิตติ ที่ตั้ง อยู่ในบริเวณโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ถ.ราชมรรคา ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ สิ่งสำคัญในวัดคือ เจดีย์ทรงระฆังกลมขนาดใหญ่ รูปทรงแบบเดียวกับพระธาตุนครไชย ก่อด้วยอิฐ หุ้มทองจังโก ปิดทองสวยงาม ปัจจุบันค่อนข้างชำรุดทรุดโทรม ยังไม่ได้รับการบูรณะ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของเจดีย์วัดกิตติชี้ให้เห็นว่าคงสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 21

กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 98 ตอนที่ 177 ลงวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2524

วัดเจดีย์ขาว ที่ตั้ง ถ.วังสิงค์คำ ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ลักษณะของเจดีย์องค์นี้ส่วนฐานเป็นฐานกลมซ้อนกันเป็นชั้นๆ องค์ระฆังมีลักษณะกลมเล็ก ยอดเป็นแบบพม่า สันนิษฐานว่าได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์หลายครั้งจนไม่ทราบรูปเดิม ปัจจุบันใช้เป็นวงเวียนบริเวณหน้าเทศบาลเมืองเชียงใหม่

วัดเชษฐา ที่ตั้ง อยู่ในบริเวณโรงเรียนวัดพุทธนิโสภณ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ สิ่งสำคัญคือเจดีย์ทรงระฆังแปดเหลี่ยมบนฐานสี่เหลี่ยมย่อเก็จ ลักษณะคล้ายเจดีย์วัดหัวข่วง มีรูปทรงสถาปัตยกรรมอยู่ในกลุ่มเดียวกับพระธาตุดอยสุเทพ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21-22 (รูปที่ 3.8)

กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 98 ตอนที่ 177 ลงวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2524

รูปที่ 3.8 วัดเชษฐา

รูปที่ 3.9 วัดบุพพาราม

วัดบุพพาราม ที่ตั้ง ถ.ท่าแพ ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ วัดบุพพารามสร้างขึ้นทางทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ ได้ถูกปฏิสังขรณ์เปลี่ยนแปลงเป็นศิลปะแบบพม่าเกือบทั้งหมด เห็นได้จากพระเจดีย์และซุ้มกำแพงวัด วิหารวัดบุพพารามมีขนาดเล็กสร้างได้สัดส่วนสวยงาม รูปทรงค่อนข้างเตี้ย อยู่ในกลุ่มเดียวกับวิหารหลายคำที่วัดพระสิงค์ มีหลังคาลดชั้นเพียงชั้นเดียว ด้านหน้าประดับลวดลายปูนปั้น ปิดทองและประดับกระจกบนโครงสร้างไม้ดงาม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูป พระพุทธรูปพระไชยลาภประสิทธิโชค หน้าตักกว้าง 7 ศอก สูง 9 ศอก ปัจจุบันมีการก่อสร้างหอมนเทียรธรรมเฉลิมพระเกียรติอีกหลังหนึ่ง หนึ่ง เป็นสถาปัตยกรรมไทยแบบผสม เน้นความวิจิตรงดงาม ในการตกแต่งภายในด้วยลายปูนปั้นแบบล้านนา ราวบันไดชั้นล่างเป็นลายปูนปั้นรูปมอมสัตว์หิมพานต์ตามแนวความคิดชาวล้านนา (รูปที่ 3.9)

กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 96 ตอนที่ 145 ลงวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2522

วัดมหาวัน ที่ตั้ง ถ.ท่าแพ ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ สร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อ พ.ศ. 2349 ชื่อวัดมหาวันมีพ้องกันอยู่ 3 แห่งคือ ที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน ศิลปกรรมส่วนใหญ่เป็นแบบพม่า ตั้งแต่ซุ้มประตูทางเข้า พระเจดีย์แบบพม่า พระวิหารทรงพื้นเมืองแบบล้านนา หลังคาแบบลดชั้นทั้งด้านหน้าและด้านหลัง หน้าบันและเครื่องบนตกแต่งด้วยการแกะสลักไม้เป็นลวดลายต่างๆ อย่างงดงาม และหอไตรสร้างใน พ.ศ.2386 โดยช่างชาวพม่า พระประธานในวิหารหลวงสร้างใน พ.ศ. 2410 โดยคหบดีชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยกับบริษัทมอมเบย์เบอร์มา (รูปที่ 3.10)

วัดแสนฝาง ที่ตั้ง ถ.ท่าแพ ต. ช้างคลาน อ.เมือง จ. เชียงใหม่ วัดแสนฝางประกอบไปด้วยเจดีย์ศิลปกรรมแบบพม่าผสม ตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นวิจิตรสวยงาม ภูมิอายุนับร้อยปี ตีกรูปแบบสถาปัตยกรรมฝรั่งโคโลเนียลประดับไม้ฉลุลวดลายสวยงาม และวิหารแบบไทยล้านนาหลังคาเตี้ย ประดับด้วยไม้แกะสลักและปูนปั้นปิดทอง (รูปที่ 3.11)

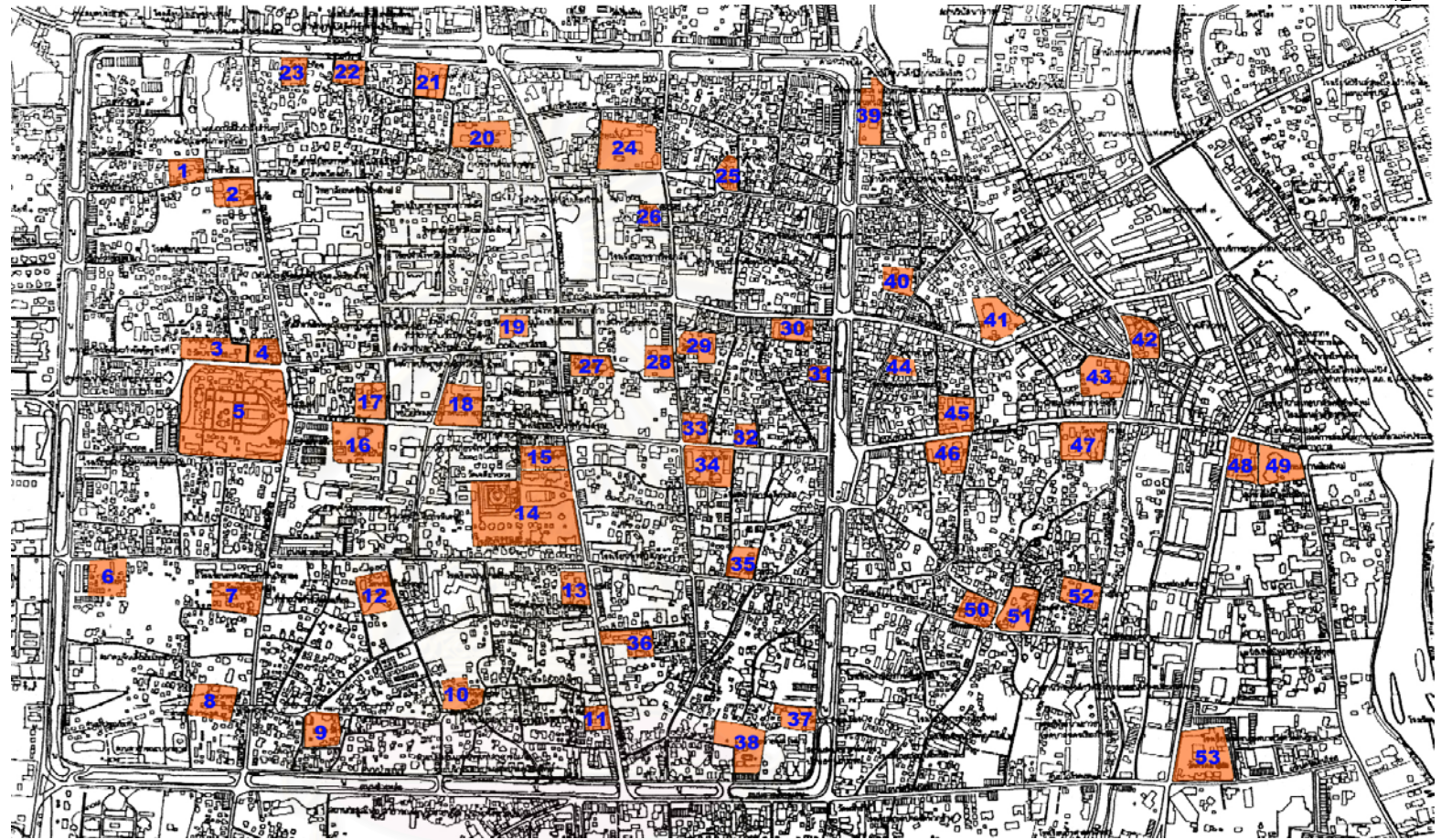
รูปที่ 3.10 วัดมหาวน

รูปที่ 3.11 วัดแสนฝาง

นอกจากวัดสำคัญที่ได้กล่าวมาแล้ว พื้นที่เมืองเชียงใหม่ยังประกอบด้วยวัดที่น่าสนใจอีกหลายแห่งมากกว่า 50 วัด ซึ่งแต่ละแห่งมีลักษณะที่น่าสนใจต่างกันไปตามอายุ รูปแบบ และฝีมือของช่าง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นช่างฝีมือชาวล้านนา ที่ตั้งของวัดในเมืองเชียงใหม่ตั้งอยู่ไม่ไกลกันนักสามารถเดินเชื่อมถึงกันได้สะดวกจากแนวถนนใหญ่ โดยวัดสำคัญของเมืองมักตั้งอยู่ในแนวแกนสำคัญของเมือง (แผนที่ 3.7)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.7 ที่ตั้งวัดในเมืองเชียงใหม่
 มาตราส่วน 1 : 10,000
 แผนที่ฐาน กรมการผังเมือง

1. วัดป่าพร้าวโน	2. วัดดับภัย	3. วัดปราสาท	4. วัดผาป่อง	5. วัดพระสิงห์	6. วัดเมธัง
7. วัดหมื่นเงินกอง	8. วัดพวงหงษ์	9. วัดพวงแต่ม	10. วัดพันแหวน	11. วัดพอนสร้อย	12. วัดพระเจ้าเม็งราย
13. วัดช้างแต่ม	14. วัดเจดีย์หลวง	15. วัดพันตา	16. วัดศรีเกิด	17. วัดทุ่งยุง	18. วัดชัยพระเกียรติ
19. วัดสะตือเมือง	20. วัดหัวข่วง	21. วัดหมื่นคำดวง	22. วัดควรอ้าม้า	23. วัดมณเฑียร	24. วัดเชียงมั่น
25. วัดสามช้าง	26. วัดบางเหลียว	27. วัดดวงดี	28. วัดอุโมงค์	29. วัดบ้านปิง	30. วัดดอกเอื้อง
31. วัดดอกคำ	32. วัดหมื่นล้าน	33. วัดสำภา	34. วัดพันฮิ้น	35. วัดม้าขาว	36. วัดหมื่นตุ้ม
37. วัดทรายมูลเมือง	38. วัดทรายมูลพม่า	39. วัดชัยศรีภูมิ	40. วัดชมพู	41. วัดหนองคำ	42. วัดนามเสาวรี
43. วัดแสนฝาง	44. วัดหนองคำ	45. วัดเขตวัน	46. วัดมหาวัน	47. วัดบุพพาราม	48. วัดอุปกุด
49. พุทธสถาน	50. วัดพันตอง	51. วัดลอยเคราะห์	52. วัดช้างม่็อง	53. วัดศรีรัตนไชย	

ทิศเหนือ

3.5.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภท ประตูเมือง กำแพงเมือง แจ่ง และคุ่ม ในเมืองเชียงใหม่

กำแพงเมืองและคูเมือง ที่ตั้ง ต.พระสิงค์ และ ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ กำแพงเมืองและคูเมือง เชียงใหม่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1835 โดยพญามังราย ภายหลังจากการที่พระองค์ตีเมืองหริภุญชัย (ลำพูน) และเมือง เชกลางคั่นคร (ลำปาง) ได้แล้ว โดยในการสร้างเมืองเชียงใหม่นี้พญามังรายได้ปรึกษาหารือกับพระสหายของพระองค์ คือ พระร่วงแห่งเมืองสุโขทัย และพญางำเมืองแห่งเมืองพะเยา ทำเลที่ตั้งของเมืองเชียงใหม่อยู่ระหว่างที่สูงคือดอย สุเทพ (ด้านทิศตะวันตก) และที่ลุ่มคือแม่น้ำปิง (ด้านทิศตะวันออก) อันเป็นทำเลที่ถูกต้องทางจุลยุทธศาสตร์ รูปร่าง ของเมืองเชียงใหม่มีลักษณะคล้ายเมืองสุโขทัย คือมีผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างยาวด้านละ 10 วา สันนิษฐานว่า กำแพงเมืองเชียงใหม่ครั้งสมัยพญามังรายนั้นน่าจะเป็นกำแพงดินมิใช่กำแพงก่ออิฐที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งคงมาสร้าง ขึ้นในสมัยพระเมืองแก้วในพงสาวดารโยนก และตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่กล่าวว่า ก่อกำแพงเมืองเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2060 และปี พ.ศ. 2062 ยกประตูพระนครเชียงใหม่ แต่ในชินกาลมาลีปกรณ์ว่าก่อกำแพงเมืองเชียงใหม่ในปี พ.ศ.2061

กำแพงเมืองเชียงใหม่เป็นกำแพงก่ออิฐรูปสี่เหลี่ยมเกือบจัตุรัส คือความกว้างจากด้านทิศเหนือถึงทิศใต้ 1,550 เมตร ความยาวจากด้านทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก 1,600 เมตร มีคูเมืองล้อมรอบ กำแพงส่วนที่ยังเหลือใน ปัจจุบันคือ แจ่งกู่เฮือง แจ่งศรีภูมิ แจ่งขะต้ำ และแจ่งหัวริน บริเวณประตูเมืองคือ ประตูสวนดอก ประตูสวนปรง ประตู เชียงใหม่ ประตูช้างเผือก และประตูท่าแพ ในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่กล่าวว่า ประตูเมืองเชียงใหม่น่าจะมีอย่างน้อย 10 ประตู ชื่อประตูที่พบคือประตูเชียงยืน น่าจะอยู่ในบริเวณทางออกไปสู่วัดเชียงยืนด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของเมือง ซึ่งในปัจจุบันประตูเหล่านี้ไม่ปรากฏร่องรอยแล้ว เหลือประตูที่สำคัญ 5 ประตูคือ

1. ประตูช้างเผือก อยู่กลางกำแพงเมืองทางทิศเหนือเฉียงไปทางทิศตะวันออกเดิมเรียกว่าประตูหัวเวียง เปลี่ยนชื่อเป็นประตูช้างเผือกในสมัยพระเจ้าแสนเมืองมา
2. ประตูเชียงใหม่ อยู่กลางกำแพงเมืองด้านทิศใต้เฉียงไปทางทิศตะวันออก ประตูนี้เป็นประตูนามเมือง หมายถึงประตูที่ใช้ชื่อเมืองเป็นชื่อประตู ชาวเชียงใหม่ถือว่าเป็นประตูมงคล ห้ามนำศพออกทาง ประตูนี้เด็ดขาด
3. ประตูสวนปรง อยู่กลางกำแพงเมืองด้านทิศใต้เฉียงไปทางด้านทิศตะวันตกใกล้กับประตูเชียงใหม่เดิมมี ขนาดเล็ก เป็นประตูผี ให้ขบวนศพผ่านออกไปสู่สถานหายยา บางครั้งเรียกว่าประตูแสนพุง
4. ประตูสวนดอก อยู่กลางกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตก เป็นทางผ่านออกไปสู่สวนดอกไม้ของพระเจ้ากือนา และเขตอรัญญิกของเมืองเชียงใหม่ (รูปที่ 3.12)
5. ประตูท่าแพ อยู่บริเวณเกือบกลางกำแพงด้านทิศตะวันออกเฉียงไปทางทิศใต้ เป็นประตูลงสู่ทำนน้ำในแม่น้ำปิง (รูปที่ 3.13)

ประตูเมืองทุกแห่งกรมศิลปากรได้บูรณะแล้ว โดยจำลองสภาพประตูให้เหมือนลักษณะประตูเมืองเดิมตาม รูปที่ 3.12 ประตูสวนดอก รูปที่ 3.13 ประตูท่าแพ ภาพถ่ายเก่า ประตูท่าแพจึงเป็นเหมือนประตูเมืองและสัญลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่

ແຈ່ງ ແຈ່ງหรือป้อมที่อยู่ตามกำแพงเมืองทั้งสี่มุม ยังเหลือสภาพของป้อมและเชิงเทินบางส่วนอยู่ประกอบ ด้วยแฉ่งสำคัญ 4 แห่งคือ

1. แฉ่งกู่เฮื่อง อยู่ทางมุมกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ สันฐานของแฉ่งกู่เฮื่องเป็นป้อมก่ออิฐกลม ขนาดใหญ่ รากฐานเป็นคันดิน ก่ออิฐเป็นเชิงเทินบนสันคันดิน
2. แฉ่งหัวริน อยู่ทางมุมกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ คำว่า ริน หมายถึงรางน้ำ ซึ่งคงจะหมายถึง รางน้ำที่ไหลลงมาจากคอยสุเทพเข้าสู่คูเมืองบริเวณแฉ่งนี้
3. แฉ่งชะต้ำ อยู่ทางมุมกำแพงเมืองด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ คำว่า ชะต้ำ เป็นภาษาพื้นเมือง แปลว่า เครื่องมือจับปลาชนิดหนึ่ง สันนิษฐานว่าเนื่องจากบริเวณคูเมืองด้านนี้เป็นพื้นที่ลุ่มที่สุดจึงมีน้ำขัง ตลอดเวลา ชื่อแฉ่งคงจะตั้งมาจากข้อสันนิษฐานนี้ สันฐานของแฉ่งเป็นป้อมก่ออิฐรูปทรงไม่ชัดเจน
4. แฉ่งศรีภูมิ อยู่ทางมุมกำแพงเมืองด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ แปลว่าเป็นศรีแห่งนคร เมื่อเริ่มสร้างเมืองหรือเมื่อชาวเชียงใหม่จะทำอะไรจะมาเริ่มต้นที่แฉ่งศรีภูมิก่อน เพราะถือว่าเป็นสิริมงคล ครั้งพระ ยากาวิละเริ่มสร้างกำแพงเมืองเชียงใหม่ก็ให้เริ่มต้นที่แฉ่งศรีภูมิก่อน แล้วจึงเวียนไปทางทิศตะวันออก ทิศใต้ ทิศตะวันตก ทิศเหนือ แล้วเวียนมาบรรจบที่แฉ่งศรีภูมิ (เวียนทักษิณาวฏ) ลักษณะของป้อมก่อ ด้วยอิฐรูปหลายเหลี่ยม มีหลักฐานโครงสร้างเดิมมากกว่าแห่งอื่น

กำแพงเมือง ประตูเมือง แฉ่ง กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน ในราช กิจจานุเบกษาเล่มที่ 99 ตอนที่ 98 วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2521

คຸ້ມ หมายถึงหมู่บ้านหรือกลุ่มเรือนที่พักอาศัยที่ตั้งอยู่รวมกันหลายๆหลัง หรือที่อยู่ของเจ้านายฝ่ายเหนือซึ่งเป็นชนชั้นปกครองในอาณาจักรล้านนา (รูปที่ 3.14) แต่ละคຸ້ມมีเจ้านายฝ่ายเหนือพร้อมครอบครัว มีคนรับใช้ไพร่ สมและทาส ในบางคຸ້ມมีจำนวนน้อยคนอาศัยอยู่ ปัจจุบันคຸ້ມเหล่านี้บางแห่งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้สอยและที่ยังคงรูปแบบเดิมอยู่ในพื้นที่ตัวเมืองเชียงใหม่ตั้งนี้คือ (เมืองโบราณ : 2539)

1. คຸ້ມเจ้าลาแก้ว หรือหออุปราชวังหน้า ปัจจุบันคือศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่บริเวณกลางเมือง พื้นที่ส่วนนี้ยังคงสภาพเดิม
2. คຸ້ມเจ้าบุรีรัตน์ (เจ้าแก้วมุงเมือง) ปัจจุบันคือที่ตั้งสำนักงานยาสูบ ตั้งอยู่บริเวณถนนพระปกเกล้า เคยใช้เป็นที่ชุมนุมของเจ้านายฝ่ายเหนือ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของมณฑลพายัพ ได้รับการดูแลรักษาให้คงสภาพเดิม ภายในคຸ້ມมีเรือนไปด้วยพรรณไม้นานาชนิด ในอดีตมีผู้อยู่อาศัยไม่ต่ำกว่า 40 คน
3. คຸ້ມเจ้าสัมพันธวงศ์(สิงห์แก้ว) ตั้งอยู่บริเวณหลังโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยเยื้องสำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยตกทอดมาถึงลูกหลานในปัจจุบัน สภาพทั่วไปยังคงสภาพเดิม ไม่ว่าจะ เป็นโครงสร้าง การตกแต่งหรือวัสดุที่ใช้
4. คຸ້ມเจ้าบุรีรัตน์(มหาอินทร์) ตั้งอยู่บริเวณกลางเวียงตรงข้ามวัดพันเตา ถนนราชดำเนิน มีสภาพคงเดิมใช้เป็นที่อยู่อาศัย
5. คຸ້ມเจ้าฟ้าเชียงตุง ปัจจุบันคือสถานที่จัดแสดงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของกรมธนารักษ์ ตั้งอยู่บริเวณ ถนนราชดำเนิน

6. คຸ່ມเจ้าบุรีรัตน์(หน่อเมือง) ตั้งอยู่บริเวณประตูเชียงใหม่ เคยใช้เป็นสถานที่พิพากษาคดีความ ปัจจุบันยังคงสภาพเดิม เป็นที่อาศัยของทายาท มีอาณาบริเวณกว้างขวาง
7. คຸ່มเจ้าอุปราชสุริยวงศ์ ปัจจุบันเป็นสมาคมศิษย์เก่าสหรัฐอเมริกา
8. คຸ່มเจ้าราชวงศ์ ตั้งอยู่บริเวณถนนพระปกเกล้า ปัจจุบันเป็นคຸ່มแก้วพาลีส
9. คຸ່มเจ้าช่างเผือก ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของบริษัทการบินไทย ตั้งอยู่บนถนนพระปกเกล้า

นอกจากนั้นแล้วยังมีคຸ່มราชภาคินัย คຸ່มเจ้าราชสัมพันธ์(ธรรมลังกา) คຸ່มเจ้าจอมเมือง คຸ່มเจ้ามหาวิทยาลัย ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นที่ตั้งของอาคารพาณิชย์ สำนักงาน และที่ว่าง พื้นที่บริเวณย่านการค้าด้านทิศตะวันออกของคูเมืองจนถึงแม่น้ำปิงเดิมเป็นที่ตั้งชุมชนพ่อค้า เงี้ยว พม่า มอญ ฮ่อ ลาว หลวงพระบาง เวียงจัน อินทฺู อินเดีย น่าน เชียงแสน สุโขทัย และอยุธยา และเป็นที่พักของขุนนางจากส่วนกลางในสมัยเทศาภิบาล ประกอบไปด้วยสำนักงาน และกาตหลวงเพื่อเพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจในพื้นที่ส่วนนี้ พื้นที่ส่วนนี้มีคຸ່มหลวงและคຸ່มสำคัญดังนี้

1. คຸ່มท่าหรือคຸ່มท่าเจดีย์แก้ว ปัจจุบันคือสถานกงสุลอเมริกันเชียงใหม่ พื้นที่บางส่วนเป็นเทศบาลนครเชียงใหม่และสถานีดับเพลิง
2. คຸ່มหลวงหรือคຸ່มแก้ววรรัตน์ ปัจจุบันคือที่ตั้งตลาดวรรัตน์

รูปที่ 3.14 คຸ່มต่างๆในเมืองเชียงใหม่

3.5.3 อาคารที่น่าสนใจในเมืองเชียงใหม่

อาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ที่ตั้ง ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เป็นอาคารตึกสองชั้นขนาดใหญ่แบบตะวันตก มีมุขยื่นทางด้านหน้า เดิมเป็นศาลารัฐบาลมณฑลพายัพ ปัจจุบันบริเวณหน้าอาคารเป็นที่ตั้งของพระราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์ ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงเป็นหอศิลปวัฒนธรรมประจำเมืองเชียงใหม่

อาคารศาลหลังเก่า ที่ตั้ง ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เดิมเป็นอาคารศาลจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ตรงข้ามพระราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์ ลักษณะอาคารเป็นอาคารสองชั้นแบบตะวันตก

รูปที่ 3.15 หอศิลปวัฒนธรรมประจำเมืองเชียงใหม่

รูปที่ 3.16 อาคารศาลหลังเก่า

อาคารที่ทำการไปรษณีย์แม่ปิง ที่ตั้ง ถ.วังสิงคค์ำ ต.ช้างคลาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ อาคารหลังนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2453 ตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ได้มีการต่อเติมให้เป็นอาคารสองชั้นโดยตลอด ปัจจุบันยังใช้เป็นี่ทำการไปรษณีย์โทรเลขเชียงใหม่สาขาแม่ปิง (รูปที่ 3.17)

อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ที่ตั้ง ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงค์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ประดิษฐานอยู่บริเวณหน้าอาคารศาลากลางจังหวัดหลังเก่า พระราชานุสาวรีย์เป็นรูปหล่อขนาดใหญ่ตามแบบสมมติเป็นพญามังราย พญาเจ้าเมือง และพญาร่วง (พ่อขุนรามคำแหง) ในพระอิริยาบถประทับยืนปรึกษา เพื่อกำหนดวางแผนผังการสร้างเมืองเชียงใหม่ ออกแบบและปั้นหล่อโดย คุณไข่มุขต์ชูโต ศิลปินแห่งชาติ (รูปที่ 3.18)

รูปที่ 3.17 อาคารที่ทำการไปรษณีย์แม่ปิง

รูปที่ 3.18 อนุสาวรีย์สามกษัตริย์

อาคารประวัติศาสตร์เชิงพาณิชย์กรรม อาคารการค้าในยุคแรกๆ ของย่านการค้านั้นหลงเหลืออยู่น้อยเต็มที มีการเปลี่ยนแปลงในด้านประโยชน์ใช้สอย การปรับปรุงต่อเติม การรื้อถอนเพื่อสร้างอาคารใหม่ อาคารเก่าที่ยังปรากฏในย่านการค้า (รูปที่ 3.19) ได้แก่

1. ร้านคิมเบเกอรี่(ห้างกิตติพันธ์พาณิชย์เดิม) ปัจจุบันเป็นร้านขายหนังสือ อายุอาคาร 80 ปี ตั้งอยู่บนถนนท่าแพ
2. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลบริษัทอนุสารเชียงใหม่ ตั้งอยู่บนถนนวิชยานนท์ ปัจจุบันเป็นสำนักงานให้เช่า มีอายุกว่า 92 ปี
3. ร้านรัตนผลเครื่องเขียน ตั้งอยู่บนถนนท่าแพ ลักษณะสถาปัตยกรรมแบบฝรั่ง มีการซ่อมแซมปรับปรุงอาคารเพื่อการพักอาศัยและประโยชน์ทางการค้า
4. ร้านอาหาร BACCO ตั้งอยู่บนถนนท่าแพ ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนไม้พื้นถิ่น สภาพอาคารยังสมบูรณ์ได้รับการดูแลรักษาอย่างดี
5. ร้านแพรวพรรณไหมไทย ตั้งอยู่บนถนนท่าแพ ลักษณะสถาปัตยกรรมเรือนไม้พื้นถิ่น มีการปรับปรุงทาสีใหม่
6. ร้านยาสมุนไพร อีเอรต์ลามาเวลา ตั้งอยู่บนถนนช้างม่อย เป็นเรือนไม้อายุกว่า 100 ปี ได้รับการดูแลรักษาอย่างดี ปัจจุบันใช้เป็นี่พักอาศัยด้วย
7. ร้านเด่นเจริญชายผ้า ตั้งอยู่บนถนนช้างม่อย มีการดัดแปลงเพื่อการค้า
8. ร้านไทยวานิชย์เครื่องเขียน ลักษณะสถาปัตยกรรมฝรั่งแบบปูนขาว ดำเนินกิจการมากกว่า 60 ปี
9. ร้านทิพเสถียรพาณิชย์ ตั้งอยู่บริเวณถนนวิชยานนท์ เป็นที่ทำการของบริษัทป่าไม้ฝรั่ง ปัจจุบันเป็นี่พักอาศัยและขายของชำ ลักษณะสถาปัตยกรรมฝรั่งแบบปูนขาว มีสภาพอาคารทรุดโทรม

รูปที่ 3.19 อาคารประวัติศาสตร์เชิงพานิชยกรรมในเมืองเชียงใหม่

3.5.4 แหล่งท่องเที่ยวในเมืองที่น่าสนใจอื่น ๆ (Urban Area)

ตลาด ตลาดเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมการค้าที่สำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กิจกรรมการค้าเริ่มต้นในลักษณะตลาดแบกะดิน(กาดมั่ว) ตลาดที่สำคัญในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ได้แก่

1. ตลาดวโรรส เป็นตลาดขายสินค้าทั้งปลีกและส่งขนาดใหญ่ในย่านศูนย์กลางเมือง สินค้าที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมซื้อหาคืออาหารและขนมพื้นเมือง ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ นิยมเที่ยวชมบรรยากาศ
2. ตลาดสมเพชร เป็นตลาดขายสินค้าประเภทอาหารสด ตั้งอยู่ในพื้นที่คูเมืองด้านทิศตะวันตกติดถนนมูลเมือง เป็นตลาดสดขนาดเล็ก
3. ตลาดประตูเชียงใหม่ เป็นตลาดขายสินค้าที่ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกของเมืองติดถนนบำรุงบุรี ขายสินค้าทั้งของสดและของแห้ง
4. ตลาดขายสินค้าพื้นเมืองไนท์บาร์ซาร์ เป็นตลาดขายสินค้าของที่ระลึกขนาดใหญ่ เปิดขายในเวลากลางวัน สินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ผลิตจากท้องถิ่นได้แก่ เครื่องเงิน ไม้แกะสลัก ผ้าไหม

ชุมชน การตั้งถิ่นฐานของชุมชนดั้งเดิมยังคงปรากฏให้เห็นในบริเวณประตูท่าแพ ระหว่างถนนท่าแพกับถนนลอยเคราะห์ เป็นที่ตั้งของชุมชนในระยะเริ่มแรก ประกอบด้วยบ้านเดี่ยวเรือนไม้ปลูกติดกัน มีบ่อน้ำในสมัยเริ่มแรกสำหรับอุปโภคบริโภค บ้านเรือนเหล่านี้แทรกตัวอยู่ตามตรอกซอยแคบๆ หลังอาคารพาณิชย์

อาคารบ้านเรือนภายในพื้นที่อนุรักษ์คูเมืองที่มีขนาดรูปแบบ และความกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ ทั้งในแง่ของสี สัน วัสดุก่อสร้าง ปัจจุบันอาคารและสิ่งก่อสร้างสมัยใหม่ที่สร้างขึ้นโดยอำเภอใจ ขาดความเข้าใจในบริบทของเมืองประวัติศาสตร์ ก่อให้เกิดปัญหา ทำลายคุณค่าความงามของเมืองในอดีต (แสงอรุณ รัตกสิกร, 2540: 75)

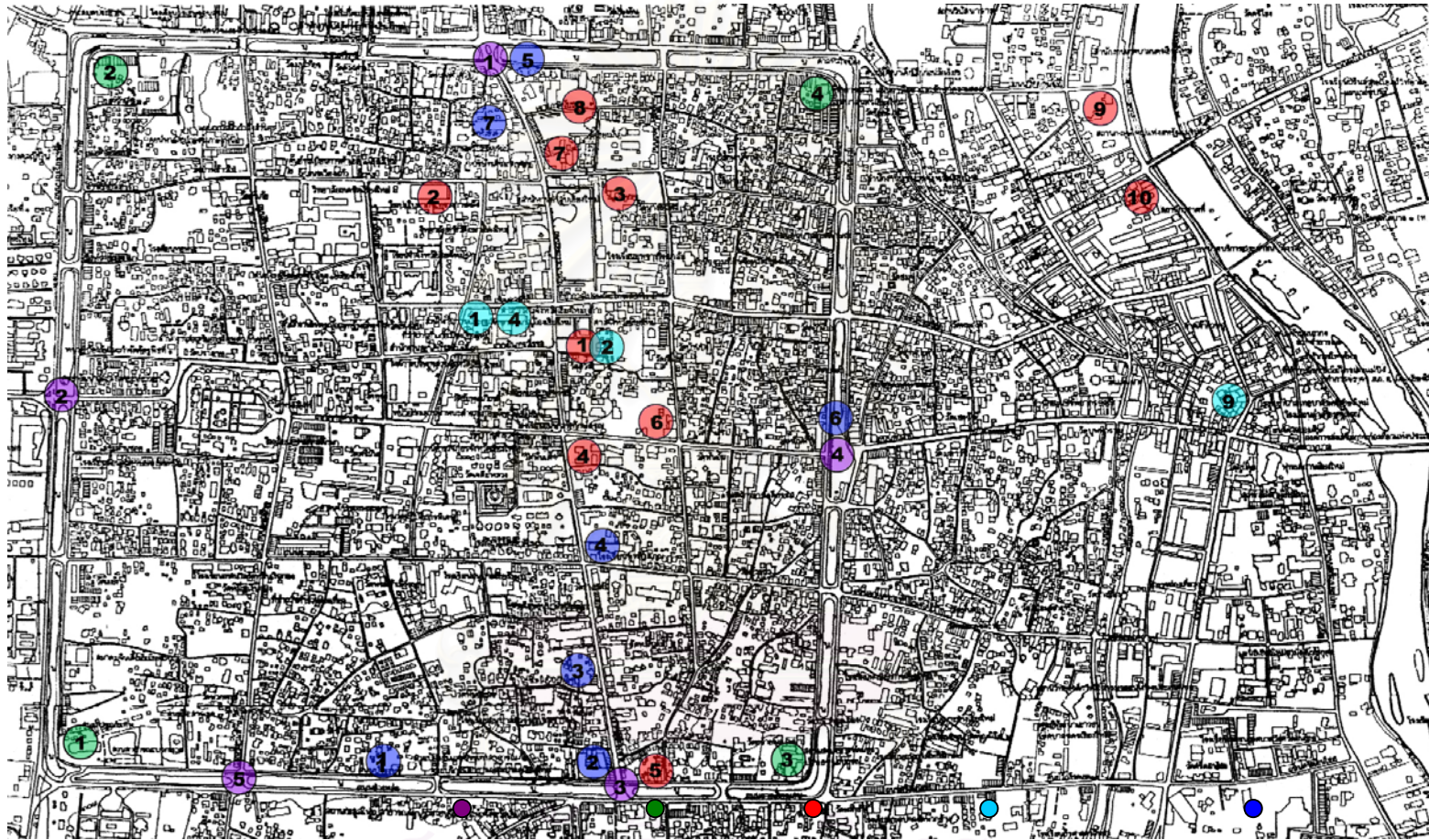
บริเวณภายในกำแพงเมืองที่เรียกว่า "เวียง" นั้น ประกอบด้วยคู่มหหลวง อันเป็นที่พำนักของเจ้าเมือง ติดกับคู่มหหลวงจะเป็นลานโล่งกว้างเรียกว่า "ช่วง" (สนามชัย) บริเวณด้านใดด้านหนึ่งที่มีวัดติดอยู่กับช่วงมีชื่อเรียกว่า "วัดหัวช่วง" นอกจากนี้ยังเป็นที่พักอาศัยของขุนนางและผู้มีฐานะ ซึ่งเป็นเจ้าของที่นาพื้นที่รอบตัวเมือง ในตัวเมืองประกอบด้วยหลายหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านมีวัดหลักประจำหมู่บ้าน มีถนนหลักเป็นถนนซอยเชื่อมโยงแต่ละหมู่บ้านถึงกัน ถนนหลักตัดเป็นเส้นตรงตั้งฉากตามแนวแกนของทิศทั้งสี่ ส่วนถนนซอยมีลักษณะเป็นเส้นตรงบ้าง คดเคี้ยวบ้างไม่แน่นอนความกว้างของถนนหลักเพียง 2 เล่มเกวียนสวนกันได้ ถนนซอยกว้างเพียงเกวียนสักรวมกันได้สะดวก ถนนในละแวกบ้านพอคนเดินได้เท่านั้น แต่ละหมู่บ้านบริเวณใกล้กับวัดจะมีหนองน้ำขนาดใหญ่ใช้อุปโภคบริโภค (วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์, 2526: 18)

ช่วง คือพื้นที่สาธารณะของเมือง มีความเกี่ยวข้องกับ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ปัจจุบันได้มีการรื้อพื้นที่ช่วงหลายแห่งเพื่อรองรับการใช้งานของแต่ละชุมชน นอกจากนั้นยังมีการเสนอให้ใช้พื้นที่วัดร้างมาปรับปรุงเป็นช่วงของเมือง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มพื้นที่สาธารณะให้แก่เมืองแล้วยังเป็นการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของเมืองอีกด้วย ช่วงที่มีการเสนอให้รื้อพื้นที่ได้แก่ (สมโชติ อ๋องสกุล, 2540: 105-106)

1. ช่วงหลวง หรือช่วงกลางเวียง เสนอให้เป็นช่วงพญามังราย มีศาลากลางหลังเดิมที่ได้รับ การปรับปรุงให้เป็นหอศิลปวัฒนธรรมล้านนาเป็นศูนย์กลางครอบคลุมพื้นที่ ช่วงสามกษัตริย์ วัดสะดือเมือง วัดอินทขิล บางส่วนของศาลแขวง เชื่อมโยงด้วยทางเดินเท้าเข้าสู่ ภูพญามังราย วัดเซียงมัน วัดหัวช่วง และเสาชินทขิลที่วัดเจดีย์หลวง ดำเนินการแล้วบางส่วนโดยเงินกู้ O.E.C.F.
2. ช่วงประตูหัวเวียง หรือประตูข้างเผือก เป็นเขตกระทำพิธีขี้ยมงคลของเมือง
3. ช่วงประตูท่าแพ
4. ช่วงประตูเชียงใหม่
5. ช่วงวัดเจดิลิน ตั้งอยู่บนถนนพระปกเกล้า
6. ช่วงวัดเชษฐา ตั้งอยู่บริเวณถนนพระปกเกล้าโรงเรียนพุทธนิโสภณ
7. ช่วงวัดหนองหญ้าแพรก ตั้งอยู่บนถนนรอบเมืองบริเวณสถานีดับเพลิงเชียงใหม่

นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวประเภท ประตูเมือง แจ่ง คู่มุ ฯลฯ ในเมือง (แผนที่ 3.8) ที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น หากนักท่องเที่ยวใช้วิธีการเดินชมเมืองก็จะทำให้ได้สัมผัสบรรยากาศของเมือง ซึ่งนอกจาก โบราณสถาน อาคารบ้านเรือน ยังมีกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนในเมืองที่น่าสนใจ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ต้องการสัมผัสบรรยากาศของเมืองอย่างแท้จริง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.8 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเมืองเชียงใหม่

มาตราส่วน 1 : 10,000

แผนที่ฐาน กรมการผังเมือง

1. ประตูช้างเผือก
2. ประตูสวนดอก
3. ประตูเชียงใหม่
4. ประตูท่าแพ
5. ประตูสวนปรุง

1. แจ่งกู๋เฮือง
2. แจ่งหัวริน
3. แจ่งชะต้ำ
4. แจ่งศรีภูมิ

1. คຸ້ມເຈົ້າລາແກ້ວ
2. คຸ້ມເຈົ້າບຸຣີຕີນ
3. คຸ້ມເຈົ້າສົມພັນธวงค์
4. คຸ້ມເຈົ້າมหาอินทร์
5. คຸ້ມເຈົ້าหน้าเมือง
6. คຸ້ມເຈົ້າอุปราชาสุริยวงค์
7. คຸ້ມເຈົ້າข้างเผือก
8. คຸ້ມເຈົ້าราชวงค์
9. คຸ້ມເຈດີຍักิว
10. คຸ້ມหลวง

1. หอศิลป์วัฒนธรรม
2. อาคารศาลแขวง
3. ที่ทำการไปรษณีย์แม่ปิง
4. อนุสาวรีย์สามกษัตริย์

1. ช່ວງวัดหนองเป็ก้าแพรก
2. ช່ວງประตูเชียงใหม่
3. ช່ວງวัดหนองเจ็ดลิน
4. ช່ວງวัดเชษฐา
5. ช່ວງประตูหัวเวียง
6. ช່ວງประตูท่าแพ
7. ช່ວງหลวง

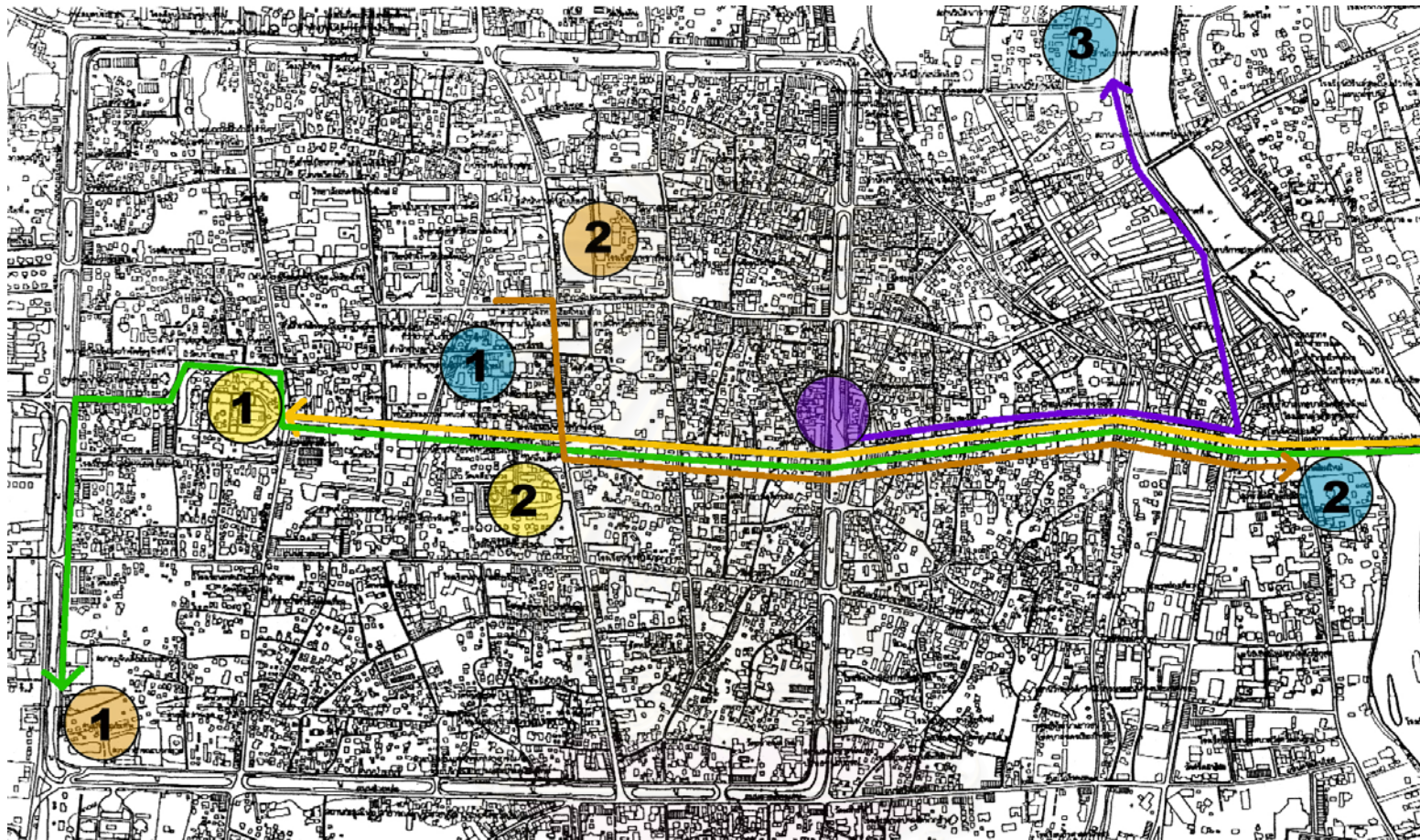
ทิศเหนือ

3.6 ประเพณีและเทศกาลสำคัญในพื้นที่ศึกษาเมืองเชียงใหม่

เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวทางประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญเมืองหนึ่ง ในระยะที่มีวันหยุดติดต่อกันยาวนานนักท่องเที่ยวชาวไทยมักนิยมมาท่องเที่ยวยังจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อร่วมฉลองในงานเทศกาลและประเพณีสำคัญต่างๆ การเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ศึกษาเมืองเชียงใหม่เป็นสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรม เส้นทางต่างๆในเมืองก็จะถูกใช้เพื่อกิจกรรมเช่นกัน จึงควรมีแนวทางจัดการและพัฒนาให้เหมาะสม ช่วงเวลาและสถานที่ที่ใช้จัดงานมีดังนี้ (ปรานอม ต้นสุชานันท์, 2530 : 256)

เทศกาล	ลักษณะงาน	สถานที่
1. งานบุปผชาติ	จัดแสดงรูปบุปผชาติ เส้นทางชบวนแห่	แจ่งกู่เฮือง, สวนบวภหาด ถนนราชดำเนิน, ถนนอินทวโรรส ถนนอารักษ์(บางส่วน)
2. สงกรานต์	ขนทรายเข้าวัด เส้นทางชบวนแห่พระพุทธรูปและ นางสงกรานต์ เส้นทางดำหัวผู้ว่าฯ	วัดทุกแห่งในพื้นที่ ถนนราชดำเนิน ถนนราชดำเนิน
3. วันวิสาขบูชา	เวียนเทียน, ฟังเทศน์-ธรรม	วัดทุกแห่งในพื้นที่ วัดที่สำคัญได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดเจดีย์หลวง
4. ทานสลากภัต	ทำบุญ, ฟังเทศน์-ธรรม, กวนข้าว ทิพย์	วัดต่างๆ
5. วันปืยมหาราช	พิธี	บริเวณโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
6. ลอยกระทง	ชบวนแห่	ถนนท่าแพ, ถนนราชดำเนิน
7. สืบชะตาเมือง	พิธีทางศาสนา	ประตูเมืองทั้ง 5 และแจ่งทั้ง 4

ตารางที่ 3.2 สถานที่ใช้จัดงานและเส้นทางชบวนแห่สำหรับเทศกาลต่างๆ
(ปรานอม ต้นสุชานันท์, 2530 : 256)

แผนที่ 3.9 เส้นทางที่ใช้เป็นทางผ่านของชบวนแห่
ในเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่

มาตราส่วน 1 : 10,000
แผนที่ฐาน กรมการผังเมือง

- ชบวนแห่พระพุทธริ่งค์และนางสงกรานต์
- ชบวนแห่หัวผู้ว่าราชการจังหวัด
- ชบวนแห่กระทง
- ชบวนแห่บุปผชาติ

- สถานที่จัดงานประเพณี
 1. ที่ว่าการอำเภอจังหวัดเชียงใหม่
 2. จวนผู้ว่าฯ
 3. เทศบาลนครเชียงใหม่
- สถานที่จัดงานเฉลิมฉลอง
 1. สวนสาธารณะหนองบวกหาด
 2. โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

- สถานที่จัดงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยตรง
 1. วัดพระสิงห์
 2. วัดเจดีย์หลวง
- ประตุท่าแพใช้จัดกิจกรรมในระหว่างประเพณีและเทศกาลต่างๆ

3.7 สภาพการจราจรในพื้นที่ศึกษาเมืองเชียงใหม่

เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการพัฒนาในหลายด้าน แต่ปรากฏว่าถนนและผิวการจราจรค่อนข้างคับแคบไม่สามารถรองรับปริมาณการจราจรได้ โดยเฉพาะในช่วงโมงเร่งด่วน เช่นในบริเวณเมืองเก่าผิวการจราจรมีเพียงสองช่องทางจราจรเท่านั้น แม้แต่ย่านชุมชนธุรกิจการค้า เช่นถนนท่าแพ ถนนช้างม่อย มีความกว้างของผิวจราจรเพียง 2 – 3 ช่องทางเช่นกัน แต่มีสภาพการจราจรที่คับคั่งทั้งกลางวันและกลางคืน ในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่มีถนนซอยเป็นจำนวนมาก ประกอบกับถนนซอยดังกล่าวเป็นซอยแคบ สภาพผิวการจราจรส่วนใหญ่ชำรุดไม่มีทางเท้าทั้งสองข้างทาง ผู้ขับขี่จึงไม่นิยมใช้เส้นทางตามซอย ถึงแม้ว่าจะจัดทางเดินรถแบบช่องทางเดียวเพื่อปรับปรุงการจัดระบบทางเดินรถแล้วก็ตาม

สภาพกายภาพบริเวณทางร่วม ทางแยกยังไม่เหมาะสม เนื่องจากเหตุที่เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองเก่า ทางแยกยังเป็นแบบเดิมไม่ได้รับการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสม กับสภาพการจราจร ตลอดจนการรองรับพาหนะ โดยเฉพาะยานพาหนะขนาดใหญ่ บริเวณทางเข้าออกอาคารมีรัศมีการบังคับเลี้ยวไม่พอ การออกแบบเดิมไม่มีการวางแผนรองรับล่วงหน้าเพื่อรองรับการเพิ่มของปริมาณการจราจรในอนาคต (กองวิชาการและการวางแผนการทางพิเศษแห่งประเทศไทย รายงานผลการสำรวจข้อมูลด้านการจราจรจังหวัดเชียงใหม่, 2535 : 10-17)

3.7.1 ปริมาณการจราจร

- ปริมาณการจราจรภายในเขตคูเมืองเก่า พบว่าปริมาณการจราจรบนถนนราชดำเนินมีปริมาณการจราจรในช่วงโมงเร่งด่วน เช้า – เย็น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 675 คัน/ชม./ช่องการจราจร ซึ่งเป็นปริมาณการจราจรที่ถนนปกติสามารถรองรับได้ ส่วนถนนในเขตเมืองเก่าส่วนใหญ่มีลักษณะคับแคบและไม่ได้มาตรฐาน จึงทำให้เกิดการจราจรติดขัด
- ปริมาณการจราจรในเขตชุมชนหนาแน่น พบว่าการจราจรในเขตชุมชนหนาแน่นจำนวน 7 แห่งคือ ถนนท้ายวัง ถนนช้างม่อย ถนนวังสิงค์คำ ถนนท่าแพ ถนนเจริญประเทศ ถนนช้างคลาน และถนนศรีดอนไชย พบว่าปริมาณการจราจรในช่วงโมงเร่งด่วน เช้า – เย็น โดยค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 830 คัน/ชม./ช่องการจราจร ซึ่งเป็นปริมาณการจราจรที่ค่อนข้างสูงที่ถนนปกติจะรองรับได้ และเนื่องมาจากเส้นทางของถนนดังกล่าวมีความคดเคี้ยว จึงก่อให้เกิดการติดขัดทางด้านจราจร

3.7.2 ข้อมูลด้านความเร็วเฉลี่ยของรถยนต์ส่วนบุคคล

- อัตราความเร็วเฉลี่ยของรถยนต์ส่วนบุคคลในพื้นที่เมืองเก่า พบว่าถนนภายในเขตเมืองเก่า 9 ถนนคือ ถนนราชมรรคา ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า ถนนสิงหราช ถนนสามล้าน ถนนราชวิถี ถนนบำรุงบุรี ถนนศรีภูมิ และถนนมูลเมือง ในช่วงโมงเร่งด่วน เช้า – เย็น มีอัตราความเร็วเฉลี่ยเท่ากับ 23.25 กม./ชม. แต่ในช่วงเย็นจะมีอัตราความเร็วเฉลี่ย 18.96 กม./ชม. ซึ่งนับว่าค่อนข้างติดขัด
- อัตราความเร็วเฉลี่ยของรถยนต์ส่วนบุคคลในเขตชุมชนหนาแน่น พบว่าถนนในเขตชุมชนหนาแน่นจำนวน 6 ถนนคือ ถนนช้างม่อย ถนนท่าแพ ถนนช้างคลาน ถนนเจริญประเทศ ถนนวังสิงค์คำ

และถนนราชวงศ์ ในช่วงโมงเร่งด่วน เช้า – เย็น มีอัตราความเร็วเฉลี่ยเท่ากับ 23.44 กม./ชม. อยู่ในสภาพติดขัดทั้งช่วงเช้าและช่วงเย็น

3.7.3 ระบบสัญญาณไฟจราจรและสิ่งอำนวยความสะดวก

- สัญญาณไฟจราจรยังขาดความสัมพันธ์กันระหว่างทางแยก ประกอบกับสัญญาณไฟจราจรที่ติดตั้งบริเวณทางแยกยังเป็นระบบเก่าที่มีอายุการใช้งานมานาน ระบบต่างๆจึงเสื่อมคุณภาพยากต่อการบำรุงรักษา
- เครื่องหมายการจราจรบนพื้นถนน ยังมิได้จัดทำให้ครบถ้วน เช่น เส้นแบ่งช่องการจราจร เส้นแบ่งช่องการจราจรห้ามแซง โดยเฉพาะในถนนบางสายไม่มีเครื่องหมายจราจรบนพื้นถนน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบในการขับขี่ การกำหนดขนาดและจำนวนช่องทางยังไม่สอดคล้องกับปริมาณทิศทางและความต้องการของปริมาณการจราจร ทำให้เกิดการติดขัดบริเวณทางแยก บริเวณสถานที่สำคัญ เช่น ชุมชน ตลาดสด ศูนย์การค้า ไม่ได้จัดทำทางข้ามให้เหมาะสม และเครื่องหมายทางการจราจรบนพื้นถนนส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้ถนน
- ป้ายจราจร ป้ายทั่วไปส่วนใหญ่จัดทำตามมาตรฐาน นอกจากป้ายบางชนิด เช่น ป้ายห้ามรถประเภทต่างๆ รูปภาพยังไม่ชัดเจน ผู้ขับขี่เกิดความสับสนไม่เข้าใจ ป้ายชำรุด การขาดป้ายจราจรประกอบทางแยก อาจก่อให้เกิดความสับสนและเกิดอุบัติเหตุได้

3.7.4 ที่จอดรถในเมือง

ปัจจุบันการจอดรถในเมืองเชียงใหม่ทั่วไปมีลักษณะการจอดรถริมทางเท้าในถนนเส้นต่างๆ โดยกำหนดเป็นเวลาตามความเหมาะสมกับการจราจรในถนนเส้นต่างๆ การอนุญาตให้จอดรถริมทางเท้าได้นั้นทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงพื้นที่ต่างๆในเมืองได้สะดวกโดยเฉพาะการใช้รถในการเดินทาง ปัญหาขาดที่จอดรถในเมืองทำให้การจอดรถริมทางเท้าไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และเกิดปัญหาการจราจรติดขัดในช่วงเวลาเร่งด่วน และเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย โดยเฉพาะในพื้นที่ย่านศูนย์กลางการค้าเช่น ถนนท่าแพ ถนนช้างม่อย ถนนช้างคลาน และถนนรอบคูเมือง

ในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองมีปริมาณรถไม่มากนัก สามารถใช้พื้นที่โล่งว่างในเมืองเป็นที่จอดรถได้ โดยประชาชนทั่วไปนิยมจอดรถในพื้นที่ของวัดและตามสถานที่ราชการ ปัญหาสำคัญที่พบในปัจจุบันคือที่จอดรถขนส่งนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่สร้างความรบกวนให้กับสถานที่ โดยเฉพาะในบริเวณวัด ซึ่งภายในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองควรมีการจำกัดประเภทของยานพาหนะ เพื่อให้ถนนในเมืองมีความปลอดภัยและลดมลพิษ

ถนนสิงหราช

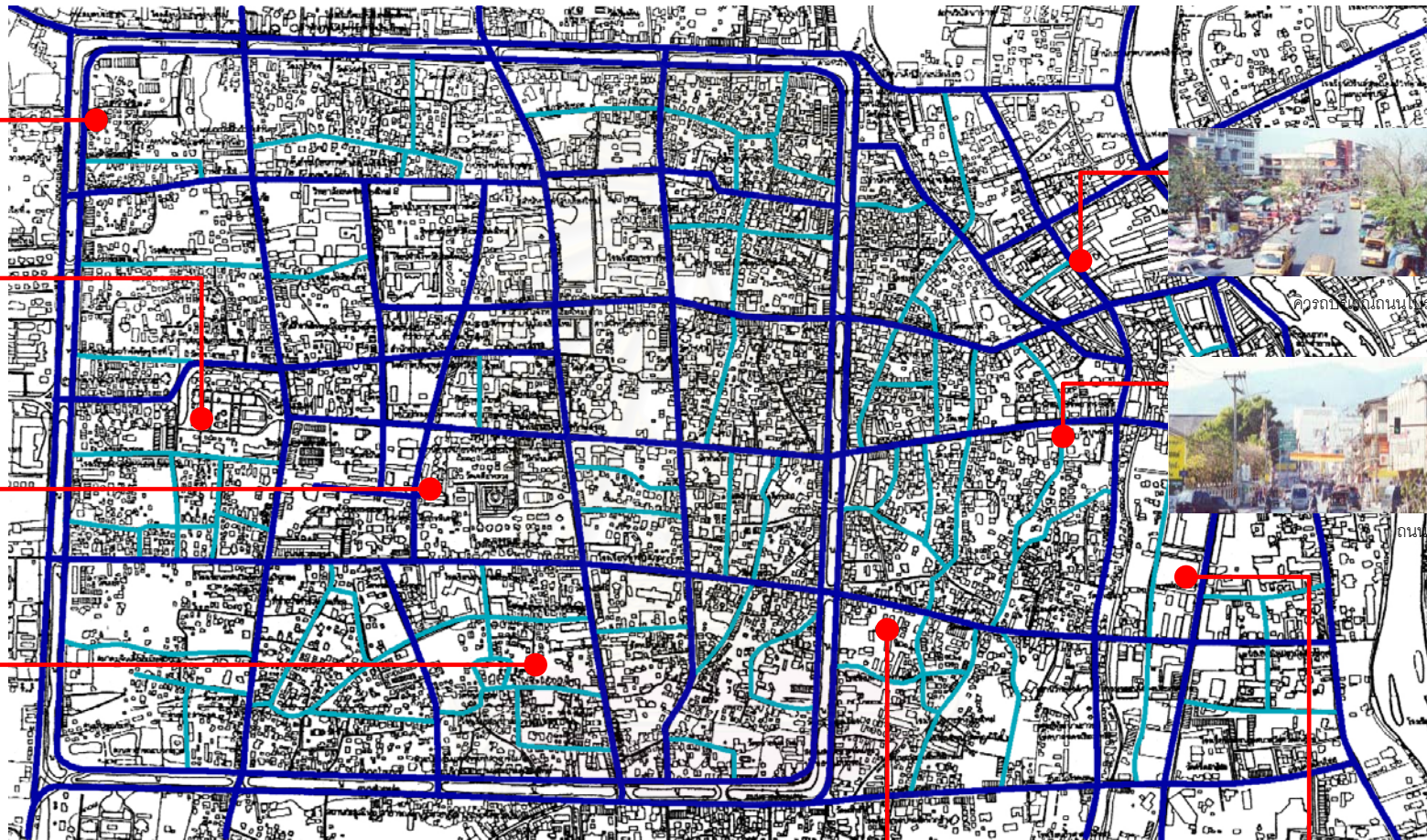
ถนนราชดำเนิน

ถนนพระปกเกล้า

ถนนราชภาคลินีย

ควงทองในถนนโพธิ์ศรี

ถนนท่าแพ

แผนที่ 3.10 แสดงเส้นทางจราจรในเมืองเชียงใหม่
มาตราส่วน 1 : 10,000
แผนที่ฐาน กรมการผัง

- ถนนสายหลัก
- ถนนสายรอง
- ถนนเชื่อมภายในชุมชน

ถนนลอยเคาะห์

ถนนช้างคลาน

ทิศเหนือ

3.8 องค์ประกอบในส่วนรายละเอียดของทางเดินเท้า

ถนนสายหลักภายในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง ได้แก่ ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า ถนนสิงหราช ถนนสามล้าน ถนนราชมรรคา และถนนราชภาคนิย ถนนสายหลักเหล่านี้มีลักษณะเป็นเส้นตรง ขนาดความกว้างขนาด 2 เส้น ทางเดินรถสองทางสวนกันได้ ทางเดินเท้ามีความกว้างประมาณ 0.80 – 1.50 เมตร ซึ่งแต่ละช่วงจะมีความกว้างไม่เท่ากัน บางช่วงมีความกว้างเพียง 0.50 เมตร ในถนนสายรองที่เชื่อมพื้นที่แต่ละส่วนเข้าหากัน มีความกว้าง 1 – 2 ช่องทางจราจร ซึ่งทางสัญจรประเภทนี้จะใช้ทางเดินเท้าร่วมกับถนน พื้นถนนบางเส้นได้รับการปรับปรุงจากเทศบาลนครเชียงใหม่ด้วยการปรับระดับและปูคอนกรีตบล็อก

ถนนหลักภายในพื้นที่การค้าใจกลางเมืองไม่ว่าจะเป็น ถนนท่าแพ ถนนลอยเคราะห์ ถนนวิชัยานนท์ ถนนช้างม้อย ถนนราชวงศ์ ส่วนใหญ่มีแคบ และไม่สามารถขยายแนวถนนได้เนื่องจากติดแนวแปลงที่ดินส่วนบุคคล ทางเดินเท้าภายในพื้นที่จึงมีลักษณะแคบตามไปด้วย ซึ่งมีขนาดตั้งแต่ 0.50 – 1.00 เมตร เป็นส่วนใหญ่ ทางเดินเท้าในย่านนี้ต้องรองรับปริมาณประชาชนที่เข้ามาจับจ่ายซื้อของใช้ในชีวิตประจำวัน และนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่พักในโรงแรมและเกสต์เฮาส์ในพื้นที่ ส่วนถนนซอยที่เชื่อมโยงพื้นที่แต่ละส่วนนั้นมีลักษณะแคบ มีช่องทางจราจรเพียง 1 – 2 ช่องทางมีสภาพไม่ดีนัก ทางสัญจรประเภทนี้ใช้ทางเดินเท้าร่วมกับถนน บางเส้นทางมีลักษณะเปลี่ยวไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้ทางสัญจร

องค์ประกอบบนทางเดินเท้าอันได้แก่สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ศึกษาเมืองเชียงใหม่มีดังนี้คือ

- ป้ายสัญญาณ ป้ายจราจร ผู้ไปรษณีย์ มีลักษณะเหมือนกับเมืองอื่นๆ ขาดเอกลักษณ์ในความเป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณี
- ตู้โทรศัพท์ เป็นตู้โทรศัพท์ขององค์กรโทรศัพท์ ซึ่งมีลักษณะใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับความกว้างของทางเดินเท้า ในบางเส้นทางทำให้ผู้ใช้ทางเดินเท้าต้องลงไปเดินบนถนน หรือไม่สามรถสัญจรสวนกันได้ และขาดความกลมกลืนกับบรรยากาศของเขตอนุรักษ์เมืองเก่า
- ถังขยะ ได้รับการออกแบบให้มีรูปทรงที่สื่อถึงความเป็นเมืองเก่า แต่มีขนาดใหญ่เกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของทางเดินเท้า และไม่สะดวกในการจัดเก็บขยะทำให้เกิดภาพที่ไม่น่าดูแก่ทางเดินเท้า ถังขยะมีจำนวนน้อยกว่าความต้องการในการใช้งาน
- ไฟฟ้าและแสงสว่าง ดวงโคมได้รับการออกแบบให้มีลักษณะสื่อถึงความเป็นเมืองเก่า โดยเฉพาะในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง เพื่อประโยชน์ในการตกแต่งมากกว่าประโยชน์ในด้านการใช้สอย ส่วนในพื้นที่ย่านการค้าใจกลางเมืองยังคงใช้โคมไฟแบบสูงที่ใช้กันทั่วไปในเมืองต่างๆ นอกจากนั้นการเดินสายไฟแบบลอยยังทำให้ทัศนียภาพในบางพื้นที่เสียไปอย่างน่าเสียดาย
- ป้ายรอรถประจำทาง ป้ายรอรถประจำทางในเมืองเชียงใหม่ปัจจุบันมีไม่มากนัก แม้ว่าจะไม่มีรถประจำทางวิ่งรับส่งผู้โดยสารก็ตาม ป้ายรอรถประจำทางส่วนหนึ่งเป็นป้ายเก่าที่จัดทำขึ้นหลายปีแล้ว มีลักษณะที่แตกต่างกันตามอายุการสร้างในแต่ละช่วง บางแห่งมีสภาพทรุดโทรมขาดเอกลักษณ์และความสวยงามเหมาะสมกับความเป็นเมืองเก่า
- ต้นไม้ ถนนในหลายสายของเมืองเชียงใหม่ได้รับการออกแบบกระยะปลูกต้นไม้ และจัดตกแต่งเส้นทางให้มีความสวยงาม กระถางต้นไม้หรือกระยะปลูกต้นไม้ในถนนบางสายกลับทำให้เสียความกว้างของเส้นทางสัญจร ถนนบางสายที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้กันและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวกลับขาดความร่มรื่นของเส้นทาง

- ป้ายบอกเส้นทางหรือแผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีลักษณะเก่า ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร ขาดเอกลักษณ์ มีจำนวนน้อย ไม่อยู่ในที่ที่สังเกตได้ง่าย
- ม้านั่ง ที่พักรอ มีจำนวนน้อยมากในระหว่างเส้นทาง
- ห้องส้วมสาธารณะ ส่วนใหญ่ประชาชนและนักท่องเที่ยวจะใช้ห้องน้ำ-สุขา ในร้านค้า หรือในแหล่งท่องเที่ยว ห้องส้วมสาธารณะนั้นแทบไม่มีในดงเมืองเชียงใหม่

นอกจากนั้นแล้วอุปกรณ์ประเภท ป้ายร้านค้า ป้ายโฆษณา กันสาด ทั้งชนิดถาวรและชั่วคราว ได้สร้างปัญหาต่อทัศนียภาพโดยทั่วไปของเมืองเชียงใหม่ เนื่องจากแต่ละอาคารแข่งกันสร้างความโดดเด่นด้วย ขนาด สี สัน รูปแบบ ข้อความ ขาดการควบคุมโดยหน่วยงานที่ควรมีหน้าที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากหาบเร่แผงลอยที่ใช้ทางเดินเท้าเป็นที่วางสินค้า ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบรวมไปถึงขยะมูลฝอยวัสดุเหลือใช้ที่ถูกนำมาวางกองไว้ตามแนวถนน ทำให้ทางเดินเท้าสกปรกและไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปที่ 3.20 ทางเดินเท้าในถนนสายสำคัญของเมือง

ถนนท่าแพ

ถนนช้างคลาน

ถนนสิงหราช

ถนนพระปกเกล้า

ถนนอินทวโรจ

ถนนราชภาดินัย

ถนนราชดำเนิน

ถนนลอยเคราะห์

ถนนช้างตลาดวโรจ

รูปที่ 3.22 อุปสรรคที่พบบนทางเดินเท้า

รูปที่ 3.23 องค์ประกอบบนทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

บทที่ 4

การศึกษาทัศนคติและข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

4.1 วิธีการศึกษาทัศนคติและข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เพื่อให้การจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ในด้านการศึกษารูปแบบของเส้นทางและรูปแบบที่เหมาะสมของเส้นทางเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยว และเพื่อให้ทราบถึงข้อคิดเห็นในการจัดทำแนวทางพัฒนารวมถึงการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงใช้วิธีการสำรวจทัศนคติและข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมีประเด็นหลักที่ใช้ในการสอบถามคือ

1. ความเห็นที่มีต่อการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
2. ความคิดเห็นที่มีต่อการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวแบบเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ (Tourist Walking Route) และรูปแบบของทางเดินเท้าที่เหมาะสมในเส้นทาง
3. ทัศนคติและข้อคิดเห็นในด้านการออกแบบทางเดินเท้าในเมือง ได้แก่
 - การออกแบบถนนให้เกิดความปลอดภัย สะดวก และสวยงาม (Road Design)
 - การป้องกันอุบัติเหตุ (Traffic Claming, Traffic Intensity and speed)
 - การจัดองค์ประกอบของทางเดินเท้า (Street Furniture)

การศึกษาทัศนคติและข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแนวทางพัฒนา แบ่งเป็นการจัดทำแบบสอบถามและการสัมภาษณ์สองส่วนคือ

1. วิธีการใช้แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Accidental Sampling) จากนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาทั้งย่านเมืองเก่าและย่านการค้าสำคัญของเมือง หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์คือจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อวัน 3,921 คนต่อวัน (2540) เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 60 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ 40 ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2-5 คน ดังนั้นจึงคิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย 471 คนต่อวัน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 314 คนต่อวัน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละเก้าสิบ สูตรที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ (Yamane, 1973)

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

โดย n = จำนวนประชากรตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

E = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 82 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 76 คน

ประเด็นที่ใช้ในการสอบถามคือ

- ข้อมูลในด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบและวิธีการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ความสนใจในด้านการท่องเที่ยว การศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวจากแหล่งข้อมูลต่างๆก่อนการเดินทาง เนื่อง

จากจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถกำหนดเส้นทางตามความสนใจได้เอง และช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอันจะทำให้เกิดความประทับใจต่อการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

- ทักษะคิดและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้า เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้า เหตุผลที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในด้านผลดีที่จะเกิดกับเมืองรวมทั้งอุปสรรคของการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบทางเดินเท้าที่ปลอดภัย สะดวก และสวยงาม เหมาะสมกับเมืองเชียงใหม่
- ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการออกแบบทางเดินเท้าที่ สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม เหมาะสมกับเมืองประกอบด้วย
 - การออกแบบทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับเมือง
 - การจัดองค์ประกอบบนทางเดินเท้า
 - การจัดการด้านการจราจรในพื้นที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ทางเดินเท้า
 - มาตรการดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม รวมทั้งการเพิ่มกิจกรรมและบริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
 - การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของเมืองให้คงเอกลักษณ์และความสวยงามของเมือง เป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น

2. วิธีการสัมภาษณ์หน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการด้านการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึง โครงสร้างของการทำงาน นโยบายและโครงการที่มีส่วนสนับสนุนความเป็นไปได้ของการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ รวมถึงข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของหน่วยงานและผู้ที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา โดยมีหน่วยงานและบุคคลดังต่อไปนี้

- เทศบาลนครเชียงใหม่
 - สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่
 - สำนักงานช่างส่วนการโยธา ฝ่ายวิศวกรรมการจราจร
 - กองวิชาการและแผนงาน
- สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่
- ผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่
- นักวิชาการที่ทำการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และพื้นที่เมืองเชียงใหม่ รวมทั้งจัดโครงการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเชียงใหม่
- บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา เพื่อสำรวจทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในพื้นที่ ในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในระหว่างที่เมืองเชียงใหม่มีการจัดงาน สิบมหารัตนพิธีล้านนาที่ท่าแพ ลักษณะของโครงการดังกล่าวคือ การปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้ถนนท่าแพเป็นสถานที่จัดถนนคนเดิน Walking Street ทุกวันอาทิตย์ ระหว่างวันที่ 3 เมษายน – 7 เมษายน 2545 จึงใช้โอกาสนี้ สอบถามความเห็นและทัศนคติของประชาชนที่ประกอบธุรกิจและอาศัยอยู่ในย่าน

4.2 ผลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวและทัศนคติของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า

ในการสำรวจพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวและทัศนคติของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ ใช้แบบสอบถามจำนวน 156 ชุด แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 82 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 44 คน เพศหญิง 38 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 76 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 42 คน เพศหญิง 34 คน โดยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20 – 29 ปี และ 30 – 39 รวม 56.96 % มีรายละเอียดในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังนี้

4.2.1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

ลักษณะของการเดินทางมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาเป็นกลุ่ม โดยเดินทางมากับครอบครัวถึง 41.14 % และเดินทางมากับเพื่อน 34.81 % ผลการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีดังนี้คือ

- นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางมากับครอบครัวมากที่สุดคิดเป็น 46.34 % รองลงมาเป็นการเดินทางมากับเพื่อน 23.14 % ลำดับต่อมาคือการเดินทางมากับกลุ่มทัวร์ 17.07 % เดินทางมาคนเดียว 9.76 % ที่เหลือ 3.66 % เป็นการเดินทางมาเพื่อกิจกรรมอื่นและใช้เวลาที่เหลือเพื่อการท่องเที่ยวในบริเวณตัวเมืองเชียงใหม่
- นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมเดินทางมากับเพื่อนมากที่สุดคิดเป็น 47.36 % รองลงมาคือการเดินทางมากับบุคคลในครอบครัว 35.53 % ลำดับต่อมาคือการเดินทางมาคนเดียว 14.47 % และการเดินทางมาเพื่อกิจกรรมอื่น 2.63 %

จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ระบุจำนวนผู้ร่วมเดินทาง 2 – 5 คน ซึ่งหากนักท่องเที่ยวใช้วิธีการเดินเท้าท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ซึ่งมีทางเดินเท้าค่อนข้างแคบประกบกับมีสิ่งกีดขวาง อาจทำให้การเดินทางไม่สะดวกและอาจไม่ปลอดภัยเพียงพอ คือนักท่องเที่ยวจะลงมาใช้พื้นที่ริมถนนในการเดินแทน ดังนั้นถนนบางเส้นทางจึงควรขยายปรับปรุงทางเดินเท้าให้สะดวกและปลอดภัยมากขึ้น

ลักษณะของการพักแรม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่นิยมเลือกพักโรงแรม 39.24 % รองมาคือเกสต์เฮาส์ 29.11 % บ้านเพื่อน ฯลฯ ผลการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีดังนี้คือ

- นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่นิยมพักบ้านเพื่อนหรือญาติที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ 43.90 % รองลงมาเลือกพักโรงแรม 40.24 % รองลงมาคือการพักในสถานที่ราชการหรือบ้านพักรับรอง 13.41 % และพักในเกสต์เฮาส์ 2.44 % โดยผู้ตอบแบบสอบถามระบุถึงย่านที่พักที่แตกต่างกันคือมีทั้งที่อยู่พื้นที่ศึกษาคือ พื้นที่เมืองเก่า บริเวณรอบศูนย์กลางเมือง รวมถึงอำเภอที่อยู่ใกล้กับอำเภอเมืองเชียงใหม่
- นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมพักในเกสต์เฮาส์ 57.89 % รองลงมาคือโรงแรม 38.16 % และพักในสถานที่อื่นๆ 3.95 % โดยย่านที่นักท่องเที่ยวเลือกพักส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เมืองเก่าและย่านการค้าของ

เมืองในแถบบริเวณ ถนนลอยเคราะห์ ถนนช้างคลาน ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกบริการและใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวในเมือง

ย่านที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะอยู่รอบๆพื้นที่ที่ศึกษาหรืออยู่ในต่างอำเภอ ทำให้การท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ประกอบกับพื้นที่รอบนอกเมืองเชียงใหม่ไม่มีรถโดยสารวิ่งประจำเส้นทางหรือเข้าถึงยังที่พักได้สะดวก ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีที่พักอยู่ในย่านศูนย์กลางเมืองจะสามารถใช้วิธีการเดินจากที่พักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเมืองได้ง่ายซึ่งอาจใช้เวลาไม่กี่ปีกว่าที่พัก การให้ข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวจากเจ้าของกิจการจะช่วยให้การตัดสินใจเลือกวิธีการท่องเที่ยวในเมืองได้ง่ายขึ้น

วิธีการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้วิธีการท่องเที่ยวหลายประเภทร่วมกัน อย่างไรก็ตามมีผู้เลือกใช้รถยนต์ส่วนตัวมากที่สุดถึง 24.05 % ซึ่งไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเลือกตอบในข้อนี้ รองลงมาคือเลือกใช้วิธีการเดินเท้า 16.46 % เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีนี้มากที่สุด ลำดับต่อมาคือการโดยสารรถตู้และการเดิน 12.03 % ใช้วิธีการเดินและรถโดยสารที่ให้บริการในเมือง 10.13 % และใช้รถโดยสารในเมืองเพียงอย่างเดียว 10.13 % ผลการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติมีดังนี้คือ

- นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวถึง 46.34 % รองลงมาคือรถตู้ 23.17 % ลำดับต่อมาที่มีผู้เลือกตอบ 3.66 % เท่ากันคือ ใช้วิธีเดินเท้า การใช้รถโดยสารที่ให้บริการในเมืองและรถจักรยานยนต์ การใช้รถโดยสารที่ให้บริการในเมืองรวมกับการเดิน การใช้รถโดยสารที่ให้บริการในเมืองร่วมกับรถจักรยาน นอกจากนี้ผู้ที่ตอบแบบสอบถาม 36.59 % เคยใช้วิธีการเดินท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวอื่น ๆ มาก่อน
- นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมใช้วิธีการเดินท่องเที่ยวในเมืองมากที่สุดถึง 30.26 % รองลงมาคือการใช้รถโดยสารที่ให้บริการในเมืองรวมกับการเดิน 17.11 % ลำดับต่อมาคือการใช้รถโดยสารที่ให้บริการในเมือง 14.47 % ใช้รถตู้ร่วมกับการเดิน 11.84 % ใช้รถจักรยานยนต์และการเดิน 7.89 % ใช้รถจักรยานรถตู้และเดิน 5.26 % นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เคยใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองท่องเที่ยวอื่น ๆ ถึง 64.4 %

เป็นที่น่าสังเกตว่าการท่องเที่ยววิธีการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการใช้พาหนะประเภทต่างๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มปัญหาการจราจรและมลภาวะภายในเมือง จากพฤติกรรมในการเลือกวิธีการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ทำให้เห็นถึงแนวโน้มความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้า โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยอาจต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวในเมืองมากขึ้น รวมถึงการออกแบบทางเดินเท้าที่สะดวก สวยงาม และปลอดภัย รวมถึงการออกแบบเส้นทาง เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวใช้วิธีการเดินเท้าท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่มากขึ้น

การศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวก่อนการเดินทางของนักท่องเที่ยว การสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่ก่อนการเดินทาง 69.62 % ผลการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติมีดังนี้คือ

- นักท่องเที่ยวชาวไทย 43.90 % ได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ก่อนการเดินทาง โดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจาก โทรทัศน์ นิตยสาร และหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว 56.10 % ไม่ได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวก่อนการเดินทางมา ซึ่งอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่มากกว่า 1 ครั้ง (จากการสำรวจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยปี 2543) และเป็นการเดินทางมาเพื่อกิจกรรมอื่น
- นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ก่อนการเดินทาง 97.37 % ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักมีเดินทางมาเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ซึ่งจะมีการเตรียมตัววางแผนการท่องเที่ยวมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบกับความแตกต่างทางประเพณี วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ทำให้มีความกระตือรือร้นในการท่องเที่ยวมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย โดยแหล่งข้อมูลหลักของนักท่องเที่ยวคือ อินเทอร์เน็ต หนังสือคู่มือการท่องเที่ยว และจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักงานการท่องเที่ยวของเทศบาลนครเชียงใหม่ มีนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ศึกษาข้อมูลมาก่อน 2.63 %

การศึกษาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวก่อนการเดินทาง มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินทาง เนื่องจากนักท่องเที่ยวโดยวิธีนี้นักท่องเที่ยวจะต้องมีความสามารถในการกำหนดเส้นทาง เลือกกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจและจะต้องวางแผนการเดินทางด้วยตัวเอง ซึ่งจะต้องมีข้อมูลที่เพียงพอ โดยเฉพาะแผนที่อ้างอิงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ต่างๆ นอกจากนี้การทราบข้อมูลความสำคัญและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความซาบซึ้งและประทับใจต่อเมืองเชียงใหม่มากขึ้น ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และการกระจายข้อมูลในสื่อหลายประเภทจะช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น

4.2.2 ผลการสำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการเดินทาง

ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความเหมาะสมในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการเดินทางในเมืองเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสม 58.23 % เห็นว่าไม่เหมาะสม 8.23 % และไม่แน่ใจ 33.54 % ผลการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีดังนี้คือ

- นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ตอบว่าไม่แน่ใจถึง 46.34 % โดยให้เหตุผลว่า ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในเมือง ไม่รู้จักเมืองเชียงใหม่ดีพอ และไม่มั่นใจว่าจะมีความปลอดภัย รองลงมาคือเห็นว่าเหมาะสม 40.24 % โดยให้เหตุผลว่า มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง ตัวเมืองมีขนาดเล็ก และได้ใกล้ชิดกับเมืองมากขึ้น ส่วนนักท่องเที่ยวที่เห็นว่าไม่เหมาะสม 13.14 % ให้เหตุผลว่าไม่ปลอดภัยจากการจราจรภายในเมือง ทางเดินเท้าไม่สะดวกมีสิ่งกีดขวาง และอากาศร้อน
- นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการพัฒนาที่มีความเหมาะสม 77.63 % โดยให้เหตุผลว่า เมืองมีขนาดกระทัดรัด ตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ไกลกันมากนัก เมืองมีสิ่งที่น่าสนใจหลากหลายสงบและสวยงาม รองลงมาไม่แน่ใจ 19.47 % โดยให้เหตุผลว่าไม่แน่ใจในความปลอดภัยและปัญหาจราจรในเมือง ขนาดของพื้นที่ใหญ่เกินไปไม่สามารถเดินครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งหมด และอากาศร้อน ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วย 2.63 % เห็นว่า ทางเดินเท้าในเมืองไม่ดีพอและไม่ปลอดภัยจากการสัญจรประเภทอื่นๆในเมือง

จากเหตุผลของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ทางเดินเท้าเนื่องจากสภาพของทางเดินเท้าในเมืองไม่ดีพอ มีสิ่งกีดขวาง ทางเท้าขรุขระ ขาดความต่อเนื่อง และปัญหาหลักอีกประการคือปัญหาการจราจรในเมืองซึ่งทำให้การใช้วิธีการเดินเท้าไม่ปลอดภัย หากปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้ไขก็จะช่วยจูงใจให้นักท่องเที่ยวใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นวิธีการหลักในพื้นที่เมืองเชียงใหม่

ความเห็นของนักท่องเที่ยวหากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้า โดยการปรับปรุงทางเดินเท้าให้สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่าเห็นด้วย 93.04 % และไม่แน่ใจ 6.96 % ผลการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีดังนี้คือ

- นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เห็นด้วย 93.9 % โดยให้เหตุผลว่าจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น เพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนที่ตอบว่า ไม่แน่ใจ 6.1 % ให้เหตุผลว่า อาจทำให้องค์ประกอบเมืองเปลี่ยนไป และส่งผลกระทบต่อรูปแบบการจราจรในเมือง
- นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เห็นด้วย 92.11 % โดยให้เหตุผลว่าการพัฒนาจะช่วยให้ทางเดินเท้าที่มีอยู่ในเมืองใช้งานได้สะดวกขึ้นและปลอดภัยกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวที่ตอบว่าไม่แน่ใจ 7.89 % เห็นว่าอาจทำให้องค์ประกอบที่ดีของเมืองเปลี่ยนไปจากการพัฒนาจนอาจทำให้เมืองสูญเสียเอกลักษณ์ที่สวยงาม

จากเหตุผลที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ยังไม่สะดวก และปลอดภัยพอ รวมทั้งยังมีความเป็นห่วงว่าการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อในแง่ลบกับเมือง เช่นการสูญเสียเอกลักษณ์ของเมือง สร้างปัญหาให้กับระบบการจราจรในเมือง ดังนั้นในการจัดทำแนวทางพัฒนาใดๆจึงควรให้ความสำคัญในแง่เอกลักษณ์และผลกระทบที่จะตามมาของเมืองนั้นด้วย

ความเห็นของนักท่องเที่ยวถึงข้อดีของการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า การสอบถามความเห็นของนักท่องเที่ยวในข้อนี้มีจุดประสงค์ให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงข้อดีที่จะเกิดจากการพัฒนา ข้อดีที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ 1 เห็นว่า ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ
- ลำดับที่ 2 เห็นว่า ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โบราณสถานและอาคารประวัติศาสตร์ ป้องกันการทรุดโทรมของโบราณสถานจากแรงสั่นสะเทือนของเครื่องยนต์
- ลำดับที่ 3 เห็นว่า ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดขึ้น
- ลำดับที่ 4 เห็นว่า ช่วยส่งเสริมให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามในเมือง
- ลำดับที่ 5 เห็นว่า ประชาชนในเมืองจะมีทางเดินเท้าที่สะดวกและสวยงาม
- ลำดับที่ 6 เห็นว่า ประหยัดพลังงานไม่เพิ่มปัญหาการจราจรในเมือง
- ลำดับที่ 7 เห็นว่า ช่วยให้เกิดการรักษาเอกลักษณ์ของย่าน

- ผลการสำรวจความคิดเห็นถึงข้อดีที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เลือกเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ 1 เห็นว่า ช่วยส่งเสริมให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามในเมือง
- ลำดับที่ 2 เห็นว่า ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ

- ลำดับที่ 3 เห็นว่า ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดขึ้น
- ลำดับที่ 4 เห็นว่า ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โบราณสถานและอาคารประวัติศาสตร์ ป้องกันการ
- ลำดับที่ 5 เห็นว่า ประชาชนในเมืองจะมีทางเดินเท้าที่สะดวกและสวยงาม
- ลำดับที่ 6 เห็นว่า ประหยัดพลังงานไม่เพิ่มปัญหาการจราจรในเมือง
- ลำดับที่ 7 เห็นว่า ช่วยให้เกิดการรักษาเอกลักษณ์ของย่าน

- ผลการสำรวจความคิดเห็นถึงข้อดีที่นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เลือกเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ 1 เห็นว่า ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ
- ลำดับที่ 2 เห็นว่า ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โบราณสถานและอาคารประวัติศาสตร์ ป้องกันการ
- ลำดับที่ 3 เห็นว่า ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดขึ้น
- ลำดับที่ 4 เห็นว่า ประชาชนในเมืองจะมีทางเดินเท้าที่สะดวกและสวยงาม
- ลำดับที่ 5 เห็นว่า ประหยัดพลังงานไม่เพิ่มปัญหาการจราจรในเมือง
- ลำดับที่ 6 เห็นว่า ช่วยส่งเสริมให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามในเมือง
- ลำดับที่ 7 เห็นว่า ช่วยให้เกิดการรักษาเอกลักษณ์ของย่าน

ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุปสรรคในการใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า การสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในข้อนี้เพื่อศึกษาระดับปัญหาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ ผลการสำรวจสามารถนำมาพิจารณาการออกแบบและแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และช่วยส่งเสริมให้เกิดทางเดินเท้าที่สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม ดึงดูดให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวใช้ทางเดินเท้ามากขึ้น ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัญหาด้านต่างๆ มีดังนี้ ตารางที่ 4.1 – 4.12

ตารางที่ 4.1 ปัญหาความปลอดภัยจากการจราจรประเภทอื่นๆในเมือง

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	25	54	3	82
%	30.49	65.85	3.66	100.00
ต่างชาติ	11	38	27	76
%	14.47	50.00	35.53	100
รวม	36	92	30	158
%	22.78	58.23	18.99	100.00

ตารางที่ 4.2 ปัญหาด้านเวลาท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	22	36	24	82
%	26.83	43.90	29.27	100.00
ต่างชาติ	0	13	63	76
%	0.00	17.11	82.89	100
รวม	22	49	87	158
%	13.92	31.01	55.06	100.00

ตารางที่ 4.3 ปัญหาด้านสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไม่น่าสนใจพอ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	5	44	33	82
%	6.10	53.66	40.24	100.00
ต่างชาติ	6	0	70	76
%	7.89	0.00	92.11	100
รวม	11	44	103	158
%	6.96	27.85	65.19	100.00

ตารางที่ 4.4 ปัญหาเรื่องระยะห่างของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไกลกันเกินไป

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	14	30	38	82
%	17.07	36.59	46.34	100.00
ต่างชาติ	4	21	51	76
%	5.26	27.63	67.11	100
รวม	18	51	89	158
%	11.39	32.28	56.33	100.00

ตารางที่ 4.5 ปัญหาอากาศร้อนและขาดความร่มรื่นของเส้นทาง

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	60	22	0	82
%	73.17	26.83	0.00	100.00
ต่างชาติ	10	15	51	76
%	13.16	19.74	67.11	100
รวม	70	37	51	158
%	44.30	23.42	32.28	100.00

ตารางที่ 4.6 ปัญหาขาดความต่อเนื่องกับการสัญจรประเภทอื่นในเมือง

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	17	48	17	82
%	20.73	58.54	20.73	100.00
ต่างชาติ	5	19	52	76
%	6.58	25.00	68.42	100
รวม	22	67	69	158
%	13.92	42.41	43.67	100.00

ตารางที่ 4.7 ปัญหาเส้นทางในเมืองสับสนง่ายต่อการหลงทาง

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	22	38	22	82
%	26.83	46.34	26.83	100.00
ต่างชาติ	7	18	51	76
%	9.21	23.68	67.11	100
รวม	29	56	73	158
%	18.35	35.44	46.20	100.00

ตารางที่ 4.8 ปัญหาป้ายสัญลักษณ์และแผนที่บอกทิศทางมีไม่เพียงพอ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	27	41	14	82
%	32.93	50.00	17.07	100.00
ต่างชาติ	11	29	36	76
%	14.47	38.16	47.37	100
รวม	38	70	50	158
%	24.05	44.30	31.65	100.00

ตารางที่ 4.9 ปัญหาด้านทัศนียภาพของเส้นทางขาดความสวยงาม อาคารบ้านเรือนมีสภาพทรุดโทรม

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	16	41	25	82
%	19.51	50.00	30.49	100.00
ต่างชาติ	10	15	51	76
%	13.16	19.74	67.11	100
รวม	26	56	76	158
%	16.46	35.44	48.10	100.00

ตารางที่ 4.10 ขาดด้านกิจกรรมและบริการระหว่างเส้นทาง

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	15	32	35	82
%	18.29	39.02	42.68	100.00
ต่างชาติ	4	9	63	76
%	5.26	11.84	82.89	100
รวม	19	41	98	158
%	12.03	25.95	62.03	100.00

ตารางที่ 4.11 ปัญหาทางเดินเท้าในเมืองแคบ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	49	28	5	82
%	59.76	34.15	6.10	100.00
ต่างชาติ	20	39	17	76
%	26.32	51.32	22.37	100
รวม	69	67	22	158
%	43.67	42.41	13.92	100.00

ตารางที่ 4.12 ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้าเช่น ม้านั่ง โทรศัพท์ ถังขยะ มีไม่เพียงพอ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	44	35	3	82
%	53.66	42.68	3.66	100.00
ต่างชาติ	26	20	30	76
%	34.21	26.32	39.47	100
รวม	70	55	33	158
%	44.30	34.81	20.89	100.00

จากการสำรวจระดับความสำคัญของปัญหา ที่นักท่องเที่ยวเห็นว่ามึผลต่อการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยจะให้ความสำคัญสำคัญกับมากกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ

4.2.3 ผลการสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการออกแบบปรับปรุงทางเดินเท้าในเมือง

การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในส่วนนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยครอบคลุมประเด็นในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในด้านการออกแบทางเดินเท้า การจัดระบบการจราจรเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้ทางเดินเท้า รวมทั้งการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในเมือง มีรายละเอียดดังนี้คือ

แนวทางการออกแบบทางเดินเท้า ความเห็นที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเลือก
แนวทางการออกแบบเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามความสำคัญดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ เพิ่มความกว้างของทางเดินเท้าให้เหมาะสม
- ลำดับที่ 2 คือ ปรับปรุงผิวการจราจรให้มีความสม่ำเสมอ
- ลำดับที่ 3 คือ จัดเส้นทางให้ต่อเนื่องกับการสัญจรประเภทอื่นๆในเมือง
- ลำดับที่ 4 คือ ปรับปรุงเส้นทางให้ครอบคลุมพื้นที่เมืองเชียงใหม่
- ลำดับที่ 5 คือ ออกแบบพื้นผิวให้มีเอกลักษณ์และสวยงาม

- ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เลือกแนวทางการออกแบบเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามความสำคัญดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ เพิ่มความกว้างของทางเดินเท้าให้เหมาะสม
- ลำดับที่ 2 คือ ปรับปรุงผิวการจราจรให้มีความสม่ำเสมอ
- ลำดับที่ 3 คือ ปรับปรุงเส้นทางให้ครอบคลุมพื้นที่เมืองเชียงใหม่
- ลำดับที่ 4 คือ จัดเส้นทางให้ต่อเนื่องกับการสัญจรประเภทอื่นๆในเมือง
- ลำดับที่ 5 คือ ออกแบบพื้นผิวให้มีเอกลักษณ์และสวยงาม

- ความเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เลือกแนวทางการออกแบบเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามความสำคัญดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ เพิ่มความกว้างของทางเดินเท้าให้เหมาะสม
- ลำดับที่ 2 คือ ปรับปรุงผิวการจราจรให้มีความสม่ำเสมอ
- ลำดับที่ 3 คือ ออกแบบพื้นผิวให้มีเอกลักษณ์และสวยงาม
- ลำดับที่ 4 คือ ปรับปรุงเส้นทางให้ครอบคลุมพื้นที่เมืองเชียงใหม่
- ลำดับที่ 5 คือ จัดเส้นทางให้ต่อเนื่องกับการสัญจรประเภทอื่นๆในเมือง

แนวทางการจัดองค์ประกอบบนทางเดินเท้า ความเห็นที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเลือกแนวทางการออกแบบเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามความสำคัญดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ ปลุกต้นไม้เพิ่มในเส้นทางต่างๆในเมือง
- ลำดับที่ 2 คือ ปรับปรุงองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี
- ลำดับที่ 3 คือ มีแผนที่อ้างอิงตำแหน่งของสถานที่และนักท่องเที่ยวมากขึ้น
- ลำดับที่ 4 คือ จัดเตรียมพื้นที่สำหรับ ม้านั่ง โทรศัพท์สาธารณะ หอน้ำสาธารณะ ถังขยะ
- ลำดับที่ 5 คือ เพิ่มแสงสว่างให้แก่ทางเดินเท้า
- ลำดับที่ 6 คือ ออกแบบองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้สวยงามให้สวยงามกลมกลืน

- ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เลือกแนวทางการออกแบบเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ ปรับปรุงองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี
- ลำดับที่ 2 คือ ปลุกต้นไม้เพิ่มในเส้นทางต่างๆในเมือง
- ลำดับที่ 3 คือ มีแผนที่อ้างอิงตำแหน่งของสถานที่และนักท่องเที่ยวมากขึ้น

- ลำดับที่ 4 คือ ออกแบบองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้สวยงามให้สวยงามกลมกลืน
- ลำดับที่ 5 คือ จัดเตรียมพื้นที่สำหรับ ม้านั่ง โทรศัพท์สาธารณะ หอรงน้ำสาธารณะ ถึงขยะ
- ลำดับที่ 6 คือ เพิ่มแสงสว่างให้แก่ทางเดินเท้า

- ความเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เลือกแนวทางการออกแบบเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ จัดเตรียมพื้นที่สำหรับ ม้านั่ง โทรศัพท์สาธารณะ หอรงน้ำสาธารณะ ถึงขยะ
- ลำดับที่ 2 คือ ปลูกลงไม้เพิ่มในเส้นทางต่างๆในเมือง
- ลำดับที่ 3 คือ เพิ่มแสงสว่างให้แก่ทางเดินเท้า
- ลำดับที่ 4 คือ มีแผนที่อ้างอิงตำแหน่งของสถานที่และนักท่องเที่ยวมากขึ้น
- ลำดับที่ 5 คือ ปรับปรุงองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้
- ลำดับที่ 6 คือ ออกแบบองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้สวยงามให้สวยงามกลมกลืน

ความเห็นต่อการจัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวในเมือง ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่เลือกแนวทางในการจัดการเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ อนุรักษ์และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม
- ลำดับที่ 2 คือ มีมาตรการควบคุมรูปแบบอาคารให้สวยงามกลมกลืน
- ลำดับที่ 3 คือ สนับสนุนให้มีการปรับปรุงอาคารที่มีสภาพทรุดโทรม
- ลำดับที่ 4 คือ ปรับปรุงทางเข้าของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามและน่าสนใจ
- ลำดับที่ 5 คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มากขึ้น

- ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เลือกแนวทางในการจัดการเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ อนุรักษ์และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม
- ลำดับที่ 2 คือ สนับสนุนให้มีการปรับปรุงอาคารที่มีสภาพทรุดโทรม
- ลำดับที่ 3 คือ มีมาตรการควบคุมรูปแบบอาคารให้สวยงามกลมกลืน
- ลำดับที่ 4 คือ ปรับปรุงทางเข้าของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามและน่าสนใจ
- ลำดับที่ 5 คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มากขึ้น

ความเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เลือกแนวทางในการจัดการเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับ มีดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ มีมาตรการควบคุมรูปแบบอาคารให้สวยงามกลมกลืน
- ลำดับที่ 2 คือ อนุรักษ์และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม
- ลำดับที่ 3 คือ สนับสนุนให้มีการปรับปรุงอาคารที่มีสภาพทรุดโทรม
- ลำดับที่ 4 คือ ปรับปรุงทางเข้าของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามและน่าสนใจ
- ลำดับที่ 5 คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มากขึ้น

ความเห็นที่มีต่อการปรับปรุงทัศนียภาพในเมือง ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อการปรับปรุงทัศนียภาพภายในเมืองที่นักท่องเที่ยวเลือกเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ ดูแลรักษาความสะอาด
- ลำดับที่ 2 คือ ควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณาทั้ง รูปแบบ สี และขนาด

- ลำดับที่ 3 คือ ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณที่โล่งว่างในเมืองให้สวยงาม
- ลำดับที่ 4 คือ เพิ่มจุดสังเกตที่สวยงามเพื่อใช้อ้างอิงในการบอกตำแหน่งของสถานที่
- ลำดับที่ 5 คือ ปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางเพื่อให้เกิดมุมมองที่สวยงาม

- ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการปรับปรุงทัศนียภาพในเมือง ที่นักท่องเที่ยวเลือกเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ ดูแลรักษาความสะอาด
- ลำดับที่ 2 คือ ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณที่โล่งว่างในเมืองให้สวยงาม
- ลำดับที่ 3 คือ เพิ่มจุดสังเกตที่สวยงามเพื่อใช้อ้างอิงในการบอกตำแหน่งของสถานที่
- ลำดับที่ 4 คือ ปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางเพื่อให้เกิดมุมมองที่สวยงาม
- ลำดับที่ 5 คือ ควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณาทั้ง รูปแบบ สี และขนาด

- ความเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการปรับปรุงทัศนียภาพในเมือง ที่นักท่องเที่ยวเลือกเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ 1 คือ ดูแลรักษาความสะอาด
- ลำดับที่ 5 คือ ควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณาทั้ง รูปแบบ สี และขนาด
- ลำดับที่ 2 คือ ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณที่โล่งว่างในเมืองให้สวยงาม
- ลำดับที่ 3 คือ เพิ่มจุดสังเกตที่สวยงามเพื่อใช้อ้างอิงในการบอกตำแหน่งของสถานที่
- ลำดับที่ 4 คือ ปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางเพื่อให้เกิดมุมมองที่สวยงาม

ความเห็นต่อการจัดการจราจรเพื่อให้สามารถใช้ทางเดินเท้าได้ปลอดภัยมากขึ้น ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อการจัดการจราจรที่นักท่องเที่ยวเลือกเป็นอันดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับคือ

- ลำดับที่ 1 คือ ควรปิดถนนในบางเส้นทางเพื่อจัดทำถนนคนเดิน
- ลำดับที่ 2 คือ จำกัดความเร็วของพาหนะที่ใช้ในเมือง
- ลำดับที่ 3 คือ ห้ามไม่ให้รถขนาดใหญ่ใช้เส้นทางในเมือง
- ลำดับที่ 4 คือ มีแนวป้องกันระหว่างถนนและทางเดินเท้า
- ลำดับที่ 5 คือ แก้ปัญหาในจุดตัดที่เป็นอันตราย
- ลำดับที่ 6 คือ จัดการสัญญาณแบบ One Way

- ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการจราจรที่นักท่องเที่ยวเลือกเป็นลำดับที่หนึ่งเรียงตามลำดับคือ

- ลำดับที่ 1 คือ มีแนวป้องกันระหว่างถนนและทางเดินเท้า
- ลำดับที่ 2 คือ ห้ามไม่ให้รถขนาดใหญ่ใช้เส้นทางในเมือง
- ลำดับที่ 3 คือ ควรปิดถนนในบางเส้นทางเพื่อจัดทำถนนคนเดิน
- ลำดับที่ 4 คือ จำกัดความเร็วของพาหนะที่ใช้ในเมือง
- ลำดับที่ 5 คือ แก้ปัญหาในจุดตัดที่เป็นอันตราย
- ลำดับที่ 6 คือ จัดการสัญญาณแบบ One Way

- ความเห็นของนักท่งที่เกี่ยวข้องชาวต่างชาติที่มีต่อการจัดการจราจรที่นักท่งที่เกี่ยวข้องเลือกเป็นลำดับที่หนึ่ง เรียงตามลำดับคือ

ลำดับที่ 1 คือ	ควรปิดถนนในบางเส้นทางเพื่อจัดทำถนนคนเดิน
ลำดับที่ 2 คือ	จำกัดความเร็วของพาหนะที่ใช้ในเมือง
ลำดับที่ 3 คือ	ห้ามไม่ให้รถขนาดใหญ่ใช้เส้นทางในเมือง
ลำดับที่ 4 คือ	มีแนวป้องกันระหว่างถนนและทางเดินเท้า
ลำดับที่ 5 คือ	แก้ปัญหาในจุดที่เป็นอันตราย
ลำดับที่ 6 คือ	จัดการสัญจรแบบ One Way

4.2.4 สรุปผลการสำรวจทัศนคติ และข้อคิดเห็นจากนักท่งที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการท่งเที่ยวโดยการเดินเท้า

ความคิดเห็นของนักท่งเที่ยวที่มีต่อการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่งเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมือง เชียงใหม่ ส่วนใหญ่แล้วมีความเห็นดีเกี่ยวกับการพัฒนาเนื่องจากมีความเห็นว่าจะช่วยให้มีทางเดินเท้าที่สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม ในการท่งเที่ยวในเมืองและเหมาะสมกับลักษณะการท่งเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ที่มีสิ่งที่น่าสนใจ ด้านการท่งเที่ยวในพื้นที่อยู่มาก มีพื้นที่ศูนย์กลางเมืองที่มีขนาดกระทัดรัด ส่วนนักท่งเที่ยวชาวไทยเห็นว่าจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่งเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ถึงแม้ว่าจะไม่สะดวกและปลอดภัยนัก สิ่งนี้นักท่งเที่ยวชาวต่างชาติกังวลต่อการพัฒนาคือผลกระทบจากการพัฒนาที่อาจทำให้เมืองเสียเอกลักษณ์ที่ติดอยู่ในปัจจุบัน ส่วนนักท่งเที่ยวชาวไทยนั้นเป็นห่วงในแง่ของความเหมาะสมต่อรูปแบบการจราจรในเมือง และไม่แน่ใจว่าสภาพแวดล้อมในเมืองจะเหมาะสมกับการเดินเท้าหรือไม่

นักท่งเที่ยวต่างชาติจะมีความกระตือรือร้นด้านการท่งเที่ยวมากกว่านักท่งเที่ยวชาวไทย มองความน่าสนใจต่อเมืองเชียงใหม่มากกว่าสถานที่ท่งเที่ยวที่ได้รับการเสนอแนะประชาสัมพันธ์ แนวทางในการพัฒนาทางเดินเท้าในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ตามทัศนคติและความคิดเห็นของนักท่งเที่ยวสามารถสรุปได้ดังนี้

แนวทางในการออกแบบทางเดินเท้า

การปรับปรุงทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ควรเน้นการขยายทางเดินเท้าให้กว้างมากขึ้น เพื่อให้ให้นักท่งเที่ยวใช้ทางเดินเท้าได้สะดวกและปลอดภัยมากขึ้น และควรให้มีขนาดของเส้นทางเท่ากันตลอดแนว ไม่มีสิ่งกีดขวางบนทางเดินเท้า รวมทั้งควรออกแบบเส้นทางท่งเที่ยวให้ครอบคลุมพื้นที่ให้มากที่สุด ประเด็นสุดท้ายคือการออกแบบที่สวยงามมีเอกลักษณ์เหมาะสมกับเมืองท่งเที่ยวทางประเพณีและวัฒนธรรม

แนวทางในการจัดองค์ประกอบบนทางเดินเท้า

ความเห็นโดยรวมของนักท่งเที่ยวเห็นว่าเส้นทางควรมีความร่มรื่นมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อช่วยให้สามารถเดินได้นานขึ้น การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้าให้เพียงพอและใช้งานได้ดีโดยไม่เกะกะกีดขวางทางเดินที่มีอยู่ ลำดับต่อมาคือการติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ ป้ายบอกทิศทาง แผนที่ในการอ้างอิงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ท่งเที่ยวในเมือง รวมถึงการติดโคมไฟในเส้นทางที่ค่อนข้างเปลี่ยว ส่วนความสวยงามของสิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้าเป็นประเด็นรองในการออกแบบ

ความเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะให้ความสำคัญในด้านความกลมกลืนกับสภาพเดิมที่เป็นอยู่มากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย แต่คำตอบโดยรวมแล้วเห็นว่าควรมีการปรับปรุงและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว โดยมีมาตรการควบคุมรูปแบบอาคารในพื้นที่ ปรับปรุงอาคารที่มีสภาพทรุดโทรม ปรับปรุงทางเข้าของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามและน่าสนใจ ประการสุดท้ายคือการส่งเสริมให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น

ความคิดเห็นต่อการปรับปรุงทัศนียภาพในเมือง

นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญต่อการรักษาความสะอาดและความสวยงามในเมืองมากที่สุด ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับมาตรการควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเมือง โดยสรุปแล้วสิ่งที่นักท่องเที่ยวอยากให้มีปรับปรุงคือ การรักษาความสะอาด ควบคุมขนาด รูปแบบ สี สัน บริเวณที่ติดตั้งป้าย ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณที่โล่งว่างในเมือง เพิ่มจุดสังเกตเพื่อใช้อ้างตำแหน่ง ปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางให้ร่มรื่นสวยงาม

ความเห็นต่อการจัดการด้านจราจรเพื่อความปลอดภัยในการใช้ทางเดินเท้า

นักท่องเที่ยวชาวไทยจะคุ้นเคยกับการแก้ปัญหาการจราจรแบบที่นิยมทำกันทั่วไป คือเลือกแนวทางที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการจราจรในเมือง และผู้ที่อยู่อาศัยในย่าน มากกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่ก็ยังมีความเห็นว่าการปิดถนนในบางเส้นทางให้เป็นถนนคนเดินเป็นวิธีการที่ปลอดภัยมากที่สุด และมีมาตรการอื่นๆคือ จำกัดความเร็วรถ ห้ามไม่ให้รถขนาดใหญ่เข้าในเมือง ออกแบบแนวป้องกันระหว่างถนนกับทางเดินเท้า การแก้ปัญหาบริเวณที่เป็นจุดตัดอันตราย ส่วนวิธีการจัดการสัญจรแบบ One Way นั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย อาจเป็นไปได้ว่าวิธีนี้จะช่วยส่งเสริมให้รถวิ่งเร็วขึ้น ไม่มีจังหวะชะลอ ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาแต่อย่างใด

ข้อสังเกตจากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญต่อภาพพจน์ความเป็นเมืองท่องเที่ยว และเห็นว่าสภาพแวดล้อมในเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการใช้วิธีท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า การเห็นด้วยกับการพัฒนานั้นก็ยังไม่แนใจนักว่าจะเลือกใช้วิธีการเดินเท้าท่องเที่ยว ความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวในเมืองมีไม่มากเท่ากับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับบรรยากาศการท่องเที่ยว และสนใจการท่องเที่ยวธรรมชาตินอกเมืองมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยจะมองปัญหาต่างๆที่เป็นข้อจำกัดในระดับสูงกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะให้ความสำคัญต่อความสะดวกสบาย และความปลอดภัยมากที่สุด เนื่องจากการทำแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่ใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ ในด้านของแหล่งท่องเที่ยว และความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวแล้วนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเมืองเชียงใหม่โดยเฉพาะในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามคืออยู่แล้ว และกลัวการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว การมองปัญหาและข้อจำกัดต่างๆจึงอยู่ในระดับต่ำ

4.3 ผลการสำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

การสัมภาษณ์หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เห็นถึงการทำงานและความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ นอกจากนั้นยังได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะบางประการจากประสบการณ์การทำงานด้านการท่องเที่ยวที่หน่วยงานนั้นๆ มีส่วนรับผิดชอบ

ขอบ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดโครงสร้างของแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมือง เชียงใหม่ รายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์มีดังนี้

เทศบาลนครเชียงใหม่

หน่วยงานเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนสำคัญให้โครงการต่างๆ มีผลในทางปฏิบัติ โดยการจัดสรรการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น งบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์แก่โครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ การจัดทำแผนพัฒนาใดๆ จึงควรสอดคล้อง กับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของเทศบาลด้วยเพื่อให้ง่ายต่อการจัดสรรทรัพยากรณด้านต่างๆ อันจะเป็น ผลดีต่อขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- **กองวิชาการและแผน** ในส่วนของกองงานวิชาการและแผนได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาเมือง เชียงใหม่ในระยะ 5 ปี ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ มีการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วยชุมชนที่เข้มแข็งและเอื้อ อากาศดี มีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และมีบทบาทชัดเจนในด้านกระบวนการ พัฒนาประเทศ (แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ประจำปี พ.ศ. 2545, 2545 : 4/1) ซึ่งยุทธศาสตร์ และแนวทางพัฒนาของเทศบาลนครเชียงใหม่มีส่วนสนับสนุนแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการ เดินเท้าในด้านต่างๆ ร่วมกับการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการและแผน มีดังนี้
 - ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมืองแบบ ก้าวหน้า มีแนวทางพัฒนาที่ช่วยสนับสนุนการปรับปรุงขยายทางเดินเท้า การจัดภูมิทัศน์ และวางระบบสาธารณูปโภคเช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ และควบคุมป้ายโฆษณาให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย
 - ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีส่วนสนับสนุนในการกำหนดเขตควบคุมมลพิษ โดย ใช้วิธีการทางกฎหมาย และการปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม
 - ยุทธศาสตร์การสร้างเชียงใหม่ให้เป็นอุทยานนคร ด้วยการสร้างพื้นที่สีเขียวในพื้นที่เปลี่ยวร้าง ปรับปรุงสวนสาธารณะให้ปลอดภัย ปลูกต้นไม้ใหญ่ในเมือง ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรม และ จัดเส้นทางจักรยานให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น
 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยมุ่งสู่ ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาค มีส่วนช่วยสนับสนุนในการจัดการท่องเที่ยว แบบเป็นกลุ่มตามวัตถุประสงค์เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และช่วยให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวใน เมืองเชียงใหม่ยาวนานขึ้น
 - ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยใช้สถาบันทางสังคมที่มีอยู่ให้เป็น ประโยชน์มากที่สุด มีส่วนสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิ ปัญญาของท้องถิ่น
- **สำนักงานท่องเที่ยวของงานเทศบาลนครเชียงใหม่** จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประจำงาน ท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่ ร่วมกับการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมียุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการ

ท่องเที่ยวของภูมิภาคนี้ ทางสำนักงานการท่องเที่ยวได้จัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวหลายโครงการ ส่วนใหญ่เป็นงานที่สามารถทำสำเร็จในระยะสั้น โดยมีเป้าหมายขยายผลในระยะยาว ซึ่งมีสวนช่วยสนับสนุนแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ดังนี้

- การจัดทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวในตำแหน่งต่างๆในเมือง และติดตั้งแผนป้ายบอกทิศทาง
- การจัดอบรมประชาชนและเยาวชนที่มีความสนใจเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือ แนะนำนักท่องเที่ยว
- การรณรงค์ให้ประชาชนตกแต่งประดับอาคารให้สวยงามในเทศกาลสำคัญต่างๆ
- การปรับปรุงพื้นที่บริเวณที่สำคัญในการประกอบกิจกรรมของเมืองได้แก่ บริเวณประตูท่าแพ ลานหน้าอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ เพื่อให้เหมาะสมแก่การประกอบกิจกรรม ทั้งในช่วงงานเทศกาลประเพณีสำคัญ รวมทั้งการประกอบกิจกรรมของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ พร้อมกับตกแต่งภูมิสถาปัตยกรรมให้สวยงาม
- โครงการปรับปรุงหอศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ให้สามารถเปิดให้บริการแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวได้
- โครงการปรับปรุงถนนราชดำเนินให้เป็นถนนสายสำคัญด้านการท่องเที่ยว

นอกจากนั้นแล้วสำนักงานท่องเที่ยวของงานเทศบาลนครเชียงใหม่ จะทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวอันเกิดจากกิจกรรมของชุมชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดทำโครงการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

- **สำนักงานการช่างส่วนการโยธา** ความรับผิดชอบของสำนักงานการช่างส่วนการโยธา มีความรับผิดชอบในงานก่อสร้าง บำรุงรักษา ถนน ทางเดินเท้า และท่อระบายน้ำ โดยมีทรัพยากรด้านบุคลากร วัสดุ และอุปกรณ์ การสัมภาษณ์คุณทัศนัย ศรีรัตน์ มีความเห็นว่างานหลายส่วนจำเป็นต้องประสานงานกับสำนักงานจราจรจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่จัดระเบียบการจราจรบนท้องถนน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลประเพณีสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ จะมีการปิดถนนในสายต่างๆ จะต้องได้รับการดูแลให้การจราจรไม่ติดขัดเดือดร้อนแก่ประชาชนที่ใช้ถนน โครงการของสำนักงานการช่างที่มีสวนช่วยสนับสนุนให้สามารถใช้ทางเดินเท้าในเมืองได้สะดวกปลอดภัยขึ้นคือ

- การปรับปรุงทางเดินเท้าในถนนสายต่างๆในเมืองได้แก่ ถนนลอยเคราะห์ ถนนราชวิถี ถนนราษาคินัย
- งานปรับปรุงและติดตั้งเสาไฟฟ้าในถนนสายหลักของเมือง เพื่อความสวยงามและปลอดภัยแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวในเวลาากลางคืน
- การบำรุงรักษาเครื่องหมายจราจร ป้ายสัญญาณ ติดตั้งไฟกระพริบบริเวณทางแยก ติดตั้งสัญญาณไฟคนข้ามบริเวณที่มีปัญหา
- รณรงค์ให้ประชาชนหันมาใช้จักรยาน ด้วยการจำกัดความเร็วรถที่ขับขี่ในเมือง

การรณรงค์ต่างๆจะสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับวินัยของประชาชนที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ซึ่งต้องอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่ของสำนักจราจรในการตรวจจับและใช้มาตรการทางกฎหมาย ปัจจุบันสำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ มีโครงการจัดระเบียบรถสองแถวหรือที่เรียกว่ารถสี่ล้อแดงในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ให้ประสบความสำเร็จ (หนังสือพิมพ์มติชน, วันศุกร์ที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 : 15) ซึ่ง

จะมีส่วนช่วยให้ประชาชนมีทางเลือกในการเดินทางมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ปริมาณการจราจรในเมืองลดลง และช่วยลดมลพิษในเมือง

ข้อคิดประการหนึ่งในการขยายทางเดินเท้าในถนนสายต่างๆในเมืองนั้น ในทางปฏิบัติมีความเป็นไปได้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากถนนในเมืองเป็นถนนที่ใช้กันมาแต่อดีต มีลักษณะค่อนข้างแคบ หากจะขยายความกว้างของทางเดินเท้าจะต้องทำการศึกษาและออกแบบอย่างละเอียดก่อน

สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ จัดงาน 10 มหัทศวรรษที่ท่าแพ มีรูปแบบเน้นให้ประชาชนมีถนนเพื่อการเดินอย่างยั่งยืน โดยจะเปิดถนนให้คนเดินในวันอาทิตย์ระหว่าง 9.00 – 24.00 น. กิจกรรมที่จัดจะเป็นกิจกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวด้วยการดึงชุมชนท้องถิ่นและศิลปินล้านนาที่มีความสามารถในด้านต่างๆ เป็นผู้ถ่ายทอด วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ที่ดีงาม อันจะช่วยให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวรู้จักเมืองเชียงใหม่ได้ดีขึ้น และเพื่อให้เมืองเชียงใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบไป ซึ่งหากโครงการนี้ประสบผลสำเร็จจะนำไปสู่กิจกรรมที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นคุณ สุวิชาติ อ่องสกุล ต่อการจัดทำแนวทางการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า มีรายละเอียดดังนี้คือ

- การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ควรกำหนดเส้นทางให้ครอบคลุมและเข้าถึงยังชุมชนทั้งพื้นที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมือง
- หากมีการปิดถนนเพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดกิจกรรมที่มีเอกลักษณ์สื่อถึง สังคม วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของเมือง มีการจัดการเกี่ยวกับร้านค้าแผงลอย เพื่อไม่ให้บรรยากาศโดยรวมของเมืองเสียไป
- การศึกษาควรศึกษาโครงการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ประกอบ เช่นโครงการจัดทำแผนหลักเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ปี 2524 เนื่องจากมีการเสนอแนะปรับปรุงพื้นที่เมืองเก่าและย่านศูนย์กลางเมือง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องกับโครงการพัฒนาที่ได้รับเงินกู้จากองค์กร OECF
- ควรเสนอแนะเส้นทางสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียงพื้นที่ประกอบ
- ควรเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ร้านค้า ผู้ประกอบการธุรกิจที่อยู่ในพื้นที่ก่อน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่
- ในการพัฒนาเส้นทางเดินเท้าควรพัฒนาควบคู่ไปกับทางจักรยาน ปัจจุบันมีความพยายามทั้งกลุ่มบุคคลและหน่วยงานที่จะรณรงค์ให้ประชาชนหันมาใช้จักรยานในการเดินทางมากขึ้น เพื่อลดปัญหามลภาวะในเมือง
- ในการจัดทำโครงการต่างๆจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ทั้งภาครัฐ เอกชน กลุ่มบุคคล เพื่อให้งานมีผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละส่วนต่างกันไป การประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มต่างๆจึงมีความจำเป็นต่อการจัดทำโครงการทุกๆโครงการ

ผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ที่ผ่านมาผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่มีการประสานงานด้านการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ โดยมีส่วนให้คำปรึกษา เสนอแนะข้อมูลทางการวางผังเมืองแก่หน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะเน้นชุมชนเป็นหลัก โดยให้ความเห็นว่าการทำงานจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการยอมรับและความเข้าใจในในวัตถุประสงค์เดียวกันระหว่างหน่วยงานและประชาชน การเข้าใจถึงวัตถุประสงค์เดียวกันจะทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว เกิดการปรึกษาหารือระหว่างกันในชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำผังเฉพาะ ในพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ โดยมีความเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัยและเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตเมือง มีพื้นที่เพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี มีโครงสร้างชุมชนดั้งเดิม และมีการจัดกิจกรรมในการสร้างความร่วมมือในการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมโดย เทศบาล นักวิชาการท้องถิ่น NGO และผู้รู้ในชุมชน ส่วนข้อจำกัดของพื้นที่คือ ขาดการควบคุมอาคารทำให้บังอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ที่โล่งว่างในเมืองยังไม่ได้รับการพัฒนาที่เป็นระบบ มลภาวะทางอากาศจากการจราจรที่แออัด สภาพของถนนและการจราจรที่คับคั่ง รวมทั้งสภาพของถนนและทางเดินเท้าไม่เอื้อแก่การเข้าถึงพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านธุรกิจท่องเที่ยวและที่อยู่อาศัย

ข้อเสนอแนะจากหัวหน้าผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่มีดังนี้คือ

- จัดกิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่เมือง โดยการประสานการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ระหว่าง นักวิชาการ นักวางผัง ผู้นำหรือผู้แทนประชาชน และหน่วยราชการท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- การทำถนนและทางเดินเท้าที่สะดวกไม่ควรมีการเวนคืนที่ดิน เพื่อให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลานานได้รับผลกระทบ
- การใช้วิธีการเดินท่องเที่ยวที่ควรให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลและทำความเข้าใจเส้นทางก่อน ดังนั้นในบริเวณที่เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางควรมีสถานที่นำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจ พร้อมกับแจกเอกสารคู่มือการท่องเที่ยว
- นำลักษณะแนวแกนของถนนในเมือง มาใช้ในการออกแบบเส้นทาง ถนนสายหลักในเมืองมีแนวแกน ตะวันออก – ตะวันตก คำนึงถึงร่มเงาของอาคารและต้นไม้ในเมือง
- ควรจัดเตรียมพื้นที่จอดรถให้เป็นระบบสำหรับผู้ใช้รถในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่น เพื่อให้สามารถจอดรถและใช้วิธีการเดินแทน รวมทั้งห้ามจอดรถริมฟุตบาทเพื่อที่จะสามารถใช้ขยายทางเดินเท้าให้กว้างขึ้น สามารถเดินได้สะดวก

ความเห็นจากนักวิชาการ

การศึกษาคครั้งนี้ได้สัมภาษณ์ อาจารย์วิฑูรย์ เหล็กรุ่งเรือง อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเคยทำการศึกษาคข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว สถานที่สำคัญที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม รวมทั้งศึกษาลักษณะการวางผังเมืองเชียงใหม่ตามความเชื่อโบราณ และเคยจัดกลุ่มทัวร์เดินเที่ยวในเมือง (เขตพื้นที่อนุรักษ์ภายในคูเมือง) นอกจากนั้นยังเคยร่วมกับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดอบรมมัคคุเทศก์ เพื่อให้ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ คุณค่าทางสถาปัตยกรรม และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการมีดังนี้คือ

- ประเด็นการแก้ปัญหาการจราจรในเมืองนั้น ในเขตพื้นที่เมืองเก่าควรเป็นเขตที่จำกัดปริมาณการใช้รถควบคุมความเร็วของการจราจร เพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมของย่าน
- ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ใหม่ๆแก่ภาคีทุกส่วน เพื่อให้เกิดความรู้ที่ถูกต้อง และสามารถนำไปถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจึงจะสามารถเข้าถึงเอกลักษณ์และคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่
- การจัดกลุ่มทัวร์จะต้องจำกัดขนาดของกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการควบคุมและสามารถถ่ายทอดประวัติความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น และเป็นการไม่รบกวนสถานที่มากเกินไป
- เมืองเชียงใหม่ประกอบด้วยสถานที่ที่น่าสนใจหลายแห่งซึ่งการศึกษารวบรวมข้อมูลยังไม่ทั่วถึง สถานที่ที่น่าสนใจเหล่านี้ได้แก่ คู่ม และอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่มีอยู่ในเมือง หากมีการประสานงานกับเจ้าของอาคาร หรือกลุ่มผู้รับผิดชอบก็จะสามารถสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆในเมืองขึ้นได้อีกหลายแห่ง
- ในการขยายหรือปิดถนนในบางเส้นทางเพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวใช้นั้น ควรศึกษาวัฒนธรรมการใช้ทางเดินเท้าของประชาชนและประชาชนผู้ที่จะได้รับผลกระทบก่อนพิจารณาออกแบบ เพื่อให้การออกแบบประสบความสำเร็จสามารถจูงใจให้ประชาชนหันมาใช้วิธีการเดินแทนการใช้พาหนะ
- ภายในพื้นที่อนุรักษ์เมืองเก่าควรมีกฎหมายควบคุมเฉพาะเช่น การประกอบธุรกิจที่เหมาะสม รูปแบบทางสถาปัตยกรรม การตกแต่งหน้าร้าน
- การจัดเส้นทางท่องเที่ยวในเมืองสามารถจัดเป็นกลุ่มตามความสนใจต่างๆประเภท เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในเมืองมีความสำคัญหลายด้านเช่น สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ ทั่วชุมชน วิถีชีวิตและกิจกรรมในเมือง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้น
- ให้ความสำคัญกับที่โล่งว่างในเมืองหรือช่วงในอดีต มีการพัฒนาที่เป็นระบบ ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมหรือเป็นที่พักผ่อนนันทนาการ
- พยายามดึงเอาหน่วยงานหลายๆหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบทั้งในด้านกาท่องเที่ยว การวางผัง ชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ มาประสานงานกัน เพื่อประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	การจรรยาในเชียงใหม่	การใช้ที่ดิน	กิจกรรมในเมือง	แหล่งท่องเที่ยว	ทางเดินเท้า	แนวทางในการส่งเสริม
เทศบาลนครเชียงใหม่	ประสานงานกับสำนักงานส่งเสริมจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจัดระเบียบการเดินทางรถสองแถว (สีส้มแดง) ในเมือง เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนตัว	มีนโยบายในการพัฒนาที่โล่งว่างในเมือง และสร้างเขียงใหม่ให้เป็นอุทยานนคร	ส่งเสริมกิจกรรม วิถีชีวิต ที่มีเอกลักษณ์ของชุมชน ส่งเสริมให้เป็นสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว	ปรับปรุงพื้นที่สำคัญๆ เช่น อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ หอศิลป์วัฒนธรรม และสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเมือง	ปรับปรุงทางเดินเท้าในเมือง และปรับปรุงทางเดินเท้าในถนนราชดำเนินให้เป็นถนนหลักด้านการท่องเที่ยว	จัดอบรม ประชาชนและเยาวชน ให้มีความรู้ในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว
จังหวัดเชียงใหม่	จัดหาพื้นที่จอดรถในเมือง เพื่อให้ประชาชนใช้รถเช่าที่จำเป็นและหันมาใช้การเดินทางเท้าในระยะสั้นๆ	ควรจัดทำผังเฉพาะในพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมโยงเมือง ควบคุมกิจกรรมการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมระหว่างที่อยู่อาศัย และการท่องเที่ยว	เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีธุรกิจร้านค้าที่อยู่ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเมือง	ไม่มีการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว ควรคำนึงถึงแนวแกนหลักของเมือง และลักษณะทางกายภาพของเมืองเชียงใหม่	เน้นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานราบรื่น	ควรเน้นการให้ข้อมูลในด้านความสำคัญ สถานที่ ตำแหน่งที่ตั้ง แก่นักท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 1	ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ให้ต่อเนื่องกับโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของ O.E.C.F.	ควรดำเนินการพัฒนาพื้นที่ให้ต่อเนื่องกับโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของ O.E.C.F.	เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีธุรกิจร้านค้าที่อยู่ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเมือง	พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ขอความร่วมมือกับเจ้าของสถานที่ อาคารที่มีคุณค่า น่าสนใจ เพื่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้กับเมือง	ควรออกแบบเส้นทางให้ครอบคลุมพื้นที่ โดยเฉพาะชุมชน	เน้นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานราบรื่น
นักวิชาการ	ควรมีการจัดปริมาณและประเภทของพาหนะที่วิ่งในเมือง	ควรมีกฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจในพื้นที่ เพื่อรักษาภาพพจน์เมืองท่องเที่ยวทางประเพณีและวัฒนธรรม	เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน	พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ขอความร่วมมือกับเจ้าของสถานที่ อาคารที่มีคุณค่า น่าสนใจ เพื่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้กับเมือง	ศึกษาวัฒนธรรมการใช้ทางเดินเท้าของเมือง และลักษณะทางกายภาพของเมือง เพื่อให้เกิดการออกแบบที่เหมาะสม	จัดอบรมและให้ความรู้ใหม่ๆ แก่นักเทศก์

4.4 ความเห็นจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในระหว่างที่เมืองเชียงใหม่มีการจัดงาน สิบมหัสจรรย์ล้านนาที่ท่าแพ ลักษณะของโครงการดังกล่าวคือ การปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้ถนนท่าแพเป็นสถานที่จัดถนนคนเดิน Walking Street ทุกวันอาทิตย์ ระหว่างวันที่ 3 เมษายน – 7 เมษายน 2545 จึงใช้โอกาสนี้สอบถามความเห็นและทัศนคติของประชาชนที่ประกอบธุรกิจและอาศัยอยู่ในย่าน จากการสอบถามประชาชน เจ้าของธุรกิจ ร้านค้า ที่ตั้งอยู่บนถนนท่าแพพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการจัดงานครั้งนี้มีข้อดีคือช่วยลดมลพิษที่เกิดจากการจราจรที่คับคั่งในเมือง โดยปกติถนนท่าแพมีปริมาณการจราจรที่หนาแน่นทุกวันเมื่อมีการปิดถนนแล้วเหมือนกับการได้หยุดพัก เด็กๆที่มีวิ่งเล่น และประชาชนที่อยู่ในย่านก็ได้ออกมาร่วมกิจกรรม ได้ทำความรู้จักกับร้านค้าที่อยู่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเดิมไม่เคยรู้จักกันเนื่องจากต่างคนต่างเปิดกิจการของตนตลอดทั้งสัปดาห์ ส่วนร้านค้าที่ขายของที่ระลึกอยู่ในพื้นที่ค่อนข้างเห็นดีด้วยกับโครงการ เนื่องจากจะเป็นการโปรโมทพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวรู้จักและยังสามารถขอยืมสินค้าได้เหมือนเดิม

เมื่อสอบถามว่าหากโครงการดำเนินต่อไปถาวรจะดีหรือไม่ ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์ยังไม่ค่อยแน่ใจนัก แต่ก็เห็นว่าน่าจะลองดูว่าหากในระยะยาวไม่กระทบต่อการประกอบธุรกิจก็น่าจะสามารถทำได้

จากการปิดถนน 2 ครั้งในอาทิตย์ที่ 3 และ 10 กุมภาพันธ์ ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศบริเวณหน้าวัดบุพพาราม โดยภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ออกมาในทางบวกคือปริมาณคาร์บอนมอนอกไซด์ลดลงร้อยละ 24 และปริมาณฝุ่นขนาดเล็กที่มีผลกระทบต่อทางเดินหายใจลดลงร้อยละ 49 ถือเป็นความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพื่อลดมลพิษอย่างเป็นรูปธรรม (หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 : 15)

รูปที่ 4.1 บรรยากาศการปิดตรอกเล่าใจ (ย่านตลาดวโรรส) เพื่อจัดกิจกรรมตรุษจีนและส่งเสริมการท่องเที่ยว

บรรยากาศภายในวัดมหาวัน

รูปที่ 4.2 บรรยากาศงาน 10 มหัตศวรรษที่ถนนท่าแพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า ในเมืองเชียงใหม่

5.1 เส้นทางที่มีศักยภาพในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

จากการศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆที่จำเป็นต่อการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ อันประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ ประเพณีและเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่ ลักษณะของการสัญจรในพื้นที่ ตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ ลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรมในพื้นที่ ลักษณะของทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ และมโนภาพของเส้นทาง โดยปัจจัยแต่ละด้านมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวและตำแหน่งที่ตั้ง เพื่อศึกษาระยะห่างระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการเชื่อมต่อของเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยว
2. ปัจจัยด้านประเพณีและเทศกาลสำคัญในเมืองเชียงใหม่ เพื่อศึกษาเส้นทางขบวนแห่มงานประเพณีและเทศกาลสำคัญของเมือง เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ใช้โอกาสในการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า
3. ปัจจัยด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการด้านการจราจรเพื่ออำนวยความสะดวก ความปลอดภัยแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่ใช้ทางเดินเท้า
4. ปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่โดยเจาะที่ที่พักนักท่องเที่ยว เพื่อใช้พิจารณาจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่สะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่พักในเมือง
5. ปัจจัยด้านอาคารและสิ่งก่อสร้างรวมถึงลักษณะการใช้ที่ดิน เพื่อใช้เป็นศักยภาพในการพัฒนา และควบคุมการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพลักษณะของเมือง
6. ปัจจัยเกี่ยวกับทางเดินเท้าที่มีอยู่ในเมือง เพื่อศึกษาความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ และเพื่อออกแบบทางเดินเท้าที่สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม
7. ปัจจัยด้านมโนภาพของเมือง ศึกษาเพื่อใช้ในการออกแบบเส้นทางให้มีความสวยงาม สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

เมื่อนำเอาปัจจัยดังกล่าวมาใช้พิจารณาเลือกเส้นทางที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว และเหมาะสมต่อวิธีการท่องเที่ยวแบบเดินเท้า โดยวิธีการนำเอาปัจจัยในด้านต่างๆ แสดงลงในแผนที่ตัวเมืองเชียงใหม่ (แผนที่ 5.1) ทำให้เห็นภาพรวมของเส้นทางที่มีศักยภาพต่อการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้า ประกอบด้วยถนนสายสำคัญดังต่อไปนี้คือ ถนนราชดำเนิน ถนนท่าแพ ถนนช้างคลาน ถนนลอยเคราะห์ ถนนพระปกเกล้า ย่านตลาดวโรรส ถนนอินทวโรรส ถนนสิงหราช ถนนราชภาดินัย โดยมีรายละเอียดและเหตุผลจากปัจจัยในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

ถนนราชดำเนิน

ถนนราชดำเนินเป็นถนนเส้นหลักในบริเวณพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง เริ่มต้นจากบริเวณประตูท่าแพไปทางทิศตะวันตกถึงบริเวณวัดพระสิงห์ เป็นถนนเส้นหลักในพื้นที่เมืองเก่าที่ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและน่าสนใจทางการท่องเที่ยวในระดับสูง เป็นเส้นทางที่ใช้ในขบวนแห่ของเทศกาลสำคัญทางประเพณีและวัฒนธรรม อยู่ใกล้กับย่านที่พักและบริการนักท่องเที่ยว ลักษณะของเส้นทางทางที่สงบรวมรื่นประกอบด้วยทางเดินเท้าสองฟากถนน ลักษณะการจราจรไม่พลุกพล่านปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่จะใช้วิธีการเดินเท้า (ดูแผนที่ 5.2)

- ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ ถนนราชดำเนินประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทางได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดหมื่นล้าน วัดสำเภา วัดดวงดี วัดพันอ้น วัดพันเตา วัดชัยพระเกียรติ วัดทุ่งยุง วัดศรีเกิด และยังเป็นที่ตั้งของโรงเรียนสถานสอนภาษาสมาคมนักเรียนเกาสหรัฐอเมริกา ศาลานารักษ์ซึ่งแสดงเหรียญตราสำคัญ คริสจักรความหวังใหม่ สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งตั้งอยู่ไม่ไกลกันนัก มีระยะห่างกันประมาณ 50 – 200 เมตร ซึ่งเป็นระยะที่นักท่องเที่ยวไม่เหนื่อยเกินไป และมีความต่อเนื่องในการเที่ยวชม
- ปัจจัยด้านประเพณีและเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่ เป็นเส้นทางที่ใช้สำหรับขบวนแห่ในเทศกาลสำคัญทางศาสนาของเมืองเชียงใหม่
- ปัจจัยด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ ลักษณะของแนวถนน มีความกว้างของถนนประมาณ 10 เมตร เดินรถแบบไปกลับ ประกอบด้วยทางเดินเท้าสองฟากถนนกว้างประมาณ 1.20-1.50 เมตร จากการเดินสำรวจพบว่าในช่วงธรรมดาและวันหยุดราชการมีปริมาณรถไม่มากนัก รวมทั้งมีการจำกัดความเร็วของรถไม่เกิน 45 กม./ชม. เพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและผู้สัญจรที่ใช้จักรยานและการเดินเท้า ในด้านความต่อเนื่องของเส้นทาง ถนนราชดำเนินเป็นถนนเส้นหลักในบริเวณพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง มีแนวถนนสำคัญที่ตัดผ่านถนนราชดำเนิน ได้แก่ ถนนพระปกเกล้า ถนนสิงห์ราช ถนนราชภาคนิย ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอื่นๆ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเปลี่ยนเส้นทางในการเที่ยวชมเมืองได้เองโดยสะดวก บริเวณวัดพระสิริวรมหาวิหารจะมีรถบริการนำเที่ยวให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเปลี่ยนวิธีการสัญจรในการเดินทางกลับหรือไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นของจังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 5.1 ลักษณะถนนราชดำเนิน

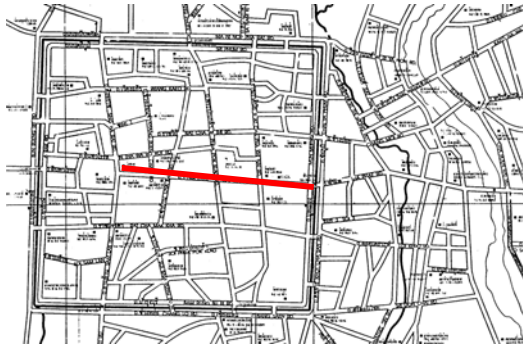
- ปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ บริเวณที่เป็นแหล่งบริการนักท่องเที่ยวจะอยู่บริเวณทิศตะวันออกของแนวถนนบริเวณประตูท่าแพมีบริการหลายประเภททั้งบริษัททัวร์ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านบริการประเภทต่างๆ และเป็นที่ตั้งของเกสต์เฮาส์ซึ่งอยู่ในซอยที่ตัดออกสู่แนวถนนหลัก ระหว่างเส้นทางมีร้านค้าให้บริการหรือแวะพักระหว่างเส้นทาง
- ปัจจัยด้านอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรมในพื้นที่ ถนนราชดำเนินเป็นที่ตั้งของหน่วยงานและสำนักงานสำคัญหลายแห่ง ประกอบด้วยอาคารพาณิชย์และพักอาศัยมีความสูงประมาณ 3-4

ชั้นบริเวณต้นถนนด้านที่ติดกับประตูท่าแพ ส่วนใหญ่เป็นร้านค้าของชำ บริษัททัวร์ ร้านอาหารตามสั่ง ร้านบริการอินเทอร์เน็ต จากบริเวณแยกถนนราชภาดินัย ส่วนใหญ่เป็นอาคารสถานที่ราชการ และที่พักของข้าราชการตำรวจ นอกจากนั้นแล้วยังเป็นที่ตั้งของบ้านเรือนที่มีลักษณะเรือนไม้แบบดั้งเดิมตั้งมีลักษณะกลมกลืนในด้านขนาดและวัสดุ กิจกรรมหลักของพื้นที่คือการท่องเที่ยว สถานที่ราชการ และพักอาศัย

รูปที่ 5.2 ลักษณะของอาคารที่อยู่ริมถนนราชดำเนิน

- องค์ประกอบบนทางเดินเท้า ลักษณะของทางเดินเท้าบางช่วงมีความกว้างไม่เท่ากัน พื้นผิวคอนกรีตมีความสม่ำเสมอสภาพค่อนข้างดี โคมไฟแสงสว่างได้รับการออกแบบให้กลมกลืนกับเมืองท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามในบางช่วงถนนโคมไฟทำให้ถนนแคบลง ความสูงของดวงโคมและการจัดวางที่ถี่จนเกินไปทำให้ทางเท้ามีลักษณะอัดอัด อุปกรณ์อำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้าทำให้ถนนในบางช่วงแคบลง นอกจากนี้ยังมีการใช้ทางเดินเท้าเพื่อกิจกรรมอื่นเช่น วางสินค้า จอดรถจักรยานยนต์ วางป้ายโฆษณาสินค้า โดยเฉพาะช่วงต้นถนนด้านประตูท่าแพ ระหว่างเส้นทางขาดแผนที่แสดงที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยว ในเส้นทางยังคงมีร่มเงาของต้นไม้อยู่บ้างในบางช่วง
- มโนภาพของเส้นทาง ลักษณะทางกายภาพของเส้นทางมีแนวถนนที่ค่อนข้างตรงสงบร่มรื่นสองข้างทางประกอบด้วยประกอบด้วยอาคารที่มีความสูง 2-3 ชั้นริมแนวถนนมีลักษณะกลมกลืนกันในด้านความสูงและวัสดุอาคาร มีวัดพระสิงห์เป็นที่หมายตาสำคัญ อย่างไรก็ตามทัศนียภาพบริเวณด้านหน้าวัดพระสิงห์กลับขาดเอกลักษณ์และความสวยงาม ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกิจกรรม

วัดชัยพระเกียรติ

วัดเสภา

วัดหมื่นล้าน

โรงแรมมนตรี
JJ restaurant

ประตูท่าแพ

วัดทุ่งยุง

ศาลาธนารักษ์
พิพิธภัณฑ์แสดงเหรียญตรา

สถานีตำรวจภูธร จ.เชียงใหม่

โรงเรียน สถานสอนภาษา

วัดพระสิงห์

วัดศรีเกิด

วัดพันอ้น

สมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา

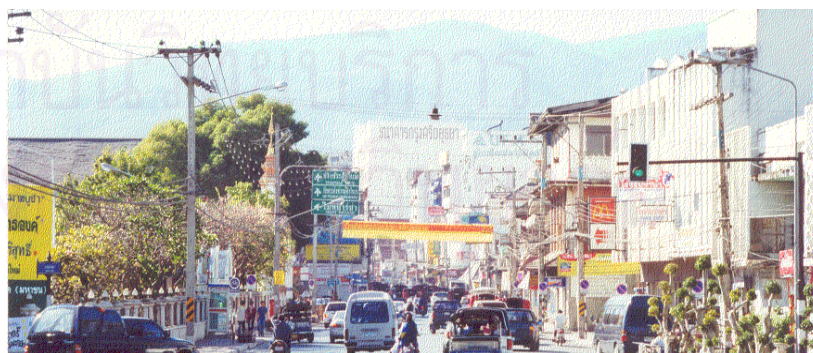
บัณฑิตวิทยาลัย
กรมมหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.2 สถานที่ที่น่าสนใจในถนนราชดำเนิน

ถนนท่าแพ

ถนนท่าแพเป็นถนนเส้นหลักในบริเวณย่านการค้าใจกลางเมืองเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง เริ่มต้นจากบริเวณประตูท่าแพทางด้านทิศตะวันตกถึงเชิงสะพานนวรัฐทางด้านทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นย่านการค้าที่ประกอบด้วยความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การเที่ยวชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเมือง การเลือกซื้อสินค้าและอาหารพื้นเมือง หรือเลือกชมวัดที่มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมเหมาะกับการเดินสัมผัสบรรยากาศของเมือง (ดูแผนที่ 5.3)

- ปัจจุบันด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญได้แก่ วัดบุญผะเหวด วัดมหาวัน วัดแสนฝาง ซึ่งมีลักษณะสถาปัตยกรรมล้านนาผสมพม่า และยังเป็นที่ตั้งของสำนักงานท่องเที่ยวสำนักปลัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งให้บริการในด้านแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งที่พัก ร้านอาหาร นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามรายละเอียดต่างๆเพื่อใช้วางแผนการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดจะอยู่เกาะกลุ่มกันทางด้านทิศตะวันตกของแนวถนนมีระยะห่างกันประมาณ 50 – 100 เมตร ถนนทางด้านฝั่งตะวันออกแม้จะไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแต่เป็นบริเวณที่มีความน่าสนใจในด้านบรรยากาศย่านการค้าของเมือง
- ปัจจุบันด้านประเพณีและเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่ ถนนท่าแพเป็นเส้นทางสำคัญที่ใช้จัดขบวนแห่ในเทศกาลสำคัญต่างๆของเมือง ในยามที่มีเทศกาลสองฝั่งถนนจะเต็มไปด้วยกิจกรรมการละเล่นที่สนุกสนานเช่น เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลลอยกระทง และเทศกาลไม้ดอกไม้ประดับ
- ปัจจุบันด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ ถนนท่าแพมีความกว้างประมาณ 14 เมตร เดินรถแบบทางเดียว ประกอบด้วยทางเดินเท้าสองฝากถนนกว้างประมาณ 0.80-1.50 เมตร จากการเดินสำรวจพบว่าปริมาณรถมากเกือบทั้งวัน ทั้งวันทำงานและวันหยุดราชการ แม้จะมีการจำกัดความเร็ว 45 กม./ชม. และระบุให้เป็นเส้นทางจักรยาน แต่การใช้ถนนก็ยังคงมีรถวิ่งอยู่มาก ในด้านความต่อเนื่องของเส้นทาง ถนนท่าแพเป็นถนนเส้นหลักในย่านใจกลางเมืองเชียงใหม่ มีความสะดวกในการเชื่อมโยงกับถนนสายสำคัญในเมืองคือ ถนนราชดำเนิน ถนนช้างคลาน ถนนสิทธิวงศ์ ถนนคชสาร โดยเฉพาะสามารถเชื่อมต่อกับถนนราชดำเนินซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของเมืองเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการรถสองแถวนำเที่ยวหรือเลือกเช่ารถบริเวณย่านประตูท่าแพได้สะดวก

รูปที่ 5.3 บรรยากาศของถนนท่าแพ

- ปัจจุบันด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ ตลอดแนวถนนท่าแพเป็นที่ยึดของแหล่งบริการด้านการท่องเที่ยว ทั้งแหล่งจำหน่ายใช้สอย บริษัททัวร์ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านเช่ารถ ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง เป็นที่ตั้งของธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง และเป็นที่ตั้ง

ของที่พักนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเดินออกมาจากที่พักและเดินเข้าสู่เส้นทางท่องเที่ยวหรือบริการประเภทต่างๆได้ง่าย

- ปัจจัยด้านลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรมในพื้นที่ อาคารโดยทั่วไปเป็นอาคารพาณิชย์ขนาด 3 - 4 ชั้น ประกอบกิจการค้าขายและบริการ อาคารสำนักงานธนาคาร ศูนย์บริการต่างๆ อาคารที่น่าสนใจในเส้นทางคือ อาคารพาณิชย์ในยุคแรกๆ มีลักษณะเป็นเรือนไม้แบบท้องถิ่น บางหลังเป็นตึกแบบฝรั่ง ปัจจุบันอาคารบางหลังยังได้รับการดูแลปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีสามารถใช้งานได้ กิจกรรมส่วนใหญ่ของย่านคือการประกอบธุรกิจและการค้า และแหล่งงาน สินค้าส่วนใหญ่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นเมือง ของที่ระลึก เครื่องประดับ ของตกแต่ง ถือเป็นย่านบริการนักท่องเที่ยวที่สำคัญ

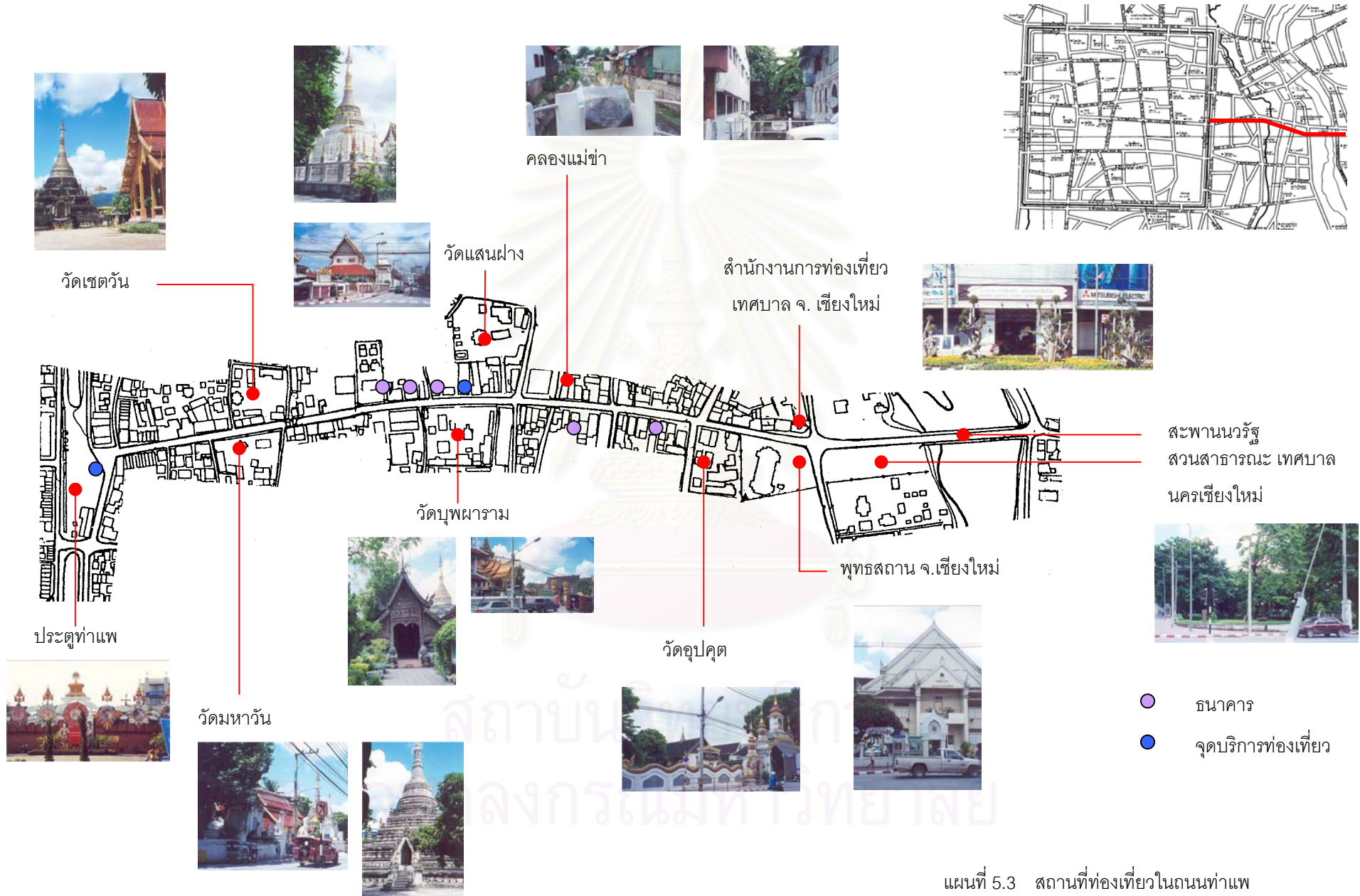
รูปที่ 5.4 ลักษณะอาคารการค้าในยุคแรกๆในถนนท่าแพ

- ปัจจัยด้านลักษณะของทางเดินเท้า ประกอบด้วยทางเดินเท้าสองฝากถนน ความกว้างไม่สม่ำเสมอ บางช่วงแคบมากไม่สามารถเดินสวนกันได้ เนื่องจากตึกแถวในพื้นที่ใช้เป็นที่วางสินค้า หรือต่อเติมอาคารยื่นออกมาบริเวณทางเดินเท้า นอกจากนั้นการประดับตกแต่งทางเท้าของเทศบาลโดยการนำกระถางต้นไม้มาวางไว้ในบางช่วงยังทำให้พื้นที่สัญจรลดลง ผิวพื้นเป็นคอนกรีตสภาพยังใช้ได้แต่ไม่สวยงามนัก องค์ประกอบอื่นๆ เช่น ถังขยะ ตู้โทรศัพท์ ไม่ได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี การประดับตกแต่งอาคารและป้ายโฆษณาสินค้ามีสีฉูดฉาดไม่น่ามอง จำนวนและขนาดของป้ายโฆษณาที่มากเกินไปทำให้พื้นที่ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

รูปที่ 5.5 ลักษณะของทางเดินเท้าในถนนท่าแพ

- มโนภาพของเส้นทาง จุดหมายปลายทางสำคัญของเส้นทางคือบริเวณประตูท่าแพ มีลักษณะเป็นลานโล่งเพื่อประกอบพิธีกรรมในเทศกาลและวาระพิเศษของเมืองเชียงใหม่ บรรยากาศสองข้างทางเต็มไปด้วยไปด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการค้าขาย บริการ การท่องเที่ยว

ถนนช้างคลาน

ถนนช้างคลานเป็นย่านที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาซื้อหาของที่ระลึกและของฝากจากเชียงใหม่ ทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีศูนย์รวมอยู่บริเวณไนท์บาร์ซาร์ ร้านค้าส่วนใหญ่ขายของในช่วงกลางวัน สินค้าส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์พื้นเมือง งานหัตถกรรม ของประดับตกแต่ง ผ้าไหม เฟอร์นิเจอร์ ขนมและอาหารแห้ง เป็นย่านที่พักนักท่องเที่ยวประเภทโรงแรมขนาดใหญ่และเกสต์เฮาส์ ถนนช้างคลานเป็นแหล่งที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเพื่อกิจกรรมต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร สินค้า การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก แม้ว่าถนนช้างคลานจะไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวประเภทอื่นตั้งอยู่ แต่ก็เป็ย่านที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่มากมาย จึงควรที่จะได้รับการพัฒนาให้มีมีความสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของเมืองท่องเที่ยว (ดูแผนที่ประกอบในหน้าถัดไป)

- ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ ถนนช้างคลานมีลักษณะเป็นย่านบริการนักท่องเที่ยว ตลอดเส้นทางประกอบด้วยร้านขายสินค้าพื้นเมืองและห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เช่น เชียงอินทร์พลาซาร์ เชียงใหม่เซ็นเตอร์ สีสวนพลาซาร์ซึ่งเป็นที่ตั้งของสมาคมผู้ส่งออกและผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ
- ปัจจัยด้านประเพณีและเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่ ในระหว่างเทศกาลท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ถนนช้างคลานทั้งย่านจะเต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาใช้จ่ายซื้อของฝากและของที่ระลึก โดยเฉพาะช่วงกลางวัน
- ปัจจัยด้านลักษณะของการสัญจรในพื้นที่ ถนนมีความกว้างประมาณ 13 เมตร เดินรถแบบทางเดียว ประกอบด้วยทางเดินเท้าสองฟากถนนกว้างประมาณ 1.50-2.50 เมตร มีการจราจรหนาแน่นในช่วงเช้าและเย็น จากการเดินสำรวจพบว่าปริมาณรถค่อนข้างมากทั้งช่วงกลางวันและกลางคืน การใช้ถนนต้องระมัดระวังเป็นพิเศษโดยเฉพาะการข้ามถนนความ ในด้านต่อเนื่องของเส้นทางนอกจากนักท่องเที่ยวจะเดินเลือกซื้อสินค้าในพื้นที่แล้วยังสามารถเดินต่อไปยังถนนสายสำคัญได้อีกสองเส้นคือ ถนนท่าแพ และถนนลอยเคราะห์ ทั้งสองเส้นทางเป็นย่านที่พักและบริการนักท่องเที่ยวเช่นกัน และยังเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่อีกด้วย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการรถนำเที่ยวได้บริเวณห้างสรรพสินค้าเชียงใหม่พลาซาร์

รูปที่ 5.6 ลักษณะการสัญจรบนช้างคลาน

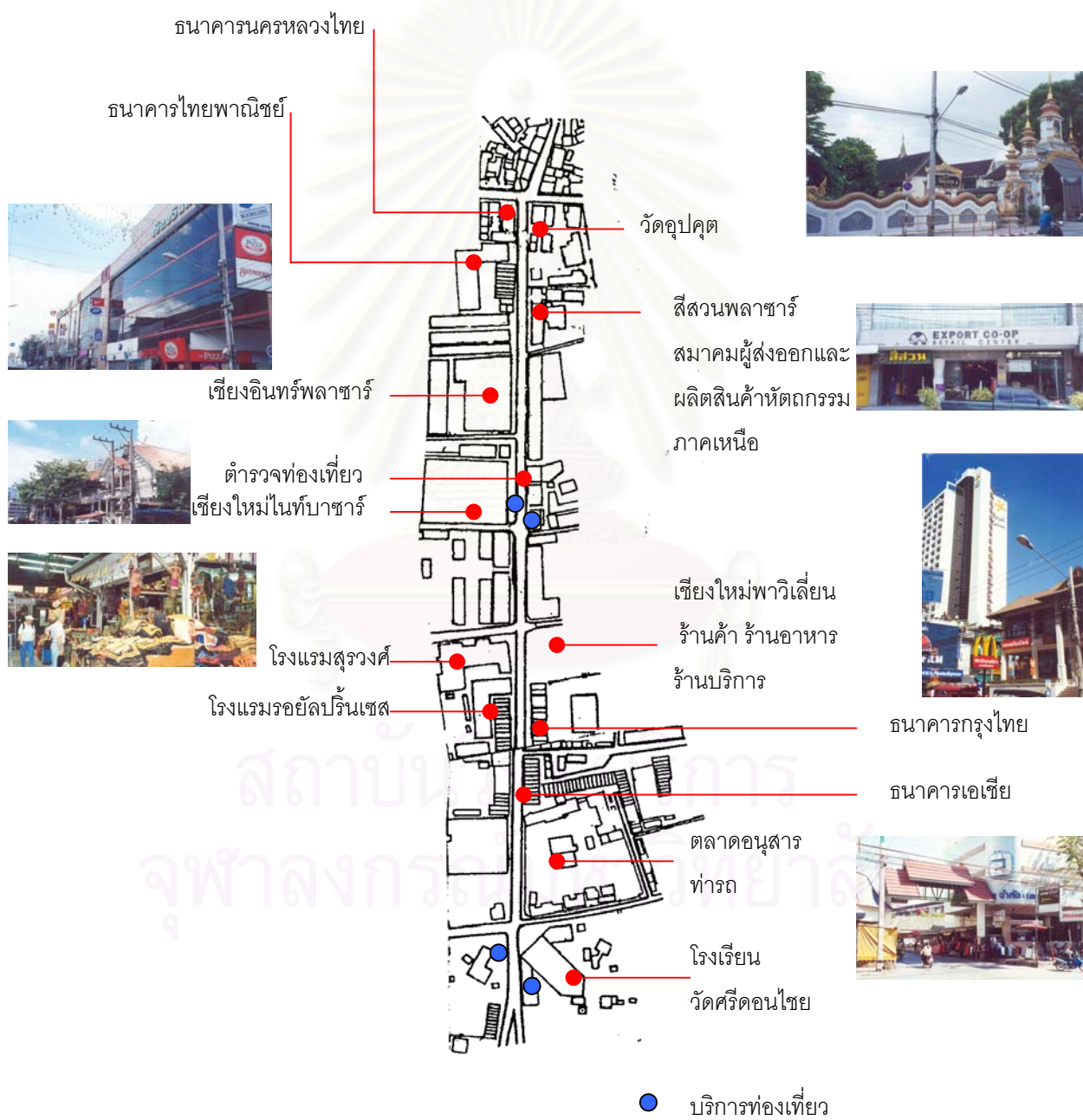
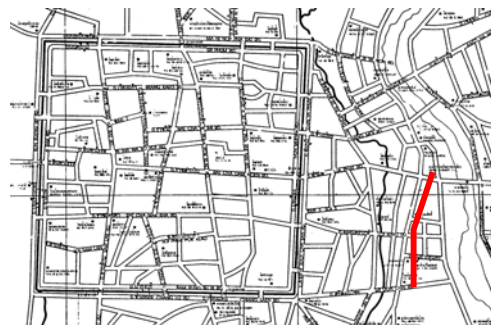
- ปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ ถนนช้างคลานเป็นย่านที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเพื่อกิจกรรมต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร สินค้า การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ธนาคารสาขาย่อยหลายสาขา และเป็นย่านที่พักนักท่องเที่ยวทั้งประเภทโรงแรมขนาดใหญ่ที่มีบริการหลายประเภท และเกสต์เฮาส์ราคาปานกลาง

- ปัจจัยด้านลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรมในพื้นที่ ตลอดสองฝั่งของถนนข้างคลานประกอบ ด้วยอาคารพาณิชย์ขนาด 4-5 ชั้น สลับด้วยห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ รูปแบบอาคารเป็นแบบสมัย ใหม่ อาคารส่วนใหญ่ไม่ได้ออกแบบให้สวยงามกลมกลืนกัน การตกแต่งอาคารบางหลังมีสีฉูดฉาด ไม่สวยงาม ขาดเอกลักษณ์ร่วมกัน ทำให้ร้านค้าที่อยู่ในย่านส่วนใหญ่แข่งกันเด่นไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ลักษณะของกิจกรรมในพื้นที่ พื้นที่ส่วนใหญ่มีกิจกรรมด้านการค้าขายและบริการแก่นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นร้านขายสินค้าพื้นเมือง ร้านอาหาร ร้านถ่ายรูป นวดแผนโบราณ บริษัททัวร์ โรงแรม กิจกรรมของย่านจะคึกคักมากขึ้นในช่วงกลางคืน เนื่องจากในตอนกลางคืนจะมีแผงลอยขายสินค้ามากกว่าในช่วงกลางวัน และร้านอาหารที่เปิดในช่วงกลางคืน ควรพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรม ทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืน
- ปัจจัยด้านลักษณะของทางเดินเท้า ทางเดินเท้าได้รับการตีช่องเพื่อจัดระบบหาบเร่แผงลอยในช่วง กลางคืน ทางเท้าบางช่วงมีราวเหล็กกันป้องกันความปลอดภัย ในบางช่วงไม่มีทั้งที่มีกิจกรรมที่ไม่แตก ต่างกัน วัสดุปูพื้นบางช่วงเป็นผิวคอนกรีตบางช่วงเป็นอิฐบล็อก ทำให้ขาดความรู้สึกที่ต่อเนื่อง อุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่นถังขยะมีไม่เพียงพอ ในช่วงกลางวันร้านค้าแผงลอยเก็บของไม่เรียบร้อยทำ ให้เส้นทางดูรกรุงรัง สายไฟที่ประดับตกแต่งเส้นทางมีมากจนเกินพอดีทำให้ในเวลากลางวันจะเห็น สายไฟระยงระยางตลอดแนวถนน ป้ายโฆษณาโฆษณาร้านค้าและสินค้าต่างๆแข่งกันเด่น โดยรวม แล้วทางเดินเท้าในย่าน ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดความสวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อยกว่าที่เป็น อยู่ เพื่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

รูปที่ 5.7 ลักษณะของทางเดินเท้าในถนนข้างคลาน

- ปัจจัยด้านมโนภาพของเส้นทาง สองข้างทางของถนนข้างคลานขาดเอกลักษณ์ที่สวยงามและขาด ความน่าสนใจ โดยเฉพาะในช่วงกลางวันมีบรรยากาศไม่คึกคักเท่าเวลากลางคืน เนื่องจากร้านค้า ประเภทแผงลอยสามารถใช้ทางเดินเท้าได้ในเวลากลางคืนเท่านั้น มีเพียงห้างสรรพสินค้า ร้านค้าที่อยู่ใน ตึกแถว แผงลอยบางส่วนเก็บไม่มิดชิดเรียบร้อย ทั้งที่ยังมีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งยังให้ความสนใจมา เลือกซื้อสินค้า และใช้บริการอื่นๆอยู่ในพื้นที่

แผนที่ 5.4 สถานที่ที่น่าสนใจในถนนช้างคลาน

ถนนพระปกเกล้า

ถนนพระปกเกล้าเป็นถนนสายสำคัญในบริเวณพื้นที่เมืองเก่า เริ่มต้นจากบริเวณประตูช้างเผือกทางด้านทิศเหนือของกำแพงเมืองซึ่งปัจจุบันได้รับการปรับปรุงให้มีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นจุดหมายตาสำคัญของนักท่องเที่ยวถึงประตูเชียงใหม่ทางด้านทิศใต้ของกำแพงเมือง ถนนพระปกเกล้าเป็นที่ตั้งของโบราณสถาน และสถานที่สำคัญอื่น ๆ ที่น่าสนใจทางการท่องเที่ยวอยู่ตลอดเส้นทาง (แผนที่ 5.5)

- ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญคือวัดเจดีย์หลวง อันเป็นวัดที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ วัดพันเตา วัดแสนเมืองมา หลวง (วัดหัวข่วง) วัดดวงดี วัดช่างแต้ม วัดหมื่นตุ่ม วัดพอนสร้อย วัดเหล่านี้นอกจากจะเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้วยังเป็นที่ตั้งของสมาคมและหน่วยงานของชุมชนด้วย วัดบางแห่งขาดการปรับปรุงด้านหน้าทางเข้าให้สวยงามเรียบร้อยทำให้นักท่องเที่ยวผ่านไปโดยไม่สนใจ เช่น วัดดวงดี และวัดหนองเจ็ดดริน (ร้าง) ทั้งที่มีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม สถานที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ หอศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ และเป็นศูนย์บริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเก่าอยู่ในบริเวณเดียวกัน อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ซึ่งเป็นบริเวณหมายตาสำคัญของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ในเส้นทางยังมีอาคารเก่าในอดีตตั้งอยู่ เช่น อาคารศาลแขวง สำนักงานยาสูบจังหวัดเชียงใหม่ ตึกเรียนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อาคารเหล่านี้มีความสวยงามและบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมือง ระยะห่างระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแต่ละแห่งเฉลี่ยประมาณ 200 – 400 เมตร แต่ระหว่างเส้นทางยังมีอาคารที่น่าสนใจแรกตัวอยู่ด้วย
- ปัจจัยด้านประเพณีและเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่ ในช่วงที่ประเพณีทางศาสนาประชาชนจะใช้จัดขบวนแห่ขึ้นภายในชุมชนและมีการทำบุญร่วมกันที่วัดสำคัญของเมืองเชียงใหม่คือวัดเจดีย์หลวง
- ปัจจัยด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ ถนนมีความกว้างประมาณ 10 เมตร เดินรถแบบสองทางไปกลับ 4 ช่องการจราจร ประกอบด้วยทางเดินเท้าสองฟากถนนกว้างประมาณ 1.50 เมตร ถนนขอยที่เชื่อมในพื้นที่ได้รับการปรับปรุงเป็นถนนคอนกรีตบดอัดตัวหนอน จากการเดินสำรวจเส้นทางพบว่าปริมาณรถมากในช่วงเช้าและเย็น ส่วนวันหยุดราชการมีปริมาณรถในเส้นทางไม่มากนัก การจราจรและเดินเท้าค่อนข้างสะดวกปลอดภัย ถนนพระปกเกล้ามีสถานที่ท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานที่ตั้งอยู่ไม่ไกลกันมากนัก นักท่องเที่ยวสามารถเดินต่อเนื่องไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆได้อย่างต่อเนื่อง และยังเชื่อมต่อกับเส้นทางท่องเที่ยวสำคัญคือถนนราชดำเนิน นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อรถบริการนำเที่ยวได้ภายในบริเวณวัดเจดีย์หลวงหรือสามารถเรียกรถสองแถวที่วิ่งให้บริการภายในตัวเมืองได้สะดวก

รูปที่ 5.8 ลักษณะถนนพระปกเกล้า

- ปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ แม้อุณหภูมิจะร้อนชื้นทำให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แต่มีความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่พักในเกสต์เฮาส์ที่กระจายอยู่ในพื้นที่ นักท่องเที่ยวสามารถเดินเท้าหรือใช้จักรยานเที่ยวชมเมืองได้อย่างทั่วถึง
- ปัจจัยด้านอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรมในพื้นที่ ตั้งแต่บริเวณประตูช้างเผือกถึงบริเวณวัดเจดีย์หลวง อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารที่ทำการของราชการ และสถานศึกษา อาคารบางหลังเป็นอาคารเก่าที่มีลักษณะสวยงาม ถัดลงมาทางทิศใต้ส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์สูงประมาณ 4 ชั้น อาคารส่วนใหญ่ไม่ได้รับการออกแบบให้สวยงาม ใช้ประกอบการค้าขายและบริการ สลับกับบ้านพักอาศัยของประชาชน ลักษณะของกิจกรรมในพื้นที่ ประกอบด้วยกิจกรรมหลายประเภท เช่น เป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยว หน่วยงานราชการ สถานที่ศึกษา ตลาด
- ปัจจัยด้านลักษณะของทางเดินเท้า ทางเดินเท้าตั้งแต่บริเวณอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ถึงบริเวณประตูช้างเผือกได้รับการปรับปรุงสภาพให้ใช้การได้ดีเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่สองข้างทางเป็นที่ตั้งของสำนักงาน สถานที่ราชการ และสถาบันการศึกษา ข้อเสียคือไม่มีต้นไม้บริเวณสองข้างทาง เส้นทางขาดความร่มรื่น ทางด้านทิศใต้ลงมาจนถึงบริเวณประตูเชียงใหม่ ทางเดินเท้าค่อนข้างแคบโดยเฉพาะบริเวณหน้าวัดเจดีย์หลวงและวัดพันเตา ทางเดินเท้ากว้างประมาณ 0.80 เมตร เมื่อรวมกับอุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่น ตู้โทรศัพท์ ถังขยะ โคมไฟ แล้วทำให้ไม่มีที่หลบพายุในการสัญจร นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินสวนกันได้ นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มต้องใช้ถนนในการสัญจร ทางเดินเท้าบริเวณตลาดประตูเชียงใหม่ค่อนข้างสกปรก ขาดการจัดการดูแล ประกอบกับสภาพอาคารที่ไม่สวยงาม และขยะจากตลาดสด ลดคุณค่าของพื้นที่สำคัญคือประตูเชียงใหม่ ที่มีความสำคัญมาแต่อดีต

รูปที่ 5.9 ทางเดินเท้าหน้าวัดเจดีย์หลวง

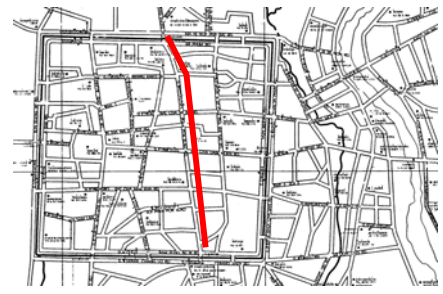
- ปัจจัยด้านนิเวศของเส้นทาง สองข้างทางประกอบด้วยอาคารพาณิชย์เป็นช่วงๆ สลับกับอาคารที่ทำการและสถาบันการศึกษา จุดหมายที่สำคัญของนักท่องเที่ยวคือ บริเวณประตูช้างเผือกซึ่งมีประติมากรรมน้ำพุที่สวยงาม และบริเวณอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ โดยรวมแล้วแนวถนนมีลักษณะสงบ บริเวณประตูเชียงใหม่ นั้นเป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นบริเวณที่น่าเกลียด (วิยดา ทรงกิตติภักดี, 2542)

ประตูช้างเผือก

วัดแสนเมืองมาหลวง
หรือวัดหัวข่วง

โรงแรมวิสตาร์ไฮเทล

บริษัทการบินไทย

● บริการท่องเที่ยว

สำนักงานยาสูบ
จ. เชียงใหม่

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

'โปรศนีย์ศรีภูมิ

หอศิลปวัฒนธรรม

อนุสาวรีย์สามกษัตริย์

อาคารศาลแขวงจ.เชียงใหม่

วัดดวงดี

วัดพินเตา

วัดเจดีย์หลวง

โรงเรียนพุทธโศภณ

วัดช่างแต้ม

วัดหนองเจ็ดลิน (ร้าง)

ธนาคารไทยพาณิชย์

วัดหมื่นตุ่ม

วัดฟอนสร้อย

ตลาดประตูเชียงใหม่

ประตูเชียงใหม่

แผนที่ 5.5 สถานที่ท่องเที่ยวบนถนนพระปกเกล้า

ถนนลอยเคราะห์

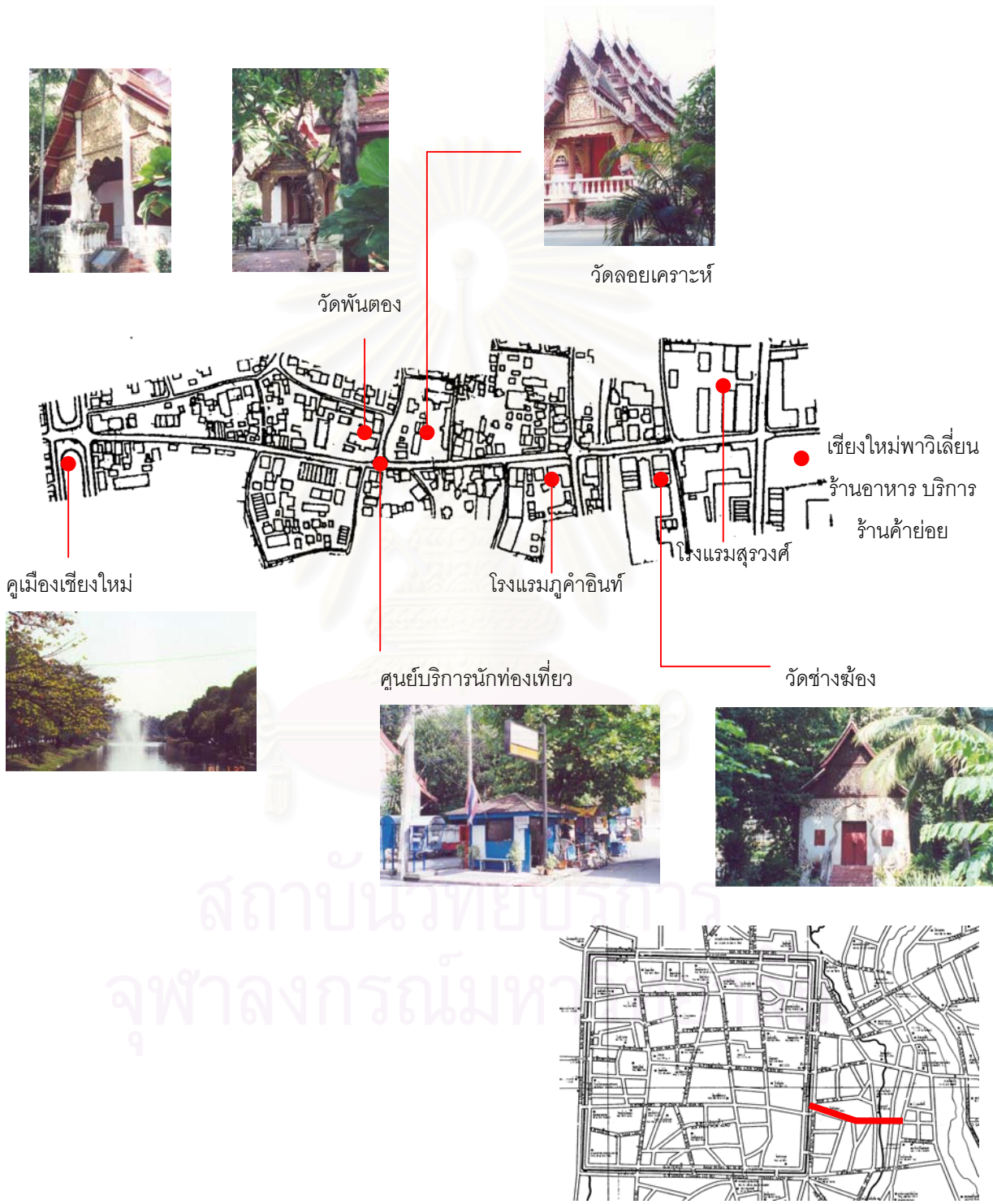
เริ่มต้นจากบริเวณคูเมืองเชียงใหม่บริเวณถนนคชสารถึงถนนช้างคลาน ถนนลอยเคราะห์เป็นที่ตั้งของบริษัททัวร์ ร้านเช่ารถ ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ร้านขายสินค้าพื้นเมืองประเภท หัตถกรรม ของประดับตกแต่ง ผ้าพื้นเมือง เพอร์นิเจอร์ไม้ ต่อเนื่องจนถึงบริเวณถนนช้างคลานอันเป็นที่ตั้งของไนท์บาร์ซาร์ เนื่องจากถนนลอยเคราะห์เป็นที่ตั้งของเกสต์เฮาส์และโรงแรมขนาดกลางหลายแห่ง (แผนที่ 5.6)

- ปัจจุบันด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ ในเส้นทางมีวัดสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ที่มีอายุกว่า 600 ปีคือ วัดวัดช้างม่ือ วัดพันตอง และวัดลอยเคราะห์ที่มีอายุกว่า 500 ปี วัดเหล่านี้ยังขาดการแนะนำและประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว ทางเข้าขาดความน่าสนใจทำให้นักท่องเที่ยวผ่านไปทั้งที่รูปทางสถาปัตยกรรมที่สวยงามเก่าแก่ มีระยะไม่ห่างกันนักโดยมีระยะห่างโดยเฉลี่ยประมาณ 150 – 200 เมตร ในช่วงกลางวัน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางที่พักรถที่ใกล้เคียงมาใช้บริการใน ร้านอาหาร ผับ ที่เปิดให้บริการในช่วงกลางวัน
- ปัจจุบันด้านประเพณีและเทศกาลสำคัญของเมืองเชียงใหม่ ในช่วงที่มีประเพณีทางศาสนาประชาชนที่อยู่ในย่านจะมาร่วมกันทำบุญที่วัด
- ปัจจุบันด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ ถนนลอยเคราะห์มีความกว้างประมาณ 10 เมตร เติมน้ำมันรถทางเดียว จำกัดความเร็ว 45 กม./ชม. เพื่อความปลอดภัยในการใช้ถนน ประกอบด้วยทางเดินเท้าสองฝากถนนกว้างประมาณ 1.50-2.00 เมตร จากการเดินสำรวจในวันทำงานและวันหยุดราชการพบว่าปริมาณรถไม่มากนัก ความต่อเนื่องของเส้นทาง ถนนลอยเคราะห์เป็นถนนช่วงสั้นๆ ใช้เวลาเดินเที่ยวได้โดยนักท่องเที่ยวไม่เหนื่อยมากนัก และสามารถเดินต่อไปยังถนนช้างคลานซึ่งเป็นย่านขายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่
- ปัจจุบันด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ เนื่องจากถนนลอยเคราะห์เป็นที่ตั้งของเกสต์เฮาส์และโรงแรมขนาดกลางหลายแห่ง ทำให้ถนนลอยเคราะห์เต็มไปด้วยร้านค้าที่เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ
- ลักษณะอาคารในพื้นที่ ประกอบด้วยห้องแถวขนาด 2-3 ชั้นสลับกับบ้านเรือนของประชาชน และอาคารพาณิชย์มีความสูงประมาณ 4-5 ชั้น ส่วนใหญ่เป็นอาคารแบบสมัยใหม่ ลักษณะของกิจกรรมในพื้นที่คือการบริการด้านการท่องเที่ยว ทั้งเกสต์เฮาส์ ร้านขายสินค้าพื้นเมือง บริษัทนำเที่ยว
- ปัจจุบันด้านลักษณะของทางเดินเท้า ทางเดินเท้ามีขนาดสม่ำเสมอตลอดแนว สภาพค่อนข้างดี ผิวพื้นคอนกรีต แต่ตลอดสองข้างทางมีการใช้ทางเดินเท้าเพื่อกิจการอื่นคือการค้าขาย ร้านอาหาร วางสิ่งของออกมานอกทางเดินเท้า อุปกรณ์อำนวยความสะดวกเช่น โทรศัพทสาธารณะ ถึงขยะ คอนข้างน้อย ดวงโคมให้แสงสว่างมีไม่ได้รับการออกแบบที่สวยงาม

รูปที่ 5.10 ลักษณะทั่วไปของถนนลอยเคราะห์

- ปัจจัยด้านมโนภาพของเส้นทาง สองข้างทางส่วนใหญ่เป็นร้านขายสินค้าพื้นเมือง ลักษณะอาคารขนาดเล็กประมาณ 2 ชั้น และอาคารพาณิชย์สูง 4 ชั้นเป็นบางช่วง สลับกับบ้านเรือนประชาชน เป็นย่านที่พักนักท่องเที่ยว ในเวลากลางวันมีลักษณะสงบ ในช่วงกลางคืนจะมีลักษณะของย่านบริการนักท่องเที่ยวชัดเจน

แผนที่ 5.6 สถานที่น่าสนใจบริเวณถนนลอยเคราะห์

บริเวณย่านตลาดวโรรส

พื้นที่บริเวณย่านตลาดวโรรสคือย่านการค้าดั้งเดิมของเมืองเชียงใหม่ มีพื้นที่ต่อเนื่องกับถนนท่าแพซึ่งเป็นถนนหลัก ลักษณะของย่านมีความน่าสนใจในด้านวิถีชีวิตของประชาชนในเมืองเชียงใหม่ ที่ปัจจุบันเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (ดูแผนที่ 5.7)

- ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและสถานที่ตั้ง ประกอบด้วยตลาดสำคัญสองแห่งคือ ตลาดวโรรส และตลาดต้นลำไยขายสินค้าหลายประเภท ทั้งของสด ของแห้ง เสื้อผ้าสำเร็จรูป รวมทั้งการค้าส่ง นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมไปซื้อหาอาหารและขนมพื้นเมืองเพื่อเป็นของฝากจากเมืองเชียงใหม่ อีกทั้งยังมีตลาดขายส่งดอกไม้สด พืชผักสวนครัวปลอดสารพิษที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันสามารถเดินเชื่อมถึงกันได้สะดวก จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของผู้คนในเมือง
- ปัจจัยด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ลักษณะของเส้นทาง ประกอบด้วยถนนหลักคือ ถนนช้างม่อย ถนนไปรษณีย์ ถนนวิชยานนท์ กว้างประมาณ 10 เมตร ถนนช่วงเมรุหรือตรอกเล่าใจ้ว กว้างประมาณ 8 เมตร และถนนซอยเล็กๆที่เชื่อมพื้นที่เข้าด้วยกัน ปริมาณรถค่อนข้างหนาแน่นทั้งวัน เนื่องจากประชาชนเข้ามาจับจ่ายใช้สอยเกือบทั้งวัน และรถขนส่งสินค้า ลักษณะของเส้นทางเป็นตรอกซอกซอยที่เชื่อมถึงกันตลอด และสามารถเดินต่อเนื่องไปยังถนนท่าแพและถนนช้างคลานที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน สามารถใช้บริการรถสองแถวที่วิ่งรับส่งในเมืองได้สะดวก และยังมีคิวรถที่วิ่งออกไปต่างอำเภอจอดอยู่บริเวณถนนไปรษณีย์ติดริมแม่น้ำปิง

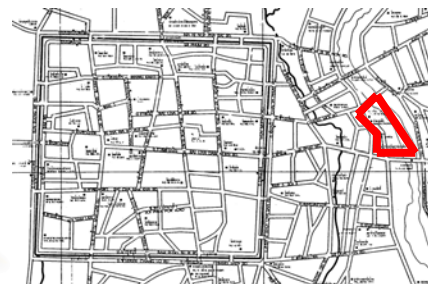
รูปที่ 5.11 ลักษณะของย่านตลาดวโรรส

- ปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ ภายในพื้นที่มีศูนย์บริการท่องเที่ยวของเทศบาลนครเชียงใหม่ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ชุมสายโทรศัพท์ ศูนย์บริการไปรษณีย์ ให้บริการทั้งประชาชนและนักท่องเที่ยวในพื้นที่
- ลักษณะอาคารในย่าน ประกอบด้วยห้องแถวค้าขายที่ขาดเอกลักษณ์และความสวยงาม อาคารตลาดสดขนาดใหญ่ นอกจากนั้นยังมีตึกเก่าในอดีตที่ยังให้ใช้งานในปัจจุบันแทรกตัวอยู่ในบริเวณ ลักษณะของกิจกรรมในพื้นที่เป็นย่านค้าที่สำคัญของเมือง มีกิจกรรมคึกคักตลอดวันรวมทั้งเวลากลางคืนที่มีรถขนส่งผักผลไม้ ตลาดดอกไม้สดที่ขายกันในช่วงกลางคืน

รูปที่ 5.12 ตึกเก่าในย่านตลาดวโรรส

- ปัจจัยด้านลักษณะของทางเดินเท้า สิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้าค่อนข้างน้อยเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เพื่อวางแผงสินค้า ทางเดินเท้าในพื้นที่จึงค่อนข้างแคบและสกปรกจากเศษอาหารและขยะจากตลาดสด มีโฆษณาที่ขาดการดูแลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย บริเวณตรอกไม่มีทางเดินเท้านักท่องเที่ยวและประชาชนจะต้องระวังตัวเอง
- มโนภาพของเส้นทาง มีลักษณะเป็นย่านค้าขายที่มีกิจกรรมคึกคักตลอดวัน ประกอบไปด้วยตรอกชอกชอยขนาดเล็กที่เชื่อมโยงพื้นที่เข้าด้วยกัน เป็นเส้นทางที่ประชาชนในเมืองส่วนใหญ่คุ้นเคย สองข้างทางเต็มไปด้วยสีสรรของสินค้าที่วางขายในเส้นทาง และภาพการต่อรองสินค้า

แผนที่ 5.7 สถานที่ท่องเที่ยวในย่านตลาดวโรรส

ถนนอินทวโรรส

เป็นแนวถนนช่วงสั้นๆ มีความสำคัญทางการท่องเที่ยวคือมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับสูง และเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยว 3 เส้นทางคือถนนสิงห์ราช ถนนพระปกเกล้าและถนนราชภาคนิย และสามารถเปลี่ยนเส้นทางท่องเที่ยวนอกเขตพื้นที่เมืองเก่าได้สะดวกบริเวณประตูสวนดอกประตูสวนดอก (แผนที่ 5.8)

- ปัจจุบันด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ ถนนอินทวโรรสเป็นที่ตั้งของวัดที่มีความสวยงามคือ วัดปราสาท ที่มีวิหารไม้สักทรงพื้นเมืองล้านนา วัดผาป่องที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบรัตนโกสินทร์ บริเวณปลายถนนด้านที่ติดกับแยกพระปกเกล้าเป็นที่ตั้งของหอศิลปวัฒนธรรม และอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีระยะห่างกันไม่มากนัก
- ปัจจุบันด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ ถนนมีความกว้างประมาณ 10 เมตร เดินรถแบบไปกลับ ประกอบด้วยทางเดินเท้าทางฝั่งทิศเหนือคือด้านที่มีสถานที่ราชการตั้งอยู่ ปริมาณรถไม่หนาแน่นนัก ถนนอินทวโรรสเป็นถนนที่มีช่วงสั้นๆ มีความต่อเนื่องกับถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้า ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางนี้เชื่อมระหว่างถนนสิงห์ราช ถนนพระปกเกล้าและถนนราชภาคนิย

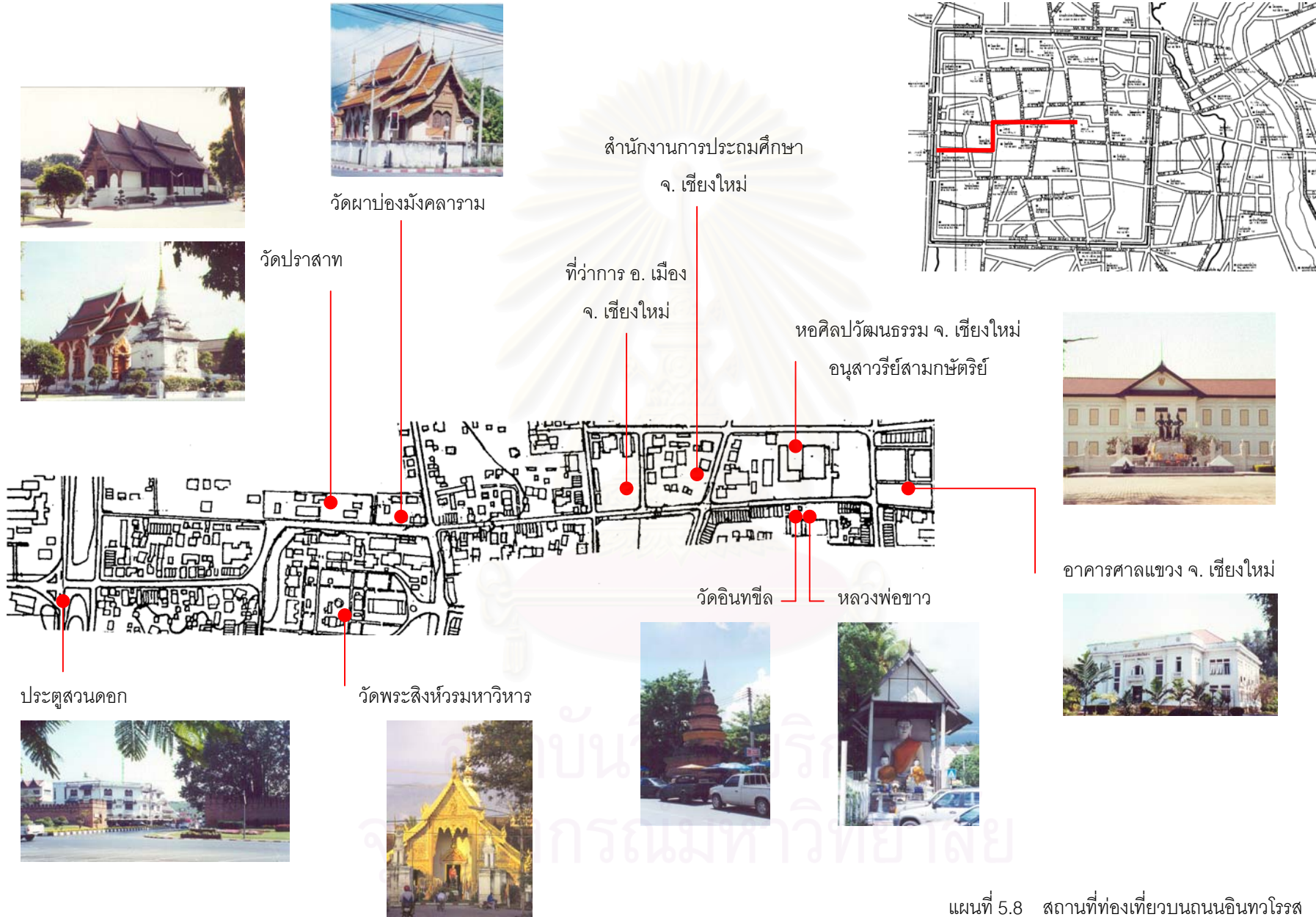
รูปที่ 5.13 ลักษณะของถนนอินทวโรรส

- ปัจจุบันด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยวได้จากหอศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ฝั่งตรงข้ามมีร้านค้าบริการ เป็นเส้นทางที่สะดวกในการเดินชมเมืองของนักท่องเที่ยวที่เลือกพักในย่านพื้นที่เมืองเก่า
- ปัจจุบันด้านลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรมในพื้นที่ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยอาคารพักอาศัยขนาดเล็กขนาด 1-2 ชั้น และอาคารราชการ ฝั่งด้านทิศใต้หัวและท้ายถนนเป็นอาคารพาณิชย์ขนาด 3-4 ชั้น กิจกรรมภายในย่านได้แก่ พักอาศัย การติดต่อราชการ รวมถึงการท่องเที่ยว
- ปัจจุบันด้านลักษณะทางเดินเท้า ทางเดินเท้าส่วนใหญ่จะอยู่ด้านทิศเหนือของเส้นทาง ซึ่งได้รับการปรับปรุงอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้าค่อนข้างน้อย

รูปที่ 5.14 ลักษณะของทางเดินเท้าถนนอินทวโรรส

- ปัจจุบันด้านมิโนภาพของเส้นทาง สองข้างทางมีลักษณะกลมกลืนในด้านความสูงและรูปแบบอาคาร บริเวณหอศิลปวัฒนธรรมและบริเวณอนุสาวรีย์สามกษัตริย์เป็นที่หมายตาสำคัญ

แผนที่ 5.8 สถานที่ท่องเที่ยวบนถนนอินทวโรด

ถนนสิงหราช

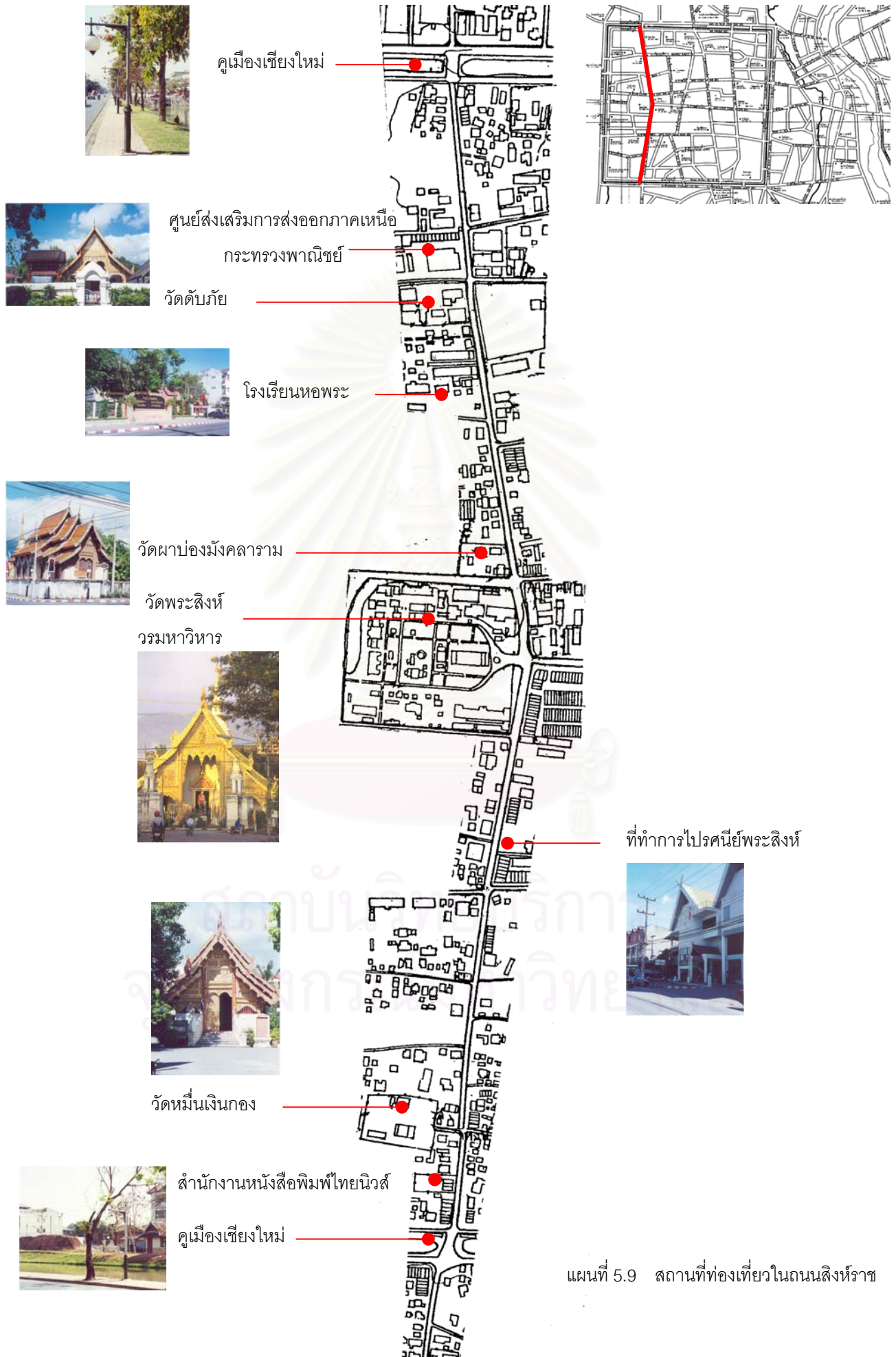
เริ่มต้นจากบริเวณคูเมืองทางทิศเหนือถึงประตูสวนปรุงทางทิศใต้ เป็นที่ตั้งของวัดสำคัญคือวัดพระสิงห์ซึ่งเป็นจุดสังเกตสำคัญของนักท่องเที่ยว แม้จะไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวเด่นอยู่ในเส้นทางแต่ถนนสิงหราชก็เป็นแนวถนนหลักที่เชื่อมโยงกับถนนสายสำคัญในเขตกำแพงเมืองคือถนนราชดำเนิน อันเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญหลายแห่ง จึงควรได้รับการพัฒนาเส้นทางให้มีความสวยงามกลมกลืนกัน (ดูแผนที่ 5.9)

- ปัจจุบันด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ เป็นที่ตั้งของวัดสำคัญคือวัดพระสิงห์ ซึ่งเป็นจุดสังเกตสำคัญของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีวัดที่ประชาชนในเมืองใช้ปฏิบัติพิธีทางศาสนา คือ วัดดับภัย วัดผาป่อง วัดหมื่นทองเงิน สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ค่อนข้างใกล้กัน เหมาะกับการชั่งจักรยานเที่ยวชมเมือง
- ปัจจุบันด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ ถนนมีความกว้างประมาณ 10 เมตร เติรถแบบไปกลับ ประกอบด้วยทางเดินเท้ากว้างประมาณ 1.50-1.80 เมตร ปริมาณรถค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะวันหยุด เสาร์อาทิตย์ ถนนสิงหราชเป็นถนนที่ต่อเนื่องกับถนนราชดำเนินที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวสูง รวมทั้งถนนอินทวิโรจซึ่งเป็นถนนที่สามารถใช้ในการเปลี่ยนเส้นทางเที่ยวชมไปยังถนนพระปกเกล้า และเส้นทางนอกแนวกำแพงเมืองบริเวณประตูสวนดอก

รูปที่ 4.15 ลักษณะของถนนสิงหราช

- ปัจจุบันด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ ร้านค้าและบริการส่วนใหญ่เป็นการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัยแบบบ้านเดี่ยว ค่อนข้างหนาแน่นในบริเวณถนนสามล้าน รูปแบบอาคารส่วนใหญ่เป็นแบบสมัยใหม่
- ปัจจุบันด้านลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรมในพื้นที่ลักษณะอาคารในเส้นทาง ส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัย รูปแบบอาคารมีทั้งแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ กิจกรรมในย่านได้แก่การพักอาศัย การค้าขาย และบริการภายในชุมชน
- ปัจจุบันด้านลักษณะทางเดินเท้า ทางเดินเท้าส่วนใหญ่ได้รับการปรับปรุงตลอดแนว วัสดุพื้นเป็นอิฐบล็อกจากตัวหนอน แม้ว่าบริเวณหน้าบ้านของประชาชนที่อยู่ริมเส้นทางจะไม่มีทางเท้าแต่ก็มีความสะอาดเรียบร้อย ถนนมีความปลอดภัยเพียงพอต่อการท่องเที่ยวโดยวิธีเดินเท้า
- ปัจจุบันด้านคุณภาพของเส้นทาง บรรยากาศของย่านคือการพักอาศัยของประชาชนในเมือง มีลักษณะสงบเรียบร้อย บริเวณที่เป็นที่หมายตาสำคัญคือบริเวณวัดพระสิงห์

ถนนราชอาณาจักร

เริ่มต้นจากบริเวณคูเมืองเชียงใหม่ทางทิศเหนือติดถนนศรีภูมิ ถึงบริเวณประตูเชียงใหม่ติดถนนบำรุงบุรี ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจประเภทวัด เป็นย่านที่พักนักท่องเที่ยวประเภทเกสต์เฮาส์ ซึ่งสมควรได้รับการปรับปรุงเส้นทางเส้นทางให้เรียบร้อยสวยงาม กลมกลืนกับแนวถนนเส้นต่างๆที่อยู่ในเขตกำแพงเมืองเชียงใหม่ (ดูแผนที่ 5.10)

- ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ วัดที่มีความสำคัญคือ วัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นวัดคูเมืองเชียงใหม่ วัดอุโมงค์ วัดบ้านปิน วัดพันเตาและวัดพันอ้น วัดเหล่านี้นอกจากใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว ยังเป็นที่ทำการของชุมชน องค์กรหรือมูลนิธิต่างๆ วัดเหล่านี้เกาะกลุ่มกันในช่วงกลางของเส้นทางมีระยะห่างกันประมาณ 100 – 200 เมตร
- ปัจจัยด้านลักษณะการสัญจรในพื้นที่ ถนนมีความกว้างประมาณ 8 เมตร เดินรถแบบไปกลับ ประกอบด้วยทางเดินเท้าสองฝากถนนกว้างประมาณ 1.00-1.50 เมตร ปริมาณรถค่อนข้างน้อย ถนนซอยที่เชื่อมโยงภายในชุมชนได้รับการปรับปรุงมีความเรียบร้อยสวยงาม และช่วยเชื่อมโยงพื้นที่ภายในเมืองให้สะดวกขึ้น มีความต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญคือถนนราชดำเนิน และใกล้กับแหล่งที่พักของนักท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่า

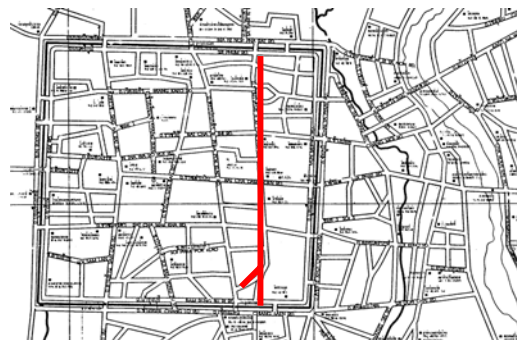

รูปที่ 5.16 ลักษณะถนนราชอาณาจักรและถนนซอยที่ได้รับการปรับแล้วบางส่วน

- ปัจจัยด้านลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรมในพื้นที่ อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์กึ่งพักอาศัยขนาด 3-4 ชั้น ขาดเอกลักษณ์และความสวยงามรวมทั้งขาดการเอาใจใส่ ส่วนใหญ่ประกอบกิจการประเภทบริการ ซ่อมรถ โลหะ ซ่อมเฟอร์นิเจอร์ ร้านค้าของชำ
- ปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในพื้นที่ พื้นที่ทางทิศใต้ของแนวถนนเป็นที่ตั้งของเกสต์เฮาส์หลายแห่ง สิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่มีลักษณะให้บริการแก่ประชาชนที่อยู่ในย่าน นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อรถบริการนำเที่ยวได้ภายในบริเวณวัดเชียงใหม่
- ปัจจัยด้านลักษณะของทางเดินเท้า ทางเดินเท้าตลอดเส้นทางได้รับการปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเส้นทาง ข้อเสียคือการดูแลรักษาด้านความสะอาดโดยเฉพาะบริเวณประตูเชียงใหม่ และบริเวณหน้าวัดเชียงใหม่ทั้งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของเมืองเชียงใหม่ องค์ประกอบบนทางเดินเท้าค่อนข้างน้อย เส้นทางขาดความร่มรื่น ขาดป้ายบอกทิศทางของแหล่งท่องเที่ยวที่เห็นได้ชัดเจน สวยงามและน่าสนใจ
- ปัจจัยด้านมโนภาพของเส้นทาง ขาดจุดสนใจที่ชัดเจนของเส้นทาง ควรปรับปรุงทัศนียภาพของเส้นทางให้สวยงาม โดยเฉพาะบริเวณหน้าวัดเชียงใหม่เนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจสูง

คูเมืองเชียงใหม่

วัดเชียงมั่น

วัดลุ่มช้าง

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

สำนักงานเหล่ากาชาด

วัดอุโมงค์ มหาเถรจันทร์

วัดบ้านปิน

วัดสำเภา

วัดพันอ้น

ตลาดประตูเชียงใหม่

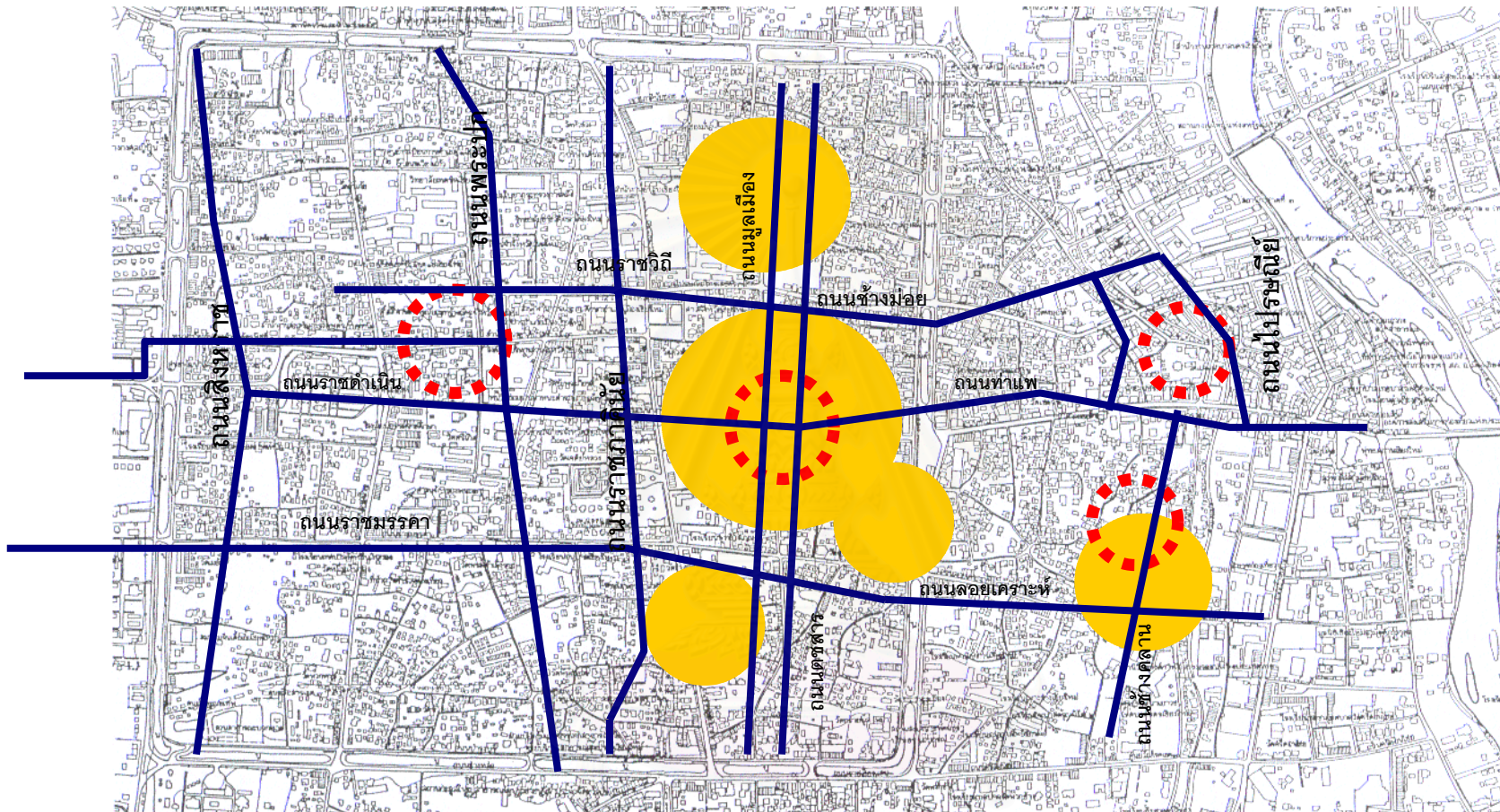
ประตูเชียงใหม่

แผนที่ 5.10 สถานที่ท่องเที่ยวในถนนราชภาคินัย

นอกจากแนวถนนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวตามที่ศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆ ดังที่แสดงรายละเอียดของแต่ละเส้นทางไปแล้วนั้น ยังมีแนวถนนที่มีความสำคัญอีก 4 เส้นทางคือ ถนนราชมรรคา ถนนช้างม่วย ถนนราชมูลเมือง และถนนคชสาร เนื่องจากถนนทั้งสี่อยู่ในย่านที่พักนักท่องเที่ยว และย่านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว โดยเฉพาะถนนมูลเมืองและถนนคชสาร เป็นถนนหลักของเมืองที่อยู่ระหว่างพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองและพื้นที่ย่านการค้าศูนย์กลางเมืองเชียงใหม่ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องเดินข้ามไปมาระหว่างสองพื้นที่ ประกอบกับสองฝั่งถนนของถนนสองเส้นนี้เป็นย่านบริการท่องเที่ยวใจกลางเมืองเชียงใหม่ แต่ปรากฏว่าถนนทั้งสองเส้นมีทางเดินเท้าที่ไม่สะดวกนัก โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ใกล้ประตูท่าแพ บริเวณนี้เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างถนนท่าแพและถนนราชดำเนินซึ่งเป็นถนนหลักด้านการท่องเที่ยวและช้อปปิ้ง การจราจรในบริเวณนี้คับคั่งตลอดทั้งวัน การใช้ถนนและทางเดินเท้าในบริเวณนี้จึงค่อนข้างอันตราย ถนนทั้งสองเส้นเป็นถนนแบบ One Way ทำให้ไม่มีจังหวะชะลอ อันตรายต่อการข้ามถนน นอกจากนี้แล้วสภาพทางเดินเท้าในเส้นทางยังชำรุด ไม่ต่อเนื่อง วัสดุที่ใช้ขาดความกลมกลืน สภาพของอาคารที่อยู่ริมทางเท้าส่วนใหญ่เป็นตึกแถวและอาคารพาณิชย์ขาดความสวยงามและเอกลักษณ์ของเมือง ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเร่งด่วน ส่วนถนนช้างม่วยเป็นถนนเส้นหนึ่งในย่านการค้าศูนย์กลางเมืองที่หากมีการปิดถนนท่าแพถนนช้างม่วยจะต้องรองรับปริมาณรถในย่าน กิจกรรมการค้าในพื้นที่เป็นร้านค้าที่เปิดกิจการมาดั้งเดิม ซึ่งยังคงบรรยากาศย่านการค้าของเมืองเชียงใหม่ได้ดี ส่วนถนนราชมรรคาเป็นถนนหลักในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองและมีที่พักนักท่องเที่ยวตั้งอยู่ในเส้นทางหลายแห่ง และเป็นที่ตั้งของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาถึงสองแห่ง จึงสมควรได้รับการพัฒนาทางเดินเท้าในเส้นทางให้สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม ภาพรวมของเส้นทางที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ สามารถสรุปให้เห็นชัดเจนในพื้นที่ (แผนที่ 5.11)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.11 เส้นทางที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

มาตราส่วน 1 : 10,000

แผนที่ฐาน กรมการผังเมือง

ทิศเหนือ

ย่านบริการนักท่องเที่ยว

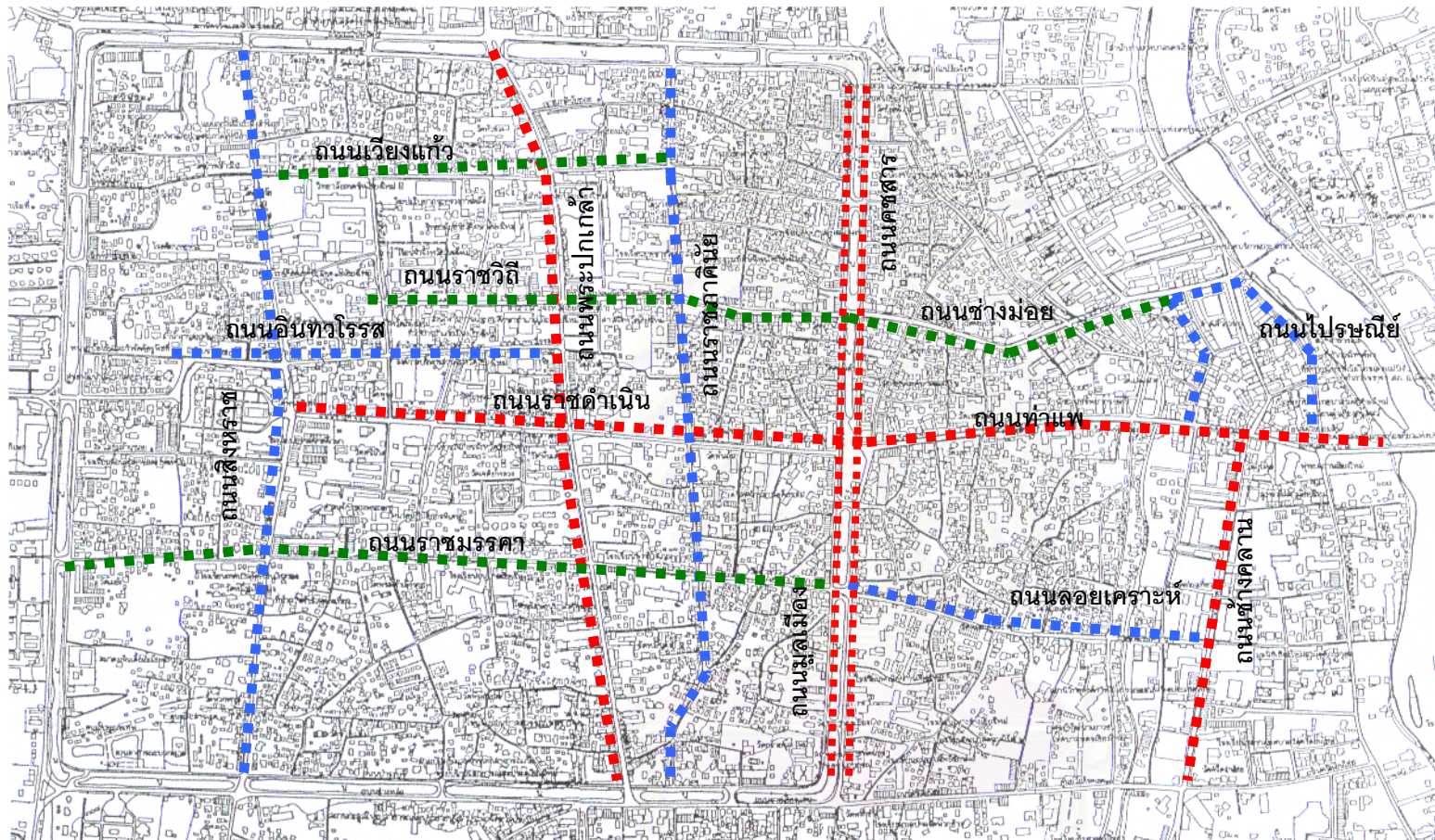

ย่านสำคัญด้านการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

5.2 ลำดับความสำคัญของเส้นทางที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว

ภายหลังการคัดเลือกเส้นทางที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และเหมาะสมต่อวิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ จากรายละเอียดของปัจจัยในด้านต่างๆที่ได้ทำการศึกษาในแต่ละเส้นทาง สามารถนำมาพิจารณาลำดับความสำคัญของเส้นทางเพื่อประโยชน์ในการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมือง โดยมีข้อพิจารณาหลักคือ จำนวนสถานที่ท่องเที่ยว ความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงเส้นทางให้เกิดความต่อเนื่อง ระยะห่างระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในเส้นทาง ซึ่งได้จัดลำดับความสำคัญของเส้นทางออกเป็น 4 ระดับคือ

1. เส้นทางที่มีความสำคัญระดับสูงได้แก่ ถนนราชดำเนิน ถนนท่าแพ และถนนช้างคลาน ถนนพระปกเกล้า เนื่องจากเป็นแนวถนนหลักที่มีความสามารถในการเชื่อมต่อของแหล่งท่องเที่ยว และแนวถนนที่มีความสำคัญอื่นๆของเมือง รวมทั้งเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไปเช่น วัดพระสิงห์ในทึบารุฮาร์ ประตูท่าแพ ถนนเหล่านี้ยังเป็นเส้นทางของขบวนแห่และสถานที่จัดงานในเทศกาลสำคัญทั้งทางประเพณีวัฒนธรรมและวาระสำคัญต่างๆที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังมีถนนคนชวสวและ ถนนมูลเมือง ที่เป็นถนนหลักที่คั่นระหว่างพื้นที่สีเขียวของเมืองและพื้นที่การค้า ย่านศูนย์กลางเมือง และเป็นถนนที่ตั้งอยู่ในย่านบริการนักท่องเที่ยวที่สำคัญของเมือง
2. เส้นทางที่มีความสำคัญระดับรองได้แก่ ถนนลอยเคราะห์ ถนนราชภาคนิย ถนนอินทวโรรส ถนนสิงหราช และย่านตลาดวโรรส เนื่องจากเส้นทางเหล่านี้มีความสามารถในการเชื่อมต่อกับเส้นทางที่มีความสำคัญในระดับสูง และจัดเป็นย่านที่มีความสำคัญและน่าสนใจเฉพาะตัว เช่นถนนลอยเคราะห์ เป็นย่านที่พักและบริการด้านการท่องเที่ยว ถนนพระปกเกล้าเป็นที่ตั้งสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับสูงของจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ วัดเจดีย์หลวง วัดพันเตา และอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ถนนราชภาคนิยเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองคือวัดเชียงมั่น ส่วนย่านตลาดวโรรสเป็นย่านที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนและกิจกรรมที่หลากหลายของเมือง
3. เส้นทางที่ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่องในการจัดเส้นทางสัญจรได้แก่ ถนนเวียงแก้ว ถนนราชวิถี ถนนช้างม่อย ถนนราชมรรคา เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีความต่อเนื่องกับเส้นทางหลักในเมือง และมีสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางอยู่มากที่ขาดการดูแล หากสถานที่เหล่านี้ได้รับการพัฒนาและจัดเส้นทางท่องเที่ยวให้เกิดความต่อเนื่องก็จะช่วยเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้สูงขึ้น
4. เส้นทางที่ควรได้รับการพิจารณาปรับปรุงให้เกิดความเชื่อมโยงภายในชุมชน ได้แก่ถนนที่ใช้ภายในชุมชนต่างๆในเมือง

แผนที่ 5.12 ลำดับความสำคัญของถนนที่มีศักยภาพต่อการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

มาตราส่วน 1 : 10,000

แผนที่ฐาน กรมการผังเมือง

■■■■■■■■■■ ถนนที่มีความสำคัญระดับสูง ■■■■■■■■■■ ถนนที่มีความสำคัญระดับรอง	■■■■■■■■■■ ถนนที่มีความสำคัญต่อการเชื่อมโยงเส้นทาง ————— ถนนที่ควรพิจารณาปรับปรุงให้เกิดเชื่อมโยงพื้นที่ในชุมชน

5.3 การจัดเส้นทางสัญจรแบบเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

จากการจัดลำดับความสำคัญของเส้นทางท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ที่มีความเหมาะสมต่อวิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า ได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของเส้นทางที่สามารถเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆเข้าด้วยกัน ให้เกิดเป็นเส้นทางสัญจรที่มีลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการเที่ยวชมที่แตกต่างกันภายในเมือง ลักษณะของการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเที่ยวชมมี 3 รูปแบบหลักคือการเที่ยวชมสถาปัตยกรรมและโบราณสถานที่สำคัญในเมือง การเที่ยวชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเมือง และการเที่ยวชมและเลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวในช่วงของงานเทศกาลและประเพณีที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ ซึ่งการท่องเที่ยวลักษณะนี้นักท่องเที่ยวจะต้องตรวจสอบข้อมูลก่อนการเดินทาง ดังนั้นโดยทั่วไปแล้วลักษณะของการท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปีจึงแบ่งเป็น 3 รูปแบบหลักที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งจะนำมาใช้ในการพิจารณาจัดเส้นทางสัญจรแบบเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

การจัดเส้นทางสัญจรแบบเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ นั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวใช้วิธีการเดินเท้าในการเที่ยวชมเมืองเชียงใหม่ เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมในเมืองได้อย่างใกล้ชิด และยังมีส่วนในด้านอื่นๆเช่นไม่เพิ่มปริมาณการสัญจรโดยเครื่องยนต์ในเมือง เป็นการรักษาสภาพแวดล้อมในเมือง และประชาชนได้ประโยชน์จากการมีทางเดินเท้าที่สะดวกและปลอดภัย โดยมีข้อคำนึงที่นำมาพิจารณาจัดเส้นทางคือ (IBID, K. Unterman, 1984 รายละเอียดในบทที่ 2)

1. ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวจากสภาพแวดล้อมของพื้นที่ (Safety) ได้แก่ ความปลอดภัยจากการใช้ถนนโดยเฉพาะทางเดินเท้า เป็นเส้นทางที่ไม่เปลี่ยวร้างจนอาจเกิดความไม่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
2. ความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทาง (Convenience) ได้แก่การออกแบบเส้นทางที่ไม่ซับซ้อน มีความต่อเนื่องดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไม่เกิดความเบื่อหน่ายก่อนถึงจุดหมาย
3. ความเพลิดเพลินของเส้นทาง (Pleasure) คือการสร้างเรื่องราวในเส้นทางให้เกิดความน่าสนใจ รวมถึงมีจุดสนใจที่หลากหลายในเส้นทาง

4. การออกแบบเส้นทางให้มีความสวยงาม กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม เอกลักษณะของพื้นที่

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวยังมีรูปแบบต่างๆ คือ (เตชา บุญคำ, 2540 รายละเอียดในบทที่ 2)

1. การจัดเส้นทางแบบวงจรบรรจบ ซึ่งมีข้อดีคือนักท่องเที่ยวสามารถกำหนดจุดเริ่มต้นได้เองตามความสะดวกของนักท่องเที่ยว
2. การจัดเส้นทางแบบทางเดียว มีลักษณะจุดเริ่มต้นกับจุดสิ้นสุดแยกกันอยู่
3. การจัดเส้นทางให้มีความแตกต่างกันภายในพื้นที่ คือการจัดเส้นทางหลายรูปแบบในพื้นที่ อาจเป็นความแตกต่างกันในด้านรูปแบบความชอบของนักท่องเที่ยว

แนวความคิดในการพัฒนาทางเดินเท้า (Michale J. Badner, 1989 รายละเอียดในบทที่ 2)

1. ทางเดินเท้าที่ขนานไปกับแนวถนน คือการปรับปรุงทางเดินเท้าที่มีอยู่เดิมให้สามารถอำนวยความสะดวกได้ดี
2. การพัฒนาให้เกิดย่านทางเดินเท้า โดยเฉพาะที่ยังแบ่งระดับของการยอมให้มีการสัญจรประเภทอื่นในพื้นที่ได้ เพื่อความเหมาะสมกับพื้นที่ที่มีความจำเป็นแตกต่างกัน
3. การพัฒนาให้เป็นย่านทางเดินเท้าแบบชั่วคราว คือจัดให้ใช้ทางเดินเท้าเฉพาะช่วงที่มีกิจกรรมพิเศษหรืออาจจัดเฉพาะวันหยุด เทศกาล ประเพณีสำคัญ

จากข้อพิจารณาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นสามารถจัดเส้นทางสัญจรแบบเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่องเป็น 3 เส้นทาง (ดูแผนที่ 5.13) ที่มีรูปแบบการเที่ยวชมที่แตกต่างเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการเลือกเที่ยวชมตามความสนใจและเวลาที่แตกต่างกันคือ

1. เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในเขตเมืองเก่า ประกอบด้วยแนวถนนสำคัญคือ ถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า ถนนอินทวโรธ และถนนราชนาถาภคินัย ถือเป็นกลุ่มโบราณสถานกลุ่มใหญ่ในพื้นที่เมืองเก่า ประกอบไปด้วยสถานที่ที่แสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์การสร้างเมืองเชียงใหม่ โบราณสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูป สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองเชียงใหม่ และลักษณะสถาปัตยกรรมพื้นเมือง การสัญจรในพื้นที่เมืองเก่านั้นมีความปลอดภัยสูง เป็นเส้นทางที่ไม่เปลี่ยวร้าง นอกจากนี้ยังมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
2. เส้นทางเที่ยวชมวิถีชีวิต กิจกรรม และสถานที่ท่องเที่ยวในเมือง ประกอบด้วยแนวถนนสำคัญคือ ถนนท่าแพ ถนนช้างคลาน ถนนลอยเคราะห์ และบริเวณย่านตลาดวโรรส ถือเป็นพื้นที่ย่านการค้าที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ นอกจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเมืองแล้วนักท่องเที่ยวยังจะได้เที่ยวชมกิจกรรมที่หลากหลายในพื้นที่ และสถานที่ที่น่าสนใจอื่นๆ ในเส้นทาง แม้ว่าลักษณะการสัญจรในพื้นที่จะค่อนข้างหนาแน่นไม่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวมากนัก แต่หากได้รับการออกแบบระบบทางเดินเท้าที่เหมาะสมก็จะช่วยให้การสัญจรทางเท้ามีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น
3. เส้นทางเที่ยวชมและเลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง ประกอบด้วยแนวถนนสำคัญคือ ถนนช้างคลาน และถนนลอยเคราะห์ เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีความต่อเนื่องของกิจกรรมการให้บริการและร้านขายของที่ระลึกต่อเนื่องกันตลอดแนวถนน โดยนักท่องเที่ยวสามารถเริ่มต้นเส้นทางได้จากที่พักของตนที่อยู่ภายในกิจกรรมส่วนใหญ่เปิดให้บริการในช่วงกลางคืน นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเส้นทางนี้ไว้ก่อนจากการเที่ยวชมเมืองในช่วงกลางวัน ถนนช้างคลานนั้นเป็นถนนที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูงมาก หากได้รับการพัฒนาให้เกิดย่านทางเดินเท้าเพื่อการชื้อหาของที่ระลึกโดยเฉพาะ เป็นการสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจในด้านการท่องเที่ยว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.4 รายละเอียดและรูปแบบของเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

5.4.1 เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและสถานที่สำคัญในเขตกำแพงเมือง

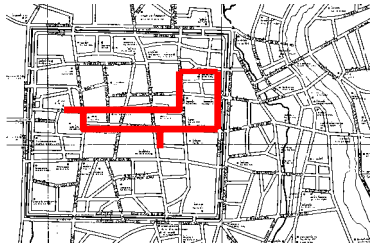
รายละเอียดของเส้นทางท่องเที่ยว เริ่มต้นเส้นทางบริเวณประตูท่าแพเข้าสู่ถนนราชดำเนินด้วยระยะทางประมาณ 80 เมตร เป็นที่ตั้งของวัดหมื่นล้าน ถัดจากวัดหมื่นล้านไปประมาณ 50 เมตร เป็นที่ตั้งของโรงเรียนและสถานสอนภาษาสมาคมนักเรียนเกาสหรัฐอเมริกา ซึ่งบางวันมีกิจกรรมและนิทรรศการจัดแสดง รวมทั้งยังมีห้องสมุดให้บริการ จุดสังเกตคือศาลาทรงไทยติดริมถนน ด้านข้างติดกับวัดพันอันนอกจากเป็นวัดที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้วยังใช้เป็นโรงเรียนสงฆ์สอนธรรมะ ฝั่งตรงข้ามวัดพันอันเป็นที่ตั้งของวัดสำเภงาที่มีวิหารประดับลายปูนปั้นศิลปะล้านนาที่สวยงาม เดินตรงไปอีกประมาณ 150 เมตรเป็นที่ตั้งของศาลาธารักษ์หรือพิพิธภัณฑสถานแสดงเหรียญตราสำคัญ เดินตรงไปเลี้ยวซ้ายเข้าพระปกเกล้าประมาณ 30 เมตรถึงวัดพันเตา จุดสังเกตคือซุ้มประตูไม้แกะสลักรูปนกยูงและกรอบประตูประดับไม้แกะสลักลายดอกไม้ประดับกระจกที่สวยงาม จากวัดพันเตาเดินไปอีกประมาณ 50 เมตร เป็นที่ตั้งของวัดเจ็ดยี่หลวง ซึ่งมีเจดีย์ขนาดใหญ่ที่สุดในเมืองเชียงใหม่และเป็นวัดสำคัญที่ใช้ประกอบพิธีกรรมสำคัญของเมือง จากนั้นเดินกลับเข้าสู่ถนนราชดำเนินเดินตรงไปอีกประมาณ 150 เมตร เป็นที่ตั้งของกลุ่มวัดที่มีอายุไม่มากนักแต่แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของความศรัทธาทางศาสนาของประชาชน ได้แก่ วัดชัยพระเกียรติ วัดทุ่งยั้ง และวัดศรีเกิด จากนั้นเดินตรงไปจนสุดถนนราชดำเนินประมาณ 100 เมตร เป็นที่ตั้งของวัดพระสิงห์สามารถสังเกตเห็นวิหารหลวงขนาดใหญ่ได้จากระยะไกล วัดพระสิงห์ถือเป็นวัดที่มีความสำคัญสูงในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเที่ยวชมกลุ่มสถาปัตยกรรมในวัดพระสิงห์แล้ว บริเวณสี่แยกจุดตัดระหว่างถนนสิงหราชและถนนอินทวโรธมีวัดสำคัญสองแห่งตั้งอยู่คือ วัดผาบ่องซึ่งมีวิหารแบบรัตนโกสินทร์ตอนต้นและวัดปราสาทซึ่งมีวิหารไม้แบบล้านนาที่สวยงามและสมบูรณ์ จากวัดปราสาทเดินย้อนกลับเข้าสู่ถนนอินทวโรธด้วยระยะทางประมาณ 400 เมตร จะพบเจดีย์และพระประจำเมืองเชียงใหม่ ชาวเชียงใหม่เรียกว่าหลวงพ่อบัว แต่เดิมเป็นที่ตั้งของวัดสะดือเมือง ฝั่งตรงข้ามกันนั้นเป็นที่ตั้งของหอศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่และอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ด้านตรงข้ามอนุสาวรีย์สามกษัตริย์บนถนนพระปกเกล้าเป็นที่ตั้งของศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะอาคารสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก นักท่องเที่ยวสามารถแวะพักรับประทานอาหารหรือพักผ่อนน้ำได้ในบริเวณนี้ จากนั้นใช้เส้นทางลัดเพื่อตัดเข้าสู่ถนนราชภาคินัย ระหว่างทางมีวัดสำคัญแห่งหนึ่งคือวัดดวงดีซึ่งมีอุโบสถศิลปกรรมพื้นเมืองล้านนาและเจดีย์ทรงระฆัง เดินต่อไปจนสุดถนนแล้วเลี้ยวซ้ายเข้าถนนราชภาคินัยบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของวัดอุโมงค์ซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถานไว้ จากวัดอุโมงค์เดินตรงไปอีกประมาณ 300 เมตร เป็นที่ตั้งของวัดสำคัญคู่มือเมืองเชียงใหม่คือวัดเชียงมั่น ที่มีอายุคู่กับการสร้างเมืองเชียงใหม่ ถือเป็นจุดสิ้นสุดของเส้นทาง นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการรถนำเที่ยวหรือรถบริการสาธารณะกลับที่พัก หรือเปลี่ยนเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ส่วนอื่นๆ ได้จากรถบริการนำเที่ยวที่อยู่ในบริเวณวัด หากนักท่องเที่ยวไม่เหนื่อยเกินไปนักอาจเดินต่อไปยังตลาดขายสินค้าสำคัญในพื้นที่เมืองเก่าคือตลาดสมเพชร เพื่อเที่ยวชมบรรยากาศของการค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภคของเมืองเชียงใหม่ ตลอดเส้นทางเที่ยวชมนักท่องเที่ยวจะพบเห็นอาคารบ้านเรือนสองข้างทางที่มีลักษณะแบบดั้งเดิมและใช้งานได้ในปัจจุบันแทรกตัวอยู่ ระหว่างเส้นทางมีร้านค้า ร้านอาหาร บริการนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง

ลักษณะของการจัดเส้นทางท่องเที่ยว การจัดเส้นทางท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่ามีลักษณะการจัดแบบ วงจรบรรจบ เนื่องจากในเขตพื้นที่เมืองเก่ามีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจกระจายอยู่ในเส้นทางสายสำคัญจำนวนมากและมีระยะห่างกันไม่มากนัก การจัดเส้นทางในลักษณะดังกล่าวนักท่องเที่ยวจะได้ประโยชน์จากการพบเห็นสถานที่ท่องเที่ยวที่แตกต่างกันในเส้นทางโดยไม่ต้องย้อนกลับไปในเส้นทางเดิม นอกจากนี้การจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยวิธีนี้ในเขตพื้นที่เมืองเก่านักท่องเที่ยวที่มีที่พักภายในพื้นที่ยังสามารถกำหนดจุดเริ่มต้นของเส้นทางโดยตัวเองได้ โดยอาจเริ่มเส้นทางจากบริเวณที่ใกล้กับที่พักของตนเอง

รูปแบบของทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับเส้นทาง ทางเดินเท้าเดิมในเขตพื้นที่เมืองเก่ามีลักษณะเป็นทางเดินเท้าที่ขนานไปกับแนวถนน (Side Walk) ทั้งสองฟาก มีความกว้างประมาณ 1.50 – 2.00 เมตร สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจตั้งอยู่ทั้งสองฟากถนน แนวถนนที่อยู่ในเส้นทางถือเป็นเส้นทางสัญจรที่สำคัญในการเข้าถึงของกิจกรรมต่างๆของพื้นที่เมืองเก่า ประกอบกับเมืองเชียงใหม่ขาดระบบขนส่งสาธารณะประจำทางเส้นทางท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าจึงควรอยู่ในลักษณะของ ย่านการเดินเท้ากึ่งการสัญจรปกติ (Semi Mall) ซึ่งจะไม่ขัดแย้งกับการสัญจรของประชาชนที่อาศัยและทำงานในพื้นที่

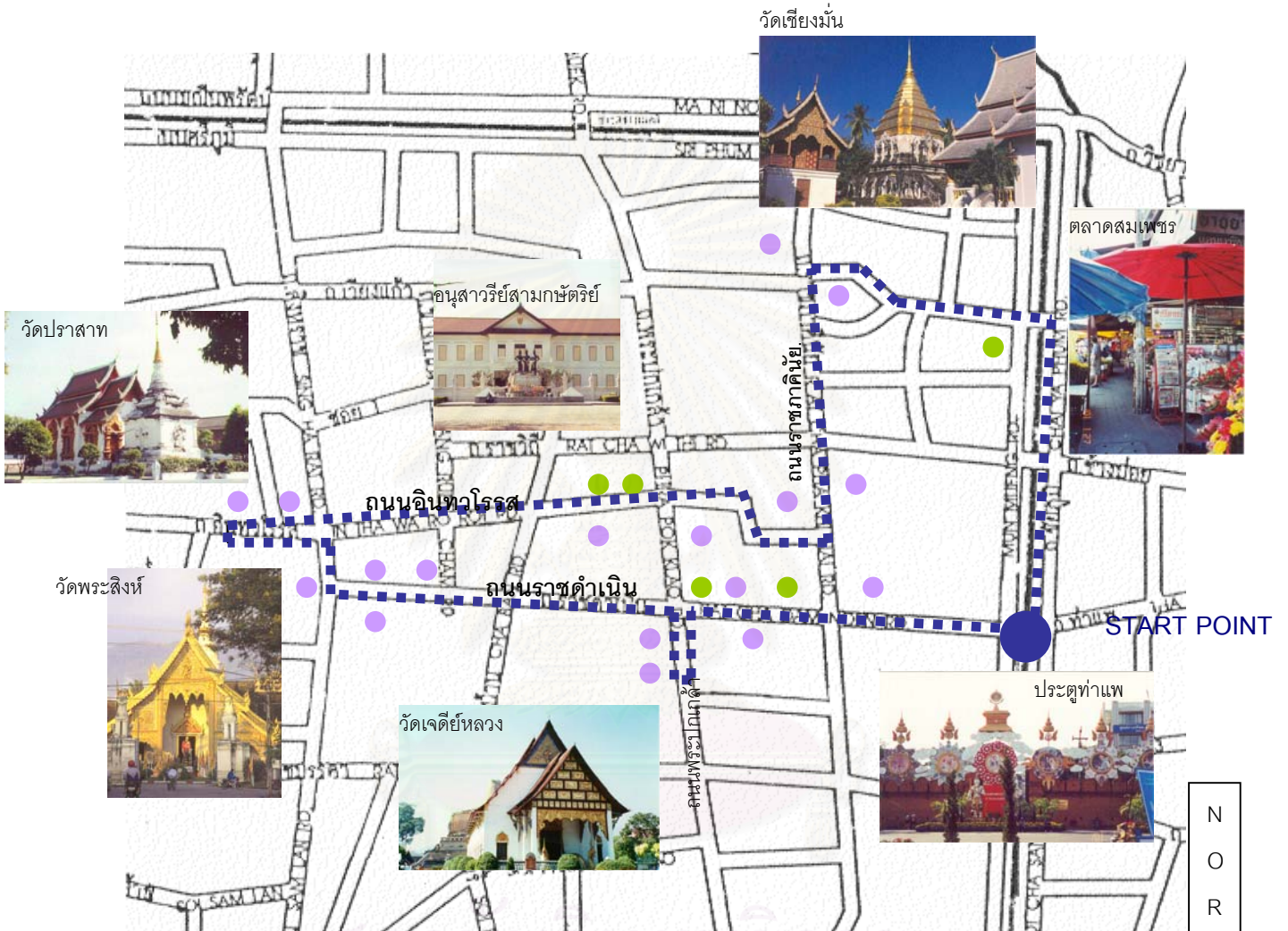
วิธีการพัฒนาเส้นทางเดินเท้า

- จัดทำมาตรการลดปริมาณการสัญจรในพื้นที่ เพื่อช่วยให้การเดินเท้าในเส้นทางปลอดภัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังอาจจัดทำถนนคนเดินในช่วงวันหยุดหรือในช่วงที่เทศกาลสำคัญในถนนราชดำเนิน เนื่องจากเป็นแนวถนนที่มีความสำคัญทางการท่องเที่ยวสูงลักษณะของเส้นทางมีแนวแกนที่สวยงามจากบริเวณประตูท่าแพจนถึงวัดพระสิงห์ จากด้านหลังเป็นแนวคูสุเทพที่ตั้งของวัดพระธาตุดอยสุเทพและพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศ ด้านการขนส่งคมนาคมก็สามารถใช้เส้นทางอื่นทดแทนได้
- ยกเลิกการจอดรถบริเวณข้างทางเพื่อขยายพื้นที่บริเวณทางเดินเท้าให้กว้างขึ้น โดยเฉพาะถนนพระปกเกล้าช่วงวัดเจดีย์หลวง และวัดพันเตา
- จัดเส้นทางให้มีความร่มรื่น ถนนที่ควรได้รับการปรับปรุงคือ ถนนอินทวิโรธ และถนนราชภาคินัย
- ปรับปรุงทัศนียภาพของเส้นทาง สถานที่ที่ควรปรับปรุงในเส้นทาง ด้านหน้าวัดเจดีย์หลวง ด้านหน้าวัดพระสิงห์ ด้านหน้าวัดเชียงใหม่ เนื่องจากทั้งสามสถานที่ทัศนียภาพฝั่งตรงข้ามมีอาคารสิ่งก่อสร้างลักษณะไม่เรียบร้อยและขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่เมืองเก่าบริเวณ ที่ตั้งพระหลวงพ่อบุชชาหรือบริเวณวัดสะตือเมืองเก่า นอกจากนี้ยังควรเน้นทางเข้าแก่สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งในเส้นทางเช่น พิพิธภัณฑ์แสดงเหรียญตรา วัดดวงดี วัดอุโมงค์

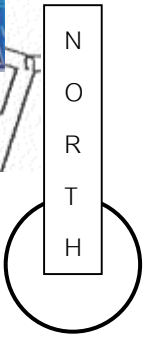
แผนที่ 5.14 แสดงเส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและสถานในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง

- วัด
- สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆ

สถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางประกอบด้วย

1. ลานประตูท่าแพ	2. วัดหมื่นล้าน
3. วัดพันอ้น	4. วัดสำเภา
5. พิพิธภัณฑสถานแสดงเหรียญตราสำคัญ	6. วัดพันเตา
7. วัดเจดีย์หลวง	8. วัดสะดือเมือง / วัดชัยพระเกียรติ
9. วัดทุ่งยั้ง	10. วัดศรีเกิด
11. วัดพระสิงห์	12. วัดผาบ่อง
13. วัดป่าสาธิต	14. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่
15. อนุสาวรีย์สามกษัตริย์	16. วัดดวงดี
17. วัดอุโมงค์มหาธีรอาจารย์	18. วัดบ้านปิง
19. วัดล้ามช้าง	20. วัดเชียงมั่น
21. ตลาดสมเพชร	22. วัดดอกคำ

5.4.2 เส้นทางเที่ยวชมวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในเมือง

รายละเอียดของเส้นทางท่องเที่ยว เริ่มต้นเส้นทางจากบริเวณถนนลอยเคราะห์ติดกับคูเมืองเชียงใหม่ บรรยากาศของถนนลอยเคราะห์มีลักษณะสบายๆ ผู้คนและกิจกรรมไม่หนาแน่นนัก เป็นที่ตั้งของที่พักนักท่องเที่ยวประเภทเกสต์เฮาส์และโรงแรมขนาดกลาง นักท่องเที่ยวสามารถแวะชมสินค้าพื้นเมืองบริเวณร้านค้าและแกลอรี่ที่อยู่ริมเส้นทาง ระหว่างระยะทางประมาณ 200 เมตร ก่อนจะถึงวัดพันตอง วัดที่มีอายุกว่า 600 ปี สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าเม็งรายภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสมัยเชียงแสน ถัดกันเป็นที่ตั้งของวัดลอยเคราะห์สร้างขึ้นในยุคหลังวัดพันตอง ตรงไปอีกประมาณ 150 เมตร บริเวณสี่แยกใหญ่มุมถนนด้านหนึ่งเป็นที่ตั้งของวัดช่างฆ้อง ปัจจุบันเหลือเพียงวิหารหลังเล็ก ได้รับการพัฒนาเป็นสวนสาธารณะขนาดย่อม จากนั้นเดินย้อนกลับเข้าสู่ถนนลอยเคราะห์ตรงเข้าสู่ถนนช้างคลาน นักท่องเที่ยวสามารถแวะรับประทานอาหารและของว่างก่อนเดินเลือกชมสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกตลอดสองฟากของถนนช้างคลานซึ่งมีความยาวประมาณ 300 เมตร หรือเลือกใช้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ร้านอินเตอร์เน็ต ร้านนวดแผนไทย ก่อนเข้าสู่ย่านค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภคที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นย่านที่มีกิจกรรมและผู้คนจับจ่ายใช้สอยในพื้นที่คึกคักตลอดทั้งวัน คือย่านตลาดวโรรส หรือที่ชาวเชียงใหม่เรียกว่า กาดหลวง หลังจากเที่ยวชมตลาดแล้วเดินเข้าสู่เส้นทางเลียบแม่น้ำปิงคือถนนไปรษณีย์ เป็นที่ตั้งของตลาดดอกไม้สด และยังเป็นที่ตั้งของ พิพิธภัณฑ์ดวงตราไปรษณีย์มีลักษณะเป็นตึกทรงฝรั่งสองชั้น จากนั้นเดินตรงออกสู่ถนนท่าแพย่านการค้าสำคัญของเมืองเชียงใหม่ สองข้างทางประกอบด้วยร้านค้าประเภทต่างๆ รวมทั้งร้านขายสินค้าประเภทของที่ระลึก มีอาคารการค้าในยุคดั้งเดิมที่ยังใช้งานอยู่ในปัจจุบันแทรกตัวอยู่ตลอดเส้นทาง นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชีวิตและกิจกรรมที่หลายหลายของย่านการค้าที่สำคัญมาตั้งแต่อดีต ตรงไปประมาณ 250 เมตรเป็นที่ตั้งของวัดแสนฝางซึ่งมีจุดเด่นคือเจดีย์ทรงผสมศิลปพม่าและวิหารแบบล้านนาที่สวยงาม ฝั่งตรงข้ามเป็นที่ตั้งของวัดบุพผารามซึ่งเป็นวัดเก่าแก่มีวิหารขนาดเล็กประดับลวดลายปูนปั้นปิดทองและประดับกระจกบนโครงไม้ที่งดงาม ตรงไปอีกประมาณ 150 เมตร เป็นที่ตั้งของวัดมหาวัน สถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลศิลปกรรมพม่า ฝั่งตรงข้ามคือวัดเซตุวันซึ่งสร้างขึ้นในสมัยหลังสิ้นสุดเส้นทางเดินเท้าบริเวณประตูท่าแพ

ลักษณะของการจัดเส้นทางท่องเที่ยว การจัดเส้นทางท่องเที่ยวในบริเวณย่านการค้าสำคัญของเมืองเชียงใหม่มีลักษณะการจัดแบบ ทางเดียว คือมีจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายแยกกันอยู่ เนื่องจากเหมาะสมกับลักษณะความน่าสนใจของกิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน และลักษณะของตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งที่เกาะกลุ่มกันเป็นช่วงๆ ตามอายุและความสำคัญ

รูปแบบของทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับเส้นทาง ทางเดินเท้าเดิมในเขตพื้นที่ย่านการค้ามีลักษณะเป็นทางเดินเท้าที่ขนานไปกับแนวถนน (Side Walk) ทั้งสองฟาก มีความกว้างประมาณ 1.50 – 2.00 เมตร ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจตั้งอยู่ทั้งสองฟากถนน การคมนาคมในเส้นทางหนาแน่นเกือบทั้งวันรวมทั้งขาดระบบขนส่งสาธารณะประจำทาง ร้านค้าต่างๆ ที่อยู่ในย่านมีความจำเป็นต้องอาศัยรถขนส่งสินค้าโดยเฉพาะถนนท่าแพและถนนช้างคลาน เส้นทางท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในพื้นที่จึงควรอยู่ในลักษณะของ ย่านการเดินเท้ากึ่งการสัญจรปกติ (Semi Mall)

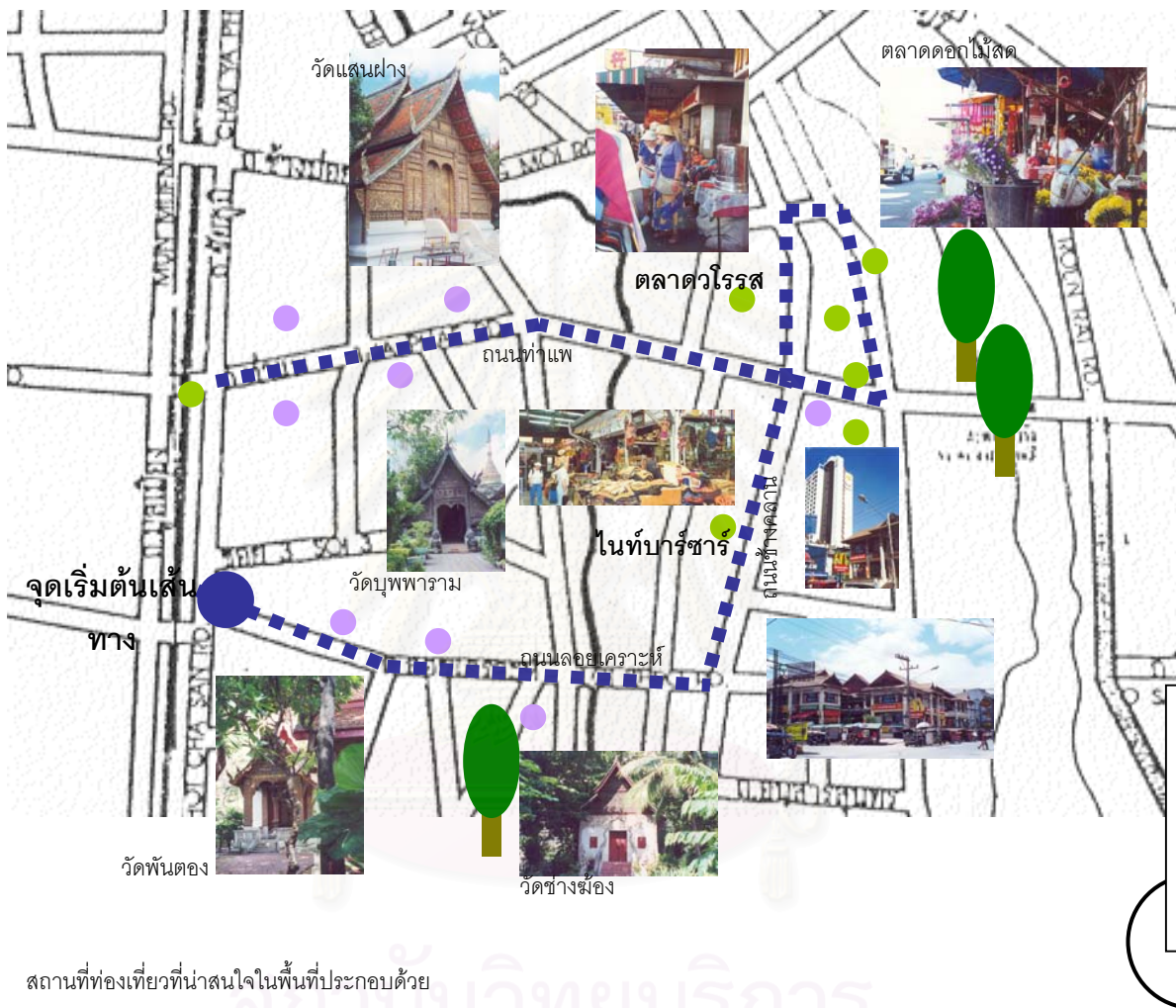
วิธีการพัฒนาเส้นทางเดินเท้า

- จัดทำมาตรการลดปริมาณการสัญจรในพื้นที่ เพื่อช่วยให้การเดินเท้าในเส้นทางปลอดภัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังอาจจัดทำถนนคนเดินในช่วงวันหยุดหรือในช่วงที่เทศกาลสำคัญในถนนท่าแพ เนื่องจากเป็นแนวถนนที่มีความสำคัญที่ใช้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งปีหนึ่งมีเพียงไม่กี่ครั้ง โดยมีการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวและประชาชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว
- ปรับปรุงทางเดินเท้าในบริเวณถนนข้างคลอง และมีมาตรการในการดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมอื่นๆ ในช่วงกลางวันเพื่อเกิดกิจกรรมที่ต่อเนื่องระหว่างกลางวันและกลางคืน
- ควรเพิ่มจุดสนใจที่สวยงามและมีเอกลักษณ์เป็นที่จดจำของผู้ที่มาท่องเที่ยวในบริเวณถนนข้างคลอง เนื่องจากเป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและต่างประเทศนิยมมาเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกก่อนเดินทางกลับ
- ปรับปรุงทัศนียภาพของเส้นทาง สถานที่ที่ควรปรับปรุงในเส้นทาง เช่นทางเดินเท้าบริเวณถนนลอยเคราะห์สามารถพัฒนาให้เกิดความร่มรื่นสวยงามได้ง่าย เนื่องจากการจราจรในเส้นทางไม่พลุกพล่านมีพื้นที่กว้างเพียงพอ ปรับปรุงทางเดินเท้าในบริเวณถนนท่าแพให้มีความต่อเนื่องในการเดินและควรขยายทางเดินเท้าให้กว้างขึ้นเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและประชาชน ออกแบบและปรับปรุงองค์ประกอบที่ใช้บนทางเดินเท้าให้มีเอกลักษณ์และความสวยงาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด
- สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆ

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในพื้นที่ประกอบด้วย

1. วัดพันตอง	2. วัดลอยเคราะห์
3. วัดข้างฮ่อง	4. วัดอุปคุต
5. พุทธสถานจังหวัดเชียงใหม่	6. พิพิธภัณฑ์ดวงตราไปรษณีย์
7. ตลาดขายดอกไม้ริมแม่น้ำปิง	8. ตลาดวโรรส
9. วัดจีน	10. วัดแสนฝาง
11. วัดบุพพาราม	12. วัดมหาวัน
13. วัดเซตวัน	14. ลานประตู่ท่าแพ

แผนที่ 5.15 แสดงเส้นทางเที่ยวชมวิถีชีวิต กิจกรรม และสถานที่ท่องเที่ยวในเมือง

5.4.3 เส้นทางท่องเที่ยวประเภทบันเทิงและการจับจ่ายใช้สอยยามค่ำคืน

รายละเอียดของเส้นทางท่องเที่ยว เริ่มต้นจากบริเวณถนนลอยเคราะห์ด้านคูเมืองเชียงใหม่ถึงถนนช้างคลานด้านที่ติดกับถนนท่าแพ กิจกรรมสองข้างทางประกอบด้วย ร้านอาหาร ผับ และบริการประเภทต่างที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการต่างๆได้ตามใจชอบ หรืออาจเดินเลือกชมสินค้า ของที่ระลึก จากร้านค้าที่ตั้งอยู่สองข้างทาง นักท่องเที่ยวสามารถเดินต่อเนื่องจากถนนลอยเคราะห์ไปจนถึงถนนช้างคลาน กิจกรรมยามค่ำคืนบนถนนช้างคลานค่อนข้างคึกคัก เนื่องจากเป็นที่ตั้งของตลาดสินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึก ที่ใหญ่และมีชื่อเสียงที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่คือ ตลาดไนท์บาร์ซาร์ บรรยากาศของสองฝากถนนเต็มไปด้วยร้านค้าแผงลอย ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหารกลางแจ้ง มีความยาวกว่า 300 เมตร หากนักท่องเที่ยวเหน็ดเหนื่อยจากการเลือกชมสินค้า ก็สามารถใช้บริการร้านอาหารและเครื่องดื่มที่อยู่ในบริเวณ บางแห่งยังมีการจัดแสดงฟอนพื้นเมืองให้นักท่องเที่ยวชม

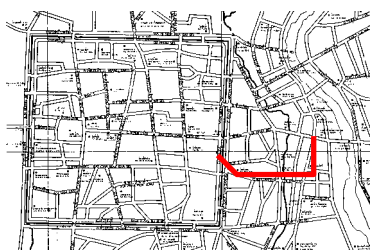
ลักษณะของการจัดเส้นทางท่องเที่ยว มีลักษณะการจัดแบบ ทางเดียว คือมีจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายแยกกันอยู่ เนื่องจากเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวชมคือการใช้บริการด้านการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ในช่วงค่ำคืน

รูปแบบของทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับเส้นทาง ทางเดินเท้ามีลักษณะเป็นทางเดินเท้าที่ขนานไปกับแนวถนน (Side Walk) ทั้งสองฝาก มีความกว้างประมาณ 1.50 – 2.00 เมตร เส้นทางท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าควรอยู่ในลักษณะของ ย่านการเดินเท้ากึ่งการสัญจรปกติ (Semi Mall) เช่นเดียวกับเส้นทางท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุผลในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มีลักษณะที่แตกต่างกับเส้นทางอื่น โดยเฉพาะในถนนช้างคลาน กิจกรรมส่วนใหญ่ให้บริการในช่วงกลางคืน โดยแต่ละคืนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในพื้นที่จำนวนมาก การใช้ถนนของนักท่องเที่ยวและประชาชนจะข้ามไปข้ามมาระหว่างสองฝั่งถนนเพื่อเลือกชมสินค้า ด้วยลักษณะดังกล่าวแล้วถนนช้างคลานจึงเป็นถนนที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดให้เป็น ย่านทางเดินเท้าชนิดเต็มรูปแบบ (Full Mall) คือไม่มีการขนส่งใดๆในพื้นที่ โดยใช้วิธีกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสม และยอมรับได้ของร้านค้าและสถานบริการต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่

วิธีการพัฒนาเส้นทางเดินเท้า

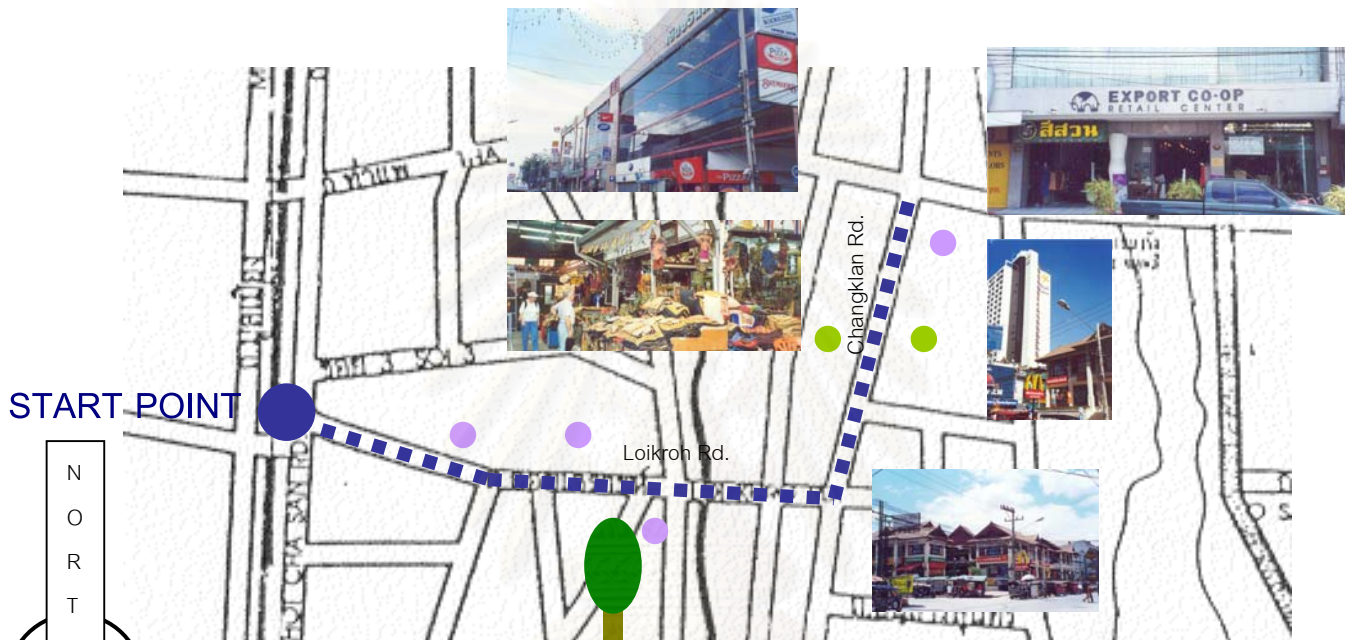
- จัดทำมาตรการลดปริมาณการสัญจรในพื้นที่ เพื่อช่วยให้การเดินเท้าในเส้นทางปลอดภัยมากยิ่งขึ้น พร้อมกับกำหนดมาตรการในการใช้ถนนช้างคลานเพื่อให้เกิด ย่านทางเดินเท้าชนิดเต็มรูปแบบขึ้น
- จัดหาเส้นทางที่สามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่ พร้อมทั้งจัดเตรียมที่จอดรถเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและประชาชน
- จัดกิจกรรมที่น่าสนใจด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการใช้ศักยภาพของพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

แผนที่ 5.16 เส้นทางท่องเที่ยวประเภทบันเทิงและการจับจ่ายใช้สอยยามค่ำคืน

Base map

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด
- สถานที่น่าสนใจอื่นๆ

Changkran Rd.

Loikroh Rd.

5.4.4 เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า (เส้นทางที่ 1)

รายละเอียดของเส้นทางท่องเที่ยว เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า เส้นทางมีความยาวประมาณ 2.2 กิโลเมตร ลักษณะของเส้นทางแบบทางเดียว ถนนสายหลักในเส้นทางคือ ถนนสิงหราช ถนนราชมรรคา ถนนอารักษ์ ถนนบำรุงบุรี ถนนสามล้าน ถนนมูลเมือง เป็นระยะสั้นๆ ส่วนใหญ่แล้วเส้นทางจะผ่านเข้าไปในย่านชุมชนที่ไม่ใช่ถนนสายหลัก (แผนที่ 5.17)

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเส้นทางประกอบด้วย

1. วัดพระสิงห์	2. วัดหมื่นเงินกอง
3. วัดเมธัง	4. วัดจีน
5. สวนสาธารณะหนองบวหาด	6. วัดพวงหงษ์
7. วัดพวงแฉล้ม	8. วัดพันแหวน
9. วัดพื่อนสร้อย	10. วัดหมื่นตุ้ม
11. วัดช่างแต้ม	12. วัดทรายมูลเมือง
13. วัดทราชมูลพม่า	

ลักษณะของการจัดเส้นทางท่องเที่ยว มีลักษณะการจัดแบบ ทางเดียว คือมีจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายแยกกันอยู่ เนื่องจากชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวกระจายในพื้นที่ เหมาะสมกับลักษณะความน่าสนใจของกิจกรรมต่างๆที่แตกต่างกัน

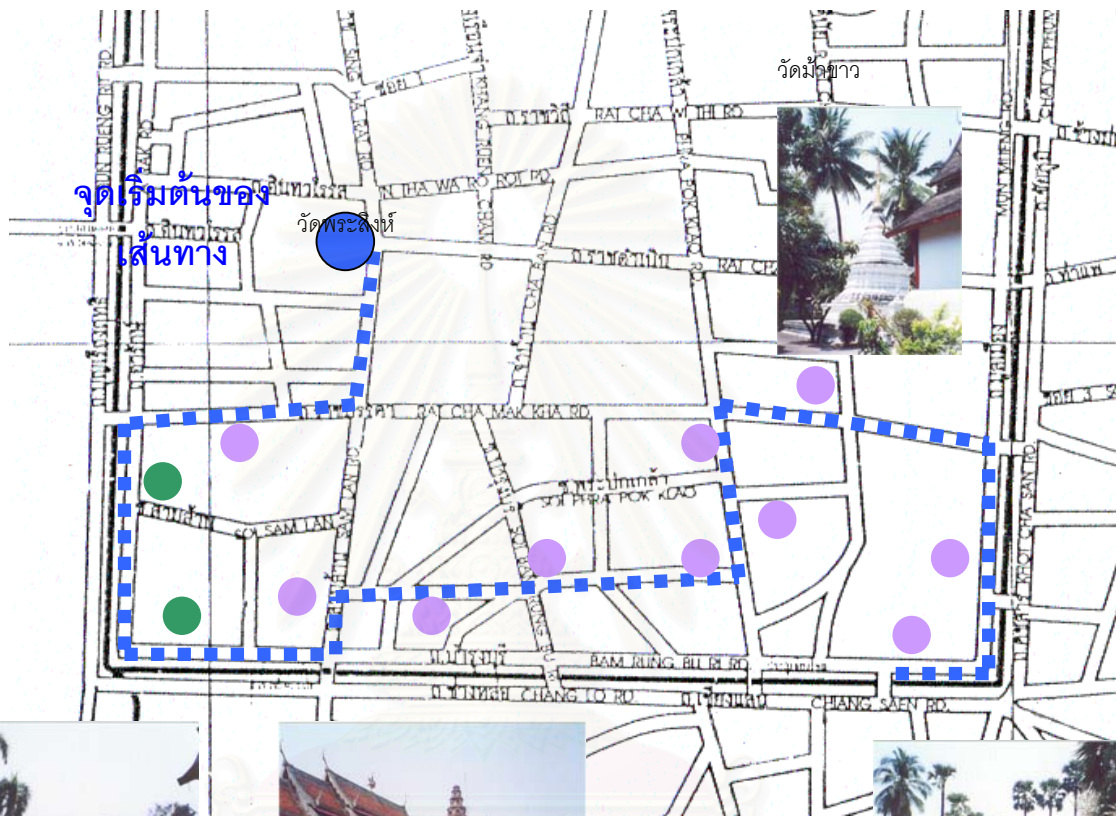
รูปแบบของทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับเส้นทาง ทางเดินเท้าเดิมมีลักษณะเป็นทางเดินเท้าที่ขนานไปกับแนวถนน (Side Walk) ทั้งสองฟาก มีความกว้างประมาณ 1.50 – 2.00 เมตร ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจตั้งอยู่ทั้งสองฟากถนน ส่วนทางเดินเท้าในย่านชุมชนหรือพักอาศัยควรพิจารณาตามความเหมาะสม เนื่องจากถนนในชุมชนมีลักษณะค่อนข้างแคบ ซึ่งควรพัฒนาในลักษณะย่านการเดินเท้าเพื่อการสัญจรปกติ (semi mall)

วิธีการพัฒนาเส้นทางเดินเท้า

- ปรับปรุงทางเดินเท้าในชุมชน และมีมาตรการในการดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมอื่นๆในช่วงกลางวันเพื่อเกิดกิจกรรมที่ต่อเนื่องระหว่างกลางวันและกลางคืน
- ปรับปรุงทัศนียภาพของเส้นทาง ส่งเสริมให้ประชาชนดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยบริเวณถนนหน้าบ้านหรืออาคาร รวมทั้งดูแลตกแต่งอาคารบ้านเรือนให้เรียบร้อยสวยงาม
- ควรปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางให้สวยงามและน่าสนใจ

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด
- แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆ

สวนสาธารณะสวนบวภวาท

วัดพวงหงส์

วัดทรายมูลพม่า

วัดพวงแต้ม

วัดพันแหวน

แผนที่ 5.17 เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานในเขตเมืองเก่า (เส้นที่ 1)

5.4.5 เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า (เส้นที่2)

รายละเอียดของเส้นทางท่องเที่ยว เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า ความยาวของเส้นทางประมาณ 1.45 กิโลเมตร ลักษณะเส้นทางแบบทางเดียว แนวถนนหลักในเส้นทางประกอบด้วย ถนนสิงหราช ถนนศรีภูมิ ถนนพระปกเกล้า ถนนราชวิถี ถนนมูลเมือง เป็นระยะสั้นๆ ส่วนใหญ่เส้นทางจะผ่านเข้าไปในถนนที่ใช้กันภายในชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเส้นทางประกอบด้วย (แผนที่ 5.18)

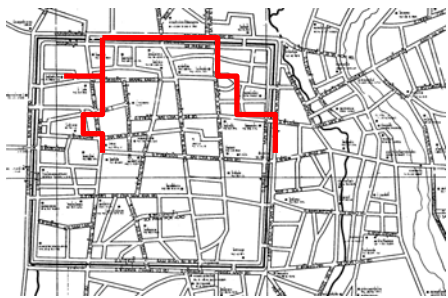
1. วัดพระสิงห์	2. วัดผาบ่อง
3. วัดปราสาท	4. วัดดับภัย
5. วัดป่าพร้าวใน	6. วัดมณเฑียร
7. วัดควรม้า	8. วัดหม้อคำตวง
9. วัดหัวข่วง	10. วัดเชียงมั่น
11. วัดลุ่มช้าง	12. วัดดอกเอื้อง
13. วัดดอกคำ	

ลักษณะของการจัดเส้นทางท่องเที่ยว มีลักษณะการจัดแบบ ทางเดียว คือมีจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายแยกกันอยู่ เนื่องจากชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวกระจายในพื้นที่ เหมาะสมกับลักษณะความน่าสนใจของกิจกรรมต่างๆที่แตกต่างกัน

รูปแบบของทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับเส้นทาง ทางเดินเท้าเดิมมีลักษณะเป็นทางเดินเท้าที่ขนานไปกับแนวถนน (Side Walk) ทั้งสองฟาก มีความกว้างประมาณ 1.50 – 2.00 เมตร ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจตั้งอยู่ทั้งสองฟากถนน ส่วนทางเดินเท้าในย่านชุมชนหรือพักอาศัยควรพิจารณาตามความเหมาะสม เนื่องจากถนนในชุมชนมีลักษณะค่อนข้างแคบ ซึ่งควรพัฒนาในลักษณะย่านการเดินเท้าถึงการสัญจรปกติ (semi mall)

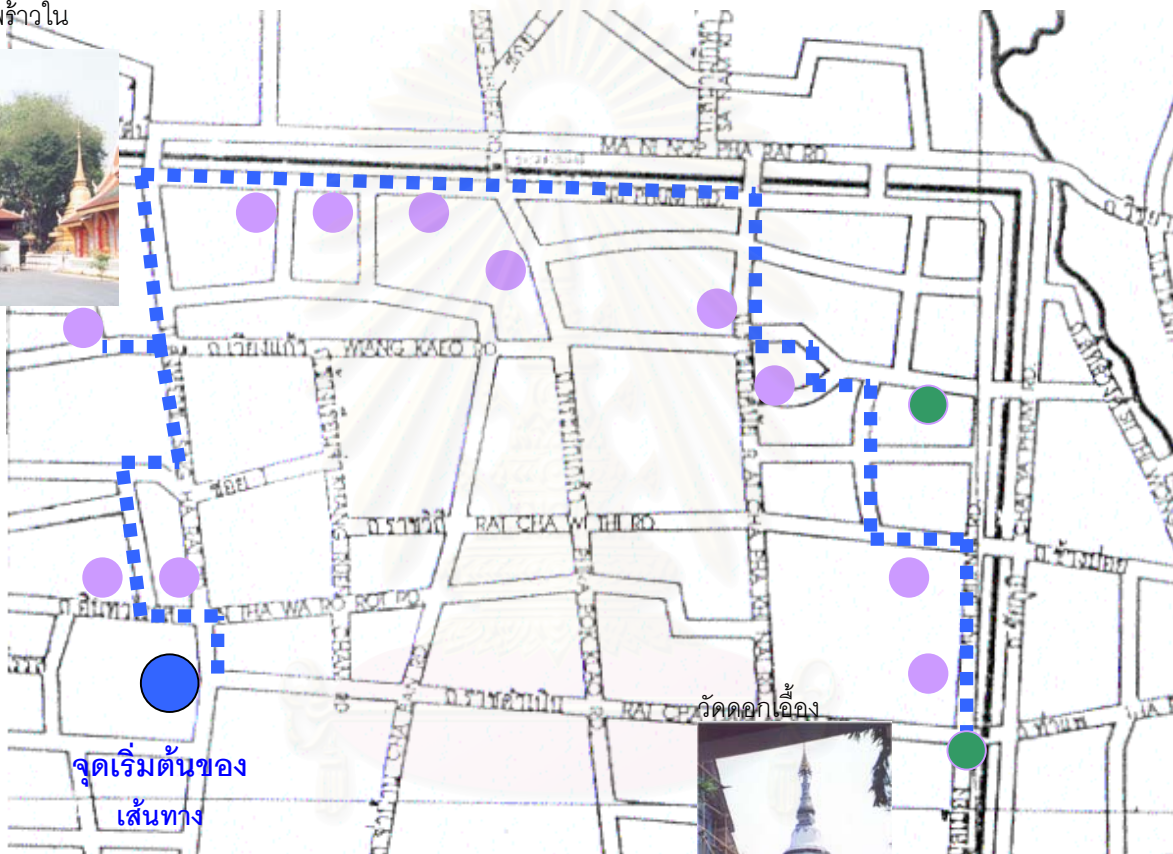
วิธีการพัฒนาเส้นทางเดินเท้า

- ปรับปรุงทางเดินเท้าในชุมชน และมีมาตรการในการดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมอื่นๆในช่วงกลางวันเพื่อเกิดกิจกรรมที่ต่อเนื่องระหว่างกลางวันและกลางคืน
- ปรับปรุงทัศนียภาพของเส้นทาง ส่งเสริมให้ประชาชนดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยบริเวณถนนหน้าบ้านหรืออาคาร รวมทั้งดูแลตกแต่งอาคารบ้านเรือนให้เรียบร้อยสวยงาม
- ควรปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางให้สวยงามและน่าสนใจ

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด
- แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆ

วัดป่าพริ้ววโน

จุดเริ่มต้นของ
เส้นทาง

วัดดอกเค็ง

วัดควรคำม้า

วัดดอกเค็ง

วัดล่ำซ่าง

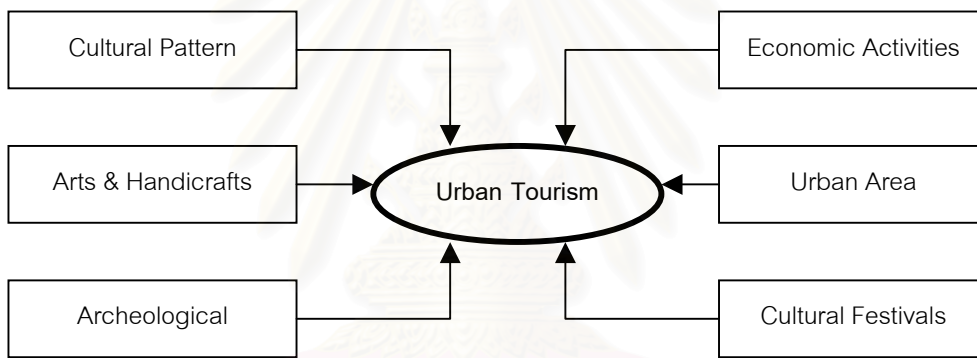
แผนที่ 5.18 เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า (เส้นทางที่ 2)

บทที่ 6
สรุปผลการศึกษานโยบายพัฒนาการท่องเที่ยว
โดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

6.1 แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

พื้นที่ศูนย์กลางเมืองเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลายบทบาทในพื้นที่เดียวกันเช่น บทบาทในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือ บทบาทในฐานะพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรม บทบาทในการเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่มีขอบเขตที่ชัดเจน บทบาทในการเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมืองมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน รูปแบบการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่จึงอยู่ในลักษณะ **การท่องเที่ยวในเมือง (Urban Tourism)** อันเป็นเมืองที่มีการท่องเที่ยวหลายลักษณะและบทบาทผสมกัน

รูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

แผนภูมิที่ 6.1 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

การพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่จำเป็นต้องคำนึงถึงบทบาทในด้านต่างๆของเมือง เพื่อรักษาเอกลักษณ์ที่ดีของเมืองไว้ โดยปกติวัฒนธรรมเป็นเหตุผลแรกสุดของนักท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่จะเลือกมาสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง การท่องเที่ยวเป็นโอกาสแรกที่เปิดโอกาสให้ใครบางคนได้สำรวจและเรียนรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ แล้วต่อมาก็อาจเกิดการลงทุนในสถานที่นั้นๆ ดังนั้นความท้าทายของการใช้การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองก็คือ “การท่องเที่ยวอยู่ได้เพราะวัฒนธรรมและผังพาววัฒนธรรม” (Charles Landry. 1988 : 9) อันที่จริงแล้ววัฒนธรรมเป็นเหตุผลที่ทำให้การท่องเที่ยวอยู่ได้ ดังนั้นการกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์หรือพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องให้ความสำคัญกับประชากรของเมืองนั้นเท่าเทียมหรือมากกว่านักท่องเที่ยว ในการอนุรักษ์พัฒนาพื้นที่ศึกษานั้นจะต้องดำเนินการให้เป็นบริเวณที่น่าอยู่อาศัยเสียก่อน โดยอาศัยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ทั้งทางด้านกายภาพและวัฒนธรรม เพื่อให้พื้นที่ อาคาร คงรูปแบบเดิมมากที่สุด อนุญาตให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยดำเนินการควบคู่ไปกับมาตรการด้านการจัดการต่างๆเช่น ห้ามทิ้งขยะบนท้องถนน การปรับปรุงป้ายต่างๆ สาธารณูปการสาธารณูปโภคที่ดี ระบบการคมนาคมขนส่งที่ปลอดภัย พื้นที่เปิดโล่งเพื่อการพักผ่อนันทนาการ เป็นต้นสิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกพื้นที่ เพื่อสร้างความน่าอยู่ให้แก่ผู้อยู่อาศัย ทำให้ผู้อยู่อาศัยรักและผูกพันกับพื้นที่ของตนและอยู่ในพื้นที่ต่อไปโดยไม่มีการย้ายออก ซึ่งหมายถึงวัฒนธรรมของพื้นที่ก็สามารถดำรงค

อยู่ได้โดยคนในพื้นที่นั่นเอง ไม่ใช่สร้างวัฒนธรรมใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับพื้นที่ อาหาร ประเพณี และเทศกาลต่างๆ เป็นต้น เมื่อวัฒนธรรมต่างๆคงอยู่ได้ก็สามารถนำมาแปลความหมายให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีค่าลำดับต่อไป

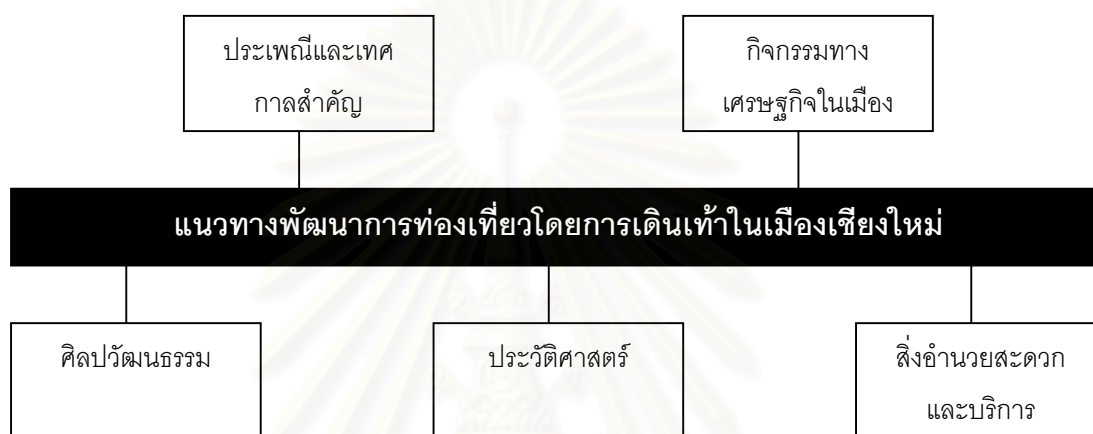
การเดินทางเที่ยวชมเมืองนั้นเป็นวิธีการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้ในเมือง การพัฒนาทางเดินเท้าในเมืองจึงถูกบรรจุอยู่ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองต่างๆ เช่นการพัฒนาทางเดินเท้าบริเวณสวนสาธารณะและที่โล่งว่างของเมือง ทางเดินเท้าในย่านจับจ่ายใช้สอย รวมไปถึงการพัฒนาภูมิทัศน์ จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก และออกแบบเส้นทางผ่านเข้าไปยังสถานที่ที่น่าสนใจในเมือง (Edward Inskeep, 1911) และส่งเสริมให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ประวัติศาสตร์มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการระบบขนส่งในเมือง โดยเฉพาะในเมืองประวัติศาสตร์ที่ถนนมีลักษณะแคบทำให้เกิดปัญหาการจราจรคับคั่ง และปัญหามลพิษที่เกิดจากการเผาไหม้ก่อนหน้านี้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้ตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ พบว่ามีฝุ่นละอองเฉลี่ยต่ำกว่า 10 ไมครอน มีค่าเกินกว่าระดับมาตรฐานตลอดนานนับ 10 ปี บางปีมีฝุ่นละอองเกินกว่าค่ามาตรฐานยาวนานเกินกว่า 75 วันต่อปี ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่ามาจากการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ขยะและเศษใบไม้ใบหญ้า ที่ไม่มีการควบคุมอย่างชัดเจน (มติชน , 15 กุมภาพันธ์ 2545 : 15)

การจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ เป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวและในขณะเดียวกันก็เป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเมือง การพัฒนาใดๆก็ตามมักมีความขัดแย้งต่อชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อมของเมือง จึงจำเป็นต้องควบคุมการพัฒนาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป โดยกำหนดเป็นแนวคิดหลักดังนี้

1. จัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองอย่างเป็นระบบ และจัดทำทางเดินเท้าที่สะดวก สวยงาม และปลอดภัยครอบคลุมพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเชียงใหม่ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านธุรกิจท่องเที่ยวและที่อยู่อาศัย
2. จัดระบบการจราจรในเมืองให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่ใช้ทางเดินเท้า ด้วยการกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น การจำกัดปริมาณจราจรในพื้นที่ ควบคุมความเร็วรถ ติดตั้งเครื่องหมายสัญญาณไฟบริเวณทางข้ามที่เป็นอันตราย
3. กำหนดแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการพัฒนาเมืองอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาเอกลักษณ์ทาง สังคม ประเพณี วัฒนธรรมของเมือง และรักษาบรรยากาศที่ดีของเมืองโดยรวมไว้
4. จัดโครงสร้างของหน่วยงานและหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการพัฒนา โดยเน้นความร่วมมือของประชาชนและตอบสนองต่อเศรษฐกิจของชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ นอกจากการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบาย สวยงาม และปลอดภัย แล้วจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบอื่นๆ (แผนภูมิ 6.2) ที่ช่วยสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงประชาชนในเมือง ใช้วิธีการท่องเที่ยวหรือเดินทางโดยการเดินเท้าในเมืองมากขึ้น ในแง่ของการท่องเที่ยวแล้ว จะต้องประกอบไปด้วยสิ่งน่าสนใจด้านการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ กิจกรรมในเมืองที่น่าสนใจ จะเป็นองค์ประกอบหลักที่ทำให้บรรยากาศการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ น่าสนใจยิ่งขึ้น

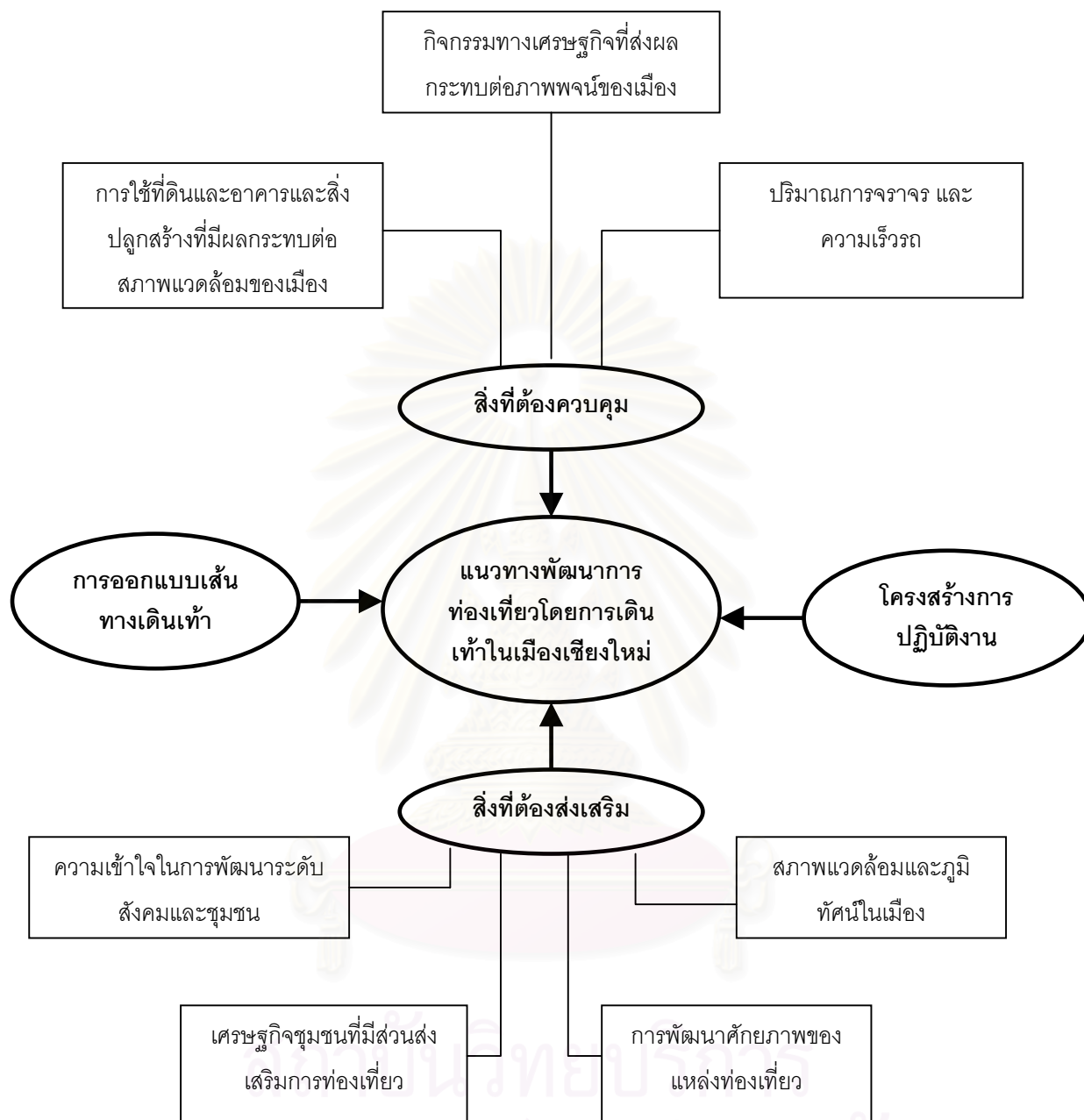

แผนภูมิ 6.2 องค์ประกอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าด้านการท่องเที่ยว

นอกจากความน่าสนใจด้านการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่แล้ว ปัจจัยที่มีความจำเป็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ ยังประกอบด้วยปัจจัยด้านต่างๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และประชาชนในเมือง เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวและประชาชนหันมาใช้วิธีการเดินเท้าในเมืองมากขึ้น โดยแต่ละปัจจัยจะต้องมีมาตรการในการพัฒนาและควบคุม เพื่อให้เมืองเชียงใหม่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้วิธีการท่องเที่ยวและเดินทางในเมืองเชียงใหม่

การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ปัจจุบันมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็นหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีลักษณะการทำงานเฉพาะอย่างตามหน้าที่ของตน การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่จำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานหลายหน่วยงานร่วมมือกันดำเนินการทั้งในส่วนที่มีผลกระทบในด้านกายภาพของเมือง ทั้งการดูแล อนุรักษ์ พื้นฟู ดูแลควบคุมอาคาร และกิจกรรมที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อโดยตรงเช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย ซึ่งจะต้องมีหน่วยงานเฉพาะกำกับดูแล แนวทางในการบริหารจัดการโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่มีดังนี้คือ

แนวความคิดในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

แผนภูมิที่ 6.3 แสดงแนวความคิดในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

เนื่องจากปัจจัยในแต่ละด้านเป็นได้ทั้งสิ่งที่ต้องส่งเสริมและควบคุมไปพร้อมๆกัน ดังนั้นจึงต้องมีส่วนของรายละเอียดในการจัดทำแนวทางการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ นำเสนอในหัวข้อต่อไปเพื่อสรุปเป็นแนวทางที่ชัดเจน

6.2 แนวทางการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

6.2.1 การเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่สามารถจัดเส้นทางท่องเที่ยวได้ 5 เส้นทาง ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันตามลักษณะของกิจกรรมในเส้นทาง โดยพิจารณาจากความสามารถในการเชื่อมโยงถึงกันได้สะดวกและมีระยะห่างระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ไกลกันมากนัก ซึ่งการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้านั้นนักท่องเที่ยวยังสามารถเลือกจัดเส้นทางตามความสนใจ และเหมาะสมกับระยะเวลาที่มี ทั้งนี้หากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่สามารถพัฒนาได้ครอบคลุมพื้นที่เมือง ก็จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกในการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเองมากขึ้น เส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า 5 เส้นทาง (แผนที่ 6.1) เป็นเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยว และเป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวนิยมจากการสังเกตเส้นทางที่นักท่องเที่ยวใช้ในเมือง รวมถึงจากการจัดลำดับของเส้นทางที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว หลังจากการสัมภาษณ์หน่วยงานและนักวิชาการในเมืองเชียงใหม่ที่เน้นความสำคัญของชุมชนที่อยู่ภายใน และความครอบคลุมพื้นที่ตัวเมืองเชียงใหม่ให้ได้มากที่สุด

เส้นทางที่ 1. เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและสถานที่สำคัญในเขตเมืองเก่า ความยาวของเส้นทางประมาณ 2.4 กิโลเมตร ลักษณะของเส้นทางเป็นแบบวงจรรอบ ประกอบด้วยแนวถนนหลักคือ ถนนราชดำเนิน ถนนสิงหราช ถนนอินทวิโรจ ถนนพระปกเกล้า ถนนมูลเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นถนนสายหลักในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง บรรยากาศของเส้นทางสบายๆโดยเฉพาะในวันหยุดราชการปริมาณรถค่อนข้างน้อย สองข้างทางมีร่มไม้ และร่มเงาจากอาคารที่อยู่ริมทางเท้า

สถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางประกอบด้วย

1. ลานประตูท่าแพ	2. วัดหมื่นล้าน
3. วัดพันอ้น	4. วัดสำเนา
5. พิพิธภัณฑ์แสดงเหรียญตราสำคัญ	6. วัดพันเตา
7. วัดเจดีย์หลวง	8. วัดสะดือเมือง / วัดชัยพระเกียรติ
9. วัดทุ่งยั้ง	10. วัดศรีเกิด
11. วัดพระสิงห์	12. วัดผาบ่อง
13. วัดปราสาท	14. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่
15. อนุสาวรีย์สามกษัตริย์	16. วัดดวงดี
17. วัดอุโมงค์มหาธีรจารย์	18. วัดบ้านปิง
19. วัดล้ามช้าง	20. วัดเชียงใหม่
21. ตลาดสมเพชร	22. วัดดอกคำ

เส้นทางที่ 2. เส้นทางเที่ยวชมวิถีชีวิตและกิจกรรมในเมือง เป็นเส้นทางในพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมือง ความยาวของเส้นทางประมาณ 2.1 กิโลเมตร ลักษณะการจัดเส้นทางเป็นแบบทางเดียว ประกอบด้วยถนนสายหลักคือ ถนนลอยเคราะห์ ถนนท่าแพ ถนนช้างคลาน ถนนไปรษณีย์ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการเรียนรู้และเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว สองข้างทางเต็มไปด้วยกิจกรรมที่หลากหลายของผู้คน การจราจรที่หนาแน่นตลอดวัน และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่งในพื้นที่

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจประกอบด้วย

1. วัดพันตอง	2. วัดลอยเคราะห์
3. วัดช่างฆ้อง	4. วัดอุปกุต
5. พุทธสถานจังหวัดเชียงใหม่	6. พิพิธภัณฑ์ดวงตราไปรษณีย์
7. ตลาดขายดอกไม้ริมแม่น้ำปิง	8. ตลาดวโรรส
9. วัดจีน	10. วัดแสนฝาง
11. วัดบุพพาราม	12. วัดมหาวัน
13. วัดเซตวัน	14. ลานประตูท่าแพ

เส้นทางที่ 3. เส้นทางท่องเที่ยวในย่านจับจ่ายซื้อสินค้าของที่ระลึก เป็นเส้นทางที่จัดขึ้นในช่วงกลางคืน มีความยาวของเส้นทางประมาณ 700 เมตร มีลักษณะเส้นทางแบบทางเดียว ประกอบด้วยแนวถนนสายสำคัญคือ ถนนลอยเคราะห์ ถนนช้างคลาน โดยเป็นย่านจับจ่ายซื้อสินค้าของที่ระลึก และย่านบริการนักท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ สถานที่ที่มีชื่อเสียงคือตลาดไนท์บาร์ซาร์

เส้นทางที่ 4. เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า เส้นทางมีความยาวประมาณ 2.2 กิโลเมตร ลักษณะของเส้นทางแบบทางเดียว ถนนสายหลักในเส้นทางคือ ถนนสิงหราช ถนนราชมรรคา ถนนอารักษ์ ถนนบำรุงบุรี ถนนสามล้าน ถนนมูลเมือง เป็นระยะสั้นๆ ส่วนใหญ่แล้วเส้นทางจะผ่านเข้าไปในย่านชุมชนที่ไม่ใช่ถนนสายหลัก

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเส้นทางประกอบด้วย

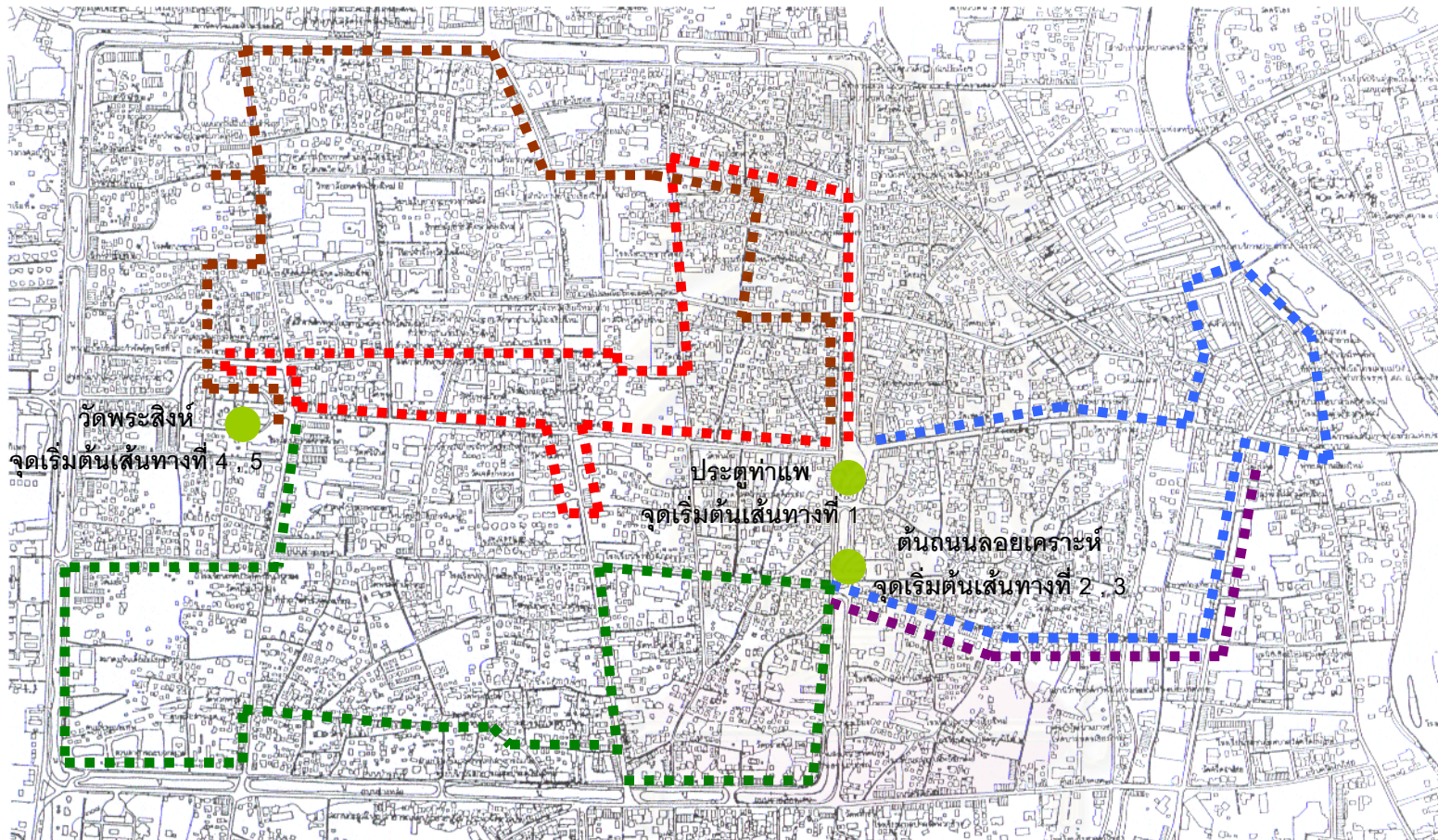
1. วัดพระสิงห์	2. วัดหมื่นเงินทอง
3. วัดเมธัง	4. วัดจีน
5. สวนสาธารณะหนองบวกหาด	6. วัดพวงหงษ์
7. วัดพวงแต้ม	8. วัดพันแหวน
9. วัดพ่อนสร้อย	10. วัดหมื่นตุ่ม
11. วัดช่างแต้ม	12. วัดทรายมูลเมือง
13. วัดทราบบมูลพม่า	

เส้นทางที่ 5. เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเขตเมืองเก่า ความยาวของเส้นทางประมาณ 1.45 กิโลเมตร ลักษณะเส้นทางแบบทางเดียว แนวถนนหลักในเส้นทางประกอบด้วย ถนนสิงหราช ถนนศรีภูมิ ถนนพระปกเกล้า ถนนราชวิถี ถนนมูลเมือง เป็นระยะสั้นๆ ส่วนใหญ่เส้นทางจะผ่านเข้าไปในถนนที่ใช้กันภายในชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเส้นทางประกอบด้วย

1. วัดพระสิงห์	2. วัดผาบ่อง
3. วัดปราสาท	4. วัดดับภัย
5. วัดป่าพร้าวใน	6. วัดมณเฑียร
7. วัดควรคำม้า	8. วัดหม้อคำตวง
9. วัดหัวข่วง	10. วัดเชียงมั่น
11. วัดลุ่มช้าง	12. วัดดอกเอื้อง
13. วัดดอกคำ	

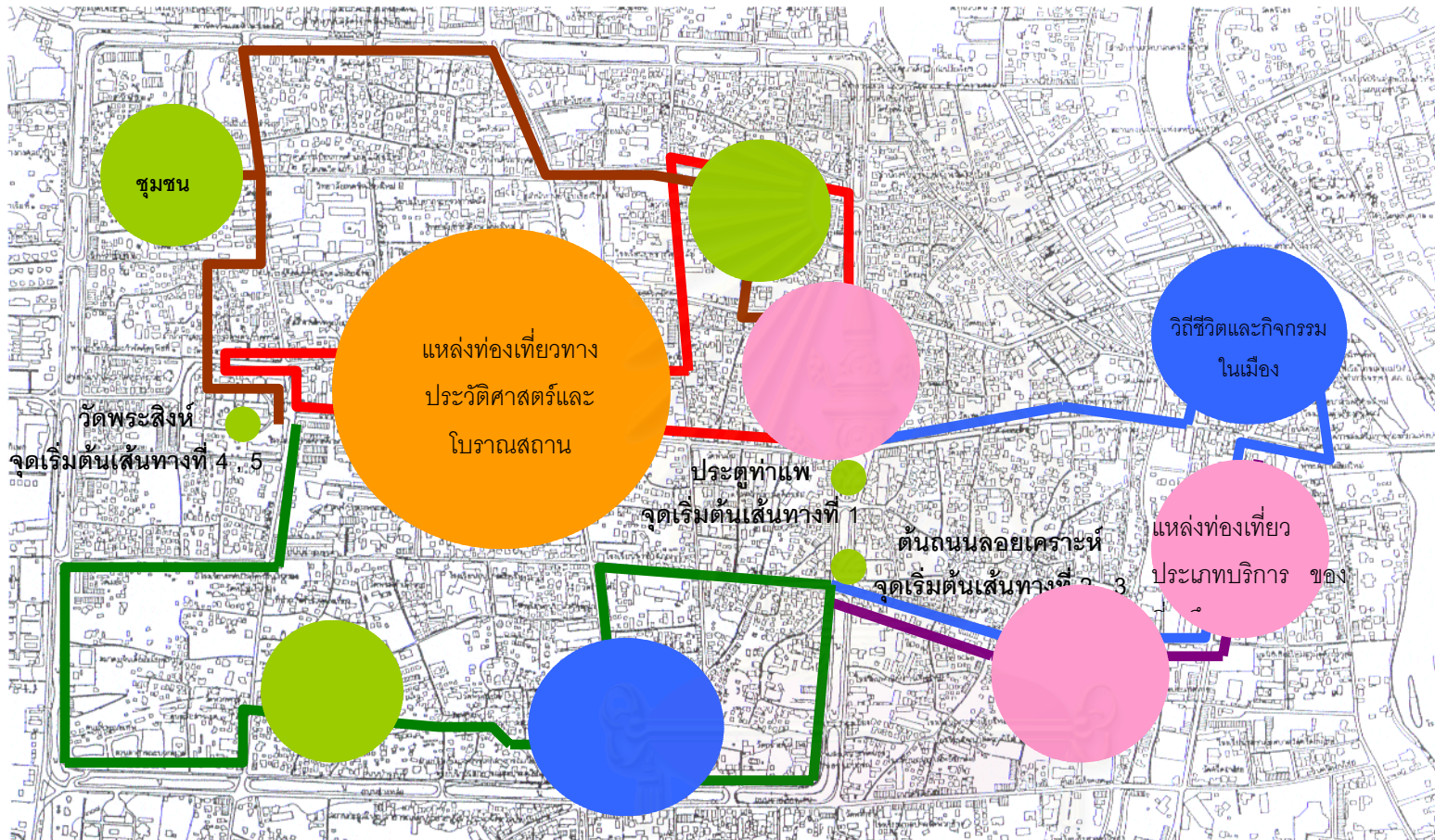
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.1 แสดงผังเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
 มาตรฐาน 1 : 10,000
 แผนที่ฐาน กรมการผังเมือง

เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและสถานที่สำคัญ
 เส้นทางเที่ยวชมกิจกรรมและโบราณสถานในเมือง
 เส้นทางเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกและบริการในเมือง
 เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเมืองเก่า
 เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเมืองเก่า

แผนที่ 6.2 กิจกรรมในย่านที่น่าสนใจด้านท่องเที่ยว
โดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่
มาตราส่วน 1 : 10,000
แผนที่ฐาน กรมการผังเมือง

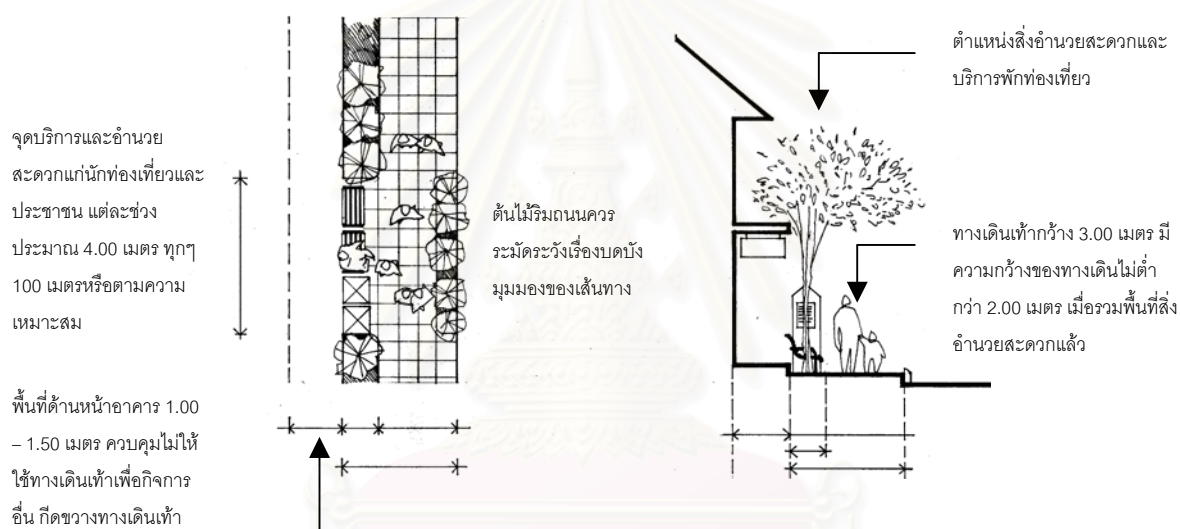

- เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและสถานที่สำคัญ
- เส้นทางเที่ยวชมกิจกรรมและโบราณสถานในเมือง
- เส้นทางเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกและบริการในเมือง
- เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเมืองเก่า
- เส้นทางเที่ยวชมโบราณสถานและชุมชนในเมืองเก่า

6.2.2 แนวทางการออกแบบทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

การพัฒนาทางเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ให้เป็นเส้นทางที่มีความสะดวก ปลอดภัย และสวยงาม นั้นได้จากการศึกษาข้อมูลทางทฤษฎีและข้อมูลที่ได้จากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ เพื่อให้การออกแบบเหมาะสมกับเมืองเชียงใหม่ ซึ่งแนวทางการออกแบบโดยรวมมีดังนี้คือ

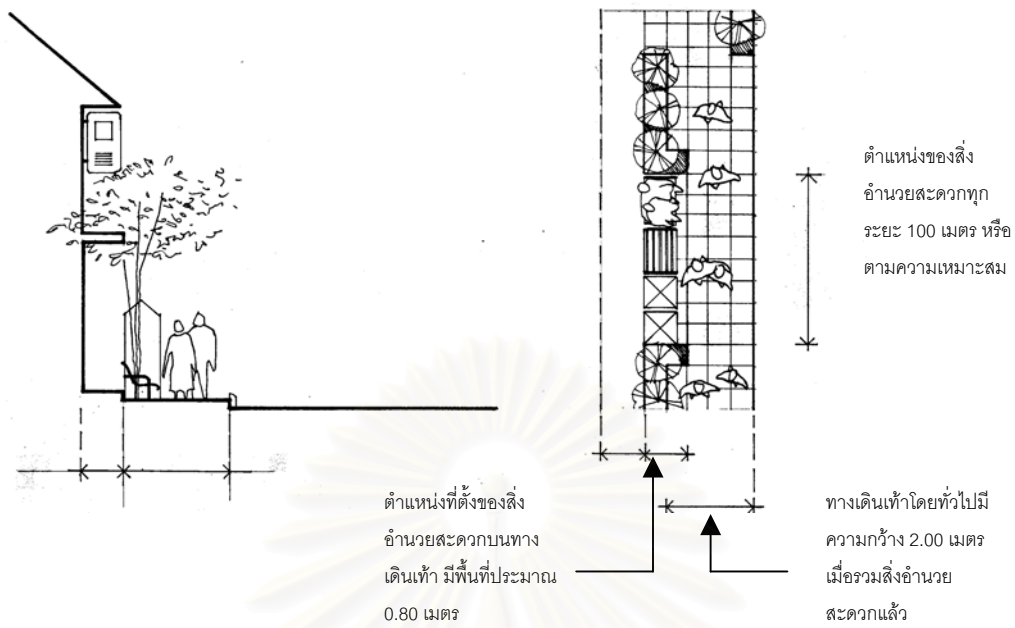
ถนนสายหลักที่มีความกว้างของถนนมากพอได้แก่ ถนนท่าแพ ถนนราชดำเนิน ถนนช้างคลาน ถนนพระปกเกล้า ถนนลอยเคราะห์ ถนนราชภาคนิย ถนนสิงหราช ควรได้รับการปรับปรุงทางเดินเท้าโดยการขยายทางเดินเท้าทั้งสองฝั่งถนนให้มีความกว้าง 3.00 เมตร ตลอดเส้นทาง จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ถังขยะ โคมไฟสาธารณะ ม้านั่ง รวมไปถึงบริเวณเดียวกันทุกระยะ 100 เมตร เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ทางเดินเท้า และไม่มีสิ่งกีดขวางบนทางเดินเท้า ปลูกแนวต้นไม้ระหว่างแนวถนนกับทางเดินเท้า โดยพิจารณาพันธุ์ไม้ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามไม่ควรเป็นพันธุ์ไม้ที่บดบังทัศนียภาพและมุมมองที่สวยงามของเมือง

รูปที่ 6.1 การออกแบบทางเดินเท้าในถนนสายหลักด้านการท่องเที่ยว

ถนนสายรองที่มีความกว้างของถนนไม่มากนัก ทางเดินเท้าควรมีความกว้าง 1.50 – 2.00 เมตรตลอดเส้นทางทั้งสองฝั่งถนน เพื่อความปลอดภัยในการใช้ทางเท้าของนักท่องเที่ยวและประชาชน เช่นถนนช้างม่อย ถนนราชมรรคา ถนนอินทวิโรธ ถนนราชวิถี ถนนเวียงแก้ว จัดสิ่งอำนวยความสะดวก และปลูกต้นไม้ เช่นเดียวกับแนวถนนหลัก (รูปที่ 6.2 หน้า 151)

สำหรับทางเดินเท้าในชุมชนนั้น เนื่องจากถนนในชุมชนมีลักษณะค่อนข้างแคบ ดังนั้นการออกแบบทางเดินเท้าจึงควรพิจารณาตามความเหมาะสม และตามความต้องการของประชาชนที่อาศัยในชุมชน โดยเลือกด้านใดด้านหนึ่งของถนนในการพัฒนาทางเท้า อาศัยร่มเงาจากอาคารบ้านเรือนและต้นไม้ที่อยู่มิทางเท้า เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยว มีทางเดินเท้าที่ปลอดภัยมากขึ้น สิ่งที่ควรพิจารณาเป็นพิเศษในการพัฒนาคือการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของถนนซอยเหล่านี้ โดยให้ประชาชนที่อยู่ในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาที่มีต่อการท่องเที่ยวและชุมชน (รูปที่ 6.3 หน้า 151)

รูปที่ 6.2 การออกแบบทางเดินเท้าในถนนสายรองด้านการท่องเที่ยว

รูปที่ 6.3 การออกแบบทางเดินเท้าในถนนซอย

การออกแบบองค์ประกอบบนทางเดินเท้าในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองและในย่านการค้าของเมืองนั้น ควรคำนึงถึงเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองควรได้รับการออกแบบเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์การสร้างเมืองเชียงใหม่ ดังนั้นควรคำนึงถึงเอกลักษณ์และความสวยงามเป็นพิเศษเช่น การเลือกใช้วัสดุและสีที่เข้ากับบรรยากาศของเมืองและอาคารบ้านเรือน การนำเอาลวดลายศิลปะท้องถิ่นที่สวยงามมาใช้ในการออกแบบองค์ประกอบต่างๆ

ถนนที่เสนอแนะให้จัดโครงการถนนคนเดินมี 3 ถนนหลักคือ

- ถนนท่าแพ เนื่องจากเป็นถนนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง ประกอบไปด้วยกิจกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว ร้านขายสินค้าของที่ระลึก และมีวัดสำคัญของเมืองตั้งอยู่ถึง 4 แห่ง โดยวัดเหล่านี้ถือเป็นศูนย์กลางการพบปะการรวมตัวของประชาชน โดยให้ใช้วันอาทิตย์และวันหยุดในเทศกาลสำคัญของเมืองจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว และใช้เป็นที่โล่งเพื่อนันทนาการของเมือง ส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน
- ถนนราชดำเนิน เป็นถนนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูงอีกถนนหนึ่งในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง โดยใช้วันหยุดในเทศกาลสำคัญในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้จะต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น โดยเน้นกิจกรรมที่เกิดจากความชำนาญของชุมชนหรือท้องถิ่น และกิจกรรมที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมือง ที่แตกต่างจากที่อื่นอย่างชัดเจน
- ถนนช้างคลาน สำหรับถนนช้างคลานนั้นควรพิจารณาปิดถนนในช่วงกลางคืน ระหว่างเวลา 19.00 – 24.00 น. ซึ่งเป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเลือกซื้อสินค้า ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวก ปลอดภัย มากขึ้น และควรจัดระเบียบร้านค้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อยกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในการปิดถนนนั้นก็ควรจัดเตรียมสถานที่จอดรถทั่วทั้งเมือง รถบริการสาธารณะ และรถยนต์ส่วนตัว ให้เพียงพอกับความต้องการ

ในการดำเนินการพัฒนาทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ นั้น ควรเริ่มต้นพัฒนาในเส้นทางที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูงก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากเส้นทางเหล่านี้เป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบัน จากนั้นจึงดำเนินการในถนนลำดับรองต่อไป ซึ่งหากโครงการประสบความสำเร็จสามารถดำเนินการปรับปรุงทางเดินเท้าได้ครอบคลุมพื้นที่เมืองเชียงใหม่ ก็จะช่วยให้การท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่มีความสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนได้มากขึ้น ความสำคัญของถนนที่ควรได้รับการปรับปรุงทางเดินเท้าในระดับต่างๆมีดังนี้

- ทางเดินเท้าในถนนที่มีความสำคัญในระดับสูงได้แก่ ถนนราชดำเนิน ถนนท่าแพ ถนนช้างคลาน ถนนพระปกเกล้า ถนนมูลเมือง ถนนคชสาร
- ทางเดินเท้าในถนนที่มีความสำคัญระดับรองได้แก่ ถนนสิงหราช ถนนราชภาคนิย ถนนลอยเคราะห์ ถนนไปรษณีย์
- ทางเดินเท้าในถนนที่มีความสำคัญในการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวได้แก่ ถนนอินทวโรธ ถนนราชวิถี ถนนเวียงแก้ว ถนนช้างม่วย ถนนราชมรรคา
- ทางเดินเท้าที่มีความสำคัญในการเชื่อมโยงพื้นที่ภายในชุมชน และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ที่สนใจการเที่ยวชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเมือง

การจัดลำดับความสำคัญของถนนเส้นต่างๆในเมือง ก็เพื่อให้ง่ายต่อการจัดทำแผนดำเนินการพัฒนาในแนวถนนที่มีความสำคัญก่อนและหลังตามลำดับ ซึ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการออกแบบและปรับปรุงทางเดินเท้าเป็นหน้าที่ของสำนักการโยธา ฝ่ายการจราจร เทศบาลนครเชียงใหม่

6.3 แผนการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

การจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ นั้น โดยหลักในการศึกษาแล้วเพื่อตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ โดยได้ศึกษาข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรคของทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่โดยใช้วิธีการทำแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ได้สอบถามประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดโครงการ 10 มหัศจรรย์ที่ถนนท่าแพ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่อาศัยและผู้ที่มีร้านค้าอยู่ในพื้นที่ถึงผลดีและผลเสียของโครง โดยสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแนวทางการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ โดยเฉพาะในโครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน นอกจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนแล้วยังต้องคำนึงถึงหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง เนื่องจากการจัดทำโครงการใดๆก็ตามจะต้องอาศัยทรัพยากรด้านงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และการอำนวยความสะดวกจากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงาน ข้อจำกัดส่วนใหญ่ของการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าคือปัญหาผลกระทบที่อาจเกิดกับระบบการจราจรในเมือง มาตรการควบคุมบางประการก็อาจเกิดผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบธุรกิจในพื้นที่ศึกษา แผนการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าประกอบไปด้วยรายละเอียดในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

6.3.1 แนวทางและมาตรการจัดการด้านการจราจรในเมืองเชียงใหม่

เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเมืองและย่านการค้าสำคัญของเมืองเชียงใหม่ มีปริมาณจราจรหนาแน่นตลอดทั้งวัน และเกิดปัญหาการจราจรติดขัดรวมถึงปัญหามลภาวะที่เกิดจากการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ เป็นผลเสียต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเชียงใหม่ การส่งเสริมให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวหันมาใช้การเดินทางโดยไม่ใช้รถยนต์ส่วนตัวจึงถือเป็นทางออกในการช่วยบรรเทาปัญหาการจราจร และปัญหามลภาวะในเมืองลงได้ทางหนึ่ง แนวทางต่างๆที่จะนำมาใช้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางเดินเท้าที่ปลอดภัยนั้น อาจส่งผลกระทบต่อรูปแบบการจราจรในเมืองหรือผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา โดยเฉพาะกับร้านค้าที่จำเป็นต้องใช้รถในการขนส่งสินค้า ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนนิยมใช้รถยนต์ส่วนตัวกันมากคือ การที่เมืองเชียงใหม่ขาดรถโดยสารสาธารณะที่วิ่งประจำเส้นทางและเข้าถึงพื้นที่ต่างในเมืองได้อย่างสะดวก แนวทางต่างๆที่จะช่วยให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถใช้ทางเดินเท้าได้ปลอดภัยมากขึ้นนั้น ต้องอาศัยหน่วยงาน 3 หน่วยงานหลักในการประสานงานร่วมกันได้แก่ สำนักงานขนส่งมวลชนจังหวัด สำนักงานจราจรจังหวัด สำนักงานขนส่งจังหวัด โดยมีแนวทางในการจัดการดังนี้คือ

- จำกัดปริมาณการจราจรที่เข้ามาในเมือง เนื่องจากปัจจุบันปริมาณรถในเมืองเชียงใหม่มากเกินไปจนเกินกว่าความสามารถในการรองรับโดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งรีบเข้าเย็น เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบแก่ผู้ที่จำเป็นต้องใช้เส้นทางในเมือง อาจกำหนดเวลาในการใช้ถนนบางเส้น
- ห้ามรถขนาดใหญ่ได้แก่ รถบรรทุกขนส่ง รถบัสนำเที่ยว เข้าในพื้นที่ศูนย์กลางเมือง เพื่อความปลอดภัยและไม่ทำให้การจราจรติดขัด เนื่องจากถนนในเมืองเชียงใหม่ค่อนข้างแคบ รถที่มีขนาดใหญ่ยิ่งก่อความวุ่นวาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจอดหรือเข้าออกสถานที่ต่างๆ
- รณรงค์ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่เดินทางโดยการเดินเท้า ขี่จักรยาน หรือใช้รถโดยสารสาธารณะในเมือง โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดราชการที่ไม่มีรถวิ่ง

- ห้ามจอดรถริมทางเท้าในถนนสายหลักเส้นต่างๆภายในเมืองเชียงใหม่ได้แก่ ถนนท่าแพ ถนนราชดำเนิน ถนนช้างคลานในช่วงกลางคืน เพื่อลดปัญหาการกีดขวางต่อการสัญจร และสามารถใช้ช่องจราจรสำหรับจอดรถในการพิจารณาขยายทางเดินเท้า ให้ทางเดินเท้ากว้างและปลอดภัยมากขึ้น
- เพิ่มมาตรการอำนวยสะดวกแก่ผู้ใช้ทางข้ามมากขึ้น ได้แก่การติดตั้งสัญญาณไฟบริเวณทางข้าม จัดทำแนวป้องกันระหว่างถนนกับทางเดินเท้า ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติเสนอแนะมาแบบสอบถามค่อนข้างมาก
- จัดหาที่จอดรถรวมในพื้นที่ย่านการค้า เพื่อรองรับรถที่เข้ามาติดต่อทำธุระในย่าน รวมทั้งเพื่อให้ประชาชนใช้รถเท้าที่จำเป็นโดยอาจเลือกวิธีจอดรถไว้แล้วใช้วิธีการเดินต่อไปทำธุระในย่านต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องนำรถไปจอดถึงสถานที่ที่จะติดต่อ
- แนวทางในการแก้ปัญหาในระยะยาว คือการจัดระบบการเดินรถโดยสารสาธารณะในเมืองให้เป็นระบบครอบคลุมพื้นที่ในเมืองให้มากที่สุด และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ใช้รถโดยสารสาธารณะเป็นพิเศษ ก็จะช่วยดึงดูดให้ประชาชนหันมาใช้รถโดยสารสาธารณะร่วมกับการเดินเท้า และทำให้ถนนในเมืองมีปริมาณรถน้อย การใช้ทางเดินเท้าและจักรยานก็จะปลอดภัยมากขึ้น
- อำนวยความสะดวกแก่ถนนที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน (Walking Street) โดยดูแลให้การจราจรในถนนสายอื่นที่อยู่ใกล้เคียงให้มีความคล่องตัว
- ใช้มาตรการทางกฎหมายแก่ผู้ฝ่าฝืนทำผิดกฎจราจรอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดเป็นบรรทัดฐานที่ดีแก่สังคม และทำให้เกิดความปลอดภัยแก่การใช้รถใช้ถนนมากขึ้น
- จำกัดความเร็วของรถที่วิ่งในเมืองและดำเนินการอย่างเอาจริงเอาจังกับผู้ฝ่าฝืน เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และช่วยให้การใช้ทางเดินเท้าและจักรยานปลอดภัยขึ้น

มาตรการด้านการจราจรที่เสนอไปนั้นส่วนใหญ่เป็นมาตรการที่ช่วยให้การเดินเท้าและจักรยานในเมืองปลอดภัยมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแล้วหากทางเดินเท้าไม่ได้รับการปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้สะดวก ปลอดภัย สวยงาม และความร่มรื่นแล้ว ประชาชนและนักท่องเที่ยวก็จะไม่เลือกใช้การเดินเท้าในเมืองอย่างที่คาดหวังไว้ สิ่งที่จะดึงดูดประชาชนและนักท่องเที่ยว นั่นคือจะต้องทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเห็นว่าการใช้ทางเดินเท้า นั้นสะดวกและมีข้อดีกว่าการใช้วิธีการเดินทางแบบอื่น

6.3.2 แนวทางจัดการและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเชียงใหม่

เนื่องจากเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานยาวนานกว่า 700 ปี ในพื้นที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าก็เป็นพื้นที่ที่สำคัญในการตั้งถิ่นฐานของเมืองเชียงใหม่ มีการใช้ที่ดินที่ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ก็เปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาต่างๆด้วย ปัจจุบันตัวเมืองเชียงใหม่ทั้งในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองและพื้นที่ย่านการค้าของเมืองก็เต็มไปด้วยกิจกรรมที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น การค้า ธุรกิจ บริการ สถานที่ราชการ รวมทั้งการพักอาศัย

บรรยากาศในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองนั้นนับว่ายังคงมีบรรยากาศของเมืองเชียงใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะอยู่มาก บ้านเรือนของประชาชนมีขนาดเล็กกระจายอยู่ในพื้นที่ อาคารบ้านเรือนเหล่านี้หลายหลังยังมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอยู่ทั้งสัดส่วน ขนาด วัสดุ สีสีนที่ใช้ ถนนที่เป็นระเบียบในเมืองยังช่วยสภาพแวดล้อมของเมืองดูเป็นระเบียบเรียบร้อย อาคารที่อยู่ริมถนนสายหลักก็จะประกอบการค้าเพื่อบริการประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนและ

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ ที่ดินขนาดใหญ่ภายในพื้นที่ที่จะเป็นที่ดินของส่วนราชการเป็นส่วนใหญ่ทำให้การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินมีน้อย นอกจากนั้นในพื้นที่สีเขียวเมืองยังเต็มไปด้วยวัดกว่า 30 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่

พื้นที่ในย่านการค้าของเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบัน มีลักษณะเหมือนกับย่านศูนย์กลางเมืองใหญ่ทั่วไปคือ มีอาคารบ้านเรือนขนาดใหญ่ อาคารที่พักของประชาชนจะหลบอยู่หลังตึก อาคารสูง การจราจรขวักไขว่ ประชาชนจำนวนมากเข้ามาติดต่อเพื่อทำธุระและค้าขาย อย่างไรก็ตามเมืองก็ยังมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากเมืองใหญ่อื่นๆ คือ ลักษณะในการดำเนินชีวิต ตลาด กิจกรรมค้าขาย ข้าวของ อาหาร ที่มีอยู่ในเมืองก็จะมีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจแตกต่างจากที่อื่นๆ ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ก็ถือเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีค่าของเมืองเชียงใหม่

การปล่อยให้เมืองเติบโตโดยขาดความควบคุม อาจทำให้เอกลักษณ์ที่สวยงามและไม่เหมือนที่อื่นเสียไปโดยไม่ตั้งใจ ดังนั้นแล้วจึงควรมีมาตรการในการควบคุมดูแลการใช้ที่ดินและกิจกรรมในเมืองให้มีความเหมาะสมกับเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ในการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ให้เป็นเมืองน่าอยู่และท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป โดยมีแนวทางและมาตรการต่างๆดังนี้

- มีการควบคุมกิจกรรมประเภทต่างๆในเมืองให้มีความเหมาะสม เพื่อไม่ให้ภาพลักษณ์ของการเป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเสียไป ได้แก่การควบคุมกิจกรรมบริการที่เปิดให้บริการในเวลากลางคืน โดยกำหนดเป็นย่านเฉพาะไม่ปะปนกับกิจกรรมอื่นๆในเมือง
- มีมาตรการจัดการปรับปรุงหรือพัฒนาพื้นที่เสื่อมโทรมในเมือง ให้เหมาะสมกับการอยู่อาศัยของประชาชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้เชียงใหม่เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัยและท่องเที่ยว ได้แก่
 1. ชุมชนที่อยู่บริเวณแนวกำแพงดิน
 2. ชุมชนบริเวณย่านประตูเชียงใหม่
 3. ชวงและที่โล่งวางในเมืองในเมือง
 4. ปรับปรุงสวนสาธารณะในเมือง ให้ปลอดภัย สวยงาม
 5. ควบคุมกิจกรรมการใช้ที่ดินบริเวณที่คาดว่าจะมีผลกระทบกับ มุมมอง คุณค่า ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่บริเวณ หน้าวัดเจดีย์หลวง วัดเชียงมั่น วัดพระสิงห์ และวัดที่สำคัญอื่นๆในเมือง
- กำหนดความสูงและระยะห่างของอาคารจากโบราณสถานที่สำคัญ รวมถึงสถานที่ที่เป็นจุดสังเกตที่สวยงามในเมือง เพื่อไม่ให้มีอาคารบดบังทัศนียภาพที่สวยงามในเมือง

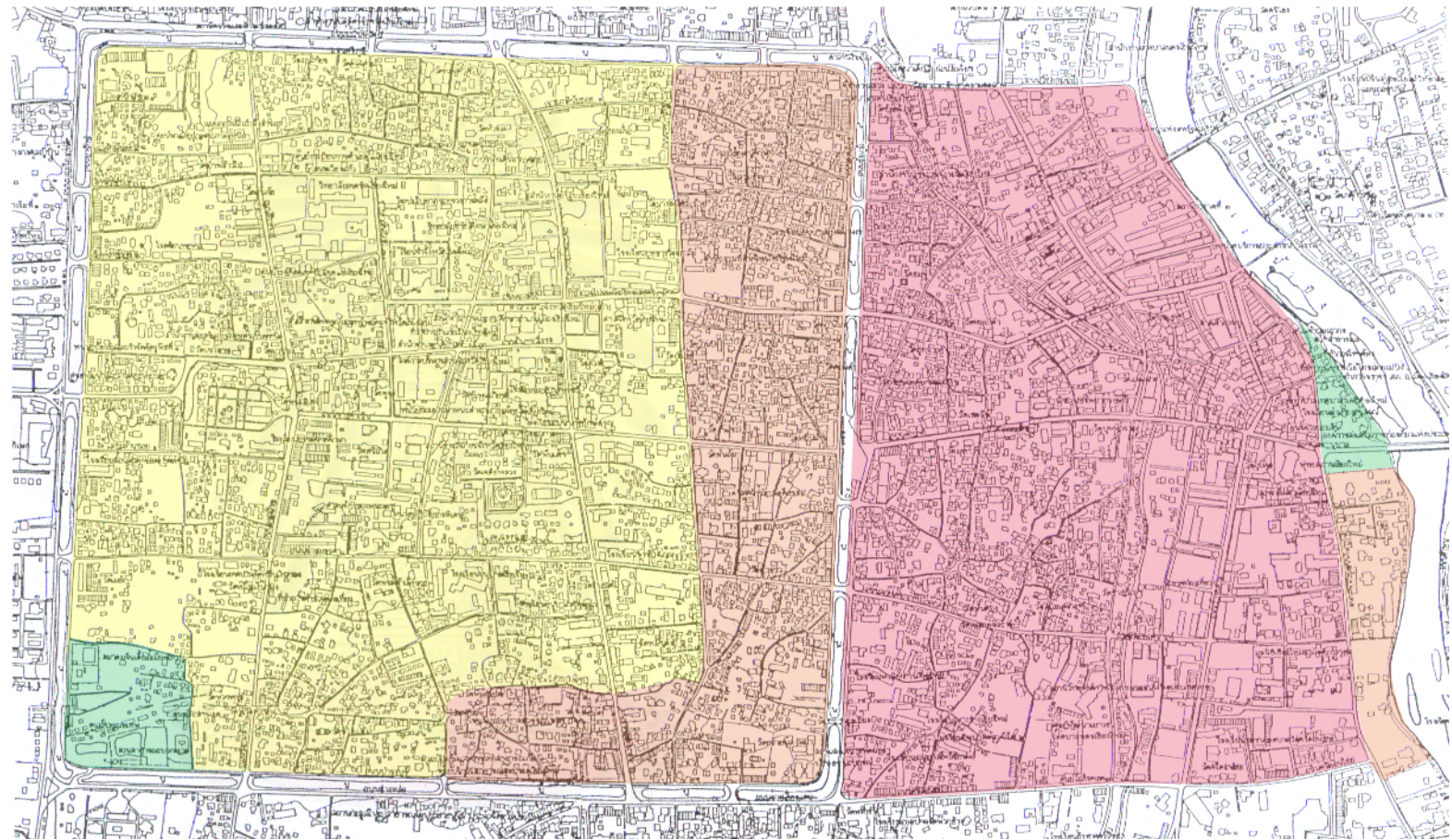
รูปที่ 6.4 แนวทางควบคุมอาคารที่อยู่ใกล้โบราณสถาน

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆในเมือง โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าของอาคาร สถานที่ หรือชุมชน ที่มีอยู่แล้วในเมือง และพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ ได้แก่
- ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพในการท่องเที่ยวมากขึ้น ได้แก่ การปรับปรุงทางเข้า พัฒนาสภาพแวดล้อมในบริเวณสถานที่นั้นๆ ควบคุมกิจการร้านค้า การประกอบกิจกรรมในอาคารที่อยู่ข้างเคียง
- มีมาตรการควบคุมอาคารที่มีอยู่แล้วหรือที่กำลังจะสร้างใหม่ ให้มีวัสดุ สี สัน ความสูง และรูปแบบอาคารที่ไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม และมีเอกลักษณ์ที่สวยงามเหมาะสมกับเมือง
- ส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในเมืองมากขึ้น
- ส่งเสริมการประกอบธุรกิจของชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน เพื่อสนับสนุนให้เป็นกิจกรรมส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวที่จะช่วยให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น

มาตรการควบคุมในด้านต่างๆที่ได้นำเสนอไปนั้น จะช่วยให้ภาพรวมของเมืองสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย และช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางกายภาพของเมือง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.4
 มาตราส่วน
 แผนที่ฐาน

แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เมืองเชียงใหม่
 1 : 10,000
 กรมการผังเมือง

พื้นที่อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

พื้นที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม โดยควบคุมประเภทของกิจกรรม

พื้นที่พาณิชยกรรมและบริการหลักของเมือง

พื้นที่เพื่อนันทนาการชุมชน

6.3.3 แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในเมือง

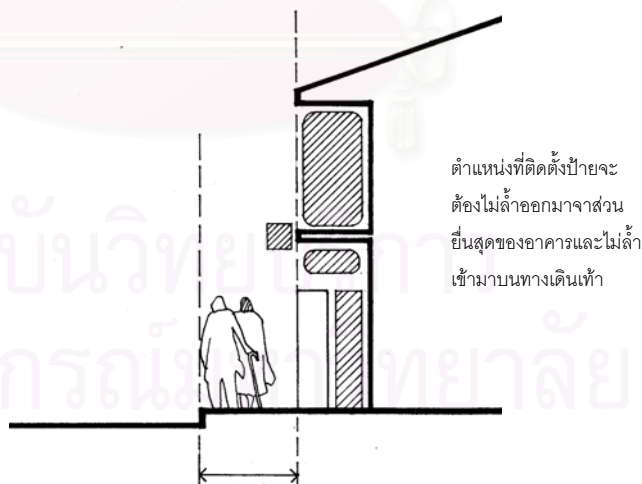
การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในเมืองเชียงใหม่ให้มีความสวยงาม จะช่วยให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่ได้มาท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ทำให้การท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ น่าสนใจยิ่งขึ้นจากทัศนียภาพที่สวยงามของเส้นทางมีจุดสังเกตที่สวยงามมองเห็นได้ง่าย มีสถานที่พักผ่อนในพื้นที่ต่างๆมากขึ้น รวมทั้งประชาชนจะได้ประโยชน์จากการมีสภาพแวดล้อมที่ดีและน่าอยู่อาศัย (ดูแผนที่ 6.5 หน้า 160) โดยแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในเมืองเชียงใหม่มีดังนี้

- การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในถนนข้างคลองซึ่งเป็นถนนที่ประกอบไปด้วยธุรกิจบริการท่องเที่ยวมากมาย ทั้งโรงแรม เกสต์เฮาส์ ทำให้แต่ละวันพื้นที่นี้มีนักท่องเที่ยวใช้บริการอยู่ในพื้นที่จำนวนมากทั้งกลางวันและกลางคืน ในเวลากลางวันเส้นทางไม่มีกิจกรรมหนาแน่นเท่าเวลากลางคืน แต่นักท่องเที่ยวบางส่วนใช้เวลาพักผ่อนอยู่ในพื้นที่ด้วยการใช้บริการประเภทต่างๆ ดังนั้นแล้วจึงควรพัฒนาพื้นที่ในบริเวณนี้ให้มีเอกลักษณ์ของย่านที่น่าสนใจ และมีความสวยงาม เป็นย่านนักท่องเที่ยวที่น่าประทับใจ ทั้งนี้อาจจัดทำสัญลักษณ์ของพื้นที่ที่ต่างจากพื้นที่อื่นๆและเป็นจุดจำของนักท่องเที่ยว
- บริเวณด้านหน้าตลาดประตูเชียงใหม่ซึ่งเป็นประตูที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงใหม่ ควรได้รับการปรับปรุงให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และมีประโยชน์ ในการเป็นพื้นที่รองรับรถบัสท่องเที่ยวขนาดใหญ่ และเป็นจุดจอดโดยสารสาธารณะในเมือง ทั้งนี้การออกแบบจะต้องไม่บดบังทัศนียภาพของประตูเมือง มีบริเวณพักรอที่สวยงามและร่มรื่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการในพื้นที่
- บริเวณที่โล่งว่างในเมือง หรือช่อง ซึ่งปัจจุบันเป็นที่รกร้างในเมือง ควรได้รับการจัดการที่เป็นระบบสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว โดยอาจจัดเป็นส่วนบริการนักท่องเที่ยวในเมือง ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ร้านอาหารและเครื่องดื่มเล็กๆ มีที่นั่งพัก มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสวยงาม นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้เป็นพื้นที่โล่งนันทนาการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมือง ให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็กในเมือง เป็นสนามเด็กเล่น ให้เป็นเหมือนหน้าหน้าที่ของช่วงในอดีต
- บริเวณประตูท่าแพควรได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับกิจกรรมของเมืองมากยิ่งขึ้น และควรเป็นจุดสำคัญอีกจุดหนึ่งที่จะให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่จะใช้วิธีท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมือง โดยการปรับปรุงจะต้องไม่บดบังทัศนียภาพของประตูท่าแพ
- เพิ่มจุดประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ให้มากขึ้น โดยเฉพาะในสถานที่ท่องเที่ยวหรือในเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ เนื่องจากการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าจะต้องอาศัยข้อมูลที่มากเพียงพอโดยเฉพาะการกำหนดทิศทาง และความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง บริเวณที่ควรพิจารณาปรับปรุงสถานที่ให้เป็นจุดประชาสัมพันธ์และบริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนได้แก่
 1. พื้นที่บริเวณสวนสาธารณะริมแม่น้ำปิงติดตลาดดอกไม้
 2. พื้นที่บริเวณสวนสาธารณะริมแม่น้ำปิงติดกับสะพานนวรัฐ
 3. พื้นที่ในถนนข้างคลอง
 4. จุดประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเดิมบริเวณถนนลอยเคราะห์
 5. บริเวณลานประตูท่าแพ

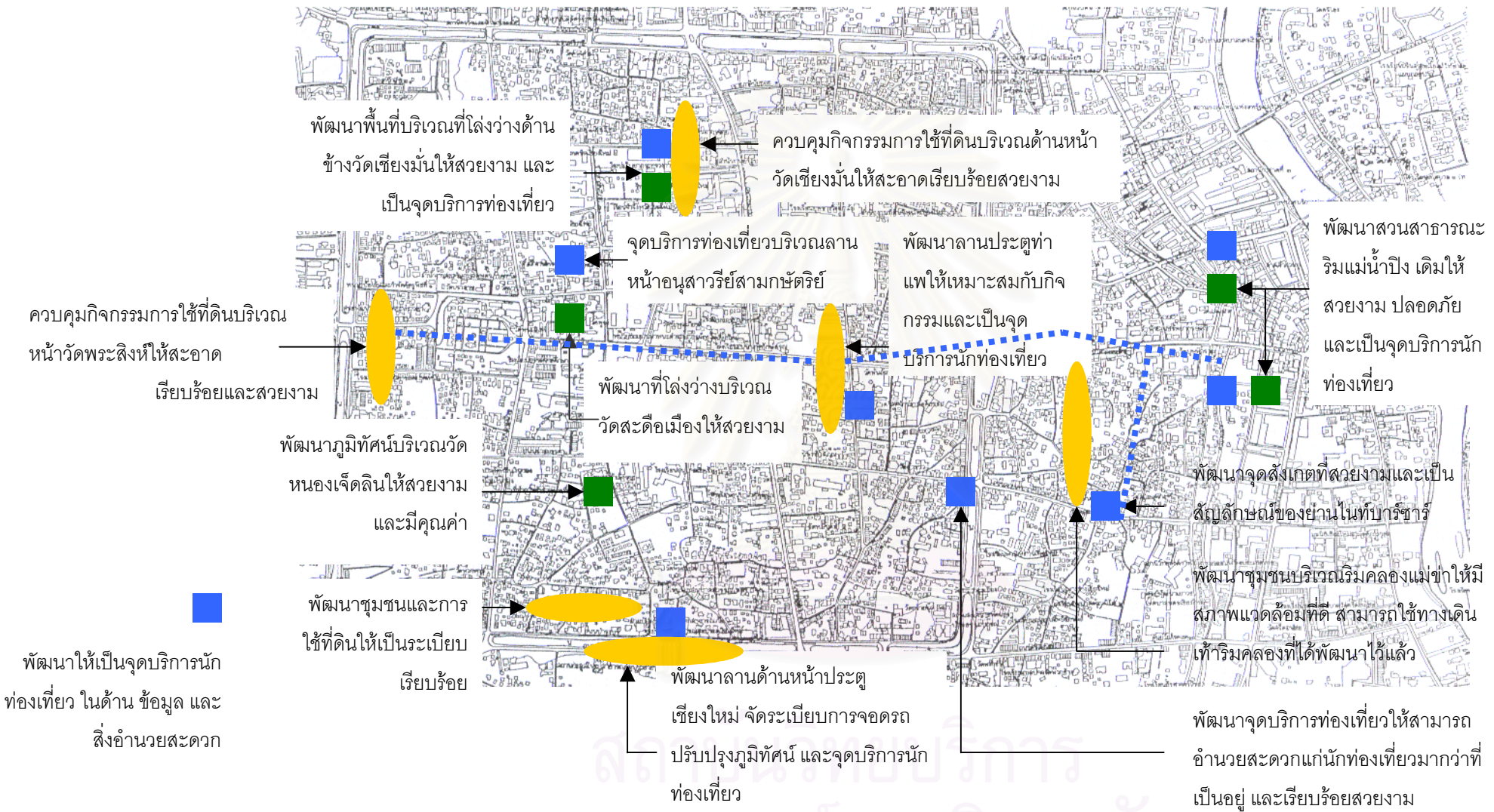
6. พื้นที่โล่งด้านข้างวัดเชียงมั่น
7. บริเวณศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ติดกับอนุสาวรีย์สามกษัตริย์
8. บริเวณสวนสาธารณะหนองบวกหาด
9. บริเวณลานหน้าประตูเชียงใหม่

บริเวณต่างๆที่นำเสนอไปนั้น ตั้งอยู่ในย่านบริการนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ และเป็นย่านที่ให้บริการด้านต่างๆแก่ประชาชนในเมือง ครอบคลุมพื้นที่เมืองเชียงใหม่

- ปลุกต้นไม้ใหญ่ในเมืองมากขึ้นเพื่อความร่มรื่นของเส้นทาง แต่ต้องคำนึงถึงตำแหน่งที่จะปลูกด้วย เนื่องจากต้นไม้ใหญ่อาจบดบังทัศนียภาพของเส้นทาง หรือบดบังมุมมองของโบราณสถานที่สวยงาม พร้อมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองปลุกต้นไม้มากขึ้น เพื่อสภาพแวดล้อมที่ดีของเมือง
- พัฒนาสภาพแวดล้อมในบริเวณที่เป็นจุดสังเกตสำคัญ ที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถกำหนดทิศทาง และตำแหน่งที่ตัวเองอยู่ในเมือง
- กำหนดมาตรการควบคุม ขนาด สี สัน รูปแบบ ตำแหน่ง ของป้ายโฆษณาในเมือง เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเมือง
- ปรับปรุงป้ายข้อมูลท่องเที่ยว โดยเน้นข้อมูลในเชิงคุณค่าในด้าน ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม หน้าที่ของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ โดยจัดทำเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลที่น่าสนใจและเกิดความประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ
- ออกแบบป้ายบอกทิศทางที่เหมาะสมกับเมืองในด้าน ขนาด สี สัน และตำแหน่งที่ติดตั้ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

รูปที่ 6.5 แสดงแนวทางการควบคุมการติดตั้งป้ายร้านค้าในเมืองเชียงใหม่

แผนที่ 6.5 แสดงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงเมืองเชียงใหม่ให้เหมาะสมกับโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า

มาตราส่วน 1 : 10,000

แผนที่ฐาน กรมการผังเมือง

สรุปแนวทางการจัดการพัฒนาและควบคุมปัจจัยด้านต่างๆ ในการพัฒนา
การท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

สิ่งที่ต้องจัดการ	แนวทางและมาตรการในการควบคุม	แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา
การจราจร	<ul style="list-style-type: none"> - จำกัดปริมาณการจราจรในเมือง - จำกัดประเภทของยานพาหนะที่วิ่งในเมือง - ห้ามจอดรถริมทางเท้าในถนนสายสำคัญ - จำกัดความเร็วของยานพาหนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์ให้ประชาชนลดการเดินทางโดยใช้ยานพาหนะ - อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ทางเดินเท้าให้ได้รับความปลอดภัยและสะดวก - สนับสนุนโครงการถนนคนเดิน อำนวยความสะดวกด้านการจราจร บริเวณเส้นทางที่อาจได้รับผลกระทบ
ทางเดินเท้า	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมอื่นบนทางเดินเท้า - มีมาตรการในการดูแล และรักษาความสะอาดทางเดินเท้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงทางเดินเท้าให้มีความกว้างที่เหมาะสมกับสำคัญของเส้นทาง และความสะดวกสบายของผู้ใช้ทางเดินเท้า - ปรับปรุงองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้สวยงาม และพอเพียงแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว - ปรับปรุงทางเดินเท้าให้มีความปลอดภัยแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว - ติดตั้งป้ายบอกทิศทาง แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยว ในบริเวณที่เหมาะสม
การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษาเมืองเชียงใหม่	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมรูปแบบอาคารในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองให้ใช้ วัสดุ สี ขนาด ที่กลมกลืนกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดระเบียบการใช้ที่ดินในเมืองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเมือง

สิ่งที่ต้องจัดการ	แนวทางและมาตรการในการควบคุม	แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา
	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม - ควบคุมรูปแบบอาคารที่อยู่รอบโบราณสถาน, วัด 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดขอบเขตของพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจน เพื่อการจัดทำแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมต่อไป - กำหนดอาคารที่ต้องอนุรักษ์ เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลง
แหล่งท่องเที่ยว	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม - ควบคุมการก่อสร้าง ต่อเติม อาคาร หรือสถานที่ท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน เพื่ออนุรักษ์ปรับปรุง - มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม - พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม โดยคงเอกลักษณ์ที่ดีไว้
สภาพภาพแวดล้อมในเมือง	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการตกแต่งหน้าร้าน อาคาร ให้มีความกลมกลืน สวยงาม - ควบคุมรูปแบบ ขนาด สี สัน ของป้ายโฆษณา - ควบคุมการใช้ที่ดินด้านหน้าอาคาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกต้นไม้ในเส้นทางเพื่อให้เกิดความร่มรื่น - ปรับปรุงภูมิทัศน์ในที่โล่งว่าง และบริเวณที่เป็นที่หมายตาสำคัญ - เลือกใช้วัสดุตกแต่งในเส้นทางให้เหมาะสม มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
กิจกรรมและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการประกอบธุรกิจการค้าบางประเภท เพื่อรักษาภาพพจน์ของเมือง - ควบคุมกิจการที่ต้องใช้ที่ดินขนาดใหญ่ และกิจกรรมที่อาจทำให้เกิดความสกปรก ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำจุดบริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้ข้อมูล บริการ แวะพัก ระหว่างการท่องเที่ยวในเมือง - ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนที่มีเอกลักษณ์ ให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยว - สนับสนุนกิจกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมบรรยากาศ

สิ่งที่ต้องจัดการ	แนวทางและมาตรการในการควบคุม	แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา
		<p style="text-align: center;">การท่องเที่ยวในเมือง โดย เฉพาะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ</p>
สังคมและชุมชน		<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และรักษาให้คงไว้ - ส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยว

ตารางที่ 6.1 แสดงแนวทางการจัดการพัฒนาและควบคุมปัจจัยด้านต่างๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

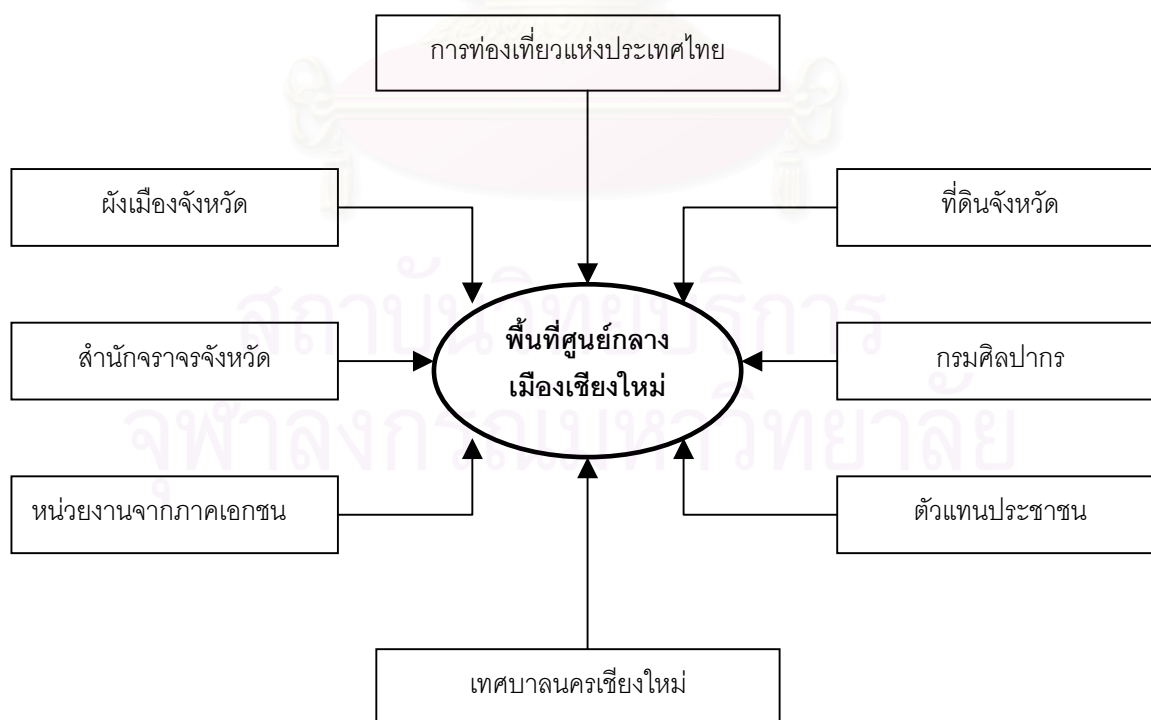
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.4 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

การบริหารจัดการเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเช่นเมืองเชียงใหม่ จะต้องสนองตอบต่อความต้องการของคนกลุ่มต่างๆได้อย่างผสมผสานสอดคล้องกัน หน่วยงานที่จะเข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับการดูแลและจัดการด้านการท่องเที่ยวนั้นมีหลายหน่วยงานด้วยกัน เนื่องจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเมือง ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานทั้งส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผังเมืองจังหวัด สำนักจรรยาจังหวัดเชียงใหม่ หน่วยงานเหล่านี้มีผลต่อการดูแล บำรุงรักษา อนุรักษ์ฟื้นฟู และศึกษาผลกระทบจากปัญหาต่างๆของเมือง การสร้างระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆจะทำให้เกิดเอกภาพในการดำเนินงาน และส่งผลให้แต่ละหน่วยงานดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

การพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ นอกจากหน่วยงานของราชการและรัฐวิสาหกิจแล้วยังจะต้องสอดคล้องกับหน่วยงานภาคเอกชนและประชาชน เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆและประชาชนจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์เดียวกัน การยอมรับ และร่วมมือในการช่วยให้โครงการประสบความสำเร็จ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

แผนภูมิที่ 6.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

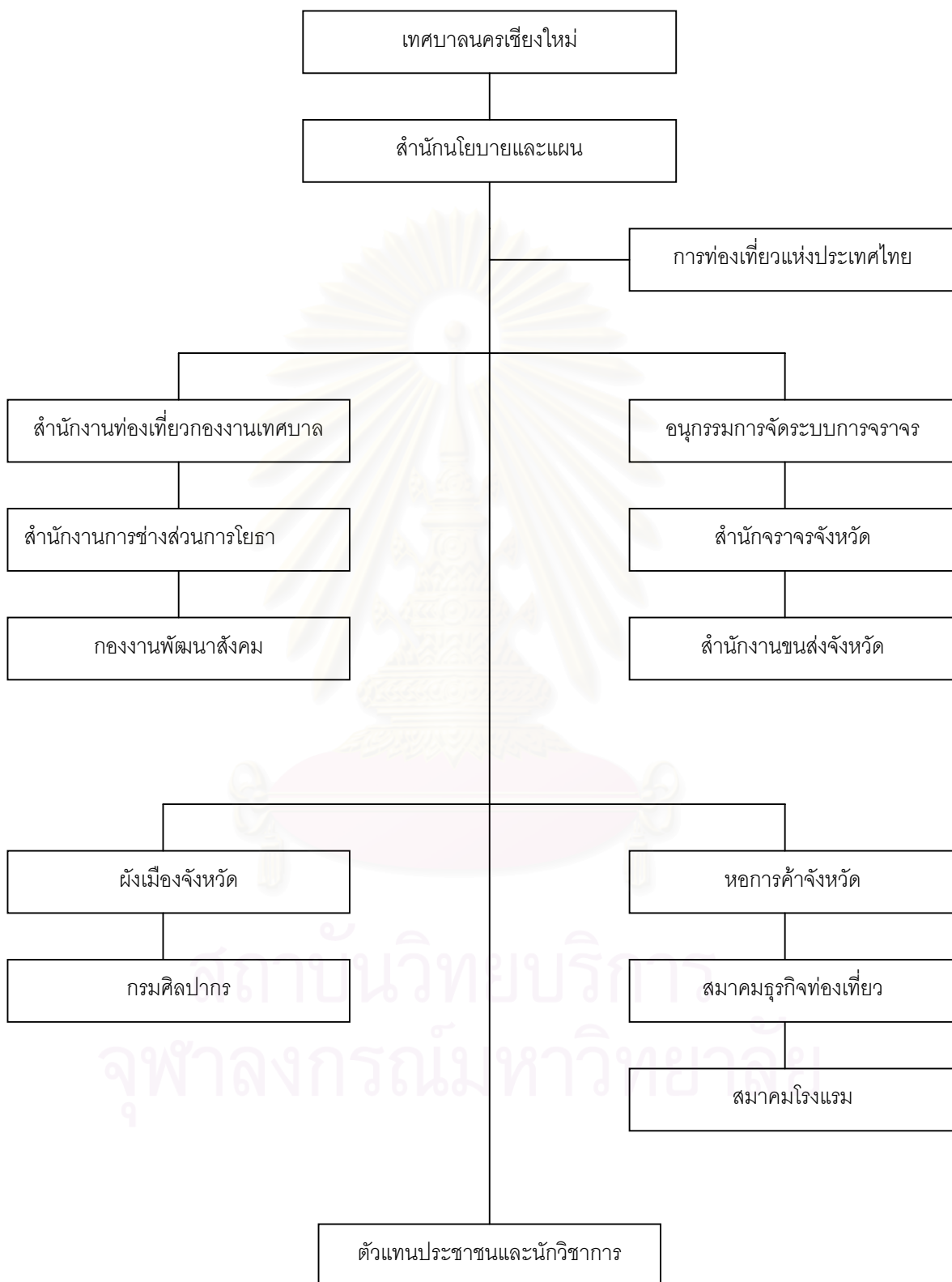
หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า
<ul style="list-style-type: none"> ● การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ 	<p>สนับสนุนโครงการด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเชียงใหม่ในด้านงบประมาณ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ในสื่อประเภทต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● ผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ 	<p>จัดทำผังโครงสร้าง รูปแบบ และลักษณะทางกายภาพพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเชียงใหม่ ให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัยและท่องเที่ยว โดยการจัดทำผังเมืองเฉพาะและมาตรการทางผังเมือง เพื่อควบคุมพื้นที่ อาคาร กิจกรรม โดยเฉพาะภายในพื้นที่สีเขียวเมืองเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ของเมืองเชียงใหม่ ให้ความสำคัญกับการเดินทางโดยไม่ใช้เครื่องยนต์ ประสานงานกับตัวแทนประชาชน ชุมชน นักวิชาการ และส่วนท้องถิ่น</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● เทศบาลนครเชียงใหม่ ● กองวิชาการและแผน ● กองงานพัฒนาสังคม ● สำนักงานการช่างส่วนการโยธา 	<p>สนับสนุนโครงการด้านการท่องเที่ยว รวมถึงโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน ด้วยการสนับสนุน งบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์</p> <p>กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่สนับสนุนให้เกิด โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่</p> <p>ส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณี จริยธรรม เอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว</p> <p>รับผิดชอบการก่อสร้าง บำรุงรักษา ถนน ทางเดินเท้า ให้สะดวก สวยงามและปลอดภัย ท่อระบายน้ำ เสาค้ำไฟฟ้า ป้ายสัญลักษณ์ สัญญาณไฟ ระวังชี้ให้ประชาชนหันมาใช้ทางเดินเท้าและทางจักรยานมากขึ้น</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า
<ul style="list-style-type: none"> ● สำนักงานท่องเที่ยว กองงานเทศบาลนครเชียงใหม่ 	<p>เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่แก่นักท่องเที่ยว จัดอบรมประชาชน กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ให้สามารถแนะนำวิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่แก่นักท่องเที่ยวได้ รับผิดชอบให้ประชาชนร่วมมือในการจัดตกแต่งอาคารให้เรียบร้อยสวยงาม เพื่อให้เมืองมีความสวยงามตลอดเวลา ปรับปรุงพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสม ตัดตั้งแผนที่ ป้ายบอกทิศทาง จุดบริการนักท่องเที่ยว ในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ สำรวจแหล่งท่องเที่ยวอันเกิดจากกิจกรรมของชุมชนใหม่ๆในพื้นที่</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● กรมศิลปากร 	<p>บำรุงรักษา อนุรักษ์ พื้นฟู โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว และดำเนินการขึ้นทะเบียนโบราณสถานและอาคารที่มีคุณค่า ที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน เพื่อวางแผนจัดการการใช้ประโยชน์และควบคุมให้เหมาะสม</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้แทนชุมชน ● นักวิชาการ 	<p>มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการพัฒนาท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ และให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในเทศกาลหรือประเพณีสำคัญ</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว ● สมาคมโรงแรม ● สมาคมมัคคุเทศน์ 	<p>ให้ความร่วมมือ สนับสนุน และแนะนำนักท่องเที่ยว ให้ใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ เช่นการแนะนำเส้นทางท่องเที่ยว เสนอแนะกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● หอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ 	<p>ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจ การค้า ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในเมือง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจของเมือง</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้า
<ul style="list-style-type: none"> ● สำนักงานจราจรจังหวัดเชียงใหม่ ● ขนส่งจังหวัด ● อนุกรรมการจัดระบบจราจรจังหวัดเชียงใหม่ 	<p>อำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ทางเดินเท้า ใช้มาตรการทางกฎหมายแก่ผู้ฝ่าฝืนระเบียบจราจร จัดระเบียบการจราจรที่เหมาะสม ให้เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นหลัก จัดระบบรถโดยสารสาธารณะในเมืองเพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวแทนการใช้รถยนต์ส่วนตัว เพื่อลดปัญหาการจราจรและมลภาวะจากการเผาไหม้ในเมือง</p>

ตารางที่ 6.2 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

ผังโครงสร้างการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

แผนภูมิที่ 6.5 ผังโครงสร้างการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

6.5 สรุปผลการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

การศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่มีพื้นที่ประมาณ 4.17 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่มากมาย โดยสามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วนสำคัญคือ ภายในพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมือง และพื้นที่ย่านการค้าสำคัญของเมือง ปัจจุบันสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือ วัด และโบราณสถาน และตลาดขายสินค้าพื้นเมืองที่เรียกว่าตลาดไนท์บาร์ซาร์ ทั้งที่เมืองเชียงใหม่ยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่มากมาย เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 700 ปี มีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานและวิวัฒนาการของเมืองมาตลอดจนปัจจุบัน สิ่งที่น่าสนใจในเมืองเชียงใหม่จึงไม่ได้มีเพียงวัดเก่าและโบราณสถานเท่านั้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจอื่นๆ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน อาคารและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ รูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่น คุ่มในเมือง นอกจากนี้แล้วลักษณะทางประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรม และเทศกาลของเมืองก็ยังมีรูปแบบที่แตกต่างจากภาคอื่นๆ ของประเทศ ถือเป็นเอกลักษณ์ที่น่าสนใจยิ่ง หากสามารถนำเอาทรัพยากรเหล่านี้มาพัฒนา ปรับปรุง หรืออนุรักษ์ โดยมีการบริหารจัดการที่ดีก็จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่โดยไม่จำเป็นต้องลงทุนสร้างสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ นอกจากนี้แล้วการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องพอ และเข้าถึงนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติก็จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักเมืองเชียงใหม่มากขึ้น และใช้เวลาท่องเที่ยวในเมืองนานขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจภายในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ ทำให้เมืองเชียงใหม่เป็นมากกว่าศูนย์กลางบริการและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น โรงแรม ยานพาหนะ การจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก แต่ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวอยู่ในตัวเมืองนานขึ้น เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ร้านค้าย่อยที่อยู่ในชุมชน

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ เป็นวิธีการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่น่าจะเป็นวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของเมืองเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นวิธีการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัยและท่องเที่ยว การเดินเท้าท่องเที่ยวยังเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมและสัมผัสเมืองได้อย่างใกล้ชิด ซึ่งปัจจุบันเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เนื่องด้วยพื้นที่ศึกษากว่า 4.1 ตารางกิโลเมตรเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างใหญ่และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่งกระจายอยู่ในพื้นที่ เส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ที่เสนอแนะไปนั้น จึงเป็นเพียงเส้นทางที่มีแนวโน้มที่จะเดินเชื่อมถึงกันได้สะดวก และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ไกลกันมากนัก อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้านั้นเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างอิสระ นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนจัดเส้นทางตามความสนใจและเหมาะสมกับระยะเวลาที่มี หรือนักท่องเที่ยวอาจเลือกใช้วิธีจักรยานเพื่อให้สามารถท่องเที่ยวได้ทั่วโดยใช้เวลาน้อยกว่าวิธีการเดินเท้า ในการจัดทำแนวทางพัฒนาจึงควรพิจารณาทางจักรยานควบคู่ไปกับทางเดินเท้าด้วย การพัฒนาทางเดินเท้าในเมืองจึงควรครอบคลุมพื้นที่ให้มากที่สุด

ปัจจุบันการจราจรในเมืองเชียงใหม่นอกจากปัญหาการจราจรที่คับคั่งจนเกิดการติดขัดแล้ว ปัญหาที่ตามมาคือมลภาวะที่เกิดจากการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมือง ซึ่งการใช้วิธีการเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์เป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาจราจรแต่มาตรการต่างๆ ที่จะช่วยให้การเดินเท้าได้รับความปลอดภัยเพียงพอ นั้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงระบบการจราจรที่มีอยู่เดิมบางส่วน และสร้างข้อจำกัดในการใช้รถยนต์

มากขึ้น ได้แก่ การใช้วิธีจำกัดประเภทและปริมาณการจราจรในเมืองเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงกว่าวิธีการอื่นๆ เนื่องจากมีผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองน้อยกว่าวิธีการอื่น วิธีการขยายทางเดินเท้าก็อาจมีความเป็นไปได้ในกรณีที่เมื่อมีการจำกัดปริมาณการจราจร ห้ามจอดรถริมทางเดินเท้า แล้วก็อาจทำให้มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องมีการเวนคืนที่ดินของประชาชนที่มีอาคารบ้านเรือนอยู่ริมทางเท้า ส่วนการปิดถนนในบางเส้นทางนั้นมีความเป็นไปได้ค่อนข้างน้อยเนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อผู้ที่มีความจำเป็นในการเดินทาง ส่งผลกระทบต่อร้านค้าและธุรกิจในบ้าน หรือผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ซึ่งจะต้องทำการศึกษาผลกระทบ หรือศึกษาจากโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เช่นโครงการ 10 มหึศจรรย์ที่ทำแพ ซึ่งพิจารณาปิดถนนทำแพในวันอาทิตย์เพื่อลดมลพิษและส่งเสริมการท่องเที่ยว หากโครงการประสบความสำเร็จ ก็อาจขยายผลไปสู่ถนนเส้นอื่นๆที่เหมาะสมและมีศักยภาพที่เพียงพอ อย่างไรก็ตามแล้วหากทางเดินเท้าในเมืองได้รับการปรับปรุงให้สะดวก สวยงาม และปลอดภัยครอบคลุมพื้นที่เมืองเชียงใหม่ก็จะช่วยให้เมืองมีสภาพเรียบร้อยและสวยงามขึ้น โดยเฉพาะในชุมชนต่างๆที่อยู่หลังแนวถนนหลัก ช่วยเปิดพื้นที่ชุมชนให้สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้สะดวกขึ้น โดยประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ด้วยเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในเมืองคือกิจกรรมที่หลากหลายในเมือง ในส่วนของกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อความสวยงามและเป็นระเบียบของเมืองเช่น โรงกลิ้ง โรงงานเฟอร์นิเจอร์ โรงงานซ่อมรถยนต์ ควรเป็นกิจการที่ต้องได้รับการควบคุมเป็นพิเศษ นอกจากนี้กิจการที่เปิดให้บริการในเวลาากลางคืนเช่น ร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ ผับ ก็ควรได้รับการควบคุมให้อยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมกำหนดเขตที่ชัดเจน เพื่อให้เมืองคงภาพพจน์ของเมืองวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์อันดีงาม กิจการที่ควรส่งเสริมเป็นพิเศษคือกิจการที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชนและกิจการด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานต่างๆและประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ หน่วยงานต่างๆที่แยกงานกันทำก็เป็นปัญหาหนึ่งในการพัฒนา ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกันก่อน เพื่อให้การทำงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกันและบรรลุวัตถุประสงค์ไปพร้อมๆกัน ซึ่งอาจเริ่มต้นในสวนใดส่วนหนึ่งของเมืองให้สำเร็จก่อน แล้วจึงดำเนินการประสานในเรื่องต่อไป จนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งหากสามารถพัฒนาทางเดินเท้าได้ครอบคลุมพื้นที่เมืองเชียงใหม่ ก็จะหมายถึงการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัยและท่องเที่ยวตรงตามยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้ของเทศบาลนครเชียงใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย . รายงานผลการสำรวจข้อมูลด้านการจราจรจังหวัดเชียงใหม่ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน – 2 ธันวาคม 2635 .
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย . คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกายภาพ , 2540.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย . สถิติการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่, ม. ท .ป ., 2543.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย . สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดภาคเหนือ , 2540.
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร . โครงการศึกษาและออกแบบเส้นทางเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยว (Tourist Walking) หรือยานพาหนะประจำทาง (ระยะเวลาสั้น) ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร , 2540.
- โครงการวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ . แผนปฏิบัติการฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์เชียงใหม่ , 2541.
- เทศบาลนครเชียงใหม่ . แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ประจำปี พ.ศ. 2545
- ธิป ศรีสกุลไชยรักษ์. การอนุรักษ์ย่านบางรักซ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543 .
- บริษัทมรดกโลกจำกัด . รายงานโครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดการให้แสงสว่างโบราณสถานในตัวเมืองเชียงใหม่ . กรุงเทพฯ : เพทายการพิมพ์ , 2537.
- บริษัทสถาปนิกสุเมธ ชุมสาย และคณะ . แผนหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ . กรุงเทพฯ : ศรีเอทีพีพรินท์ , 2524.
- ปรานอม ต้นสุขานันท์ . การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนอนุรักษ์ในเขตกำแพงเมืองเชียงใหม่ . วิทยานิพนธ์สาขาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2530.
- วรางคณา สายคง . การออกแบบทางเดินเท้าในย่านพาณิชยกรรม ถนนสีลม . รายงานการศึกษา สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง ภาควิชาออกแบบและวางผังชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2536.
- วิยดา ทรงกิตติภักดี . การรับรู้ด้านสุนทรียภาพเมือง : กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ . วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง , 2543.
- วีระ สัจจะกุล และคณะ . แผนการจัดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าพิมาย . กรุงเทพฯ : ม. ป.ท. , 2541.
- สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับคณะสิ่งแวดล้อมและคณะทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร . โครงการจัดทำแผนการจัดการและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเมืองเก่าเชียงใหม่ . กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิก จำกัด , 2537.
- สมาคมนักผังเมือง . เชียงใหม่ในทศวรรษหน้า , 2537.

ภาษาอังกฤษ

Branbila RoBerto and Lorgo Gianni . For Pedestrian Only . NY. : Watsonguptill Publications , 1977.

Edward Inskeep . Tourism Planning and Intergrated and sustainable Development Approach . USA. : Van Nortrand , 1991.

Harvey M. Rubstein . Pedestrian Mall , Street Scape and Urban Scapes . USA. : John Wille & Son Ins. , 1992.

IBID

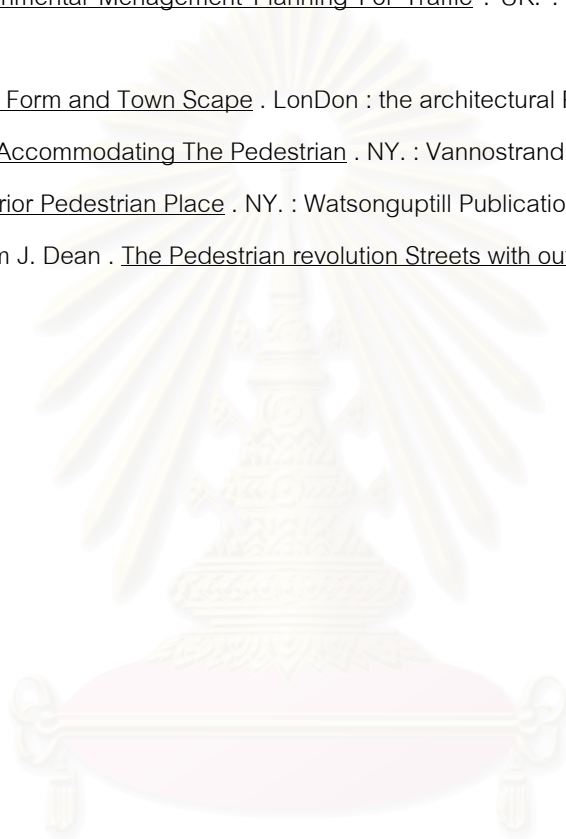
Jim Auntoniou . Environmental Menagement Planning For Traffic . UK. : Mcgraw Hill Book Company , 1971.

Jim Maccluskey . Road Form and Town Scape . LonDon : the architectural Press , 1979.

Richard K. Unterman . Accommodating The Pedestrian . NY. : Vannostrand reinhold , 1984.

Michale J Badner . Interior Pedestrian Place . NY. : Watsonguptill Publications , 1989.

Simon Breines & William J. Dean . The Pedestrian revolution Streets with out Car . NY. : USA , 1974.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

เมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ต่างๆจะมีการแนะนำเส้นทางเดินชมเมือง ประกอบด้วยเส้นทางเดินเท้าในระยะที่สามารถเดินชมได้ และประวัติสั้นๆของสถานที่ที่เดินผ่าน ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างใกล้ชิด นอกจากนั้นยังช่วยส่งเสริมให้เกิดจินตภาพเมืองที่สวยงาม ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โบราณสถาน สงวนรักษาย่าน ไม่เพิ่มมลภาวะให้กับเมือง และประชาชนได้รับประโยชน์จากทางเดินเท้าที่สะดวกและสวยงาม ภายในตัวเมืองเชียงใหม่พื้นที่ประมาณ 4.107 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยวัดกว่า 50 แห่ง และย่านที่นักท่องเที่ยวนิยมเช่น ตลาดวโรรส ตลาดไนท์บาร์ชัวร์ ที่สามารถเดินเชื่อมถึงกันได้สะดวก ประกอบกับกิจกรรมการท่องเที่ยวตามเทศกาล ประเพณี วิถีชีวิตของประชาชน ทำให้เมืองเชียงใหม่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวโดยวิธีการการเดินเท้า

ส่วนที่ 1. ข้อมูลส่วนตัว

1. เพศ ชาย หญิง
 2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 20 –29 30 –39 40 –49
 50 – 59 60 ปีขึ้นไป
 3. ลักษณะของการมาท่องเที่ยว เดินทางมาคนเดียว มากับครอบครัว จำนวน คน
 มากับเพื่อน จำนวน คน มากับกลุ่มทัวร์
 อื่นๆ.....
 4. จำนวนวันที่พักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ 1 – 2 วัน 3 – 4 วัน
 5 – 10 วัน มากกว่า 10 วัน
 5. ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงใหม่
 6. ลักษณะของที่พัก บ้านเพื่อน โรงแรม เกสต์เฮาส์
 อื่นๆ
- โปรดระบุย่านที่พัก
7. ท่านใช้วิธีการท่องเที่ยวแบบใด (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 รถยนต์ส่วนตัว รถตู้หรือรถบัสจากบริษัททัวร์
 รถโดยสารในเมือง รถจักรยานยนต์
 รถจักรยาน ใช้วิธีการเดินเท้า
 8. ท่านเคยใช้วิธีการเดินเท้าท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวอื่นๆหรือไม่ เคย ไม่เคย
 9. ท่านสนใจการท่องเที่ยวประเภทใดในตัวเมืองเชียงใหม่ (เรียงลำดับความสนใจ 1 2 3 4)
 สถาปัตยกรรม โบราณสถาน รูปแบบวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์
 มีประเพณีและวัฒนธรรม การจับจ่ายสินค้าพื้นเมือง ของที่ระลึก
 อื่นๆ
 10. ท่านได้ศึกษาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวก่อนการเดินทางหรือไม่
 ได้ศึกษาก่อน จาก..... ไม่ได้ศึกษาก่อน

ส่วนที่ 2. ความเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

1. ท่านคิดว่าวิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้ามีความเหมาะสมกับเมืองเชียงใหม่หรือไม่

- เหมาะสม ไม่เหมาะสม ไม่แน่ใจ

เหตุผล

2. หากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ โดยการจัดเส้นทางท่องเที่ยว และออกแบบปรับปรุงทางเดินเท้าให้สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม ท่านเห็นด้วยกับการพัฒนาหรือไม่หรือไม่

- เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ

เหตุผล

3. ข้อดีของการใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่คือ (เรียงลำดับความสำคัญ 1 2 3 .4.....)

- ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดขึ้น
- ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โบราณสถานและอาคารประวัติศาสตร์ ป้องการทวดโถมของโบราณสถานจากแรงสั่นสะเทือนของเครื่องยนต์
- ประหยัดพลังงานและไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรในเมือง
- ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ
- ช่วยรักษาเอกลักษณ์ของย่าน
- ช่วยส่งเสริมให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามในเมือง
- ประชาชนในเมืองมีทางเดินเท้าที่สะดวกและสวยงาม
- อื่นๆ

4. ความคิดเห็นที่มีต่ออุปสรรคของการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

	มาก	ปานกลาง	น้อย
ไม่ปลอดภัยจากการจราจรประเภทอื่น	☐	☐	☐
ใช้เวลานาน มีเวลาท่องเที่ยวไม่เพียงพอ	☐	☐	☐
สถานที่ท่องเที่ยวไม่น่าสนใจ	☐	☐	☐
ที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ห่างกันเกินไป	☐	☐	☐
อากาศร้อน ขาดความร่มรื่น	☐	☐	☐
ทางเดินเท้าแคบ	☐	☐	☐
สิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้า เช่น ถังขยะ ม้านั่ง โทรศัพท์ ไม่เพียงพอ	☐	☐	☐
ขาดความต่อเนื่องกับการสัญจรประเภทอื่น	☐	☐	☐
เส้นทางในเมืองสับสน ง่ายต่อการหลงทาง	☐	☐	☐
แผนที่ เครื่องหมายบอกทิศทาง มีไม่เพียงพอ และขาดจุดสังเกต	☐	☐	☐
ทัศนียภาพของเส้นทางไม่สวยงาม อาคารบ้านเรือนมีสภาพทรุดโทรม	☐	☐	☐
ขาดกิจกรรม และบริการระหว่างเส้นทาง	☐	☐	☐

อื่น ๆ

.....

ส่วนที่ 3. ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อการออกแบบเส้นทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

1. การออกแบบทางเดินเท้า (โปรดเรียงลำดับความสำคัญ 1 2 3 4)

☐ ปรับปรุงผิวการสัญจรให้มีความสม่ำเสมอ	☐ เพิ่มความกว้างของทางเดินเท้าให้เหมาะสมกับเส้นทาง
☐ ออกแบบผิวพื้นให้น่าสนใจและมีเอกลักษณ์	☐ ควรพัฒนาให้มีความต่อเนื่องกับการสัญจรประเภทอื่น
☐ ออกแบบให้เส้นทางเกิดความต่อเนื่องกันทั้งพื้นที่	
☐ อื่นๆ	

2. การออกแบบองค์ประกอบบนทางเดินเท้า (โปรดเรียงลำดับความสำคัญ 1 2 3 4)

☐ ปลูกลงไม้เพิ่มในเส้นทาง
☐ เพิ่มแสงสว่างบนทางเดินเท้า
☐ ปรับปรุงองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี
☐ ควรมีแผนที่อ้างอิงตำแหน่งของสถานที่และนักท่องเที่ยวมากขึ้น
☐ ออกแบบประกอบบนทางเดินเท้าให้สวยงามกลมกลืน
☐ จัดเตรียมพื้นที่สำหรับ ม้านั่ง โทรศัพทสาธารณะ หอรงน้ำสาธารณะ ถึงขยะ
☐ อื่นๆ

3. การจราจรในพื้นที่ (โปรดเรียงลำดับความสำคัญ 1 2 3 4)

☐ จำกัดความเร็วของพาหนะที่ใช้ในตัวเมือง	☐ ห้ามไม่ให้รถขนาดใหญ่ใช้เส้นทางในเมือง
☐ มีแนวป้องกันระหว่างถนนและทางเดินเท้า	☐ ควรปิดถนนในบางเส้นทาง เพื่อจัดทำถนนคนเดิน
☐ จัดการสัญจรแบบ One way	☐ ลดจุดตัดที่เป็นอันตรายในเส้นทาง
☐ อื่นๆ	

4. สถานที่ท่องเที่ยว (โปรดเรียงลำดับความสำคัญ 1 2 3 4)

☐ อนุรักษ์และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม
☐ ปรับปรุงทางเข้าของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามและน่าสนใจ
☐ สนับสนุนให้มีการปรับปรุงอาคารที่มีสภาพทรุดโทรม
☐ มีมาตรการควบคุมรูปแบบอาคารให้มีความกลมกลืนสวยงาม
☐ จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจระหว่างเส้นทาง
☐ อื่นๆ

5. ทัศนียภาพของเส้นทางภายในเมือง (โปรดเรียงลำดับความสำคัญ 1 2 3 4)

☐ ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณที่โล่งว่างในเมืองให้สวยงาม
☐ ดูแลด้านความสะอาดเป็นพิเศษ
☐ ควบคุมป้ายโฆษณา ทั้งรูปแบบ ขนาด สี สัน ของป้าย
☐ ปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางเพื่อให้เกิดมุมมองที่สวยงาม

- เพิ่มจุดสังเกตภายในเมืองที่สวยงามเพื่อใช้อ้างอิงในการบอกตำแหน่งของสถานที่
- อื่นๆ

THESIS TOPIC DEVELOPMENT GUIDELINES FOR WALKING BASED TOURISM

IN CHIANG MAI CITY

Department of urban and regional planning

Faculty of architecture

Chulalongkorn University

The historical towns will have a suggestion of the walking route around the towns. Which is not too far to walk, and a short historical story for each place that the tourists will walk by. This will help the tourists to be closer to that place and this will also help them to have an imagination of a beautiful town. This walking route will help people to conserve the historical area by not create more pollution. People will also get the use of a convenient and beautiful sidewalk. Chiang Mai City has an area of 4.107 km², more than 50 temples, and famous place for tourists such as Warorot Market, Night Market, which is not too far for the tourists to walk around. Chiang Mai City has a lot of activities that happen for each holiday, each traditional seasons, which will make appropriate to be a walking based tourism town.

Section 1 : Personal data

1. Sex Male Female
2. Age Below 20 20 – 29 30 – 39 40 – 49 50 – 59
 60 – More than
3. Characteristic of trip Alone With family : persons
 With friends : persons Travel agencies
 Others.....
- 4.Length of stay in Chiang Mai 1 – 2 days 3 – 4 day
 5 – 10 day more than 10 day
5. Travelling day in Chiang Mai City
6. Resident Friend's Hotel Guest house Others.....
Resident area
7. How do you travel ? (can choose more than one)
 Personal car Local bus Motorcycle
 Bicycle Walk Van or bus form agencies
8. Have you ever done a walking tour before ? yes No
9. What kind of travelling that you are interested in at Chiang Mai City ? (can choose more than one)
 Architecture People life style History
 Culture Shopping Others

10. Have you ever searched for any information of where you are going to before travelling ?

yes from no

Section 2 : General opinion in walking based tourism development.

1. in your opinion, dose walking based tourism suitable with Chiang Mai City ?

yes No Not sure

Because

2. If there's a walking based tourism development in Chiang Mai City with a safe, convenient and beautiful sidewalk, will you agree with the development ?

yes No Not sure

Because

3. what do you think is the good point of walking based tourism in Chiang Mai City ? (please rank 1 2 3 4 5 6)

- The tourists will be closer to travelling places and this will also help them to have an imagination of a beautiful town.
- This walking route will help people to conserve the historical area by not create more pollution.
- Safe the power and less traffic
- To reduce noise and air pollution
- To provide a sense of place that strengthen community identity and community pride
- To encourage a beautiful image of the city in town
- People has a convenient and beautiful sidewalk
- Others.....

4. in your opinion, what is the barrier of walking based tourism in Chiang Mai City

	awful	many problems	some problems
Not save form the other traffics	☐	☐	☐
☐ Take time too long, not enough time	☐	☐	☐
No interesting places	☐	☐	☐
Ease travelling place to far form each other	☐	☐	☐
Weather too warm	☐	☐	☐
Narrow sidewalk	☐	☐	☐
Not enough garbage can, bench, phone, ect.	☐	☐	☐
Not enough convenient with other travel types	☐	☐	☐
Routes in city too confused. Easy to get lost	☐	☐	☐
Not enough signs, maps or landmark	☐	☐	☐

No beautiful image of the city	☐	☐	☐
No activities and on the way	☐	☐	☐
Others	☐	☐	☐

Section 3 : General opinion and suggestion in the design of the route in Chiang Mai City

1. Design of the sidewalk (please rank 1 2 3 4 5 6)
 - Road surface adjusting
 - Increase the wide of the sidewalk
 - Design and interesting an attractive surface
 - Create more connection of the sidewalk around the city
 - Develop sidewalk to have connection with other type of travelling
 - Other

2. Design of composition on sidewalk (please rank 1 2 3 4 5 6)
 - Grow more trees
 - Adjust more composition in good position
 - Design beautiful composition
 - Other
 - More lights
 - Map that shows detail of area
 - Space for street furnishing could be created

3. Traffic (please rank 1 2 3 4 5 6)
 - Speed limit of all vehicles
 - Shield or shelter between sidewalk and street
 - Some turning movement could be eliminated
 - Other
 - No big truck in the city
 - Close some street for pedestrians
 - One way movement could be eliminated

4. Travel places (please rank 1 2 3 4 5 6)
 - Conserve and adjust travel places
 - Adjust the entrance to be more interesting and more beautiful
 - Encourage people to adjust the old buildings
 - Control the look of the buildings
 - more interesting activities on the way
 - Other

5. Image of the city (please rank 1 2 3 4 5 6)
 - Open space could be landscape
 - Take care of the cleanness
 - Control the size, style and color of advertising signs
 - Sign panels harmonizing with building possible

- Unifying design concept possible along the route
- Other

ภาคผนวก ข.

ผู้ตอบแบบสอบถามแยกตาม เพศ

	ชาย	หญิง	รวม
คนไทย	44	38	82
%	53.66	46.34	100
ต่างชาติ	42	34	76
%	55.26	44.74	100
รวม	86	72	158
%	54.43	45.57	100.00

ผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามอายุ

	ต่ำกว่า 20	20-29	30-39	40-49	50-59	60 ขึ้นไป	รวม
คนไทย	19	22	19	11	11	0	82
%	23.17	26.83	23.17	13.41	13.41	0.00	100
ต่างชาติ	0	23	26	17	6	4	76
%	0	30.26	34.21	22.37	7.89	5.26	100.00
รวม	19	45	45	28	17	4	158
%	12.03	28.48	28.48	17.72	10.76	2.53	100

จำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

	เดินทางคนเดียว	มากับครอบครัว	มากับเพื่อน	มากับกลุ่มทัวร์	อื่นๆ	รวม
คนไทย	8	38	19	14	3	82
%	9.76	46.34	23.17	17.07	3.66	100
ต่างชาติ	11	27	36		2	76
%	14.47	35.53	47.37	0.00	2.63	100.00
รวม	19	65	55	14	5	158
%	12.03	41.14	34.81	8.86	3.16	100.00

จำนวนวันที่ผู้ตอบแบบสอบถามท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

	1-2 วัน	3-4 วัน	5-10 วัน	มากกว่า 10 วัน	รวม
คนไทย	38	25	14	5	82

%	46.34	30.49	17.07	6.10	100.00
ต่างชาติ	6	27	39	4	76
%	7.89	35.53	51.32	5.26	100
รวม	44	52	53	9	158
%	27.85	32.91	33.54	5.70	100.00

ประเภทของที่พักของผู้ตอบแบบสอบถาม

	บ้านเพื่อน	โรงแรม	เกสต์เฮาส์	อื่นๆ	รวม
คนไทย	36	33	2	11	82
%	43.90	40.24	2.44	13.41	100.00
ต่างชาติ	0	29	44	3	76
%	0.00	38.16	57.89	3.95	100
รวม	36	62	46	14	158
%	22.78	39.24	29.11	8.86	100.00

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยและไม่เคยใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองท่องเที่ยวอื่นๆ

	เคย	ไม่เคย	รวม
คนไทย	30	52	82
%	36.59	63.41	100.00
ต่างชาติ	49	27	76
%	64.47	35.53	100
รวม	79	79	158
%	50.00	50.00	100.00

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเมืองเชียงใหม่ก่อนการเดินทางท่องเที่ยว และไม่ได้ศึกษามาก่อนการเดินทางท่องเที่ยว

	ได้ศึกษามาก่อน	ไม่ได้ศึกษาก่อน	รวม
คนไทย	36	46	82
%	43.90	56.10	100.00
ต่างชาติ	74	2	76
%	97.37	2.63	100
รวม	110	48	158
%	69.62	30.38	100.00

ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	รวม
คนไทย	33	11	38	82
%	40.24	13.41	46.34	100

ต่างชาติ	59	2	15	76
%	77.63	2.63	19.74	100
รวม	92	13	53	158
%	58.23	8.23	33.54	100.00

ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ โดยการจัดเส้นทางท่องเที่ยว และออกแบบปรับปรุงทางเดินเท้าให้สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม

	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม
คนไทย	77	5	82
%	93.90	6.10	100.00
ต่างชาติ	70	6	76
%	92.11	7.89	100
รวม	147	11	158
%	93.04	6.96	100.00

ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการใช้วิธีการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ โดยวิธีการลำดับความสำคัญในประเด็นต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อข้อดีต่างๆดังนี้

ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดขึ้น

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	เลือกเป็นอันดับ 6	เลือกเป็นอันดับ 7	รวม
คนไทย	15	11	15	15	11	9	6	82
%	18.29	13.41	18.29	18.29	13.41	10.98	7.32	100.00
ต่างชาติ	17	7	13	22	10	7	0	76
%	22.37	9.21	17.11	28.95	13.16	9.21	0.00	100
รวม	32	18	28	37	21	16	6	158
%	20.25	11.39	17.72	23.42	13.29	10.13	3.80	100.00

ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ ป้องกันการทุจริตของโบราณสถาน

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	เลือกเป็นอันดับ 6	เลือกเป็นอันดับ 7	รวม
คนไทย	12	12	18	22	3	6	9	82
%	14.63	14.63	21.95	26.83	3.66	7.32	10.98	100.00
ต่างชาติ	22	13	25	6	6	4	0	76
%	28.95	17.11	32.89	7.89	7.89	5.26	0.00	100
รวม	34	25	43	28	9	10	9	158
%	21.52	15.82	27.22	17.72	5.70	6.33	5.70	100.00

ประหยัดพลังงานและไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรในเมือง

	เลือกเป็น อันดับ 1	เลือกเป็น อันดับ 2	เลือกเป็น อันดับ 3	เลือกเป็น อันดับ 4	เลือกเป็น อันดับ 5	เลือกเป็น อันดับ 6	เลือกเป็น อันดับ 7	รวม
คนไทย	8	15	8	12	18	12	9	82
%	9.76	18.29	9.76	14.63	21.95	14.63	10.98	100.00
ต่างชาติ	7	16	16	20	7	10	0	76
%	9.21	21.05	21.05	26.32	9.21	13.16	0.00	100
รวม	15	31	24	32	25	22	9	158
%	9.49	19.62	15.19	20.25	15.82	13.92	5.70	100.00

ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ

	เลือกเป็น อันดับ 1	เลือกเป็น อันดับ 2	เลือกเป็น อันดับ 3	เลือกเป็น อันดับ 4	เลือกเป็น อันดับ 5	เลือกเป็น อันดับ 6	เลือกเป็น อันดับ 7	รวม
คนไทย	17	20	15	12	9	6	3	82
%	20.73	24.39	18.29	14.63	10.98	7.32	3.66	100.00
ต่างชาติ	22	32	13	3	3	0	3	76
%	28.95	42.11	17.11	3.95	3.95	0.00	3.95	100
รวม	39	52	28	15	12	6	6	158
%	24.68	32.91	17.72	9.49	7.59	3.80	3.80	100.00

ช่วยรักษาเอกลักษณ์ของย่าน

	เลือกเป็น อันดับ 1	เลือกเป็น อันดับ 2	เลือกเป็น อันดับ 3	เลือกเป็น อันดับ 4	เลือกเป็น อันดับ 5	เลือกเป็น อันดับ 6	เลือกเป็น อันดับ 7	รวม
คนไทย	0	0	10	10	10	13	39	82
%	0.00	0.00	12.20	12.20	12.20	15.85	47.56	100.00
ต่างชาติ	0	4	0	8	34	11	19	76
%	0.00	5.26	0.00	10.53	44.74	14.47	25.00	100
รวม	0	4	10	18	44	24	58	158
%	0.00	2.53	6.33	11.39	27.85	15.19	36.71	100.00

ส่งเสริมให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงามในเมือง

	เลือกเป็น อันดับ 1	เลือกเป็น อันดับ 2	เลือกเป็น อันดับ 3	เลือกเป็น อันดับ 4	เลือกเป็น อันดับ 5	เลือกเป็น อันดับ 6	เลือกเป็น อันดับ 7	รวม
คนไทย	20	7	16	6	4	29	0	82
%	24.39	8.54	19.51	7.32	4.88	35.37	0.00	100.00
ต่างชาติ	3	3	8	20	13	26	3	76
%	3.95	3.95	10.53	26.32	17.11	34.21	3.95	100
รวม	23	10	24	26	17	55	3	158
%	14.56	6.33	15.19	16.46	10.76	34.81	1.90	100.00

ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีทางเดินเท้าที่สะดวก ปลอดภัย สวยงาม

	เลือกเป็น อันดับ 1	เลือกเป็น อันดับ 2	เลือกเป็น อันดับ 3	เลือกเป็น อันดับ 4	เลือกเป็น อันดับ 5	เลือกเป็น อันดับ 6	เลือกเป็น อันดับ 7	รวม
คนไทย	9	16	3	13	25	3	13	82
%	10.98	19.51	3.66	15.85	30.49	3.66	15.85	100.00
ต่างชาติ	7	4	4	0	0	14	47	76
%	9.21	5.26	5.26	0.00	0.00	18.42	61.84	100
รวม	16	20	7	13	25	17	60	158
%	10.13	12.66	4.43	8.23	15.82	10.76	37.97	100.00

ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่ออุปสรรคของการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่

เห็นว่าไม่ปลอดภัยจากรจราจรประเภทอื่น

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	25	54	3	82
%	30.49	65.85	3.66	100.00
ต่างชาติ	11	38	27	76
%	14.47	50.00	35.53	100
รวม	36	92	30	158
%	22.78	58.23	18.99	100.00

เห็นว่าใช้เวลามากมีเวลาท่องเที่ยวไม่เพียงพอ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	22	36	24	82
%	26.83	43.90	29.27	100.00
ต่างชาติ	0	13	63	76
%	0.00	17.11	82.89	100
รวม	22	49	87	158
%	13.92	31.01	55.06	100.00

สถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไม่น่าสนใจพอ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	5	44	33	82
%	6.10	53.66	40.24	100.00
ต่างชาติ	6	0	70	76
%	7.89	0.00	92.11	100
รวม	11	44	103	158
%	6.96	27.85	65.19	100.00

ที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่ห่างกันเกินไป

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	14	30	38	82
%	17.07	36.59	46.34	100.00
ต่างชาติ	4	21	51	76
%	5.26	27.63	67.11	100
รวม	18	51	89	158
%	11.39	32.28	56.33	100.00

อากาศร้อน ขาดความร่วมมือ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	60	22	0	82
%	73.17	26.83	0.00	100.00
ต่างชาติ	10	15	51	76

%	13.16	19.74	67.11	100
รวม	70	37	51	158
%	44.30	23.42	32.28	100.00

ทางเดินเท้าแคบ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	49	28	5	82
%	59.76	34.15	6.10	100.00
ต่างชาติ	20	39	17	76
%	26.32	51.32	22.37	100
รวม	69	67	22	158
%	43.67	42.41	13.92	100.00

สิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเดินเท้า เช่น ถังขยะ ม้านั่ง โทรศัพท์ มีไม่เพียงพอ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	44	35	3	82
%	53.66	42.68	3.66	100.00
ต่างชาติ	26	20	30	76
%	34.21	26.32	39.47	100
รวม	70	55	33	158
%	44.30	34.81	20.89	100.00

ขาดความต่อเนื่องกับการสัญจรประเภทอื่นๆ

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	17	48	17	82
%	20.73	58.54	20.73	100.00
ต่างชาติ	5	19	52	76
%	6.58	25.00	68.42	100
รวม	22	67	69	158
%	13.92	42.41	43.67	100.00

เส้นทางในเมืองสับสน ง่ายต่อการหลงทาง

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	22	38	22	82
%	26.83	46.34	26.83	100.00
ต่างชาติ	7	18	51	76

%	9.21	23.68	67.11	100
รวม	29	56	73	158
%	18.35	35.44	46.20	100.00

แผนที่ เครื่องหมายบอกทิศทาง มีไม่เพียงพอ และขาดจุดสังเกต

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	27	41	14	82
%	32.93	50.00	17.07	100.00
ต่างชาติ	11	29	36	76
%	14.47	38.16	47.37	100
รวม	38	70	50	158
%	24.05	44.30	31.65	100.00

ทัศนียภาพของเส้นทางไม่สวยงาม อาคารบ้านเรือนมีสภาพทรุดโทรม

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	16	41	25	82
%	19.51	50.00	30.49	100.00
ต่างชาติ	10	15	51	76
%	13.16	19.74	67.11	100
รวม	26	56	76	158
%	16.46	35.44	48.10	100.00

ขาดกิจกรรม และบริการระหว่างเส้นทาง

	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
คนไทย	15	32	35	82
%	18.29	39.02	42.68	100.00
ต่างชาติ	4	9	63	76
%	5.26	11.84	82.89	100
รวม	19	41	98	158
%	12.03	25.95	62.03	100.00

ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการออกแบบปรับปรุงทางเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ โดยเรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนา ประกอบด้วยแนวทางการออกแบบในประเด็นต่างๆดังนี้

การออกแบบทางเดินเท้า

ปรับปรุงผิวทางเดินเท้าให้มีความสม่ำเสมอ

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	32	32	9	9	0	82
%	39.02	39.02	10.98	10.98	0.00	100
ต่างชาติ	11	14	7	22	22	76
%	14.47	18.42	9.21	28.95	28.95	100
รวม	43	46	16	31	22	158
%	27.22	29.11	10.13	19.62	13.92	100.00

เพิ่มความกว้างของทางเดินเท้าให้เหมาะสมกับเส้นทาง

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	35	35	3	3	6	82
%	42.68	42.68	3.66	3.66	7.32	100
ต่างชาติ	52	7	14	0	3	76
%	68.42	9.21	18.42	0.00	3.95	100
รวม	87	42	17	3	9	158
%	55.06	26.58	10.76	1.90	5.70	100.00

ออกแบบให้สวยงามมีเอกลักษณ์

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	0	6	21	15	40	82
%	0.00	7.32	25.61	18.29	48.78	100
ต่างชาติ	7	17	7	14	31	76
%	9.21	22.37	9.21	18.42	40.79	100
รวม	7	23	28	29	71	158

%	4.43	14.56	17.72	18.35	44.94	100.00
---	------	-------	-------	-------	-------	--------

พัฒนาให้มีความต่อเนื่องกับการสำรวจประเภทอื่นๆ

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	6	0	18	32	26	82
%	7.32	0.00	21.95	39.02	31.71	100
ต่างชาติ	7	26	26	17	0	76
%	9.21	34.21	34.21	22.37	0.00	100
รวม	13	26	44	49	26	158
%	8.23	16.46	27.85	31.01	16.46	100.00

ออกแบบให้เกิดความต่อเนื่องกันทั้งพื้นที่

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	9	9	32	23	9	82
%	10.98	10.98	39.02	28.05	10.98	100
ต่างชาติ	3	14	21	21	17	76
%	3.95	18.42	27.63	27.63	22.37	100
รวม	12	23	53	44	26	158
%	7.59	14.56	33.54	27.85	16.46	100.00

การออกแบบองค์ประกอบบนทางเดินเท้า

ปลูกต้นไม้เพิ่มในเส้นทาง

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	เลือกเป็นอันดับ 6	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	28	20	20	6	8	0	82
%	34.15	24.39	24.39	7.32	9.76	0.00	100
ต่างชาติ	14	17	14	11	3	17	76
%	18.42	22.37	18.42	14.47	3.95	22.37	100
รวม	42	37	34	17	11	17	158
%	26.58	23.42	21.52	10.76	6.96	10.76	100.00

เพิ่มแสงสว่างบนทางเดินเท้า

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	0	3	10	18	18	33	82
%	0.00	3.66	12.20	21.95	21.95	40.24	100
ต่างชาติ	7	11	11	18	7	22	76
%	9.21	14.47	14.47	23.68	9.21	28.95	100
รวม	7	14	21	36	25	55	158
%	4.43	8.86	13.29	22.78	15.82	34.81	100.00

ปรับปรุงองค์ประกอบบนทางเดินเท้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	31	26	8	8	6	3	82
%	37.80	31.71	9.76	9.76	7.32	3.66	100
ต่างชาติ	3	13	17	3	27	13	76
%	3.95	17.11	22.37	3.95	35.53	17.11	100
รวม	34	39	25	11	33	16	158
%	21.52	24.68	15.82	6.96	20.89	10.13	100.00

ควรมีแผนที่อ้างอิงตำแหน่งของสถานที่และนักท่องเที่ยวมากขึ้น

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	21	12	11	11	18	9	82
%	25.61	14.63	13.41	13.41	21.95	10.98	100
ต่างชาติ	3	13	17	3	27	13	76
%	3.95	17.11	22.37	3.95	35.53	17.11	100
รวม	24	25	28	14	45	22	158
%	15.19	15.82	17.72	8.86	28.48	13.92	100.00

ออกแบบทางเดินเท้าให้สวยงามกลมกลืน

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	3	6	9	24	16	24	82
%	3.66	7.32	10.98	29.27	19.51	29.27	100
ต่างชาติ	0	7	18	18	22	11	76
%	0.00	9.21	23.68	23.68	28.95	14.47	100
รวม	3	13	27	42	38	35	158
%	1.90	8.23	17.09	26.58	24.05	22.15	100.00

จัดเตรียมพื้นที่สำหรับ ม้านั่ง โทรศัพท์สาธารณะ หีองน้ำสาธารณะ ถังขยะ

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	0	17	25	14	14	12	82
%	0.00	20.73	30.49	17.07	17.07	14.63	100
ต่างชาติ	14	25	11	11	11	4	76
%	18.42	32.89	14.47	14.47	14.47	5.26	100
รวม	14	42	36	25	25	16	158
%	8.86	26.58	22.78	15.82	15.82	10.13	100.00

การจราจรในพื้นที่

จำกัดความเร็วของยานพาหนะที่ใช้ในเมือง

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	12	6	16	21	18	9	82
%	14.63	7.32	19.51	25.61	21.95	10.98	100
ต่างชาติ	19	16	25	10	6	0	76
%	25.00	21.05	32.89	13.16	7.89	0.00	100
รวม	31	22	41	31	24	9	158
%	19.62	13.92	25.95	19.62	15.19	5.70	100.00

ห้ามไม่ให้รถขนาดใหญ่ใช้เส้นทางในเมือง

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	15	17	26	15	6	3	82
%	18.29	20.73	31.71	18.29	7.32	3.66	100
ต่างชาติ	13	26	7	10	10	10	76
%	17.11	34.21	9.21	13.16	13.16	13.16	100
รวม	28	43	33	25	16	13	158
%	17.72	27.22	20.89	15.82	10.13	8.23	100.00

มีแนวป้องกันระหว่างถนนและทางเดินเท้า

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	20	31	14	8	6	3	82
%	24.39	37.80	17.07	9.76	7.32	3.66	100
ต่างชาติ	6	12	10	19	19	10	76
%	7.89	15.79	13.16	25.00	25.00	13.16	100
รวม	26	43	24	27	25	13	158
%	16.46	27.22	15.19	17.09	15.82	8.23	100.00

จัดการสัญจรแบบ ONE- WAY

	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	เลือกเป็นอันดับ	รวม
	1	2	3	4	5	6	
คนไทย	12	9	12	11	14	24	82
%	14.63	10.98	14.63	13.41	17.07	29.27	100
ต่างชาติ	0	10	7	21	31	7	76
%	0.00	13.16	9.21	27.63	40.79	9.21	100
รวม	12	19	19	32	45	31	158
%	7.59	12.03	12.03	20.25	28.48	19.62	100.00

ลดจุดตัดที่เป็นอันตรายในเส้นทาง

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	เลือกเป็นอันดับ 6	รวม
คนไทย	12	12	16	9	12	21	82
%	14.63	14.63	19.51	10.98	14.63	25.61	100
ต่างชาติ	0	3	10	7	3	53	76
%	0.00	3.95	13.16	9.21	3.95	69.74	100
รวม	12	15	26	16	15	74	158
%	7.59	9.49	16.46	10.13	9.49	46.84	100.00

ควรวัดถนนในบางเส้นทางเพื่อจัดทำถนนคนเดิน

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	เลือกเป็นอันดับ 6	รวม
คนไทย	14	8	3	14	23	20	82
%	17.07	9.76	3.66	17.07	28.05	24.39	100
ต่างชาติ	37	10	16	10	3	0	76
%	48.68	13.16	21.05	13.16	3.95	0.00	100
รวม	51	18	19	24	26	20	158
%	32.28	11.39	12.03	15.19	16.46	12.66	100.00

สถานที่ท่องเที่ยว

อนุรักษ์และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	51	14	14	3	0	82
%	62.20	17.07	17.07	3.66	0.00	100.00
ต่างชาติ	24	28	10	7	7	76
%	31.58	36.84	13.16	9.21	9.21	100
รวม	75	42	24	10	7	158
%	47.47	26.58	15.19	6.33	4.43	100.00

ปรับปรุงทางเข้าของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	6	26	18	26	6	82
%	7.32	31.71	21.95	31.71	7.32	100.00
ต่างชาติ	8	23	23	14	8	76
%	10.53	30.26	30.26	18.42	10.53	100
รวม	14	49	41	40	14	158
%	8.86	31.01	25.95	25.32	8.86	100.00

สนับสนุนให้มีการปรับปรุงอาคารที่มีสภาพทรุดโทรม

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	14	26	31	8	3	82
%	17.07	31.71	37.80	9.76	3.66	100.00
ต่างชาติ	18	11	22	14	11	76
%	23.68	14.47	28.95	18.42	14.47	100
รวม	32	37	53	22	14	158
%	20.25	23.42	33.54	13.92	8.86	100.00

มีมาตรการควบคุมรูปแบบอาคารให้มีความกลมกลืนสวยงาม

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	9	9	12	35	17	82
%	10.98	10.98	14.63	42.68	20.73	100.00
ต่างชาติ	25	11	14	22	4	76
%	32.89	14.47	18.42	28.95	5.26	100
รวม	34	20	26	57	21	158
%	21.52	12.66	16.46	36.08	13.29	100.00

จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจระหว่างเส้นทาง

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	3	9	9	6	55	82
%	3.66	10.98	10.98	7.32	67.07	100.00

ต่างชาติ	4	8	4	14	46	76
%	5.26	10.53	5.26	18.42	60.53	100
รวม	7	17	13	20	101	158
%	4.43	10.76	8.23	12.66	63.92	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนียภาพของเส้นทางภายในเมือง

ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณที่โล่งว่างในเมืองให้สวยงาม

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	9	23	18	18	14	82
%	10.98	28.05	21.95	21.95	17.07	100.00
ต่างชาติ	7	24	21	10	14	76
%	9.21	31.58	27.63	13.16	18.42	100
รวม	16	47	39	28	28	158
%	10.13	29.75	24.68	17.72	17.72	100.00

ดูแลด้านรักษาความสะอาด

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	56	9	11	3	3	82
%	68.29	10.98	13.41	3.66	3.66	100.00
ต่างชาติ	46	20	7	3	0	76
%	60.53	26.32	9.21	3.95	0.00	100
รวม	102	29	18	6	3	158
%	64.56	18.35	11.39	3.80	1.90	100.00

ควบคุมป้ายโฆษณาทั้ง รูปแบบ ขนาด สี สัน และตำแหน่งติดตั้ง

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	6	24	28	24	0	82
%	7.32	29.27	34.15	29.27	0.00	100.00
ต่างชาติ	18	18	18	11	11	76
%	23.68	23.68	23.68	14.47	14.47	100
รวม	24	42	46	35	11	158
%	15.19	26.58	29.11	22.15	6.96	100.00

ปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางให้เกิดมุมมองที่สวยงาม

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	6	24	23	23	6	82
%	7.32	29.27	28.05	28.05	7.32	100.00
ต่างชาติ	0	4	11	40	21	76
%	0.00	5.26	14.47	52.63	27.63	100
รวม	6	28	34	63	27	158
%	3.80	17.72	21.52	39.87	17.09	100.00

เพิ่มจุดสังเกตภายในเมืองภายในเมืองเพื่อใช้อ้างอิงในการบอกตำแหน่งของสถานที่

	เลือกเป็นอันดับ 1	เลือกเป็นอันดับ 2	เลือกเป็นอันดับ 3	เลือกเป็นอันดับ 4	เลือกเป็นอันดับ 5	รวม
คนไทย	7	3	3	13	56	82
%	8.54	3.66	3.66	15.85	68.29	100.00
ต่างชาติ	7	11	18	11	29	76
%	9.21	14.47	23.68	14.47	38.16	100
รวม	14	14	21	24	85	158
%	8.86	8.86	13.29	15.19	53.80	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

	รถยนต์และเดิน	รถยนต์	รถตู้ รถโดยสารในเมือง รถจักรยานยนต์และเดิน	รถตู้ รถโดยสารในเมือง และเดิน	รถตู้ รถจักรยานยนต์ และเดิน	รถตู้ และเดิน	รถตู้	รถโดยสารในเมือง รถจักรยานยนต์ และเดิน
คนไทย	3	38	0	0	0	0	19	0
%	3.66	46.34	0.00	0.00	0.00	0.00	23.17	0.00
ต่างชาติ	2	0	2	2	4	9	0	2
%	2.63	0.00	2.63	2.63	5.26	11.84	0.00	2.63
รวม	5	38	2	2	4	9	19	2
%	3.16	24.05	1.27	1.27	2.53	5.70	12.03	1.27

วิธีการเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

	รถโดยสารในเมือง และรถจักรยานยนต์	รถโดยสารในเมือง และเดิน	รถโดยสารในเมือง	รถจักรยานยนต์ และเดิน	รถจักรยานยนต์	รถจักรยาน	เดินเท้า	รวม
คนไทย	3	3	5	0	8	0	3	82
%	3.66	3.66	6.10	0.00	9.76	0.00	3.66	100.00
ต่างชาติ	0	13	11	6	0	2	23	76
%	0.00	17.11	14.47	7.89	0.00	2.63	30.26	100.00
รวม	3	16	16	6	8	2	26	158
%	1.90	10.13	10.13	3.80	5.06	1.27	16.46	100.00

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววิญญา พิชญุกานต์ เกิดเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2517 ที่จังหวัดชุมพร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2539 เข้ารับราชการตำแหน่งอาจารย์ประจำ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพในปี พ.ศ. 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย